

**T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ANONİM ORTAKLIKLARDA GENEL KURUL
ve GENEL KURULUN ELEKTRONİK
ORTAMDA TOPLANMASI ve
KARAR ALMASI**

**HAZIRLAYAN
Işık ÖZER
20410989**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Hamdi PINAR, LL.M.**

ANKARA 2006

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IX
ABSTRACT.....	X
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL

I) ANONİM ŞİRKETTE “ORGAN” KAVRAMI.....	5
II) ORGAN OLARAK GENEL KURUL.....	7
A) Genel Kurulun Tanımı ve Yapısı.....	7
B) Genel Kurulun Üst Organ Niteliği.....	9
C) Genel Kurulun Yetkileri.....	10
1) Genel Kurulun Devredemeyeceği Yetkileri.....	11
2) Genel Kurulun Devredebileceği Yetkileri.....	13
3) Esas Sözleşme ile Genel Kurula Verilen Yetkiler.....	14
D) Genel Kurulun Yetkilerinin Sınırları.....	15
1) İşletme Amaç ve Konusu.....	15
2) Üçüncü Kişilerin Hakları.....	16
3) Diğer Organların Münhasır Yetkileri.....	17
4) Azlık Hakları ve Bireysel Haklar.....	17
5) İmtiyazlı Paylar.....	18

III) GENEL KURULDA İNTERNET KULLANIMI	21
A) İnternet Kullanımının Sebepleri.....	21
B) Kurumsal Yönetim İlkeleri Kapsamında İnternet Kullanımı.....	23
C) İnternet Kullanımının Faydaları.....	27
D) İnternet Kullanımının Doğurabileceği Sorunlar.....	28
E) İnternet Kullanımının Hukuki Olarak Düzenlenmesi.....	30
1) Avrupa Birliği ve Üye Ülkelerdeki Durum.....	30
2) Türk Hukukundaki Durum.....	33
IV) GENEL KURULUN SINIFLANDIRILMASI	36
A) Geleneksel Anlamda Genel Kurul.....	36
1) Olağan – Olağanüstü Genel Kurul.....	37
2) Anonim Şirketin Merkezinde Toplantı.....	41
3) Merkezden Başka Bir Yerde veya Yurt Dışında Toplantı.....	41
B) Elektronik Ortamda Genel Kurul.....	42
1) Sanal (Virtüel) Genel Kurul.....	43
2) Çevrim İçi (Online) Katılımlı Genel Kurul.....	43

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISINA İLİŞKİN

HAZIRLIK İŞLEMLERİ

I) GENEL KURULA KATILACAKLARIN BELİRLENMESİ	47
A) Genel Kurula Katılma Hakkı ve Katılma Hakkına Sahip Olanlar.....	47
1) Pay Sahibi.....	48
a) Senede Bağlanmamış (Çıplak) Pay Sahipleri.....	49

b) Nama Yazılı Pay Senedi Sahipleri.....	50
c) Hamile Yazılı Pay Senedi Sahipleri.....	53
d) Oy Hakkından Yoksun Pay Sahipleri.....	58
e) Kaydi Değer Haline Getirilmiş Paylarda.....	59
2) Pay Üzerinde Mülkiyet Dışında Bir Hakkın Sahibi Olanlar.....	61
3) Çevrim İçi Katılımcı.....	64
B) Temsilci Aracılığıyla Genel Kurula Katılma.....	65
1) Bireysel Temsil.....	67
a) Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Geçerlilik Süresi.....	68
b) Temsil Yetkisinin Kullanılması (Temsilcinin Teşhisi).....	70
2) Kurumsal Temsil.....	71
3) Kanuni Temsil.....	74
4) Müşterek Temsil.....	75
5) Elektronik Ortamda Temsil.....	75
C) Genel Kurula Katılma Yükümlülüğü Bulunanlar.....	78
1) Denetçilerin Katılma Yükümlülüğü.....	78
2) Yönetim Kurulu Üyelerinin Katılma Yükümlülüğü.....	79
3) Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Denetçilerin Bulunmaması.....	80
D) Genel Kurula Katılmasına İzin Verilenler (Dinleyiciler).....	80
II) GENEL KURULUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI.....	83
A) Çağrıya Yetkili Olanlar.....	83
1) Yönetim Kurulu.....	83
2) Denetim Kurulu (Denetçi).....	84
3) Azlık.....	85
4) Çağrıya Yetkili Olan Diğer Kişiler.....	87

B) Çağrının Şekli.....	88
1) İlan Yapılması ve Çağrı Mektuplarının Gönderilmesi.....	89
2) Çağrının Elektronik Ortamda Yapılması.....	89
a) İnternet Sayfasına Toplantıya Çağrı İlanı Konması.....	90
b) Nama Yazılı Pay Senedi Sahiplerine E-posta Gönderilmesi.....	90
3) Çağrı Şekline Aykırılığın Yaptırımı.....	91
C) Çağrının İçeriği ve İçeriğe Aykırılığın Yaptırımı.....	91
D) Çağrısız Genel Kurul.....	94
III) TOPLANTI ZAMANI ve KOMİSER İSTENMESİ.....	96
A) Toplantı Zamanı.....	96
B) Komiser İstenmesi ve Görevlendirme.....	97
IV) HAZIR BULUNANLAR LİSTESİNİN DÜZENLENMESİ.....	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISI ve TOPLANTININ İŞLEYİŞİ

I) GENEL KURUL TOPLANTI YETERSAYILARI.....	102
A) Adi (Olağan) Toplantı Yetersayısı.....	103
B) Özel (Ağırlaştırılmış) Toplantı Yetersayıları.....	104
C) Toplantı Yetersayısına Uyulmamasının Yaptırımı.....	106
II) TOPLANTININ AÇILMASI ve TOPLANTI BAŞKANLIĞI.....	107
A) Toplantının Açılması.....	107
B) Toplantı Başkanlığının Seçilmesi.....	109
III) TUTANAĞIN DÜZENLENMESİ.....	111
A) Tanımı ve Önemi.....	111

B) Tutanağın İçeriği.....	113
C) Tutanağın Düzenlenme Zamanı, Yetkisi ve İmzalanması.....	116
IV) MÜZAKERELERE GEÇİLMESİ.....	117
A) Müzakerelerin Açılma Zamanı.....	117
B) Genel Kurul Toplantılarında Müzakere Usulü.....	118
C) Müzakerelere Katılma Hakkının Sınırları.....	119
1) Konuşma Süresinin Sınırlandırılması.....	119
2) Gündeme Bağlılık İlkesine Tâbi Olma.....	121
3) Ahlak ve Adaba Uygunluk ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı.....	123
D) Müzakere Hakkının Sınırlarının Aşılması Halinde Yaptırım.....	123
1) Genel Olarak.....	123
2) Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması.....	125
E) Müzakerelerin Kayda Alınması.....	127
F) Müzakerelere Ara Verilmesi ve Ertenmesi.....	128
G) Müzakerelerin Bir Başka Güne Bırakılması (TTK m. 337).....	129
1) Ertelemeyi Talep Edebilecek Olanlar.....	129
2) Azlığın Erteleme İsteyebilmesi İçin Yapması Gerekenler.....	129
3) Müzakeresinin Ertenmesi Gereken Gündem Maddeleri.....	131
4) Erteleme Üzerine Yapılacak İkinci Genel Kurul Toplantısı.....	132
V) PAY SAHİPLERİNİN ÖNERİLERDE BULUNMALARI.....	134
VI) PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA HAKKI.....	135
A) Genel Olarak Bilgi Alma Hakkı.....	135
B) Genel Kurulda Bilgi Alma Hakkının Kullanılması.....	137

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA
ve KARAR ALINMASI

I) GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA.....	142
A) Oylamaya Geçilmesi.....	142
B) Oy Hakkının Sahibi.....	142
C) Oy Hakkının Kullanılması.....	143
1) Oy Hakkının Hukuki İşlem Niteliği.....	143
2) Oy Hakkının Hukuki İşlem Niteliğinde Olmasının Sonuçları.....	145
a) Oyun Genel Kurul Toplantısı Sırasında İptali.....	145
b) Şarta Bağlı Olarak Oy Kullanma.....	146
D) Oy Hakkının Kullanılmasında Geçerli Olan İlkeler.....	147
1) Genel Kurulda Kullanılabilmesi.....	147
2) Her Payın En Az Bir Oy Hakkı Vermesi.....	148
3) Belirli Bir Şekil ve Usule Uygun Olarak Kullanılabilmesi.....	150
a) Oy Kullanma Yöntemleri.....	151
(1) Açık (İşaretle) Oy.....	151
(2) Gizli (Yazılı) Oy.....	152
b) Oy Kullanma Yöntemlerinin Belirlenmesi.....	153
(1) Kapalı Tip Anonim Şirketlerde.....	153
(2) Halka Açık Anonim Şirketlerde.....	154
4) Serbestçe Kullanılabilmesi.....	156
E) Oy Hakkından Yoksunluk.....	157
1) Genel Olarak Oy Hakkından Yoksunluk Halleri.....	158

2) Oydan Yoksunluğun Genel Kurulun İşleyişi Açısından Sonuçları.....	161
3) Oy Hakkından Yoksunluğun İhlal Edilmesinin Sonuçları.....	162
F) Oy Hakkının Donması ve Etkisi (TTK m. 329).....	165
G) Farklı Yönde Oy Kullanma.....	168
H) Oy Sözleşmeleri.....	169
İ) Organların Seçiminde Uygulanacak Oy Kullanma Sistemleri.....	171
1) Yaygın Etkili Oy Sistemi.....	171
2) Birikimli Oy Sistemi.....	172
a) Yöntem ve Kapsam.....	172
b) Genel Kurul Toplantısında Birikimli Oyun Kullanılması.....	174
J) Oy Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması.....	176
K) Oyların Toplanması ve Sayılması.....	178
L) Oylama Sonucunun Tespit Edilmesi.....	179
M) Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu.....	180
N) Temsilcinin Talimata Uygun Oy Kullanmasının Sağlanması.....	181
II) GENEL KURUL KARARININ ALINMASI.....	183
A) Genel Kurul Kararının Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	183
B) Genel Kurul Kararı Türleri.....	184
C) Karar Yetersayıları.....	185
1) Karar Yetersayılarının Belirlenmesi.....	186
2) Karar Yetersayılarının Hesaplanması.....	187
3) Karar Yetersayılarına Aykırılığın Yaptırımı.....	187
SONUÇ.....	189
KAYNAKÇA.....	194

ÖZET

Bu çalışmada, TTK'nun ilgili maddeleri ışığında GK'un oluşumu ve işleyişi incelenmiş, GK'da internet kullanımının ve GK'a elektronik ortamda katılımın GK üzerindeki etkileri ve ortaya çıkacak sonuçlar çözümlenmeye çalışılmıştır.

Anonim şirket GK'u, TTK m. 360 vd.'nda düzenlenen ve nasıl toplanacağı, toplantı zamanı, müzakereler, oy kullanma ve karar alınmasının tâbi olduğu şartların şirket esas sözleşmesinde belirlendiği zorunlu bir organdır. Pay sahipleri, şirket işlerinin görüşülmesi amacıyla GK'da bir araya gelirler. Bu kapsamda anonim şirket GK'unun işleyişi, GK'un toplantıya çağırılması ve pay sahiplerinin GK toplantısına alınması anından itibaren başlayan ve toplantının kapatılmasına kadar devam eden ve bu arada toplantının açılması, tutanağın düzenlenmesi, müzakerelerin ve oylamanın yapılması ile karar alınması aşamalarını içeren bir süreç olarak tanımlanabilir.

Günümüz bilgi toplumu, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak hızlı karar alma mekanizmalarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle internetin gelişme hızı, bu çalışmanın konusu olan anonim şirketler GK'unun da hızlı karar alma ve sonuca gitme zorunluluğu ile karşı karşıya bulunduğunu göstermektedir. Diğer taraftan uygulamada pay sahiplerinin GK'a katılım oranının düşük olması ve bu durumun anonim şirketlerin en önemli sorunlarından biri olan "güç boşluğu" sorununa yol açması, pay sahiplerinin GK'a katılımlarının kolaylaştırılması ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır. İşte tüm bu gerekçelere dayanarak günümüz hukuk anlayışı, GK'a elektronik ortamda katılıma olanak sağlamıştır. Dünyada yaşanan bu gelişme, Türk hukukunda da Türk Ticaret Kanunu Tasarısının kanunlaşmasıyla birlikte uygulanır hale gelecektir.

ABSTRACT

In view of the related articles of the Turkish Commercial Law, this research attempts to make an analysis of the organization and working of the General Meeting in the formation of a joint stock company. It also analyzes the impact of the usage of the Internet and the legal implications of electronic voting as a form of participation in the process of decision-making in a General Meeting.

The General Meeting of a joint stock company is defined in Turkish Commercial Law, articles 360 – 380, as a unit organized in accordance with the articles of association in such matters as the time, organisation and agenda of the meeting, voting and decision-making. It is a ground and occasion for the shareholders to come together and discuss business operations, a procedure which enables them to get systematic information and participate in the conduct of business. In this context, the running of the General Meeting covers a time span which begins with the invitation and reception of the shareholders in the place where the meeting is held and ends with the close of the meeting; a process which comprises of the opening; the official report; discussions of the policies; voting and decision-making.

Today we live in an information society which poses an urgent need for the joint stock companies to improve their communication technologies and thereby their decision-making mechanisms. In parallel to that, the expansion of the Internet over the entire world requires the joint stock companies, as a topic of discussion of this research, to take advantage of the Internet to meet the need of fast decision-making. On the other hand, it is not uncommon for some of the shareholders to simply avoid to show up in General Meetings and lead to “power gap” – a fact which calls for the facilitation of the means of participation. Thus, in the best interests of the shareholders of the companies in several countries, the law permits participation via electronic lodgment facilities encouraging high degree of participation in the General Meetings of joint stock companies. The developments in the world in this area will certainly influence the policies of decision-making when the bill in the The Turkish Commercial Law is put in full force.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AktG	: Aktiengesetz
AŞ	: Anonim Şirketler
aşa.	: aşağıda
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	: bent
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BGBI	: Bundesgesetzblatt
BK	: Borçlar Kanunu
BKT	: Borçlar Kanunu Tasarısı
bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
c.	: cümle
Çev.	: Çeviren
dn.	: dipnot
e-imza	: elektronik imza
E-İmza K	: Elektronik İmza Kanunu
e-posta	: elektronik posta
f.	: fıkra
FormanpassungsG	: Gesetz zur Anpassung der Formvorschriften des Privatrechts und anderen Vorschriften an den modernen Rechtsgeschäftsverkehr
GK	: Genel Kurul
HAAŞ	: Halka Açık Anonim Şirketler
HD.	: Hukuk Dairesi
HPD	: Hukuki Perspektifler Dergisi
HS	: Hisse Senetleri

HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İkt.Mal.	: İktisat ve Maliye
İsv.BK	: İsviçre Borçlar Kanunu
ka.	: karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
Kom. Yön.	: Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik
Koop. K.	: Kooperatifler Kanunu
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
m.	: madde
MKK Yönetmeliği	: Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
NaStraG	: Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OECD	: Organization for Economic Cooperation and Development
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
sa.	: sayılı
s.	: sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPKı	: Sermaye Piyasası Kurulu
STB	: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
T.	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBMM İçtüzüğü	: İçtüzük
TD.	: Ticaret Dairesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu

TransPuG	: Gesetzentwurf zur weiteren Reform des Aktien- und Bilanzrechts, zu Transparenz und Publizität
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TTKT/Tasarı	: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
vb.	: ve bunun gibi
vd.	: ve devamı
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Web	: World Wide Web
YK	: Yönetim Kurulu
Ykr	: Yeni Kuruş
yuk.	: yukarıda

GİRİŞ

Günümüz toplumu, “sanayi ötesi toplum” olarak da adlandırılan “bilgi (enformasyon) toplumu” sürecini yaşamaktadır. Bu sürecin en önemli özelliği sanayi - endüstri toplumundan sonra bilginin bir donanım olarak ön plana çıkması ve bu donanımı elde etmek ve yönetmek için teknolojinin, bilginin hizmetine sunulmasıdır¹.

Bilgi toplumu, bilgili toplum değil; bilgiye kolayca ulaşabilen, bilginin peşinde koşmayan toplum demektir². Bu nedenle bilgi toplumuna geçişi sağlayan teknolojik gelişmeler arasında en önemlisinin iletişim alanında yaşandığı söylenebilir. Bu gelişme, kablosuz iletişimin yaygınlaşmasına ve düşük maliyetli iletişim hizmetlerinin hayata geçirilmesine olanak vermiştir. Bilgi toplumunda bilgiye ulaşma ve iletişim kurmada küresel iletişim araçlarından en etkili olan ise internettir³.

İnternet⁴, aralarındaki ortak bir protokol sayesinde (IP/TCP)⁵, bilgi ve belgelerin akışına olanak sağlayan bilgisayar ağlarını birbirine bağlayan uluslararası bir ağıdır⁶.

---

¹ **Bensghir, Türksel Kaya:** Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara 1996, s. 8.

² **Tekinalp, Ünal:** Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı’nda Anonim Şirkete İlişkin Kuramsal ve Dogmatik Düzen, HPD, S. 04, İstanbul 2005, s. 14.

³ **Akgül, Mustafa:** İnternet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları, Ankara 1994, s. 1.

⁴ Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “genel ağ” olarak tanımlanan internet, İngilizce bir kelime olan “İnternet” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük: İnternet, <http://www.tdk.org.tr> (son yararlanma: 09.08.2006). Türkçe kökenli kelimeler kullanımına dikkat edilen bu çalışmada, TTKT’nda da kullanıldığı şekliyle “internet” kelimesi kullanılacaktır.

⁵ IP (Internet Protocol), verilerin internet ağında ulaşımını sağlar. Bu sayede iletilmek istenen veriler paketlere ayrılır ve her paket bir posta zarfında olduğu gibi, geldiği ve gönderileceği adresi belirten bir başlık taşır. Kullanıcının bilgisayarı bu paketleri hazırlar ve en kısa yoldan adresine ulaştırılmak üzere ağa dâhil eder. TCP (Transmission Control Protocol) ise ağda kaybolan mesajların tekrar bulunmasını ve verilerin hatasız bir şekilde elde edilmesini sağlar. Bilişim Terimleri Sözlüğü: TCP/IP nedir?, <http://www.bilisimterimleri.com> (son yararlanma: 27.07.2006). Buradaki “protokol” ifadesi yanıltıcı olup, temel anlamından tamamen farklı olarak, bilgisayarların iletişim kurmalarını sağlayan bir programlar paketini ifade etmektedir. Bkz. **İnal, Emrehan:** E-ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması, İstanbul 2005, s. 5, dn. 2.

⁶ **Özdemir Kocasakal, Hatice:** Elektronik Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkları Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti, İstanbul 2003, s. 12–13; **Topaloğlu, Mustafa:** Bilişim Hukuku, Adana 2005, s. 81; **Erdem, Ayhan:** Bilgisayar Haberleşme Teknolojisi (Bilgisayar Ağları), Ankara 1998, s. 41; **Bozbel, Savaş:** İnternet Üzerinden Yapılan Hukuki İşlemler ve Bu Konudaki 97/7 Sayılı Yönergesi ile Alman ve İsviçre’deki Düzenlemeler, <http://www.jura.uni-sb.de/turkish/SBozbel.html> (son yararlanma: 27.07.2006), s. 4; **İnal,** s. 5.

Dünyanın en büyük bilgisayar ağı olan internet, son yıllarda sayıları yüz milyonları bulan bir kitle arasında hızlı bir biçimde gelişerek eğitimden ticarete, sağlıktan yönetime, bankacılık işlemlerinden tapu, nüfus, vergi gibi bürokratik işlemlere kadar pek çok alanda hizmet sunmaya devam etmektedir⁷. İnternet teknolojisinde görülen bu hızlı ve sürekli gelişim, şirketler (ortaklıklar) hukuku üzerinde de etkisini göstermiştir. Uluslararası pazarda rekabet edebilmek ve daha hızlı ve etkili kararlar verebilmek için anonim şirketler (AŞ), bilgi teknolojileri ve bunların sunduğu geniş imkânlardan yararlanarak, yönetim faaliyetlerini bu düzen içinde yer alacak şekilde planlayıp, organize etmek ve yürütmek zorundadırlar⁸.

AŞ'in pay sahipliği haklarının kullanıldığı ve şirketin genel politikalarının belirlendiği organı da genel kurul (GK) olduğu için bir anonim şirketin, bilgi teknolojilerinden yararlanabilmesi internet'i öncelikli olarak GK'un kullanımına sunmasıyla mümkün olabilir. Yaklaşık elli yıldır uygulanan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun, geçen elli yıl içinde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere cevap verecek bir kanun haline getirilmesi amacıyla kaleme alınan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı (TTKT)⁹ da bu gerçeği göz ardı etmemiş ve GK'a elektronik ortamda katılıma imkân tanımıştır.

Anonim şirketin iç işleyişinin önemli bir parçasını oluşturan GK toplantılarına elektronik ortamda (siberuzay, cyberspace)¹⁰ katılım ve oy kullanma TTKT yürürlüğe girmesi

---

⁷ Avrupa Komisyonu interneti daha ucuz, daha hızlı, daha güvenli kılarak farklı alanlarda kullanılabilir hale getirmek üzere Haziran 2000'de "e-Avrupa Eylem Planı"nı devreye sokmuştur. Bu girişim daha sonra, AB'nin genişleme süreci de düşünülerek, aday ülkelerin de yararlanabileceği "e-Avrupa+" adı verilen yeni ve benzeri bir planla daha geniş bir çerçeveye oturtulmuştur. Komisyonun ülkemize Şubat 2001'de yönelttiği bu plana katılım çağrısına Türkiye, e-Türkiye girişimini başlatma kararı ile olumlu yanıt vermiş ve Haziran 2002 tarihinde Göteborg'da yapılan AB zirvesinde "e-Avrupa+" girişiminin bir parçası haline gelmiştir. e-Türkiye girişimi Başbakanlık Müsteşarlığı'nın koordinasyonunda ve 13 çalışma grubu ile yürütülmektedir. Türkiye İkinci Bilişim Şurası: Sonuç Raporu, e-Türkiye, <http://www.bilisimsurasi.org.tr/SonucRaporu/> (son yararlanma: 27.07.2006), 10–11 Mayıs 2004, ODTÜ - Ankara, s. 77. Girişimin kapsamı ve çalışma gruplarının faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. ftp://ftp.dtm.gov.tr/etik/etik/e-Turkiye_24-08-02.pdf (son yararlanma: 27.07.2006). 27.11.2006 tarihi itibarıyla dünya nüfusunun %16.6'sının (1.076.203.987 kişinin) interneti çeşitli amaçlarla faal olarak kullanmakta olduğu ve bu oranın hızla arttığı tespit edilmiştir. 2000–2005 yılları arasında internet kullanım oranı dünya çapında %189'luk bir artış göstermiştir. Internet World Stats: Internet Usage Statistics – The Big Picture, <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (son yararlanma: 16.12.2006).

⁸ **Bozkurt, Veysel:** Enformasyon Toplumu ve Türkiye, İstanbul 1997, s. 3.

⁹ Bu çalışmada TTKT, "Tasarı" şeklinde kısaltılarak da kullanılmıştır.

¹⁰ Elektronik ortam (siberuzay, cyberspace), bilgisayarların ve onu kullanan insanların fiziksel yakınlık ve temas olmaksızın, internet ve benzeri ağlar içinde iletişim kurabildikleri, bilgi alışverişinde bulunabildikleri dijital bir ortam olarak tanımlanabilir. Vikipedi Özgür Ansiklopedi: Siber Uzay, http://tr.wikipedia.org/wiki/Siber_uzay (son yararlanma: 11.08.2006); Net Lingo: cyberspace, <http://www.netlingo.com/lookup.cfm?term=cyberspace> (son yararlanma: 11.08.2006). İnternet, elektronik ortamın kurulabilmesi için verilebilecek sadece bir örnektir. Bunun dışında intranet, extranet gibi bilgi ağları da iletişim kurma ve bilgiye ulaşmada avantaj sağlayan elektronik ortam öğelerindedir. Bkz.

ile birlikte hukuken mümkün hale gelecektir. Bu düzenlemenin TTKT ile ilk defa Türk hukuk sistemi içinde yer alacak olması hukuki uygulama alanının incelenmesi gereğini doğurmuştur.

Bu amaçla bu çalışmada, pay sahiplerinin GK toplantısına çağırılması ve toplantıya alınmaları anından itibaren başlayan ve toplantının kapatılmasına kadar devam eden GK'un işleyiş süreci, hem TTK'ndaki mevcut düzenlemeler hem de GK'a elektronik ortamda katılım açısından incenmiş ve elektronik ortamda katılımın toplantının işleyişi üzerindeki etkileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde öncelikle GK'un tanımı, niteliği ve yetkileri genel olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra GK'da internet kullanımının sebepleri, faydaları ve farklı ülkelerde konuyla ilgili düzenlemelerin ne aşamada olduğu incelenmiş, GK'da internet teknolojisinden yararlanılıp yararlanılmadığı esas alınarak bir sınıflandırmaya gidilmiştir.

İkinci bölümde, GK toplantısının yapılmasının ilk aşaması olarak GK toplantısına katılabilecek kişiler ile toplantıya çağrı konuları ele alınmıştır. GK toplantısına katılacak kişiler belirlenirken, toplantıya katılma hakkına sahip olanlar, katılmak zorunda olanlar ve katılmasına izin verilenler şeklinde üçlü bir ayırım yapılmış, ayrıca temsilci aracılığıyla GK'a

---

Haşiloğlu, Selçuk Burak: Enformasyon Toplumunda Elektronik Ticaret ve Stratejileri, İstanbul 1998, s. 30. Çalışmamızın konusuyla yakından ilgili oldukları için burada bu kavramlar üzerinde de kısaca durmakta yarar görüyoruz. "IntraNetwork" ifadesinin kısaltması olarak bilinen İtranet, sadece tek bir şirketi kapsayan bir internet ağıdır. IP/TCP kullanılmakla birlikte internetin kapsamı, dışarıya çıkış verilmeyerek "koruma duvarı" adı verilen bir dizi yazılım engeliyle daraltılır. Networks e-Media Solutions: Intranet – Extranet Uygulamaları, <http://www.networx-tr.com/intranet.asp> (son yararlanma: 05.12.2006). Böylece sadece belli bir şirket içinde tek bir ağ kurulmuş olur. Basit bir anlatımla şirket içi internet de denilebilir. Temel oluşturulma amacı, şirket bünyesinde bilgileri ve bilgi işlem kapasitesini paylaşmaktır. İtranetler, şirket(ler) içi tele konferans uygulamalarında ve farklı birimlerdeki kişilerin bir araya gelebildiği iş gruplarının oluşturulmasında da kullanılır. Bkz. **Haşiloğlu**, s. 61; Vikipedi Özgür Ansiklopedi: İtranet, <http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ntranet> (son yararlanma: 05.12.2006). Extranet ise şirket intranetlerinin diğer şirketler, pay sahipleri, müşteriler ve bayilerin ortak kullanımına açılması şeklinde tanımlanabilir. Şirket çalışanları ve pay sahipleri, iletişim, işbirliği ve ticari faaliyetleri için extranetleri kullanarak İtranet teknolojisinden güvenli şekilde yararlanmış olurlar. Bkz. **Haşiloğlu**, s. 68. Bu sistem genellikle mevcut olan bir ya da iki intranetle bağlantı kurularak oluşturulabilir ve ortak kullanıma ve erişime açılacak verilerin belirlenmesi gerekir. Bkz. **Haşiloğlu**, s. 71. İtranetlerin birbirine bağlanması için ise internet ağı kullanılır. Ancak güvenliği sağlamak amacıyla extranete erişim için geçerli bir kullanıcı adı ve parola gereklidir. İstenmeyen kişilerin erişiminin engellenmesi için belli alanlar ya da dosyaların kısıtlanması yoluna da gidilebilir. Microsoft Girişimci: Müşterilerinizi Ekibinizin Bir Parçası Yapın, <http://www.microsoft.com/turkiye/girisimci/default.msp> (son yararlanma: 05.12.2006). Anonim şirketler de hem ticari faaliyetleri hem de kurumsal düzeyde bu iki iletişim ağından da yararlanabileceklerdir. GK toplantılarının yapılması açısından da bir extranet sisteminden yararlanılabilir. Bir intranet kurularak şirket içi bir ağ oluşturulur ve pay sahiplerinin buldukları yerden bu ağa girebilmelerine izin verilir. Böylece elektronik ortamda GK'un daha güvenli bir biçimde yapılması sağlanabilir. Bu, şirketler için bir tercih meselesidir. Nitekim TTKT, böyle bir sistem öngörmüş değildir. Bu nedenle bu çalışmada da sadece, internet ağı aracılığıyla GK'a elektronik ortamda katılım üzerinde durulacaktır.

katılım üzerinde durulmuştur. Toplantıya çağrı ise çağrı yapmaya yetkili olanlar, çağrının şekli ve şekle aykırı olarak yapılan çağrının sonuçları kapsamında açıklanmıştır. Bu bölümde son olarak komiser istenmesi ve hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesi ele alınmıştır.

Çalışmamızın üçüncü bölümü, GK toplantısının işleyişi aşamalarını içermektedir. Bu aşamalar, toplantının açılması, toplantı başkanlığının seçilmesi, tutanağın düzenlenmesi, müzakerelere geçilmesi, müzakere usulü, müzakerelere ara verilmesi, müzakerelerin ertelenmesi ve bir başka güne bırakılması ile pay sahiplerinin önerilerde bulunmaları ve bilgi alma haklarının kullanılması olmak üzere ayrı ayrı incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise, oy hakkının kullanılması ve karar alınması aşamaları açıklanmıştır. Bu kapsamda oylamaya geçilmesi, oy hakkının kullanılması, kullanılmasında geçerli olan ilkeler, oy hakkının elektronik ortamda kullanılması, oy hakkından yoksunluk halleri, farklı yönde oy kullanma, oy sözleşmeleri, şirket organlarının seçiminde uygulanan oy kullanma sistemleri, oyların toplanması, tespit edilmesi, GK başkanının üstün oyu ve temsilcinin talimata uygun oy kullanmasının sağlanması ile GK kararı, karar türleri ve karar yetersayıları ele alınmıştır.

Bütün bunlardan sonra çalışmanın kısa özeti ve varılan sonuçlar belirtilmiştir.

Tüm bu açıklamalar yapılırken GK'a elektronik ortamda katılımın geleneksel anlamda bir GK'a nazaran sadece farklı olduğu hususlara değinilmiş, her iki GK türü için de geçerli olan hususlar tekrara düşmemek için ayrı ayrı belirtilmemiştir. Çalışmamızın konusu gereği yalnızca TTKT m. 1527/5 üzerinde ayrıntılı olarak durulmakla birlikte Tasarının GK'a ilişkin hükümlerine de dipnotlarda yer verilmiş ve mevcut düzenlemelerle karşılaştırma yapılmıştır.

Çalışmamızda kullanıldığımız teknik kavramlar mümkün olduğunca Türkçeleştirilerek kullanılmış, hukuki kavramlar ve terimler açısından ise TTKT'na bağlı kalmıştır. Örneğin, web sitesi yerine internet sitesi; hazırun cetveli yerine hazır bulunanlar listesi veya başkanlık divanı yerine toplantı başkanlığı kavramları kullanılmıştır. Ancak Tasarı anonim şirketlerde denetim sistemini tamamen değiştirmiş olduğundan TTK'na uygun olarak denetim kurulu/denetçiler ifadesi tercih edilmiştir.

GK kararlarının iptali ve TTK'na göre anonim şirketlerde yer alan diğer GK türleri ise çalışmamız kapsamı dışında bırakılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL

D) ANONİM ŞİRKETTE “ORGAN” KAVRAMI

Pay sahibi¹¹ sayısı genellikle az olan şahıs şirketlerinde, pay sahipleri birbirlerini tanırlar ve birbirlerinin yeteneklerine güvenirler, tüzel kişiliği olmayan şahıs şirketlerinde şirket malvarlığı üzerinde elbirliği mülkiyetine sahiptirler. Bu tip şirketler arasında tüzel kişiliği haiz olanlarda bile bu nitelikleri somut olarak gözlemlemek mümkündür. Pay sahipleri, şirketi birlikte idare ederler veya idare yetkisini içlerinden bazılarına verirler¹².

Sermaye şirketleri¹³ ve özellikle AŞ’de ise birbirini tanımayan çok sayıda pay sahibi bir arada bulunmaktadır. Bu şirketlerde malvarlığının gerçek sahibi ve idarecisi, tüzel kişiliktir¹⁴. Tüzel kişilik de şirketin organizasyonu içinde hakları kazanma ve borçları kullanabilme bakımından idare ve temsil işlerini gören organlara muhtaçtır¹⁵.

Anonim şirketlerde söz hakkı ve etkinlik, kural olarak, sahip olunan veya temsil edilen sermaye payına göre belirlenir. Esas sermayenin en az 1 Ykr’luk bölümünü oluşturan her pay

---

¹¹ Bir şirket kurmak amacıyla bir araya gelerek bir sözleşme düzenleyen kişiler “şerik”, pay senedi çıkaran bir şirkete iştirak edenler “pay sahibi” veya “hissedar” kavramları ile ifade edilir. “Ortak” kavramı ise kooperatiflere özgü olması gereken bir kavramdır. Ancak günümüzde bu ayrım önemini yitirmiş ve bu kavramlar eş anlamlı şekilde kullanılır hale gelmiştir. Bkz. **Çevik, Orhan Nuri:** Anonim Şirketler, Ankara 1979, s. 67. TTKT ise şahıs şirketleri ile kooperatiflere özgü olarak “ortak” kavramını, anonim şirketlere özgü olarak da “pay sahibi” kavramını kullanmaktadır. TTKT, Madde Gereççeleri, 135. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.12.2006). Bu kavramların yan yana kullanıldığı bazı Tasarı hükümlerinde (örneğin, TTKT m. 1528) bu ayrım göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada da Tasarıya uygun şekilde “pay sahibi” kavramı kullanılacaktır.

¹² **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin:** Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Adi Ortaklık, Ticaret Ortaklıklarına İlişkin Genel Hükümler, Kolektif, Komandit, Paylı Komandit, Limited, Anonim, Halka Açık Anonim ve Holding Ortaklıklar ile Kooperatif, İstanbul 2005, s. 291; **Arslan, İbrahim:** Şirketler Hukuku Bilgisi, Konya 2002, s. 177; **Çevik,** s. 750.

¹³ Doktrinde sıkça kullanılan “Sermaye Şirketi – Şahıs Şirketi” ayrımı ve nitelemesine Türk Ticaret Kanunu’nda yer verilmemiştir. Bu ayrım ve niteleme kendisine önemli hukuki sonuçlar da bağlanmak suretiyle vergi mevzuatında yer almıştır (Bkz. örneğin KVK m. 1). TTKT m. 124/2 de ticaret şirketlerinden kolektif ve komandit şirketlerin şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ise sermaye şirketi olduğunu hükme bağlamıştır.

¹⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 291; **Çevik,** s. 750; **Deryal, Yahya:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 378.

¹⁵ **Ansay, Tuğrul:** Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Ankara 1973, s. 87; **Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku, Adana 2005, s. 284.

en az bir oy hakkı verir (TTK m. 373, m. 399). Pay ve oy çoğunluğunu ellerinde bulunduran kimseler şirketin yönetim, temsil ve denetim organlarını oluşturmak ve şirket hayatı bakımından önemli olan diğer kararları alabilmek hak ve yetkisine sahip olurlar¹⁶. Buradan hareketle organı, “tüzel kişinin örgütü içinde yer alan ve tüzel kişinin iradesinin oluşmasını ve bu iradenin hukuk alanına yansımaları sağlamak üzere kanun, esas sözleşme veya bunlara uygun olarak yapılan iç yönetmelik uyarınca oluşturulan, tüzel kişi için karar verme, yürütme ve denetleme fonksiyonlarını üstlenmiş bulunan kişi veya kurullar” şeklinde tanımlamak mümkündür¹⁷. Böylece AŞ’de, şirket iradesi organlar vasıtasıyla oluşur ve dış dünyaya açıklanır; şirketin tüm faaliyetleri organlar marifetiyle yürütülür¹⁸. Organlar, bütün hukuki tasarrufları ve fiilleri ile AŞ’i bağlar¹⁹.

Türk Medeni Kanununun (TMK) 49. ve 50. maddelerinin anonim şirketler hakkında da geçerli olmasının bir sonucu olarak, kanuni organların tayin edilmiş olması tüzel kişiliğin kazanılması için gerekli değildir. Anonim şirket, tescil ile tüzel kişiliği kazanır ve medeni haklardan yararlanma ehliyetini haiz olur. Kanuni organların tayin edilmiş olması, medeni hakların kullanılmasına için gereklidir²⁰.

Türk Ticaret Kanunu (TTK), anonim şirketlerde, genel kurul²¹, yönetim kurulu (YK) ve denetçi (denetim kurulu)²² olmak üzere varlığı gerekli üç organı düzenlemektedir. Bu organlar, AŞ’in kanuni organlarıdır. Bunlardan birinin mevcut olmaması bir fesih sebebi teşkil eder (TTK m. 435). Organlar, kanunda öngörülen yetki sınırları içinde görev yaparlar²³.

---

¹⁶ **Moroğlu, Erdoğan:** Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara 2001, s. 1.

¹⁷ **Akünel, Teoman:** Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, İstanbul 1995, s. 34.

¹⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 291; **Yiğit, İlhan:** Anonim Ortaklık Genel Kurulu’nun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2005, s. 3.

¹⁹ **Pulaşlı,** Şirketler, s. 284.

²⁰ Medeni hakların kullanılmasına için, bütün organların varlığı da şart değildir. Anonim şirket, mevcut olan organlarının yetkisi dâhilinde medeni hakları kullanma hak ve yetkisine sahip olur. Bkz. **Arslanlı, Halil:** Anonim Şirketler II, Anonim Şirketin Organizasyonu, İstanbul 1959, s. 1, dn. 1; **Yiğit,** s. 3.

²¹ Doktrinde anonim şirketin karar ve irade organı olan “genel kurul” kavramı için, “umumi heyet” veya “hissedarlar kurulu” gibi terimler de kullanılmaktadır. Bu çalışmada, TTKT’na da uygun şekilde, “genel kurul” terimi kullanılacaktır.

²² Genel kurul ve yönetim kurulunun, kanunda “kurul” şeklinde düzenlenmesine karşılık denetçiler için aynı durum geçerli değildir. Çünkü denetim organı tek kişiden oluşabileceği gibi en fazla beş kişiden de teşekkül edebilir (TTK m. 347/1). Bkz. **Arslan,** s. 177.

²³ **Arslanlı,** C. II, s. 1; **Arslan,** s. 177; **Pulaşlı,** Şirketler, s. 287; **Yiğit,** s. 3.

Anonim şirketlerde *genel kurul*, pay sahiplerinin şirket işlerinin görüşülmesi amacıyla bir araya geldikleri, kararları ile kural olarak iç ilişkide, istisnaen dış ilişkide etkili olan (TTK m. 360); *yönetim kurulu*, anonim şirketi idare ve temsil eden (TTK m. 317) ve *denetçi* (*denetim kurulu*) ise şirketi diğer pay sahipleri adına denetleyen (TTK m. 347 vd.) organdır²⁴.

Anonim şirketin esas sözleşmesinde hüküm bulunması koşuluyla başka organların oluşturulması da mümkündür. Bu organlar AŞ'in ihtiyari organları olup bunlardan birinin mevcut olmaması, şirketin TTK m. 435 uyarınca feshini gerektirmez²⁵.

Çalışmamızın konusu, AŞ'de genel kurul ile sınırlandırılmış olduğundan anonim şirketin diğer kanuni organları olan YK ve denetçi (denetim kurulu) hakkında ayrıca bilgi verilmeyecektir.

II) ORGAN OLARAK GENEL KURUL

A) Genel Kurulun Tanımı ve Yapısı

Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan, şirketin karar ve irade organıdır²⁶.

GK'un ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. GK, anonim şirketin hak ve borçlarının sahibi olmayıp onun organı sıfatı ile hareket etmeye yetkilidir²⁷.

GK, her pay sahibinin aslen veya bir temsilci aracılığıyla katılabildiği tek organdır. GK'da pay sahipleri, gündem maddeleri hakkında görüş açıklar ve oy kullanarak GK yetkisindeki kararları alırlar²⁸. GK bu kararları, ancak kanun ve esas sözleşmenin emrettiği

---

²⁴ **Yiğit**, s. 3.

²⁵ **Arslan**, s. 177; **İmregün, Oğuz**: Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1974, s. 82.

²⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 2; **Çevik**, s. 750–751; **Ansay**, s. 157; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 287; **Hirsch, Ernst E.**: Ticaret Hukuku Dersleri, İstanbul 1948, s. 212-214; **Domanıç, Hayri**: Anonim Şirketler, İstanbul 1978, s. 570; **Cerrahoğlu, Fadıl**: Anonim Şirketlerde Umumi Heyet, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 487, İstanbul 1967, s. 5.

²⁷ **Çevik**, s. 750.

²⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 389.

belli esaslara göre toplanarak alabilir. Pay sahipleri veya temsilcilerinin yazılı olarak oluşturdukları bir karar, GK’da alınmış bir karar niteliğini kazanamaz. Pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin hakları, özellikle oy hakları, ancak genel kurul toplantısında kullanılabilir²⁹.

GK, birçoğu devredilemez nitelikte yetkilere sahip olan bir iç organdır. Bu nedenle GK’un kararları kanunda sayılanlar hariç olmak üzere³⁰ sadece iç ilişkide hüküm ifade eder. GK’un anonim şirketi istisnaen de olsa temsil yetkisi yoktur; şirketin temsil organı yönetim kuruludur. GK kararları, YK tarafından uygulanmak suretiyle dış ilişkilerde etkili olur³¹. Bu nedenle GK’un haksız fiil işlemesi söz konusu olmaz. GK kararları nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk, GK kararlarını uygulayan organ veya organların üyelerine aittir³².

GK, devamlı çalışan bir organ niteliğinde değildir. GK, aşağıda da ayrıntılarıyla açıklanacağı üzere, hesap yılını izleyen üç ay içinde olağan ve gerektiğinde olağanüstü toplanır³³. Olağanüstü GK’u “olağanüstü” yapan, aldığı kararlar değil; anonim şirketin işleri gerektirdikçe, herhangi bir zamanla bağlı olmadan toplanmasıdır. Çünkü her türlü karar -ne kadar önemli olursa olsun- olağan GK’da alınır³⁴.

GK, şirketin iradesini açıklayan bir organ olduğu için kararlarının kanuna ve şirket esas sözleşmesine uygun olması gerekir. Aksi halde bunların iptali mahkemeden talep edilebilir. Hatta kanunun emredici hükümlerine aykırı kararların iptaline de gerek yoktur; bu kararlar hiçbir hüküm ifade etmezler. Bu gibi kararların mahkemeden sadece geçersizliğinin tespiti talep edilebilir³⁵.

---

²⁹ Arslanlı, C. II, s. 3; Çevik, s. 751; Moroğlu, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 33–34; Deryal, s. 378.

³⁰ Kanun bazı işlemlerin tamam olması için yönetim kurulu tarafından yapılan işlemleri yeterli görmemekte, söz konusu işlemlere genel kurulun da katılmasını aramaktadır. Örneğin bkz. TTK m. 311, TTK m. 443/2. Genel kurul tarafından verilen organ seçim kararının şirketin temsili olup olmadığı tartışmalıdır. Arslanlı, istisnaen organların seçiminde, organ sıfatı re’sen GK kararı ile oluştuğundan GK’un şirketi temsilen hareket ettiğini ileri sürmektedir. Bkz. Arslanlı, C. II, s. 2. Bizim de katıldığımız bir diğer görüşe göre ise, organların seçimi ile organ sıfatının re’sen kazanılması, bu işlemin dışa dönük olmasıyla ilgili değildir; bu işlemin kendi hukuki karakterinden ve yapısından kaynaklanmaktadır. AŞ’de temsil organının yönetim kurulu olduğu TTK m. 317’de açıkça hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla GK’un organ tayin etmesi, kanundan kaynaklanan bir yetkinin kullanılması olup niteliği itibarıyla de içe dönük bir işlemdir. Bkz. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 391; Puluş, Şirketler, s. 288.

³¹ Arslanlı, C. II, s. 2; Ansay, s. 170–171; Deryal, s. 382; Puluş, Şirketler, s. 288.

³² Arslanlı, C. II, s. 2–3; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 390; Yiğit, s. 4.

³³ Puluş, Şirketler, s. 289; İmregün, Ortaklıklar, s. 82; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 389.

³⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 389.

³⁵ GK kararlarının iptali konusu çalışmamız kapsamı dışında olduğundan bu konuya ayrıca değinilmeyecektir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Moroğlu, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 136 vd.

B) Genel Kurulun Üst Organ Niteliği

Anonim şirketin organları arasında GK'un "üst organ" niteliğine sahip olup olmadığı hususu Türk hukuku bakımından kesin bir çözüme bağlanmış değildir. TTK bu konuda herhangi bir düzenleme öngörmemektedir. Hâlbuki İsviçre Borçlar Kanununun (İsv.BK) 698. maddesi, genel kurulun anonim şirketin en üst organı olduğunu açıkça düzenlemiştir³⁶. Türk hukukunda ortaya çıkan tartışmanın sebebi de bu hükmün TTK'na alınmamasından kaynaklanmaktadır³⁷.

Türk doktrininde GK'un üst organ sayılması gerektiği görüşü pek çok taraftar bulmuştur. Bu görüşün savunucuları, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin genel kurul tarafından seçilmesi ve azledilmesi, genel kurul kararlarının pay sahipleri ve şirket organlarını bağlayıcı olması noktasından yola çıkarak GK'u anonim şirketin üst organı olarak kabul etmektedirler³⁸.

Türk hukukunda, YK ve denetçilerin seçimi ve azli konularında karar alma yetkisi GK'a verilmekle beraber anonim şirketin üç organı da başlı başına birer varlıktırlar ve her organ, kanun koyucunun iradesi ile kendilerine özgü bazı yetkilerle donatılmıştır. GK, YK ve denetçiler üzerinde emir veren bir amir durumunda olmayıp, bu organların münhasır yetkisine giren hususlarda yetkisizdir. Hatta GK ve denetçilere özgü olarak tanınanlar dışında bütün yetkilerin YK'nda olduğunun kabulü gerekir. TTK m. 317, anonim şirketin işteğal konusuyla ilgili bütün idare ve temsil işlerini kural olarak YK'na vermiştir. Esasen şirket işlerinin başka türlü yürümesi de beklenemez. YK, devamlı faaliyette bulunan bir organdır. Diğer organlar da devamlı nitelikte olmakla birlikte faaliyetlerini aralıklı olarak icra ettiklerinden şirketin devamlılık arzeden yaşamına hâkim olmaları mümkün değildir. Bu nedenle bunlara özgü olmayan bütün yetkilerin YK'na verilmesi tâbidir. GK'un faaliyetlerini aralıklı olarak yerine

---

³⁶ İsv.BK'nda 1991 yılında yapılan değişikliklerde, genel kurulun anonim şirketin en üst organı olduğunu belirten İsv. BK m. 698/1'de değişiklik yapılmamıştır. Ancak bu değişiklikler ile organların görev alanları açık olarak tespit edilmiş, yönetim ve denetim organlarının görevlerinin devredilemeyeceği ve geri alınmayacağı belirtilmiştir (İsv.BK m. 716a, m. 731/1). Getirilen bu yeni hükümler dolayısıyla GK'un, yönetim ve denetim organlarına karşı üstün organ olduğunu belirten m. 698/1'in bir öneminin kalmadığı ifade edilmektedir. Bkz. **Karayalçın, Yaşar**: İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler, BATİDER, C. XVII, S. 1, Ankara 1993, s. 23.

³⁷ **Deryal**, s. 379.

³⁸ **Doğanay, İsmail**: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt, Madde 1-419; İstanbul 2004, s. 1067; **Arslanlı**, C. II, s. 3; **Ansay**, s. 157; **Domaniç**, s. 571; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 83.

getirmesi, buna karşılık YK'nun şirket faaliyetlerinde aralıksız etkin olması, şirkete hâkim olan organın YK olduğunu gösterir. Bu nedenle GK'un diğer organlar karşısında "üst organ" niteliği yoktur³⁹.

GK'a münhasıran tanınan yetkilerin nitelikleri dikkate alındığında, bu organın sadece şirketin yapısı, devamı ve faaliyet konusu gibi temel konularda karar alan bir organ olduğu sonucuna varılabilir⁴⁰.

GK'un anonim şirket içinde üst bir organ olmadığı kabul edilmesinin bir sonucu olarak, her organın kanun koyucunun iradesi uyarınca kendi ihtisasına giren yetkilerle donatıldığını, ancak şirketin esas sözleşmesine hüküm konmak suretiyle bu ihtisas alanlarının sınırlarının değiştirilebileceğinin de kabul edilmesi gerekir⁴¹.

C) Genel Kurulun Yetkileri

GK şeklinde bir araya gelen bütün pay sahipleri, kanunen veya esas sözleşme ile yetkili kılındıkları şirket işleri hakkında karar vermek yetkisini haizdirler⁴².

Çoğu devredilemez nitelikteki yetkileri yanında, GK'un esas sözleşme ile de -YK ve denetçilerin yetkisine girmeyen- başka yetkilerle donatılması mümkün olduğundan bu yetkilerin, devredilemeyen, devredilebilen ve esas sözleşme ile verilen yetkiler olmak üzere üç başlık altında incelenmesi uygun olacaktır.

---

³⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 292; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 285–286; **Arslan**, s. 179; **Yiğit**, s. 4–5. TTKT da, üst organ kuramını reddetmekte ve organlar arasında alt - üst ilişkisi değil; işlev bölümü kuralının hâkim olduğunu ve kendilerine tanınan devredilemez yetkilerle, organların eşdeğer olduğunu kabul etmektedir. Bkz. **Tekinalp**, Zorunlu Hedefler, s. 19.

⁴⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 292; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 285–286.

⁴¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 293; **Yiğit**, s. 5.

⁴² **Çevik**, s. 753. TTKT m. 408/1, GK'un kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörölmüş bulunan hallerde karar alacağını açıkça hükme bağlamıştır. Moroğlu ise bu hüküm ile GK yetkilerine aşırı bir sınırlama getirildiğini savunmaktadır. Bu hükme göre GK, kanun veya esas sözleşme ile diğer organlara bırakılmamış olmasına rağmen kanun veya esas sözleşme ile "açıkça" yetkilendirilmediği hususlarda karar alamaz. Örneğin, YK kendisinin devredilemeyen yetkilerine girmeyen bir konuda GK kararına başvuramayacaktır. Bkz. **Moroğlu, Erdoğan**: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2005, s. 120.

1) Genel Kurulun Devredemeyeceği Yetkileri

GK'a kanunla tanınan bazı yetkiler, nitelikleri gereği ancak ve sadece GK tarafından kullanılabilir; başka bir organa veya bir komisyona sözleşme ile dahi devredilemez⁴³.

GK'un devredemeyeceği yetkileri, "Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik (Kom. Yön.)"⁴⁴ m. 15'de on üç bent halinde sayılmıştır. GK'un devredemeyeceği görev ve yetkilerin, yönetmelikle düzenlenmesi mümkün değildir. TTK sistemi içinde yer almadıkları için Kom. Yön. m. 15 uygulanamaz bir hükümdür ve hukuki bir sonucu da olamaz⁴⁵.

Münhasıran GK tarafından kullanılması gereken yetkiler şunlardır⁴⁶:

- Şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi⁴⁷,

---

⁴³ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 87.

⁴⁴ Bkz. 07.08.1996 tarih ve 22720 sayılı RG. Kom. Yön., 29.06.2005 tarih ve 25860 sayılı RG'de yayımlanan "Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ve daha sonra 01.02.2006 tarih ve 26067 sayılı RG'de yayımlanan aynı adlı Yönetmelik ile bazı değişikliklere uğramıştır. Çalışmamızda, getirilen yenilikler üzerinde ayrı ayrı durulmaksızın değişikliklerin son hali işlenecektir.

⁴⁵ **Helvacı, Mehmet**: "Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik" Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması (İlgili Mevzuatla Birlikte), İstanbul 1997, s. 13 vd. TTKT ise - TTK aksine- GK'un devredilemeyen yetkilerinin büyük bölümünü 408. maddesinde toplayarak, bu organın bizzat karara bağlaması gereken konuları açık bir biçimde belirtmiştir. Bkz. **Tekinalp**, Zorunlu Hedefler, s. 18. TTKT m. 408/2 uyarınca, "çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, GK'a ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez:

- a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi,
- b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları,
- c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınmaları,
- d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması,
- e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi,
- f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı".

TTKT m. 408/3, tek pay sahipli anonim şirketlerde, bu pay sahibinin GK'un tüm yetkilerine sahip olacağını da hükme bağlamıştır. TTK'nda yer almayan ve TTKT ile hukuk sistemimize girecek olan tek pay sahipli anonim şirketler çalışmamız konusu dışında kaldığından, burada m. 408/3 hükmüne yalnızca değinmekle yetiniyoruz.

⁴⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 8–10; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 389–390; **Domaniç**, s. 573–575; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 290–291; **Çevik**, s. 754–756; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 87; **Yiğit**, s. 6–7.

⁴⁷ Şirketin esas sözleşmesi pek çok sebeple değiştirilebileceğinden bu sebeplerin sınırlı bir biçimde sayılması olanağı yoktur. Bunlara örnek olarak esas sermayenin artırılması, azaltılması, merkezin taşınması, iştiğal

- YK üyeleri ve denetçilerin seçimi, azli⁴⁸ ve ibra edilmeleri (TTK m. 312/1, m. 316),
- Bilânço, kâr ve zarar hesabının onanması⁴⁹, temettü dağıtım teklifinin kabulü, değiştirilerek kabulü veya reddine karar verilmesi (TTK m. 369/b. 2),
- Anonim şirketin feshine karar verilmesi (TTK m. 434/b. 9),
- Şirket adına, YK üyeleri aleyhine dava açılmasına karar verilmesi (TTK m. 341),
- YK üyelerine şirketin konusuna giren işlerle uğraşmaları (TTK m. 335) ve şirketle işlem yapmaları için izin verilmesi (TTK m. 334),
- Şirket sermayesinin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde bu sermayenin tamamlanmasına veya kalan üçte biri ile yetinilmesine karar verilmesi (TTK m. 324),
- Tasfiye halinde aktiflerin toptan satılmasına karar verilmesi (TTK m. 443/2),
- Özel denetçi tayin edilmesi (TTK m. 348),
- Şirketin devlet, vilayet, belediye gibi bir kamu tüzel kişisi tarafından devralınması halinde tasfiyenin yapılmamasına karar verilmesi (TTK m. 454/1),

---

konusuna ek yapılması, bir kurulun yetkilerinin kanuna aykırı olmayacak şekilde genişletilmesi, bir kısım pay sahiplerine ayrıcalıklı haklar tanınması veya ayrıcalıkların kaldırılması gibi örnekler verilebilir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 721.

⁴⁸ Doktrinde bir görüş GK'un organ seçimi ve azli konusundaki görevinin devredilemez ve tekel niteliğinde olması gerektiği fikrini kabul etmekle birlikte, YK üyelerinin seçilmelerinin ve azledilmelerinin başka organ ve kişiler tarafından da paylaşıldığını ileri sürmektedir. TTK m. 315/1 uyarınca bir YK üyeliğinin boşalması halinde, YK gerekli niteliklere sahip bir kişiyi geçici olarak bu göreve getirir. YK üyelerini seçme yetkisi GK'un münhasır yetkileri arasında olduğundan, seçilen üyenin ilk toplanacak GK'un onayına sunulması şarttır. GK'un yapılan seçim hakkında vereceği onay veya ret kararına kadar seçilen üye diğer üyelerle eşit hak ve yetkilere sahiptir. Aynı şekilde TTK m. 275'e göre, konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerde esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak şartıyla, ilgili kamu tüzel kişisi anonim şirket YK'na temsilci gönderebilir. Kamu tüzel kişisince atanan üyeler de, YK'nun diğer üyeleri ile aynı haklara sahip ve aynı sorumluluklara tâbidirler. Aynı madde bu üyelerin sadece kamu tüzel kişisi tarafından azledilebileceklerini de açıkça düzenlemektedir. Yine TTK m. 303 gereği ani kuruluşta ilk YK üyelerinin esas sözleşme ile belirlenmesi bir zorunluluktur. Tedrici kuruluşta ise YK üyeleri esas sözleşmede gösterilmemişlerse, kuruluş GK tarafından seçilebilirler. Bütün bu hükümler sonucunda bu görüşü savunan yazarlar, GK'un bu yetkisinin bazı organ veya kişiler tarafından paylaşıldığını ortaya koymaktadırlar. Bkz. **Helvacı**, s. 14–17; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 311.

⁴⁹ TTK m. 369/b. 2, bilânço ve ona dayanan kâr ve zarar hesabının GK tarafından değiştirilerek de kabul edilebileceğini düzenlemektedir. Ancak m. 369/b. 2'nin yazılış tarzına rağmen bilânço ve kâr ve zarar hesabı, GK tarafından değiştirilemez, sadece reddedilebilir. YK tarafından yeniden hazırlanır; tasdik veya ret GK tarafından yapılır. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 389; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 290; **Yiğit**, s. 6, dn. 16.

- Şirket müstahdem ve işçileri için yardım sandıkları ve sair yardım teşkilatı kurulması (TTK m. 468) ve idamesi maksadıyla şirket kazancından akçe ayrılmasına izin verilmesi (TTK m. 468, m. 469/3),
- Kuruluştan sonra devralma (kanuna karşı hile, TTK m. 311) kararının verilmesi GK'un devredilemez yetkileri arasındadır.
- Bir anonim şirketin başka bir anonim şirketle birleşmesi suretiyle yeni bir şirket kurulması halinde, durumu, birleşen şirketlerin GK'larının tasdik etmesi gerekir.
- Kapalı tip AŞ'de tahvil ihracına GK karar verir (TTK m. 423). Buna karşılık, halka açık anonim şirketlerde (HAAŞ) tahvil çıkarılmasına karar vermek yetkisi esas sözleşme ile YK'na verilebilir.
- Tasfiye memurlarının azli kararını vermek yetkisi GK'a aittir. Ancak pay sahiplerinden birinin talebi ile bu konuda mahkeme tarafından da karar verilmesi mümkündür (TTK m. 442).

2) Genel Kurulun Devredilebileceği Yetkileri

GK'un yetkilerinin herhangi bir organ veya kişiye devredilememesi asıldır. Ancak GK'un münhasıran yetkili olduğu konular dışındaki hususlarda, esas sözleşmeye hüküm konması şartıyla diğer organlara veya kurulacak özel bir komiteye/komitelere yetki ve görev verilmesinin mümkün olduğu kabul edilmektedir⁵⁰. Bu konuda ortaya çıkabilecek tereddütler, devredilecek yetkiye ilişkin hükmün gayesi ile pay sahiplerine GK'da verilen hakların koruduğu menfaatler göz önüne alınarak çözümlenebilir⁵¹.

SPK m. 12 ve m. 13/6'da, GK'un bazı yetkileri YK'na devredilmiştir. Buna göre, kayıtlı sermaye sistemini seçen HAAŞ'de, kayıtlı sermaye miktarına kadar yeni pay senetleri

⁵⁰ Arslanlı, C. II, s. 7; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 293; İmregün, Ortaklıklar, s. 86; Pulaşlı, Şirketler, s. 291–293; Çevik, s. 757; Yiğit, s. 7. Bu görev ve yetki devrinin gerekçesi olarak doktrinde bir görüş, AŞ'de idare haklarını, olağan ve olağanüstü olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Anonim şirket YK'nun sadece şirketin olağan işlerinde yönetim hakkına sahip olduğunu, olağanüstü işlemlerde karar yetkisinin GK'da bulunduğunu savunan bu görüş, esas sözleşmeye hüküm konarak GK'un olağanüstü işlemlerde karar verme yetkisinin YK'na veya yine esas sözleşme ile kurulacak özel bir organa devredilebileceğini savunmaktadır. Bkz. Arslanlı, C. II, s. 7; İmregün, Ortaklıklar, s. 86–87. Ansay ise karar verme yetkisi YK'nda olan olağanüstü işlemlerde, bu yetkinin esas sözleşmeye hüküm konarak GK'a verilebileceği kanısındadır. Ansay, 90. Ancak TTK'nda anonim şirketlerle ilgili olarak olağan - olağanüstü işlem ayrımı yapılmadığı için, biz, bu ayrıma dayalı olarak yetki devrini kabul etmemekteyiz.

⁵¹ Arslanlı, C. II, s. 8–9; Domaniç, s. 575–576.

çıkarmak suretiyle esas sermaye artırımını, bir esas sözleşme değişikliği gerektirmeksizin YK kararıyla gerçekleştirir (SPK m. 12/2). Ayrıca YK, ana sözleşme ile yetkili kılındığı takdirde, imtiyazlı (TTK m. 402) veya itibari değerinin üzerinde pay senedi çıkarmaya (TTK m. 286), pay sahiplerinin yeni pay alma haklarını (TTK m. 394) ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar almaya (TTK m. 389) yetkilidir (SPK m. 12/5).

HAAŞ'de, tahvil ve sermaye piyasası aracı niteliğindeki diğer borçlanma senetlerini çıkarma yetkisi (SPK m. 13/6) ve ilgili yılla sınırlı olmak koşuluyla temettü avansı dağıtma yetkisi de (SPK m. 15/4) YK'na esas sözleşme ile devredilebilir.

3) Esas Sözleşme ile Genel Kurula Verilen Yetkiler

Anonim şirketin esas sözleşmesine hüküm konarak GK yetkileri dışındaki bazı yetkilerin GK'a verilmesi mümkündür. Örneğin, anonim şirketin konusuna bağlı olarak esas sözleşmeye hüküm koymak şartı ile gayrimenkul alımı ve satımı için GK'un karar vermesi zorunlu hale getirilebilir⁵².

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, diğer organların münhasır yetkisine dâhil olan yetkilerin GK'a devredilememesidir. Örneğin, anonim şirketi temsil etmek yetkisi YK'nun yetkileri arasında olduğundan, GK bu yetkiyi üzerine alamaz. Aynı şekilde, gerekli defterlerin tutulması, bilânçonun, yıllık raporun düzenlenmesi gibi yürütme ile ilgili görevler de GK'a verilemez⁵³. Esas sözleşmeye bu konuda herhangi bir hüküm konamaz, konulsa bile kanuna aykırı olduğu için bu hüküm geçerli olmaz⁵⁴.

Buna karşılık, AŞ'de memur ve müstahdemleri tayin yetkisi YK'na ait bir yetki olmasına rağmen, bu yetkinin münhasıran YK tarafından kullanılması gerekli olmadığı için, esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile memur ve müstahdemlerin tayin yetkisinin GK'a verilmesi mümkündür⁵⁵. Ayrıca esas sözleşmede YK üyelerine ve denetçilere verilecek ücret belirtilmemişse (ki çoğunlukla esas sözleşmede belirtilmez, çünkü tespit edilen ücret birkaç yıl sonra anlamsız bir değer haline gelebilir), GK bu ücretleri tayin ve tespitte yetkilidir (TTK

---

⁵² **Ansay**, s. 90.

⁵³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 390; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 293–294.

⁵⁴ **Pulaşlı**, Şirketler, s. 293.

⁵⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 6; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 391; **Domaniç**, s. 576; **Çevik**, s. 757; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 293.

m. 333, m. 369/b. 3) ve bu yetkisinin devri de mümkün değildir. Bu durumda, YK üyelerinin ve denetçilerin huzur hakkı ve ücretleriyle ilgili olarak esas sözleşmeye hüküm konulmaması yoluyla GK’ a yetki verilmiş olmaktadır⁵⁶.

D) Genel Kurulun Yetkilerinin Sınırları

GK’ un, münhasıran kendisine ait olan veya başka organlara ait olup da kendisine devredilebilen yetkileri bir arada düşünüldüğünde çok geniş bir yetki alanına sahip olduğu görülür. Ancak bu yetki alanı sınırsız değildir. Söz konusu sınırlamalar, şirketin esas sözleşmesinden veya kanundan kaynaklanabilir⁵⁷.

GK’ un yetkilerinin sınırlarını çizen hususlar şunlardır:

1) Şirket Amaç ve Konusu

GK’ un yetkileri öncelikle, şirket amaç ve konusu⁵⁸ ile sınırlandırılmıştır⁵⁹. Ticaret şirketlerine ilişkin genel hükümler içinde yer alan ve *ultra vires* olarak adlandırılan ilkeye göre, ticaret şirketleri tüzel kişiliği haiz olup, şirketin esas sözleşmesinde yazılı şirket konusunun sınırları içinde kalmak şartı ile bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler. Bu husustaki kanuni sınırlamalar saklıdır (TTK m. 137).

Şirketin amaç ve konusunun esas sözleşmede açıkça gösterilmesi gerekir [TTK m. 271/2, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının (STB) 2003/3 sayılı Tebliği m. 3/dd]. Bu husus, şirketin hak ehliyetinin sınırları açısından önemlidir⁶⁰. İşte *ultra vires* ilkesi, şirketin hak ehliyetinin esas sözleşmesindeki konu ile sınırlı olduğu anlamına gelmektedir. Bu sınır, sözleşme ile tespit edilir ve sınırı aşan işlemler *ultra vires* olur; yani şirketi bağlamaz, hatta

---

⁵⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 373; **Ansay**, s. 90–91; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 293.

⁵⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 4 vd.; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 294 vd.; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 84 vd.

⁵⁸ Şirketin ulaşmak istediği sonuç, “amaç” veya “gaye”; bu amaca ulaşmak için icra edilecek faaliyetler ise “konu” veya “mevzuu” kavramları ile ifade edilmektedir. Bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 197.

⁵⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 5–6; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 100–101; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 84; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 294; **Arslan**, s. 222.

⁶⁰ **Pulaşlı**, Şirketler, s. 196–197; **Yıldız, Burçak**: Şirketlerin Ehliyetine İlişkin Olarak Özellik Arz Eden Bazı Hukuki İşlem ve Sözleşmeler, Ankara Barosu Dergisi, S. 2006/2, Yıl: 64, Ankara 2006, s. 55.

şirket bakımından yok hükmündedir. Öyle ki, şirket bu işleme sonradan istese bile icazet veremez; esas sözleşmesindeki konu maddesini değiştirip, o işlemi kapsar hale getirmesi ve işlemi yeniden yapması gerekir⁶¹.

Dolayısıyla GK, ancak esas sözleşmede gösterilen konularda veya esas sözleşmede gösterilmemiş ise kanunda açık olarak izin verilen istisnai hususlarda karar almaya yetkilidir. GK bu hususlar dışında karar alamaz; alırsa geçersizdir ve hiçbir hüküm ifade etmez⁶².

2) Üçüncü Kişilerin Hakları

GK, alacağı kararlar ile üçüncü kişilerin hakları üzerinde etkili olamaz. Örneğin, şirket ile üçüncü kişi arasında geçerli olarak meydana gelmiş bir sözleşme GK tarafından feshedilmiş sayılamaz veya tek taraflı olarak değiştirilemez. Çünkü bu, üçüncü kişilerin haklarının ihlali sonucunu doğurur ve bu nedenle hukuken mümkün değildir⁶³.

Üçüncü kişi ile şirket arasında yapılan sözleşme, şirketin esas sözleşmesinde yer almış olsa bile GK, esas sözleşmenin o hükmünü tek taraflı olarak değiştirerek sözleşme hükümlerini ihlal edemez. GK, bu şekilde bir değişikliğe gitse bile bu değişiklik üçüncü kişiye karşı hüküm ifade etmez⁶⁴.

---

⁶¹ Doktrinde bu ilkenin, çok sert ve katı bir biçimde uygulanmaması gerektiği ileri sürülmüştür. Pulaşlı, yapılan işlem, esas sözleşmede yazılı olan şirket “amaç ve konusu” dışında bile olsa, amaç ve konuya olan yakınlığı ve özellikle “amaçsal ilişkisi” dikkate alınarak şirket amacının elde edilmesine yardımcı olan her hususun, konu içinde mütalaa edilmesi gerektiğini ve bu suretle pay sahiplerinin ve şirketin menfaatleri korunuyorsa söz konusu işlemin “ultra vires” değil, geçerli bir işlem sayılması gerektiğini savunmaktadır. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 461. Nitekim Poroy da, bu ilkenin Amerikan hukukunda modasının geçtiğini; İngiltere’nin ise AET’nin 54/68 sayılı şirketler hukukuna ilişkin birinci yönergesine uyarak önce European Communities Act 1972, sonra Companies Act 1985 ve 1989 ile gerekli değişiklikleri yaparak ultra vires’i kaldırdığını belirtmektedir. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 101. TTKT da bu yeni eğilime uymuş ve ultra vires ilkesine yer vermemiş; şirketin konusu dışında iş ve işlem yapılmasını özel bir sorumluluk sebebi olarak düzenlemiştir (TTKT m. 371). Bkz. **Tekinalp**, Zorunlu Hedefler, s. 18. Ultra vires ilkesinin uygulanması konusunda önemli olan husus, bu ilke nedeniyle iyiniyetli üçüncü kişilerin haklarının korunmaması tehlikesidir. Bu nedenle yapılan işlemin ultra vires sayılıp sayılmayacağı her olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir ve sistemimizdeki hâkim görüş bakımından, TTK’nun 271. maddesi de göz önünde bulundurularak şirket esas sözleşmesinde konu mümkün olduğu kadar açık ve ayrıntıları ile tespit edilmelidir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 102.

⁶² **İmregün**, Ortaklıklar, s. 84; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 294.

⁶³ **Arslanlı**, C. II, s. 5; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 84; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 294.

⁶⁴ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 84–85.

3) Diğer Organların Münhasır Yetkileri

GK'un niteliği ve devamlı bir organ olmaması nedeniyle, diğer organların münhasır yetkilerine giren yetkiler esas sözleşmeye hüküm konarak GK'a devredilemez.

TTK, GK ve denetçilerin görev ve yetkilerini belirledikten sonra, kalan bütün idare ve temsil işleri ile şirket iştiğal konusunun gerektirdiği yan işlerin tamamını YK'na bırakmıştır (TTK m. 317); GK, kanunla YK'na verilen bu yetkileri kullanamaz. Aynı şekilde şirketin denetim yetkisi kanunen denetçilere aittir; GK, denetçileri seçebilmesine rağmen şirketi doğrudan doğruya denetleyemez⁶⁵.

4) Azlık Hakları ve Bireysel Haklar

GK, haiz olduğu yetkileri gerekli çoğunlukla alacağı kararlarla kullanır. Ancak çoğunluğun karşısında kalan azlığı⁶⁶ kayıtsız şartsız çoğunluk kararlarına tâbi tutmak veya kullanılmalari çoğunluğun sağlanması şartına bağlı olmayan bireysel hakları kullanılamaz hale getirmek tahammül edilmez sonuçların doğmasına yol açabilir. Bu nedenle kanun koyucu, özellikle önemli saydığı konularda, azlığı ve bireysel hak sahibini çoğunluğa karşı koruma yoluna gitmiştir⁶⁷.

Türk hukukunda azlık hakları, şirket esas sermayesinin onda birini temsil eden pay sahiplerine tanınmış haklardır⁶⁸. Burada, onda bire sahip olan pay sahiplerinin sayısı önem taşımaz. Şayet sermayenin onda birine sahipse, bir tek pay sahibi dahi azlık haklarından

---

⁶⁵ Arslanlı, C. II, s. 5; İmregün, Ortaklıklar, s. 85; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 390; Ansay, s. 91; Pulaşlı, Şirketler, s. 295.

⁶⁶ TTK'nda, anlamı ifade etmek üzere "azınlık" (TTK m. 348) veya "azlık" (TTK m. 341, m. 366, m. 377) terimleri kullanılmıştır. Bu çalışmada, TTKT'nda da kullanıldığı şekliyle "azlık" terimi kullanılacaktır.

⁶⁷ İmregün, Ortaklıklar, s. 246 vd; Ansay, s. 231–232; Pulaşlı, Şirketler, s. 693 vd.

⁶⁸ HAAŞ'de ise SPK m. 11/8 uyarınca, TTK'nun 341, 348, 356, 359, 366, 367 ve 377. maddelerinde esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerine tanınan haklar, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılır. Böylece bu tip şirketlerde azlık haklarının kullanılması, çıkarılmış sermayenin beşte birine düşürülerek pay sahiplerine kolaylık sağlanmıştır. Ancak SPK m. 11/8'de, TTK m. 310 hükmüne yollamada bulunulmadığından, HAAŞ'de, m. 310'daki azlık hakkından yararlanabilmek için, çıkarılmış sermayenin %5'ine değil; %10'una sahip olunması gerekir. Bkz. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 432–433.

yararlanabilir⁶⁹. Azlığı oluşturan onda bir sermaye oranının esas sözleşme ile azaltılması mümkündür; fakat artırılmaz (TTK m. 366/c. 2)⁷⁰.

Azlık haklarından bir kısmı “olumsuz azlık hakları” şeklinde adlandırılır ve azlığın, GK’da menfi oy kullanarak kararın oluşmasına engel olduğu hallerdir (TTK m. 310, m. 388). Diğer bir grup azlık hakkı ise, “olumlu azlık hakları”dır ve kanunun azlığa hak tanıdığı hallerde (TTK m. 341, m. 348, m. 356, m. 366, m. 377) azlığın talepte bulunarak kullanabildiği haklarıdır⁷¹.

Pay sahibi sıfatından doğan, pay sahibinin diğer pay sahiplerinin iştiraki olmadan kullanabileceği GK’a katılma, GK’da oy kullanma, bilgi alma, temettü talebi, tasfiye payına katılma gibi haklar ise bireysel hakları oluşturmaktadır. Bireysel hakların kullanılması için tek bir paya sahip olmak yeterlidir ve başkaca herhangi bir şart aranmaz⁷².

İşte GK’un sahip olduğu yetkilerin sınırını çizen hususlardan bir diğeri, azlık hakları ile pay sahiplerinin bireysel haklarıdır. GK, yetkilerini, azlık haklarını ve pay sahiplerinin bireysel haklarını ihlal edecek şekilde kullanamaz. Aksi takdirde, GK’un aldığı kararların iptali dava edilebilir⁷³.

5) İmtiyazlı Paylar

Anonim şirkette, kural olarak, paylar arasında eşitlik ilkesi geçerlidir. Her pay, sahibine aynı nitelikte haklar sağlar ve borçlar yükler. Ancak ekonomik ihtiyaçlar ve AŞ’in bunlara ayak uydurması zorunluluğu, bu şirketlerde sahiplerine farklı haklar sağlayan payların yaratılmasını gerektirmiştir. Bunun sonucu olarak da kanun koyucu, şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunması kaydıyla bazı paylara imtiyaz tanınabileceğini kabul etmektedir (TTK m.

---

⁶⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 432; **Çevik**, s. 780; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 246; **Demaniç**, s. 868; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 694.

⁷⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 432; **Arslanlı, Halil**: Anonim Şirketler I, Umumi Hükümler, İstanbul 1959, s. 122–123.

⁷¹ Azlık hakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 432 vd.

⁷² Pay sahibinin bireysel hakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 258 vd.

⁷³ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 86; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 295.

300/b. 5, m. 401). AŞ'de eşitlik ilkesinin anlamı ise, mutlak eşitlik olmaktan çıkmış ve “aynı kategoriye dâhil paylar arasında eşitlik” şeklini almıştır⁷⁴.

İmtiyazlı paylar, esas sözleşme ile tanınan, belirli bir pay veya gruba diğer pay veya gruba nazaran “ayrıcalıklı ve üstün haklar” sağlayan haklardır⁷⁵. TTK'na göre imtiyazlı pay, kâr payında, tasfiye payında ve vesair hususlarda tanınabilir (TTK m. 401). İmtiyazın, “vesair hususlar”da tanınabileceğinin belirtilmesi, kanun koyucunun imtiyaz haklarının konusunu sınırlamadığını göstermektedir. Kâr payı ve tasfiye payı dışında karşılaşılan en önemli ve en çok kullanılan imtiyaz ise oy hakkıdır (TTK m. 373/1)⁷⁶.

Anonim şirket esas sözleşmesi ile pay sahiplerine bu şekilde ayrıcalıklı ve üstün haklar tanınmış ise, GK, bu pay sahiplerinin onayını almadan bu haklar üzerinde onların aleyhine sonuç doğuracak bir değişiklik yapamaz⁷⁷. TTK m. 389 uyarınca, GK tarafından esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin karar, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek mahiyette ise⁷⁸, bu karar, imtiyazlı pay sahiplerinin kanunda öngörülen toplantı ve karar nisaplarına (TTK m. 389 yollamasıyla m. 388/3 ve 4) uygun olarak yapacakları bir toplantıda alacakları bir kararın onanmadıkça infaz edilemez (TTK m. 389)⁷⁹.

---

⁷⁴ **Kirtil, Neşe:** Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, İzmir 2005, s. 12; **Ansay**, s. 229; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 265; **Çevik**, s. 881; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 553.

⁷⁵ **Eriş, Gönen:** Açıklamalı – İctihatlı, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995, s. 609; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 556. Doktrinde “imtiyazlı pay” kavramının farklı tanımları için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 554–555. Birbirinden mahiyetleri itibarıyla çok farklı olmayan bu tanımlar arasında sadece Tekinalp, imtiyazlı paylara, diğer paylar yanında kanuna nazaran da üstünlük tanımaktadır. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 456. Bu görüşün eleştirisi için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 556.

⁷⁶ **Kendigelen, Abuzer:** İmtiyazlı Paylar, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 193. İmtiyazlı paylar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 456 vd.

⁷⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 5; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 465; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 86; **Kendigelen**, İmtiyaz, s. 193; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 295; **Çevik**, s. 756.

⁷⁸ Tekinalp, hakkın ihlal edildiğinin kabulü için hakkın kaldırılmasının gerekmediğini; doğrudan veya dolaylı bir sınırlandırmanın yeterli olduğunu belirtmiştir. Örneğin, yeni imtiyazlı payların yaratılması veya daha önce tanınmış olan bir hakkın kullanılmasının şarta bağlanması hallerinde hakkın ihlal edildiği kabul edilir. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 726.

⁷⁹ İmtiyazlı pay sahiplerinin, bu hakları üzerinde aleyhe sonuç doğuracak bir konuda kanunda öngörülen toplantı ve karar nisaplarına uygun bir onama kararı almamış olmaları hali, GK'da alınan esas sözleşme değişikliği kararının iptaline sebep olmaz; ancak bu karar infaz edilemez. Bu gibi hallerde, Yargıtay'ın da haklı olarak belirttiği gibi, GK kararının iptali değil; kararın infazına olanak veren işlemlerin iptali istenebilir. 11. HD., T. 05.02.2002, 8973/893 sa. ka. için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 465; 11. HD., T. 05.05.1975, 1516/3138 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 02.07.2006).

İmtiyazlı payların mevcut olduğu hallerde, GK'un yetkilerinin sınırlandığı bir diğer durum, esas sermayenin artırılması halinde karşımıza çıkar⁸⁰. GK'un esas sermayeyi artırım kararının, imtiyazlı pay sahipleri tarafından kanunda öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarına uygun olarak onanması gerekmektedir (TTK m. 391).

Her iki madde arasındaki fark, GK'un aldığı sermaye artırımı kararının imtiyazlı pay sahiplerinin "haklarını ihlal edecek mahiyette" olması şartının TTK m. 391'de aranmamış olması noktasında toplanmaktadır⁸¹. Esas sermaye artırımında, imtiyazlı pay sahiplerinin onayı her halükârda gereklidir. TTK m. 391 bu açıdan eleştiriye açık olmakla beraber uygulama, ihlal şartının aranmaması şeklinde gelişmiştir⁸².

TTK m. 389 ve m. 391 arasındaki bir diğer fark ise, TTK m. 391'de imtiyazlı pay sahiplerinin onama kararının gerekliliğinin belirtilmesi fakat GK kararının "infaz"ından söz edilmemiş olmasıdır. Bu maddede, imtiyazlı pay sahipleri kararının, GK kararının sadece infazını mı durdurduğu yoksa bir geçerlilik şartı mı olduğu açık değildir. Yargıtay, bu belirsizliği ortadan kaldırmış ve bir kararında, imtiyazlı pay sahiplerinin onama kararının, sermaye artırılmasına ilişkin GK kararının geçerlilik şartı olmadığını; ancak bu onama kararı olmaksızın sermaye artırılması kararının infaz edilemeyeceğini belirtmiştir⁸³.

İmtiyazlı pay sahiplerinin onayı, kayıtlı sermaye sistemini kabul eden AŞ'de de aranmaktadır. Kayıtlı sermaye sisteminde, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm olması koşuluyla, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının kısıtlanması veya yeni imtiyazlı paylar oluşturma konusunda YK'na yetki verilebilir (SPK m. 12/5). Böyle bir yetkinin tanınmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği de TTK m. 389'a tâbi olur⁸⁴. Bu tip AŞ'de, YK'nun, tavan

---

⁸⁰ **Çevik**, s. 756; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 466; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 295.

⁸¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 466-467; **Kirttil**, s. 31; **Kendigelen**, İmtiyaz, s. 193.

⁸² 11. HD., T. 20.01.1986, 5903/7427 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 02.07.2006).

⁸³ "...üstün pay sahiplerinin özel kurul kararı, sermaye artırılmasına ilişkin genel kurul kararının geçerlilik şartı olmayıp, bekletici, infazı durdurucu koşuldur... O halde sermayenin artırılması ile ilgili genel kurul kararı geçerli bulunduğundan, bunun iptali değil; infazına olanak veren işlemlerin iptali istenebilir". 11. HD., T. 20.01.1986, 5903/7427 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 02.07.2006). Yargıtay bir başka kararında da, "...geçerli bir GK kararının imtiyazlı pay sahipleri tarafından onanmaması halinde, bu GK kararı yerine getirilemez; yoksa onamama GK kararının iptaline yol açmaz" şeklinde karar vermiştir. 11. HD., T. 07.04.1994, 1175/2721 sa. ka. için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 467.

⁸⁴ Nitekim burada, bir esas sermaye artırımı söz konusu olmadığından TTK m. 391 uygulanamaz. Bkz. **Teoman, Ömer**: Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982-2001), İstanbul 2001, s. 390-391; **Kirttil**, s. 33 vd.; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 467; **Yiğit**, s. 15.

sermaye miktarına kadar çıkarılmış sermayenin⁸⁵ artırılmasına ilişkin olarak verdiği kararların ise imtiyazlı pay sahipleri tarafından onaylanmasına gerek yoktur. Çünkü kayıtlı sermaye sisteminde YK, TTK'nun esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine bağlı kalmaksızın esas sözleşmede belirtilen azami sınıra kadar yeni pay senedi çıkararak esas sermayeyi artırabilir (SPK m. 12/2). Dolayısıyla burada imtiyazlı pay sahiplerinin toplanması aranmaz⁸⁶. Kayıtlı sermaye sistemine geçmek isteyen şirketlerde de imtiyazlı pay sahiplerinin bu geçişi onaylamaları zorunlu değildir⁸⁷.

AŞ'lerde "genel kurul" kavramı, GK'un yetkileri ve yetkilerinin sınırları açıklandıktan sonra, GK'da internet kullanımı hakkında bilgi vermek uygun olacaktır. GK'a elektronik ortamda katılım, GK'da internet teknolojisinin kullanılması anlamına geldiğinden öncelikle internet kullanımı üzerinde durmak gerekir. Daha sonra da pay sahiplerinin, GK'a elektronik ortamda ne şekilde katılacağı ve karar alacağı konularına değinilecektir.

III) GENEL KURULDA İNTERNET KULLANIMI

A) İnternet Kullanımının Sebepleri

Günümüzde, özellikle HAAŞ çok fazla sayıda pay sahibinin bulunduğu ve geniş alana yayılan bir yapıya sahiptir. Pay sahibi sayısının fazla olması ve bu kişilerin farklı illerde hatta farklı ülkelerde bulunmaları, GK toplantılarının yapılmasında şirket ve pay sahipleri için büyük problemler yaşanmasına sebep olmaktadır⁸⁸.

---

⁸⁵ Çıkarılmış sermaye, kayıtlı sermayeli anonim şirketlerin satışı yapılmış hisse senetlerini temsil eden sermayeleridir (SPK m. 3/f).

⁸⁶ **Teoman**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 394; **Kirtil**, s. 35. Çıkarılmış sermaye miktarının kayıtlı sermaye miktarına ulaşması halinde yeni bir tavan miktarının belirlenmesine ilişkin olarak yapılacak esas sözleşme değişiklikleri de TTK m. 389'a tâbi olur. Buna göre, yapılan sözleşme değişikliğinin imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi veya YK'na hakları kısıtlama ya da yeni imtiyazlı paylar oluşturma gibi yetkiler vermesi durumunda imtiyazlı pay sahipleri tarafından onaylanması gerekir. Bkz. **Teoman**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 392; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 466. Doktrinde bir görüş, tavan sermaye miktarının artırılmasının, TTK m. 391'e tâbi olduğunu savunmaktadır. Bkz. **Kirtil**, s. 35; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 583.

⁸⁷ **Teoman**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 394.

⁸⁸ **Kayıhan, Şaban**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 616; **Bilgili, Fatih**: İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 566; **Can, Mustafa**: Anonim Şirketlerin

Pay sahipleri açısından, GK toplantılarına katılmak ya da kendilerini temsil ettirmek çok masraflı ve yorucu olabilir. Zira pay sahipleri, yol, konaklama gibi pek çok masrafa katlanmak ve toplantı için önemli bir zaman dilimi ayırmak zorundadırlar. Bunun sonucu olarak toplantılara katılım oranı düşük olmakta, GK basit nisapla bile toplanamamakta⁸⁹ veya toplansa bile becerikli bir azlığın ve anonim şirket dışındaki bir gücün (örneğin, bir kısım pay senetleri kendisine tevdi edilmiş bir bankanın) hâkimiyetine girebilmektedir. Bu durum doktrinde “güç boşluğu” olarak ifade edilmiştir⁹⁰.

Bununla birlikte, pay sahipleri, GK’ a çağrıdan çoğu zaman haberdar olamamaları veya GK’ a temsilci aracılığıyla katılımın bağlı olduğu prosedürlere katlanmak istememeleri nedeniyle de GK’ a katılmamaktadırlar⁹¹.

Pay sahiplerinin GK toplantılarına katılmamaları, onların, şirketin faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmamaları; görüş açıklama veya eleştiride bulunamamaları ve en önemlisi alınacak kararlarda oy kullanamamaları sonucunu doğurur ki, bu durum, anonim şirketin işleyişi üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır⁹².

GK toplantılarının yapılması, şirket açısından da bazı sıkıntılara yol açar. Şirketin, sayıları on binleri bulan pay sahiplerinin bir arada bulunacağı, yeterli kapasite ve donanıma sahip bir toplantı yeri temin etmesi her zaman mümkün olmayabilir. Oy verilmesi işlemi için sistem araçları hazırlamak, ortalama 20–30 sayfa tutacak açıklayıcı el kitapçıkları bastırmak,

---

Genel Kurul Toplantılarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Proxy Sistemi, 1999, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 10.08.2006); **Bilge, Mehmet Emin:** Pay Sahiplerinin Anonim Ortalık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’ e Armağan, C. 1, İstanbul 2003, s. 220.

⁸⁹ **Vigreux, Pierre:** Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği, İstanbul Barosu Dergisi, (Çev.: Akar Öcal), Cilt 41, S. 3-4, İstanbul 1967, s. 116-117; **Bilge,** Genel Kurulda İnternet, s. 220; **Kayıhan,** s. 618; **Bilgili,** s. 566.

⁹⁰ **Tekinalp, Ünal:** Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul 1979, s. 7 vd.; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 402; **Can, Mustafa:** ABD Hukukunda Çıkar Çatışmalarının Yol Açtığı Vekâleten Oy Kullanma Mücadeleleri (Proxy Contests), www.e-sosder.com, s. 13. Özellikle HAAŞ’ de görülen “güç boşluğu” sorunu, paylarının sermayeye oranı çok düşük seviyede kaldığı için şirketin idaresini etkileme imkânı oldukça az olan pay sahiplerinin yönetime katılmayı istememeleri, sadece yatırımdan kazanç elde etmeyi beklemeleri ve dolayısıyla şirkete yabancılaşmaları anlamına gelmektedir. Şirketin idaresinden uzaklaşan pay sahipleri, yönetimi elinde bulunduran kişilerden hesap da sormadıklarından, “güç boşluğu” nun bir sonucu olarak şirketin denetimi hukuken olmasa bile fiilen gerçekleştirilememektedir. Bkz. **Paslı, Ali:** Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance, İstanbul 2005, s. 34–35.

⁹¹ **Kayıhan,** s. 617–618; **Vigreux,** s. 118–119; **Can,** Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 10.08.2006).

⁹² **Vigreux,** s. 123; **Can,** Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 10.08.2006).

katılımcılara verilecek hizmetler gibi toplantı sürecine ilişkin hazırlık yapmak ise zaman ve para açısından şirketi ağır külfetler altında bırakır⁹³.

Bu olumsuz tablo karşısında GK toplantılarında internetin kullanılması imkânı üzerinde her geçen gün daha ciddi bir biçimde durulmaya başlanmıştır. Pay sahipleri ve anonim şirketin karşılaştığı bu sorunların çözümünde, iletişim ve bilgi akışında basitlik, süratlik ve ucuzluk sağlayan internet, hiç kuşkusuz, büyük rahatlık sağlayacaktır.

B) Kurumsal Yönetim İlkeleri Kapsamında İnternet Kullanımı

Kurumsal yönetim⁹⁴, özellikle HAAŞ’de görülen mülkiyet – kontrol ayrımının⁹⁵ ortaya çıkardığı sorunları en aza indirmeyi amaçlayan, şirketin yönetim ve denetim esaslarını temel kurallara bağlayan, şirketi kuruluşundan tasfiyesine kadar bir bütün ve çok önemli bir ekonomik birim⁹⁶ olarak ele alan özel bir yönetim sistemini ifade eder⁹⁷. Bu sistem, pay

---

⁹³ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 220–221; **Bilgili**, s. 565–566.

⁹⁴ Teknik bir terim olan anonim şirketlerde “kurumsal yönetim” kavramı, İngilizce “corporate governance” teriminin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Belirtmek gerekir ki, “kurumsal yönetim”, “corporate governance” teriminin bire bir çevirisi değildir. Bu kavramın tam bir çevirisini yapmak güçtür ve dünyadaki pek çok ülke kendi diline tercümesini yapmadan, Amerika kökenli bu kavramı aynen kullanmaktadır. **Paslı**, s. 13–14. Ancak Türk doktrininde “kurumsal yönetim” kavramı, genel kabul görmüş olduğundan bu çalışmada da bu kavram kullanılacaktır.

⁹⁵ Özellikle HAAŞ’de, şirketin idaresi, şirketin paylarının mülkiyetine sahip olan, dolayısıyla ekonomik anlamda şirketin de maliki durumunda bulunan ve şirket kârını almaya hak kazanan pay sahiplerine değil; pay sahipleri tarafından GK’da seçilen YK üyeleri ve denetçilere aittir. İşte anonim şirketin mülkiyetini elinde bulunduranlar ile idaresini elinde bulunduranların farklı kişiler olması durumu, “mülkiyet – kontrol ayrımı” şeklinde ifade edilmektedir. Bkz. **Paslı**, s. 30; **Can**, Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 10.08.2006). Aslında anonim şirketlerin yapılarının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan bu durum, şirket idaresinde ihmallerin, suiistimallerin, menfaat çatışmalarının ve en önemlisi “güç boşluğu” sorununun ortaya çıkmasına neden olmaktadır ki, bu sorunlar kurumsal yönetim adı verilen sistemin doğumunda önemli bir rol oynamıştır. Bkz. **Paslı**, s. 30 vd.

⁹⁶ Kurumsal yönetim anlayışı, koyduğu ilkelerde ve kurallarda anonim şirketlerin ülke ekonomileri için taşıdığı önem ile toplumsal ve sosyal rollerini de göz önüne alır. **Paslı**, s. 38, dn. 95.

⁹⁷ **Paslı**, s. 36–38. Kurumsal yönetim ilkelerinin tespitine ilişkin çalışmalar, 1991 yılında İngiliz ekonomisti Sır Andrian Cadbury başkanlığında oluşturulan kurulun 1992 yılında yayımladığı “Cadbury Report” ve ardından Ronnie Hampel başkanlığında oluşturulan kurulun 1998 yılında yayımladığı “Hampel Report” ile başlamış ve 2000’li yıllardan itibaren hızla kanunlaşma sürecine girilmiştir. Bu ilkeler, OECD’nin ilk kez 1999 yılında yayımladığı “Kurumsal Yönetim İlkeleri Kodu” ile tüm dünyada yaygınlık kazanmış bulunmaktadır. Bkz. **Pulaşlı, Hasan**: Corporate Governance, Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003, s. 17–18; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 252. OECD, yayımladığı bu ilkeler üzerinde 2004 yılında bir takım değişiklik ve düzenlemeler yapmıştır. Global Union Research Network – GURN: Topic – Corporate Governance, <http://www.gurn.info/topic/corpgov/index.html> (son yararlanma: 10.08.2006). Kurumsal yönetim ilkelerinin tarihi gelişimi hakkında ayrıca bkz. **Pulaşlı**, Corporate Governance, s. 17 vd.

sahiplerinden, yöneticilere, memurlardan işçilere kadar her grubun, şirketin yönetim sürecinde hukuken önemli ve etkili roller üstlenmesi prensibine dayanır⁹⁸.

Her ülke, kurumsal yönetim ilkelerini şirketler hukuku düzenlemeleri, para ve sermaye piyasalarının yapısı gibi unsurlara bağlı olarak farklı şekilde hazırlamaktadır ve şirketler bu ilkelere uymak zorunda değildir⁹⁹. Buna karşılık kurumsal yönetimin, adillik¹⁰⁰, hesap verilebilirlik¹⁰¹, sorumluluk¹⁰² ve kamuyu aydınlatma (şeffaflık)¹⁰³ olmak üzere evrensel kabul ve geçerliliği olan dört ana ilkesi bulunmaktadır¹⁰⁴. Her ülke, kendi özel kurumsal yönetim ilkelerini bu dört taşıyıcı kolon üzerine oturtur.

---

⁹⁸ **Tekinalp, Ünal:** Anonim Ortaklıklara İlişkin Yeni Hukuk Politikalarının Dinamikleri ve Bunlar Arasındaki İlişki, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara 2003, s. 228; **Kayhan**, s. 618.

⁹⁹ **Tekinalp**, Yeni Hukuk Politikaları, s. 228; **Pash**, s. 52 vd.; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 252. Türkiye'de de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), 04.07.2003 tarih ve 35/835 sayılı kararıyla "Kurumsal Yönetim İlkeleri"ni yayımlamış; 07.02.2005 tarihli kararı ile belirlenen ilkelere değişiklik ve eklemeler yapılmasına karar verilmiştir. Bu ilkelere son olarak Şubat 2005'de yeniden yayımlanmıştır. SPK: Basın Açıklamaları, http://www.spk.gov.tr/haberduyuru/basinaciklamalari/basinaciklamasi_09022005.html, 09.02.2005, (son yararlanma: 08.08.2006). SPK'nun yayımladığı kurumsal yönetim ilkelerini görmek için bkz. http://www.spk.gov.tr/ofd/KurumsalYonetim/kurumsal_yonetim_ilkeleri.pdf (son yararlanma: 08.08.2006). TTKT m. 1529 da "kurumsal yönetim ilkeleri" kenar başlığı altında, bu ilkeleri belirlemek konusunda SPK'nu kanunen yetkili kabul etmiştir. TTKT, Madde Gereçleri, 1529. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 15.08.2006). Moroğlu ise SPK'nun idare olarak düzenleme yetkisini belirleyen bu hükmün, niteliği gereği Tasarı'da değil; SPK'nda yer alması gerektiğini savunmaktadır. **Moroğlu**, TTKT, s. 194.

¹⁰⁰ Adillik ilkesi, azlık ve yabancı pay sahipleri de dâhil olmak üzere tüm pay sahiplerinin kanunen veya esas sözleşme ile tanınan haklarının gerekli ve yeterli bir şekilde korunması ve muhtemel çıkar çatışmalarının engellenmesi demektir. Bkz. **Pash**, s. 72-73; **TÜSİAD:** Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/336, Aralık 2002, s. 35.

¹⁰¹ Hesap verilebilirlik ilkesi, yönetime ilişkin kural ve sorumlulukların açık bir şekilde tanımlanması, şirket yönetimi ve pay sahibi menfaatlerinin YK tarafından gözetilmesi ve yöneticilerin her türlü işlemlerinden dolayı hesap verebilmesi gerektiği anlamına gelir. Bkz. **TÜSİAD**, s. 35; **Pash**, s. 76.

¹⁰² Sorumluluk ilkesi, anonim şirket yöneticilerinin görevden kaynaklanan yükümlülüklerine tam bağlılığını, bu yükümlülüklerin, ilgili mevzuata, toplumsal ve etik değerlere uygun bir biçimde hesap verilebilirlik ilkesi de göz önüne alınarak yerine getirilmesini ifade eder. Bkz. **TÜSİAD**, s. 35; TTKT, Genel Gereççe, www.tbmm.gov.tr, s. 360.

¹⁰³ **Tekinalp**, "kamuyu aydınlatma" ilkesi ile "şeffaflık" ilkesini eş anlamda kullanmıştır. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 772; **Tekinalp**, Yeni Hukuk Politikaları, s. 236. Ancak daha sonra verdiği bir bildiri sırasında şeffaflık ilkesinin, kamuyu aydınlatma ilkesinden daha geniş bir kavram olduğunu belirterek bu görüşünden dönmüş gözükmektedir. **Tekinalp, Ünal:** Tasarı'nın Takdimi, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans, Bildiriler – Tartışmalar, 13-14 Mayıs 2005, Ankara 2005, s. 14. **Pash** ise kamuyu aydınlatma ilkesinin, ilkenin yöneldiği muhatap çevresini yansıtmayı ve "aydınlatma" tabirinin içinde saklı olan doğru bilgilendirme anlamı ile dürüstlüğü ifade ettiği için "şeffaflık" ile eş anlamda kullanılmamasını; kamuyu aydınlatma ilkesinin şeffaflığı kapsayan bir ilke olduğunu savunmaktadır. **Pash**, s. 244, dn. 340. Biz, "şeffaflık" kavramının da doğru bilgilendirme, yani anonim şirketteki durumun aynen yansıtılması anlamı taşıdığını düşünerek bu iki kavramı eş anlamda kullanmakta sakınca görmüyoruz.

¹⁰⁴ **Pash**, s. 72 vd.; TTKT, Genel Gereççe, www.tbmm.gov.tr, s. 359; **TÜSİAD**, s. 9.

Anonim şirketler hukuku kapsamında GK’da internetin kullanılmaya başlanması da, kurumsal yönetim ilkelerinden “kamuyu aydınlatma” ilkesinin kapsamı içinde, bu ilkenin en güvenilir biçimde, en üst düzeyde hayata geçirilmesi için gündeme gelmiştir.

Kamuyu aydınlatma, bilânço, rapor, izahname, sirküler gibi belgelerin gerçeğe uygun, açık ve ayrıntılı şekilde düzenlenmesi yanında; şirketin mali durumu, performansı, yönetim yapısı gibi temel konularıyla ilgili, ticari sır niteliğinde olmayan güvenilir, yeterli ve karşılaştırılabilir bilgilerin gereken zamanda kamuya açıklanması, yayımlanıp ilan edilmesi anlamına gelir¹⁰⁵. Şirketler hukuku anlamında kamu ile kastedilen, şirket ilgilileridir. Dolayısıyla bu ilke, öncelikle pay sahipleri olmak üzere şirket alacaklıları, gelecekteki pay sahipleri, sermaye piyasasında yatırım yapmak isteyen tasarruf sahipleri ve şirket çalışanlarına yöneliktir¹⁰⁶.

Kamuyu aydınlatma ilkesinin karşılığını, pay sahipleri açısından onların “bilgi alma hakkı”¹⁰⁷ oluşturur. Gerçekten kamunun aydınlatılması ilkesi uyarınca, anonim şirketin ekonomik durumu ve faaliyetleri hakkında gerçeğe uygun, açık ve yeterli bilgi edinen pay sahibi malvarlıksal, yönetsel ve koruyucu haklarını daha bilinçli bir biçimde kullanır¹⁰⁸. Bu nedenle ilgili konularda GK’da pay sahibine bilgi verilmesi, kamuyu aydınlatma ilkesinin önemli bir bölümünü oluşturur.

Günümüzde kamuyu aydınlatmanın gerçekleştirilmesi bakımından, açıklama ve ilan dışında, bilgi toplumu çerçevesinde pay sahiplerinin şirketle ilgili bilgilere buldukları yerden kolayca ve düşük maliyetle ulaşabilmeleri de anlaşılmaktadır¹⁰⁹. Buna göre, kamuyu aydınlatma ilkesinin şirketler hukukundaki yeni aracı, internet ve internet siteleridir¹¹⁰.

---

¹⁰⁵ **Kaya, Arslan:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001, s. 16; **Paslı**, s. 74. Türk hukukunda kamuyu aydınlatma ilkesine yönelik olarak, anonim şirketin kuruluşunun tescil ve ilanını öngören TTK m. 300; tedrici kuruluşta izahname ve sirkülerin yayımlanması mecburiyeti getiren TTK m. 281 ve m. 282; aynı belgelerin sermaye artırımında “halkı iştirake açıkça davet” için istenmesi zorunluluğuna ilişkin TTK m. 392 ve m. 393 örnek olarak sayılabilir. Bunun yanında ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilana yönelik hükümler de bu kapsamda değerlendirilmektedir. SPK’nda da bu ilkenin kapsamı genişletilmiş ve “sürekli kamuyu aydınlatma” kavramına geçilmiştir (SPK m. 16/1, m. 22/h). **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 772–773. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Paslı**, s. 251–255.

¹⁰⁶ **A. Kaya**, s. 20. Buna karşılık doktrinde kamuyu aydınlatma ilkesinin muhatap çevresine sadece pay sahiplerini katan veya pay sahipleriyle beraber sadece alacaklıları hedef aldığı belirten görüşler de mevcuttur. Bu görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Paslı**, s. 244–246.

¹⁰⁷ Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı için bkz. Üçüncü Bölüm, VI.

¹⁰⁸ **A. Kaya**, s. 19–20.

¹⁰⁹ **Tekinalp**, Zorunlu Hedefler, s. 14; **Tekinalp**, Tasarımın Takdimi, s. 14.

¹¹⁰ TTKT, Genel Gerekçe, www.tbmm.gov.tr, s. 359.

Kurumsal yönetim ilkelerini yayımlayan ülkeler, bu ilkeler arasında, kamuyu aydınlatma ilkesinin gerçekleştirilmesinde internetin kullanımına ve bunun GK'a yansımalarına yer vermişlerdir¹¹¹. Bu amaçla Türk hukukunda da TTKT, her sermaye şirketinin bir “internet (web) sitesi”¹¹² açmak zorunda olduğunu “İnternet sitesi” kenar başlığı altında 1524. maddesinde hükme bağlamıştır. Bu internet sitesine, şirket ilgililerine yöneltilmiş bilgi ve aydınlatma, hesap verme, açıklama ve çağrı mesajları konmak zorundadır¹¹³.

TTKT m. 1524’de sermaye şirketlerinin internet sitelerinde bulundurmamak zorunda oldukları hususlar arasında GK’a ilişkin olarak, GK toplantılarının hazırlıkları ve yapılmalarına ilişkin bilgiler, pay sahiplerine sunulması gereken belgeler, GK’a çağrı, GK’da oy vermeye ilişkin açıklamalar sayılmıştır (TTKT m. 1524/1). Bu, tahdidi bir sayım değildir.

---

¹¹¹ Kurumsal yönetim ilkelerini yayımlayan her ülkenin, GK’da internet kullanımına ilişkin düzenlemelerine değinmemiz mümkün olmamakla birlikte, konunun açıklığa kavuşturulması için iki örnek vermekle yetiniyoruz. Almanya’da 26.11.2002’de yayımlanan ve 24.07.2006 tarihinde değiştirilen “Alman Kurumsal Yönetim Kodeksi”i (German Corporate Governance Kodex), pay senetleri Alman borsasına kota edilmiş şirketlerde, pay sahipleri ve yatırımcıların düzenli olarak bilgilendirilmesinin ve GK toplantılarının pay sahipleri tarafından izlenmesinin internet gibi modern iletişim araçlarıyla mümkün kılınmasını tavsiye etmiştir. Bkz. **Pulaşlı**, Corporate Governance, s. 42–51; **Korkut, Ömer**: Alman Corporate Governance Kodex’inde Değişiklik, <http://www.cu.edu.tr/insanlar/okorkut/> (son yararlanma: 10.08.2006). İsviçre’de ise 01.07.2002’de yayımlanan “Kurumsal Yönetim Bilgileri Hakkında Yönerge” (Directive on Information Relating to Corporate Governance), pay senetleri İsviçre Menkul Kıymetler Borsası’na kota edilmiş şirketlerin, GK’a ilişkin bilgiler de dâhil olmak üzere şirketle ilgili bilgileri içeren bir internet sitesine sahip olmasını önermektedir. Bu yönergeyi görmek için bkz. http://www.swx.com/download/admission/regulation/guidelines/swx_guideline_20070101-1_en.pdf (son yararlanma: 10.08.2006).

¹¹² “İnternet sitesi” kavramı, teknik anlamda “World Wide Web (WWW/Web) sitesi”ni ifade eder. Web, internet üzerindeki en tanınmış iletişim kategorisidir. Bütün dünyada internete bağlı bilgisayarlarda depolanan belgeler web’i oluşturmaktadır. Bkz. **Topaloğlu**, s. 92. Web, yazı, resim, ses, film gibi pek çok farklı yapıdaki verilere etkileşimli bir şekilde ulaşmayı sağlayan çoklu bir hiper ortamdır. Hiper ortam, bir dokümandan başka bir dokümanın görüntülenmesine olanak sağlar. Bkz. **İnal**, s. 7; Bilişim Terimleri Sözlüğü: World Wide Web Nedir?, <http://www.bilisimterimleri.com> (son yararlanma: 09.08.2006). İlişkilendirilmiş yazı, resim, ses veya film dosyaları içeren ve tıklanabilir bağlantılar bulunan özenle hazırlanmış belgeler “web sayfası” olarak bilinir. Web sayfası adını alan birçok sayfanın bir araya gelmesiyle oluşan bilgi öbeği ise “web sitesi”ni oluşturur. Web sitesi içinde bir dokümana bakarken bir fare tıklaması veya tuş vuruşuyla bir başka dokümana geçmek mümkündür. Bkz. **Baron, Billy/Ellsworth, Jill/Savetz, Kevin**: Internet Unleashed, (Çev.: Nezihe Bahar/Devrim Türkmen), İstanbul 1998, s. 466; Boğaziçi Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi: İnternet Nedir?, http://www.cc.boun.edu.tr/training/doc/internet_tur.pdf (son yararlanma: 09.08.2006), s. 5. TTKT, kavram olarak “internet sitesi” ifadesini kullanmış olduğundan, bu çalışmada da bu kavram kullanılacaktır.

¹¹³ **Tekinalp**, Zorunlu Hedefler, s. 14. TTKT’nin 1524. maddesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. TTKT, Madde Gereççeleri, 1524. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 09.08.2006). Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından, anonim şirket şeklinde kurulması zorunlu olan bankaların kurumsal yönetimlerine ilişkin yapı ve süreçler ile bunlara ilişkin ilkeleri düzenlemek üzere yayımlanan “Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik”in ekinde yer alan ilkelerin yedincisinde de kamuoyunun aydınlatılmasında, bankanın internet sitesinin aktif olarak kullanılması gerektiği hükme bağlanmıştır. Bkz. 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı RG.

Dolayısıyla, aşağıda da açıklanacağı üzere, GK'un elektronik ortamda yapılmasında bu internet sitesinden yararlanılacak ve böylece elektronik ortamda GK toplantısına katılımın güvenli bir biçimde gerçekleşmesi sağlanacaktır.

C) İnternet Kullanımının Faydaları

GK toplantılarında dünyanın her yerinde potansiyel olarak kullanılabilir durumda olan internet'ten yararlanılması, pay sahiplerinin iradesinin GK'a yansımaları büyük ölçüde artırır. Farklı illerde ya da ülkelerde olmaları veya zamanları bulunmaması nedeniyle GK toplantısına katılma olanakları bulunmayan pay sahipleri, elektronik ortamda toplantıya katılabilir ve oy kullanabilirler. Bu sayede GK'a fiilen katılmayacak pay sahiplerinin oy haklarının çürütülmemesi ve GK'da temsil edilebilme olanağı sağlanmış olur¹¹⁴.

Toplantılara katılım artacağından, gerekli toplantı ve karar yetersayıları daha kolaylıkla sağlanabilir; bu şekilde AŞ'de oluşan güç boşluğu internet'e dayalı bir şirket içi iletişimle doldurulabilir¹¹⁵.

Genel kurulda internetin kullanılması, pay sahipleri ve şirket açısından GK masraflarını da büyük ölçüde azaltır. Pay sahipleri GK'a katılmak için ve şirket, GK'ı gerçekleştirmek için yapacakları masraflardan ve bunun için harcayacakları zamandan tasarruf ederler¹¹⁶.

İnternet, pay sahiplerinin pay sahipliği haklarını kullanmalarını kolaylaştırmanın yanında şirketin de pay sahipleriyle daha hızlı ve güvenli bir biçimde temasa geçmesini sağlar. GK toplantısına ilişkin olarak yapılacak çağrı, pay sahiplerine elektronik posta (e-

---

¹¹⁴ TTKT, Madde Gereğçeleri, 1527. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 26.07.2006); **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 221; **Bilgili**, s. 566; **Kayıhan**, s. 617.

¹¹⁵ **Bilge, Mehmet Emin**: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternet'in Kullanımı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt VII, S. 1-2, Erzincan 2003, s. 342; **Bilgili**, s. 566.

¹¹⁶ **Boros, Elizabeth**: The Online Corporation: Electronic Corporate Communications, Discussion Paper, <http://cclsr.law.unimelb.edu.au/research-papers/online.pdf> (son yararlanma: 13.08.2006), s. 18; **Kaya, Mustafa İsmail**: Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması, AÜHFD, C. 52, S. 4, Ankara 2003, s. 212; **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 222; **Bilgili**, s. 566.

posta)¹¹⁷ yoluyla gönderilerek pay sahiplerinin toplantıdan haberdar olmamaları tehlikesi hafifletilebilir¹¹⁸.

Pay sahipleri inceleme ve bilgi alma haklarının bulunduğu, şirketle ilgili bir takım belgelere de şirketin internet sitesinden anında ulaşabilirler. Bilânço, kâr - zarar hesabı, yıllık raporlar ve kârın dağıtımına ilişkin bilgiler şirketin internet sitesinde yayımlanabilir, hatta pay sahipleri e-posta yoluyla bu konularda bilgilendirilebilir¹¹⁹.

Pay sahiplerine elektronik ortamda bu imkânlardan yararlanma olanağı sağlayan şirketlerin, böyle bir olanağı tanımayan şirketlere göre daha avantajlı bir konumda olacakları da açıktır. Yatırımcılar, bu tip imkânların kendilerine sunulduğu şirketlere daha çok ilgi göstereceklerdir¹²⁰.

D) İnternet Kullanımının Doğurabileceği Sorunlar

GK'da internet kullanımı, sağladığı avantajlar yanında, gerekli düzenlemeler yapılmadığı takdirde pay sahipleri ve şirket açısından bazı sorunlara da sebep olabilir.

---

¹¹⁷ İngilizce “electronic mail (e-mail)” kavramının karşılığı olarak kullanılan “elektronik posta (e-posta)”, kişilerin ve kuruluşların elektronik ortamda hızlı bir biçimde haberleşmesi için kullanılan bir sistemdir. TR.NET: Elektronik Posta Nedir, Elektronik Posta Gönderme ve Alma Gibi İşlemler Nasıl Yapılır?, <http://sss.tr.net/email/email.shtml> (son yararlanma: 12.08.2006). Bir internet kullanıcısının e-posta gönderebilmesi veya alabilmesi için bir e-posta hesabı açtırıp e-posta adresi alması gerekir. E-posta adresi, çoğunlukla, kişinin kullanıcı adı ve kullandığı sistemin adresini (örneğin, akgul@baskent.edu.tr) içerir. Bu adres sadece o kişiye aittir; başkasına verilemez. İnternet kullanıcısı, internete bağlandığında tanıdığı kişilerin e-posta adreslerine mektup gönderebilir, her tür yazışmayı karşı tarafa istediği formatta iletebilir, hatta e-posta mesajlarına dosya ekleyebilir. E-postalar genelde birkaç saniye içinde e-posta adreslerine ulaşır; kullanıcıların tek yapması gereken internete bağlanmaktır. Bkz. İnal, s. 11; Bilişim Terimleri Sözlüğü: E-posta (Elektronik Posta) Nedir?, http://www.bilisimterimleri.com/bilgisayar_bilgisi/bilgi/8.html (son yararlanma: 13.08.2006); Net Lingo: e-mail address, <http://www.netlingo.com/lookup.cfm?term=address> (son yararlanma: 12.08.2006). E-posta başlangıçta sadece düz yazı mesajlar göndermek için geliştirilmişken, 1995 yılından itibaren geliştirilmeye başlanan tekniklerle e-posta içinde resim, ses, video gönderimi mümkün hale gelmiştir. Bkz. İnal, s. 11; İNET - TR CSS: Elektronik Posta (e-posta, e-mail), <http://www.po.metu.edu.tr/links/inf/css25/bolum3.html#1> (son yararlanma: 13.08.2006).

¹¹⁸ Boros, <http://cclsr.law.unimelb.edu.au/research-papers/online.pdf> (son yararlanma: 13.08.2006), s. 18.

¹¹⁹ Noach, Ulrich: Möglichkeiten und Grenzen der Hauptversammlung im Netz, <http://www.jura.uni-duesseldorf.de/service/hv/daihv.htm>, s. 3; Bilge, Genel Kurulda İnternet, s. 222, dn. 8'den naklen; Kayıhan, s. 619-620.

¹²⁰ Euler, Ellen: Die Hauptversammlung im Internet, <http://www.uni-muenster.de/Jura.deu/Ref-WS01/thema-10-euler.pdf>, s. 3; Bilge, Genel Kurulda İnternet, s. 222, dn. 7'den naklen; M. Kaya, s. 212.

GK toplantılarında internetten yararlanılması, her şeyden önce “güvenlik problemi”nin bir çözüme kavuşturulmasını gerekli kılar. Elektronik ortamda işlem yapan kişilerin kimliklerinin tam olarak belirlenebildiği, pay sahibi olmayanların sisteme girmelerinin ve GK’ya katılmalarının güvenli şekilde engellendiği bir alt yapı oluşturulmalıdır¹²¹. Gerektiği alt yapı oluşturulmazsa, GK’da alınacak kararlar üzerinde şirketle hiç ilgisi olmayan kişiler etkili hale gelebilir.

Binlerce pay sahibinin elektronik ortamda aynı anda katıldığı bir GK toplantısında, pay sahiplerine tanınacak görüş bildirme ve soru yöneltme hakkının ne şekilde ve özellikle ne kadar süreyle sınırlı olarak tanınacağı da belirlenmelidir. Aksi takdirde GK toplantılarının saatler sürmesi, pay sahiplerinin birbirlerinin görüşlerini ve eleştirilerini takip edememesi gibi bir sonucun doğması kaçınılmaz olur.

Aynı şekilde pek çok pay sahibinin katıldığı bir GK’da, soruların ve isteklerin altından kalkılamayacak bir yoğunluk oluşturması halinde YK ve denetim kurulunun bu soru ve istekleri cevaplandıramaz hale gelmesi olasılığı vardır. Bu durum ise GK’un aktifleştirilmesi bir yana, kilitlenip daha da hareketsiz kalmasına yol açar¹²². Bununla birlikte, her pay sahibine zahmetsizce GK’ya katılma olanağının sağlanması, GK toplantı sonuçlarının önceden tahmin edilemeyeceği ve şirket kontrolünün önceki kadar kolay olmayacağı bir ortamın oluşmasına da neden olabilir¹²³.

Bu sorunlarla beraber, GK toplantısının yapılacağı zaman açısından, özellikle deniz aşırı ülkelerdeki pay sahipleri için gece - gündüz saat farkı sorunu da gündeme gelir¹²⁴.

GK toplantısı sırasında internet bağlantısına ilişkin bir takım teknik problemlerin çıkabileceği de unutulmamalıdır. Elektrik ya da internet bağlantısının kesilmesi; karşılıklı olarak yöneltile sorulara verilen cevapların net olarak alınamaması; görüntünün kaybolması gibi bazı teknik aksaklıkların yaşanması ihtimali her zaman vardır¹²⁵.

---

¹²¹ **M. Kaya**, s. 219; **Bilge**, Temsilin Oy Vermede İnternet, s. 342.

¹²² **Kobler, George**: Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal for Increasing Shareholder Participation in Corporate Governance, <http://www.law.ua.edu/lawreview/kobler.html> (son yararlanma: 29.07.2006).

¹²³ **Kobler**, <http://www.law.ua.edu/lawreview/kobler.htm> (son yararlanma: 29.07.2006); **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 223; **Bilgili**, s. 584; **Kayıhan**, s. 630.

¹²⁴ **Kayıhan**, s. 630.

¹²⁵ **Bilgili**, s. 581; **Bilge**, Temsilin Oy Vermede İnternet, s. 363.

Bir bütün olarak ortaya koymaya çalıştığımız, GK’da internet kullanımının ortaya çıkarabileceği bu problemlere çalışmamamızın ilgili yerlerinde tekrar değinilecek ve bir çözüm üretilmeye çalışılacaktır.

E) İnternet Kullanımının Hukuki Olarak Düzenlenmesi

Pay sahiplerinin GK toplantılarına çağrılmaları ve katılmalarında, toplantıda görüş açıklama ve oy haklarını kullanmalarında internetten yararlanılması yönündeki çalışmalar, başta Almanya’da olmak üzere Avrupa ülkelerinde hız kazanmış ve 2000 yılından itibaren bir takım düzenlemeler yürürlük kazanmaya başlamıştır¹²⁶.

GK toplantılarına elektronik ortamda katılıp oy kullanma, oyun, pay sahibi tarafından bizzat veya temsilcisi tarafından kullanılması şeklinde gerçekleştirilebilir¹²⁷. Ancak pay sahiplerinin GK’daki haklarını kullanırken internetten yararlanabilmeleri, Avrupa ülkeleri hukuklarında genellikle söz konusu hakların temsilci aracılığıyla kullanılır hale getirilmesi şeklinde gelişmiştir. İlk aşamada temsilci aracılığıyla oy vermede internetten yararlanılması amaçlanmış, bunu sağlamak için de gerekli hukuki altyapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Sistem, pay sahibinin GK toplantılarında hazır bulunan bir temsilciye elektronik ortamda talimat verebilmesi ve onun aracılığıyla oyunu kullanabilmesi esasına dayanmaktadır. Bir temsilci devreye girmeksizin, fiilen GK toplantısında bulunmayan pay sahiplerinin elektronik ortamda doğrudan oy kullanımı ise hukuken yeni yeni uygulanır hale gelmektedir¹²⁸.

1) Avrupa Birliği ve Üye Ülkelerdeki Durum

AŞ’in GK’larında internet kullanımının sınırlarını belirlemek için öncelikle Avrupa Birliğinin (AB) konuya nasıl yaklaştığı ve konunun üye ülkelerin iç hukuklarına nasıl yansıtıldığı üzerinde durmak yararlı olacaktır.

---

¹²⁶ M. Kaya, s. 213; TTKT, Genel Gerekçe, www.tbmm.gov.tr, s. 335.

¹²⁷ Bilge, Genel Kurulda İnternet, s. 226.

¹²⁸ Fransa ve Finlandiya’da kanuni düzenlemelerle doğrudan oy kullanma imkânı getirilmiştir. Bkz. Bilge, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 341–343.

AB, GK'ların karşı karşıya kaldığı en önemli sorun olarak kabul ettiği “güç boşluğu” problemini çözmek için GK'un elektronik ortama taşınması ve oyların elektronik ortamda kullanılması gerektiğini 04.11.2002'de yayımlanan “Şirketler Hukuku Alanında Yüksek Düzeyli Uzmanlar Grubunun Avrupa'da Modern Şirketler Hukukuna İlişkin Çerçeve Şartlarına Dair Rapor”u¹²⁹ ile üye ülkelere tavsiye etmiştir. Rapora göre, kamuyu aydınlatma ilkesinin kapsamı içinde HAAŞ, şirketle ilgili, devamlı olarak güncellenen bilgileri içeren bir internet sitesi açmalıdırlar¹³⁰. Bu internet sitesinde GK'da bulundurulması gereken belgelerin yayımlanması ve GK'a elektronik ortamda katılım ve oy kullanılması¹³¹ ile ilgili olarak, pay sahiplerinin, elektronik ortamda soru yöneltme, görüş açıklama ve oy kullanma haklarını nasıl kullanacaklarının açıklanması gerekir¹³².

Rapor, AB üye ülkeleri için yalnızca yol gösterici bir nitelik taşıyor olmasına rağmen üye ülkelerin pek çoğu raporda yer alan tavsiyeler ışığında mevcut hukuk sistemlerinde değişiklik yapma yoluna gitmişlerdir. Burada, sadece, TTKT'nin hazırlanması sırasında da konuyla ilgili hukuki düzenlemelerinden yararlanan bazı ülkelerin hukuk sistemlerindeki son gelişmelere değinilecektir.

Almanya'da şirketler hukuku alanında GK toplantılarında yeni iletişim teknolojilerinden yararlanma yolu, 25.01.2001'de yürürlüğe giren “Nama Yazılı Hisse Senetleri ve Oy Hakkının Kullanımının Kolaylaştırılmasına Dair Kanun (NaStraG)”¹³³ ile açılmıştır. NaStraG, 1965 tarihli Alman “Anonim Şirketler Kanunu (AktG)”nun¹³⁴ pek çok maddesinde değişiklik yapmış ve GK'da internetin kullanılması imkânlarını genişletmiştir.

---

¹²⁹ Final Report of The High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe (Final Report), Brussels, 04.11.2002, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.html (son yararlanma: 07.08.2006). Bu rapor, Avrupa Komisyonu tarafından, 2001 yılında, Avrupa'nın önde gelen ticaret hukuku profesörlerinden oluşturulan bir grup tarafından hazırlanmıştır ve bir eylem planı niteliğindedir. TTKT, Genel Gerekçe, www.tbmm.gov.tr, s. 360–361.

¹³⁰ Final Report, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.html (son yararlanma: 07.08.2006), s. 38–39.

¹³¹ Final Report, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.html (son yararlanma: 07.08.2006), s. 52–53.

¹³² Final Report, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.html (son yararlanma: 07.08.2006), s. 49–51.

¹³³ “Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung”, 18.01.2001 tarihli Bundesgesetzblatt (BGBl), <http://217.160.60.235/BGBl/bgb11f/b101004f.pdf> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹³⁴ “Aktiengesetz”, 06.09.1965 tarihli BGBl, <http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/aktg/gesamt.pdf> (son yararlanma: 04.08.2006).

Almanya’da bu konudaki diğerk bir düzenleme, “Özel Hukuktaki Şekle Dair Hükümlerin Günümüz Hukuki İşlemlerine Uyarlanmasına Dair Kanun (FormanpassungsG)”dur¹³⁵. Bu düzenlemeyle, elektronik ortamda hazırlanan belgelerin diğerk yazılı belgelerle olan eşdeğerliliğı açıkça kabul edilmiş ve buna ilişkin olarak ilgili tüm kanunlarda yazılı şekil şartına dair değışiklikler getirilmiştir¹³⁶. Bu şekilde pay sahiplerinin, kendilerini GK’da temsil edecek olan kişilere elektronik araçlarla temsil yetkisi verebilmesi, şirket esas sözleşmesinde bu yönde herhangi bir hüküm bulunmasa bile mümkün hale gelmiştir¹³⁷.

Alman hukukunda AktG’in pek çok maddesinde değışiklik öngören yeni bir kanun tasarısı da hazırlanmış bulunmaktadır¹³⁸. Bu değışikliklerle, şirket ilanlarının elektronik araçlarla yapılabilmesi; denetçilerin belirli durumlarda bizzat bulunmaksızın görüntü ve seslerinin nakli yoluyla GK’u takip edebilmeleri; GK’un ses ve görüntü olarak nakledilebilmesi imkânları getirilmektedir¹³⁹.

Fransız hukukunda hâkim olan görüş de anonim şirketlerin GK’larında internet kullanılmasının hukuki bir sakıncası olmadığı yönündedir. 15.05.2001 yılında yürürlüğe giren kanunla¹⁴⁰ kurumsal yönetim ilkelerinin etkisi altında elektronik ortamda GK yapılmasına ve oy kullanılmasına ilişkin hükümler yürürlüğe girmiştir¹⁴¹.

İsveç Şirketler Kanununda (Swedish Companies Act) da önce 01.01.1999 yılında, pay sahipliğı haklarının kullanımının daha aktif hale getirilmesi için bazı değışiklikler yapılmış¹⁴²,

---

¹³⁵ “Gesetz zur Anpassung der Formvorschriften des Privatrechts und anderen Vorschriften an den modernen Rechtsgeschäftsverkehr”, 18.07.2001 tarihli BGBl, <http://195.20.250.97/BGBl/bgbl1f/b101035f.pdf> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹³⁶ **Şenocak, Zarife:** Digital İmza ve Digital İmzanın Borçlar Kanunu Hükümleri Açısından Ele Alınması, AÜHFD, C. 50, S. 2, Ankara 2001, s. 114; **Bilgili**, s. 567; **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 345.

¹³⁷ **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 345; **M. Kaya**, s. 213–214.

¹³⁸ “Gesetzesentwurf zur weiteren Reform des Aktien - und Bilanzrechts, zu Transparenz und Publizität (TransPuG)”, 26.11.2001, <http://www.bmj.bund.de/images/11112.pdf> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹³⁹ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 230–231; **M. Kaya**, s. 213.

¹⁴⁰ 2001–420 numaralı kanun, <http://www.droit.org/jo/20010516/ECOX0000021L.html> (son yararlanma: 30.09.2006).

¹⁴¹ **M. Kaya**, s. 215; TTKT, Genel Gerekçe, www.tbmm.gov.tr, s. 339.

¹⁴² **Skog, Rolf:** The Institution of General Meeting and New Communication Technology - a few considerations de lege lata and de lege ferenda, <http://www.jura.uni-duesseldorf.de/service/hv/nts.doc> (son yararlanma: 04.08.2006).

son olarak 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle pay sahiplerinin oylarını e-posta, faks veya elektronik ortamda temsilci aracılığıyla kullanmalarına imkân verilmiştir¹⁴³.

İngiliz hukukunda ise elektronik ortamda hazırlanan belgelerin diğer yazılı belgelerle eşdeğer olduğu 22.12.2000 yılında yürürlüğe giren kanunla¹⁴⁴ kabul edilmiş ve şirketlerin pay sahipleriyle olan ilişkilerinde, özellikle pay sahiplerinin bilgilendirilmesi ve haklarını kullanmalarının kolaylaştırılması açısından modern iletişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlayacak değişiklikler yapılmıştır¹⁴⁵.

2) Türk Hukukundaki Durum

Türk kanun koyucusu da, Avrupa’da olduğu gibi, GK’da internetin kullanımını hukuki olarak düzenlemeyi uygun görmüş ve TTKT ile GK’a elektronik ortamda katılımı hükme bağlamıştır¹⁴⁶.

Tasarının “Elektronik ortamda yönetim kurulu ve genel kurul” kenar başlığını taşıyan m. 1527/5/c. 1 hükmü uyarınca, “anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur”. Tasarı, bu hükmün uygulama esaslarının belirlenmesini çıkarılacak bir tüzüğe bırakmış (TTKT m. 1527/5/c. 2) ve tüzükte, GK’a elektronik ortamda

---

¹⁴³ **Bruzelius, Krister:** New Swedish Companies Act – Important Changes, <http://swedishcorporate.blogspot.com/2005/12/new-swedish-companies-act-important.html> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹⁴⁴ The Companies Act 1985 (Electronic Communications) Order 2000, <http://www.opsi.gov.uk/si/si2000/20003373.htm> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹⁴⁵ **M. Kaya, s. 215; Barham, Richard:** Electronic Communication for Companies – the Companies Act 1985 (Electronic Communications) Order 2000, 01.01.2001, <http://www.dentonwildeapte.com/en/Publication/ElectroniccommunicationforcompaniesTheCompaniesAct1985El.aspx> (son yararlanma: 04.08.2006).

¹⁴⁶ TTK’nda, GK’a elektronik ortamda katılma ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Ancak doktrinde, mevcut düzenlemeler açısından da GK’un elektronik ortamda yapılmasında bir sakınca olmadığı ileri sürülmüştür. Bu görüş uyarınca “genel kurul” kavramı, “zaman” ve “yer” olmak üzere iki unsurdan oluşmaktadır. Zaman unsuru açısından, internete bağlanarak GK’a katılma yönünden herhangi bir problem yoktur. Yer unsuru açısından ise “genel kurul” ifadesini sadece pay sahiplerinin bir araya geldikleri bir salon olarak anlamayıp, GK toplantılarının takip edilebildiği, bu işlemlere katılım imkânının bulunduğu elektronik bir ortam olarak anlamak gerektiği; dolayısıyla, TTK’na göre GK’a elektronik ortamda katılıma bir engel bulunmadığı savunulmuştur. Nitekim bu düşünce tarzı, TTK m. 279/7 ve m. 371 hükümlerine de uygundur. Bkz. **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 232–233. Buna karşılık TTK m. 360/3’e göre, temsil yetkisinin yazı ile verilmesi şart olduğundan, elektronik ortamda temsil yetkisi verilebilmesi ve oy kullanılabilmesi mümkün değildir. Bkz. **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 349. Ancak TTKT ile bu tartışma bir son bulmuş olduğundan, bu çalışmada bu görüşlerin ayrıntılarına değinilmeyecektir.

katılım ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmü örneğinin yer alacağını belirtmiştir. AŞ, bu hükmü esas sözleşmelerine aynen aktarmak zorundadırlar (TTKT m. 1527/5/c. 3 ve c. 4).

Tasarı, GK'ya katılmak zorunda olan kişiler ve toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinin belli bir zamanda ve yerde bir araya geldikleri geleneksel anlamda GK toplantısını ortadan kaldırmamıştır. Nitekim TTKT m. 407/1, pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını GK'da kullanacaklarını açıkça düzenlemiştir¹⁴⁷ ancak kanuni istisnaları saklı tutmuştur¹⁴⁸. Dolayısıyla AŞ'de geleneksel anlamda GK toplantısı yapılacaktır. Pay sahiplerinin pay sahipliği haklarını GK'da kullanacakları kuralının kanuni istisnası ise TTKT m. 1527/5'dir. Böylece GK toplantısına elektronik ortamda katılım ve oy kullanma, mümkün hale gelmiştir ve bu, fiilen toplantıda hazır bulunmak ve oy kullanmak ile hukuki olarak aynı sonuçları doğurur (TTKT m. 407/1, m. 1527/5/c. 1).

Elektronik ortamda GK'un uygulamasını belirleyecek olan tüzükte, ayrıca, elektronik ortamda bizzat pay sahibi veya temsilcisi tarafından oy kullanmanın kuralları ve STB komiserinin¹⁴⁹ (TTKT m. 407/3) bu hususa ilişkin yetkileri de düzenlenecektir (TTKT m. 1527/5/c. 5). Tasarı, bu düzenleme ile pay sahibine elektronik ortamda doğrudan oy kullanma imkânını vermiştir; oy hakkının kullanılabilmesi için bir temsilcinin GK'da hazır bulunmasına gerek yoktur. Ancak pay sahibi, GK'ya elektronik ortamda da katılamayacak ise bu hakkını bir temsilci aracılığıyla da kullanabilir.

TTKT m. 1527/5'in, elektronik ortamda yalnızca oy kullanmanın değil; öneride bulunma ve görüş açıklamanın da fiilen toplantıda hazır bulunmakla aynı hukuki sonucu doğuracağını belirtmesi, GK'un görüntü ve ses taşınması yoluyla naklinin de mümkün olabileceği anlamına gelmektedir.

TTKT m. 1527/5, elektronik ortamda GK'ya katılma imkânının yaratılmasını, AŞ için kanuni bir zorunluluk olarak değil; onların ihtiyarına bırakılmış bir uygulama olarak hüküm altına almıştır. Bir GK toplantısına elektronik ortamda katılımın gerçekleştirilmesi, oy

---

¹⁴⁷ TTKT m. 407/1, GK'un, şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu ve şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının -kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır. TTKT, Madde Gereçekçeleri, 407. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 15.08.2006).

¹⁴⁸ Katılma ve oy haklarının GK'da kullanılmasının zorunlu olması kuralı, son yıllarda değişime uğramıştır. Anonim şirketler hukukunun gelişen yönlerinden birisi, GK'ya elektronik ortamda katılım ve oy vermenin dogmatik olarak düzenlenmeye başlanmasıdır. TTKT, Madde Gereçekçeleri, 407. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 15.08.2006).

¹⁴⁹ Çalışmamızda STB komiseri, "komiser" şeklinde kısaltılarak da kullanılmıştır.

kullanımı, görüntü ve ses naklinin yapılabilmesi için şirket, toplantının yapıldığı yerde ve pay sahibi de fiilen bulunduğu yerde bilgisayar temin etmek, internet bağlantısını kurmak, bilgisayarda web kamerası¹⁵⁰, ses kartı¹⁵¹ ve mikrofonu çalışır durumda tutmak gibi gerekli teknik hazırlıkları yapmak durumundadır. Pay sahipleri buldukları yerde teknik donanımına sahip değillerse zaten geleneksel anlamda GK toplantılarına katılabilirler. AŞ açısından da onları bu teknik külfetlere katlanmak zorunda bırakmak iyiniyet kuralları ile bağdaşmaz. Ancak internet teknolojilerinde yaşanan hızlı ve sürekli gelişimin sağladığı faydaların bilincinde olan AŞ'in bu gelişime arkalarını dönmeleri ve ticaret hayatında bu olanakları pay sahiplerine sunan AŞ'e nazaran geride kalmayı göze alabilecekleri de düşünülemez.

GK'da internetin kullanılması imkânının pay sahiplerine sunulması, sadece, HAAŞ için ilgili tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte kanuni bir zorunluluk haline gelecektir (TTKT m. 1527/5/c. 6). Elektronik ortamda GK toplantısının en önemli uygulama alanının, pay sahibi sayısı çok olan bu tip şirketlerde olacağına hiç kuşku yoktur. Bu tip şirketlerin geniş alanlara yayılmış olmaları, “güç boşluğu” sorununun önüne geçilmesi için küçük pay sahiplerinin GK'a katılmalarını sağlamalarının gerekliliği ve maddi olanaklarının diğer AŞ'lere göre daha güçlü olduğu düşüncesinden hareketle bu düzenlemenin yerinde bir düzenleme olduğu kanaatindeyiz.

TTKT m. 1528 ayrıca, elektronik ortamı kullanmak isteyen ortakların, pay sahiplerinin ve YK üyelerinin bu imkândan yararlanabilmeleri için, e-posta adreslerinin şirkete bildirilmesini zorunlu tutmuştur. “Uygulama Kuralları” kenar başlığı altında 1528. maddesinde düzenlenen bu husus, şirketin pay sahipleriyle masrafsız, daha hızlı ve güvenli bir biçimde temas kurmasının sağlanması açısından zorunlu bir düzenlemedir.

---

¹⁵⁰ “Web kamerası”, internete bağlıken bir internet sayfasına seri halinde resimler aktaran bir cihazdır. Böylece bilgisayar ekranından, web kamerası bağlı bir bilgisayar karşısında bulunan kişilerin izlenmesi mümkün olur. MSI Türkiye – Innovation with Style: web kamerası nedir?, <http://www.msi.com.tr> (son yararlanma: 15.08.2006).

¹⁵¹ Ses kartı, bilgisayarın mikrofon, hoparlör gibi cihazlardan gelen sesleri kaydetmesini, işlemlerini ve tekrar çalmasını sağlayan bir bilgisayar parçasıdır. ODTÜ Bilgisayar Topluluğu: Ses Kartı Nedir?, <http://www.cclub.metu.edu.tr/index.php> (son yararlanma: 11.11.2006); MK Portal: Ses Kartı Nedir? Nasıl Çalışır?, <http://mkportal.gen.tr/index.php> (son yararlanma: 11.11.2006); KOMER: Sesi Yakalamak, <http://www.komer.com.tr/bilisim/bilgibank.asp?bolum=seskartindir> (son yararlanma: 11.11.2006). Ses kartları bu işlemleri, sayısal olarak gerçekleştirir; kayıt yaparken sesi bir dizi sayıya dönüştürür. Bilgisayarına bağlı bulunan mikrofonu konuşan kişinin sayısal hale getirilmiş sesi, dinleyiciye aktarılır ve tekrar ses haline getirilerek dinleyicinin hoparlörden duyması sağlanır. Bilgisayar Dershanesi: Ses Kartları, <http://www.bilgisayardershanesi.com/ses-tvkarti.htm> (son yararlanma: 11.11.2006).

IV) GENEL KURULUN SINIFLANDIRILMASI

AŞ'ın GK toplantılarında internetin kullanılması, TTKT'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte hukuken mümkün hale geleceğinden, GK'un yapıldığı ortam bakımından bir sınıflandırma yapmak doğru olur¹⁵². Çünkü yukarıda da açıklandığı üzere TTKT, geleneksel anlamda GK toplantılarını ortadan kaldırmamış; bu toplantılara elektronik ortamda katılıma izin vermiştir.

A) Geleneksel Anlamda Genel Kurul

TTK'na göre bir GK'un varlığından söz edilebilmesi için ilk koşul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin ve toplantıya katılmak zorunda olan kişilerin, GK olarak toplanmak üzere fiilen bir araya gelmeleridir (TTK m. 360, m. 364 vd., m. 370)¹⁵³.

TTK m. 360/1, pay sahiplerinin, şirketin idaresine yönelik haklarını GK'da kullanabilecekleri hükmünü getirmektedir. Bu hüküm emredici nitelik taşıdığından, esas sözleşme ile de aksine bir düzenleme getirilemez¹⁵⁴.

Hukumumuzda, oy hakkı da yalnızca GK içinde kullanılabilir. TTK m. 360/2, oy hakkının pay sahibi veya temsilcisi tarafından GK'da kullanılabilceğini açıkladıktan sonra, TTK m. 385/2 de, oy kullanma hakkının "GK'un toplantılarına iştirak hakkından doğduğunu" vurgulamıştır. Dolayısıyla GK'a katılma, oy hakkının bir önkoşulunu oluşturmaktadır¹⁵⁵.

---

¹⁵² Bu ayırım, sadece GK'un "yapıldığı ortam" esas alınarak yapılan bir ayırımdır. Dolayısıyla, pay sahiplerinin belli bir yerde fiilen bir araya geldikleri GK ile pay sahiplerinin elektronik ortamda katıldıkları GK arasında, GK'un yetkileri, yetkilerin sınırları, toplantıya katılmaya yetkili olanlar, toplantı ve karar yetersayıları gibi konular açısından herhangi bir fark yoktur. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, GK anlatılırken sadece elektronik ortamda GK'a katılımın ayırıcı özellikleri belirtilecektir.

¹⁵³ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 62; **Moroğlu, Erdoğan**: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul'un Daveti Merasimine Aykırılığın Yaptırımı ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Uygulaması, BATİDER, C. XXII, S. 3, Ankara 2004, s. 35; **Kayıhan**, s. 613; **Bilgili**, s. 570; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 297; **M. Kaya**, s. 217.

¹⁵⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 10–11; **Çevik**, s. 751; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 88; **Deryal**, s. 378; **Kayıhan**, s. 613; **Bilgili**, s. 570.

¹⁵⁵ **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983, s. 7–8; **Dağ, Üner**: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996, s. 14–15.

Buna göre anonim şirkette, geleneksel anlamda GK toplantısı yapılmaksızın ya da toplantı dışında kullanılmış oylarla alınan GK kararları yok hükmündedir¹⁵⁶.

GK'un, devamlı çalışan bir organ niteliğinde olmadığı, pay sahipleri veya temsilcilerinin kanun ve esas sözleşme hükümleri gereğince olağan ve olağanüstü olmak üzere toplandıkları yukarıda belirtilmişti. Pay sahipleri veya temsilcilerinin fiilen bir araya geldiği bu toplantıların, şirket merkezinin bulunduğu yerde ya da esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla merkez dışında bir yerde, hatta yurt dışında yapılması da mümkündür.

1) Olağan – Olağanüstü Genel Kurul

Olağan GK, her hesap devresi için ve hesap devresinin sonundan itibaren üç ay içerisinde, yılda en az bir defa olmak üzere, TTK m. 369'da sayılan gündem maddelerini müzakere edip karara bağlamak amacıyla kanunda belirtilen usul ve esaslara göre toplanan GK'dur (TTK m. 364/1, Kom. Yön. m. 5/b)¹⁵⁷.

TTK m. 364/1 uyarınca olağan GK, her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içerisinde ve yılda en az bir defa yapılır. TTK'nda hesap devresinin başlayacağı ve biteceği tarih hakkında özel bir düzenleme mevcut değildir. TTK m. 72/3, "iş yılı" ifadesini kullanarak iş yılının en az altı, en fazla on iki ay olabileceğini belirtmiş, iş yılının başlangıç tarihini ise belirtmemiştir. Doktrinde, TTK m. 72/3'deki "iş yılı" ifadesi ile hesap devresinin kastedildiği kabul edilmektedir¹⁵⁸.

Olağan GK'un, hesap devresi sonundan itibaren üç aylık süreden daha önce yapılamaması gerekir. Çünkü TTK m. 457/1, AŞ'de safi kazancın, "yıllık bilânço"ya göre hesap ve tespit edileceğini emredici bir hüküm olarak düzenlemektedir. Buna göre, AŞ'de "yıllık bilânço" yapılmadan, safi kazanç hesap ve tespit edilemez; bu nedenle GK tarafından

---

¹⁵⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 61-62; **Kayıhan**, s. 613.

¹⁵⁷ **Ansay**, s. 158; **Çevik**, s. 751; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 389; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 89; **Arslan**, s. 225; **Yiğit**, s. 9. TTKT m. 409/1, TTK m. 364/1'in tekrarı niteliğinde bir düzenleme getirmiştir. TTKT m. 409/1'e göre, "genel kurullar, olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır".

¹⁵⁸ **Domaniç**, s. 578-579; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 89-90; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 389; **Arslan**, s. 225. Uygulamada, VUK m. 174 uyarınca yıllık hesap devresi, kural olarak, takvim yılı olarak kabul edilmekte ve böylece vergi yönünden de bilânçoda bir birlik sağlanmaktadır. Bununla birlikte anonim şirketin konusu gerektiriyorsa, Maliye Bakanlığı'ndan izin almak kaydıyla hesap devresinin başlangıç tarihini takvim yılı başından farklı bir tarih olarak belirlemek de mümkündür. Bkz. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 90; **Domaniç**, s. 578.

kârın tespiti ve dağıtımını karar altına alınamaz. Diğer taraftan, aşağıda ayrıntıları ile görüleceği üzere, TTK m. 369'da olağan GK'un gündeminde bulunması gerekli hususlar arasında bilânçonun, kâr ve zarar hesabının onanması veya reddedilmesi yer aldığı için bir yıldan daha kısa bir süre içinde olağan GK'un yapılması mümkün değildir¹⁵⁹. Buna rağmen GK toplanmış ve söz konusu bilânço, kâr ve zarar hesabı onanmış, kâr dağıtımını kararı alınmış ise, emredici hükümlere aykırılık söz konusu olacağı için böyle bir GK'da alınan kâr dağıtımını ve onama kararı, Borçlar Kanunu (BK)¹⁶⁰ m. 20 uyarınca batıl bir karardır¹⁶¹.

TTK m. 364/2'de ise yılda birkaç kere kazançlarını dağıtan anonim şirketlerde, her dağıtım için GK'un toplantıya çağrılacağı düzenlenmiştir¹⁶². Bu maddeden, anonim şirkette bir hesap devresi içerisinde kâr dağıtımını kararı almak üzere birden fazla olağan GK'un toplanabileceği sonucuna varılabilir de, bu sonucun isabetli olduğu söylenemez. Her şeyden önce TTK m. 457/1, emredici bir hükümdür. Ancak TTK m. 72/3'e göre iş yılı, takvim yılından az olmak üzere saptanabilir. Bu yetkiye dayanılarak iş yılı, takvim yılından az olarak belirlenmişse, hesap devresi bu süre olur. Bu hesap devresine göre, yıllık bilânço hazırlanıp kâr tespit ve hesap olunarak, GK tarafından TTK m. 369 uyarınca kâr dağıtılmasına karar verilebilir. Bu iki hükmün bu şekilde bağdaştırılması mümkündür. Fakat bu bağdaştırma, yılda birden fazla kâr dağıtımını kararının alınabileceği anlamına gelmez¹⁶³.

Sonuç olarak olağan GK, her hesap dönemi sonundan itibaren ilk üç ay içinde yapılacağına göre, hesap devresi takvim yılı olan şirketlerde, yılın ilk üç ayı içinde; özel hesap devresi olan şirketlerde ise hesap devresinin bittiği günü izleyen ilk üç ay içinde toplanacaktır

---

¹⁵⁹ Arslanlı, C. II, s. 11, dn. 37; İmregün, Ortaklıklar, s. 89; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 389; Domaniç, s. 578; Arslan, s. 225.

¹⁶⁰ Bkz. 08.05.1926 tarih ve 366 sayılı RG.

¹⁶¹ Bu yaptırımın ağır bir yaptırım olduğu söylenebilir. Ancak hesap devresinin bitiminden önce GK'un toplanması, sadece TTK m. 364'e değil; aynı zamanda emredici hükümler olan TTK m. 72 vd. ile TTK m. 457'ye de aykırılık teşkil eder. Bu hükümler, pay sahiplerinin olduğu kadar alacaklıların da menfaatlerini koruyan hükümlerdir. Bu nedenle bu maddelere aykırılık halinde, butlanla sakat bir GK kararı olacağı kabul edilmelidir. Bkz. Yiğit, s. 9-10. Buna karşılık Domaniç, söz konusu GK'da tasdik edilen bilânçonun, toplantı tarihine kadar olan hesapların tasdiki anlamına geleceğini, yıllık hesapları tasdik etmeyeceğini ifade etmektedir. Bkz. Domaniç, s. 578.

¹⁶² Uygulaması bulunmayan, yorum güçlüklerine yol açan ve kâr payı avansı karşısında anlamını tamamen yitiren yılda birkaç defa kâr dağıtan anonim şirketlere ilişkin TTK m. 364/2 hükmü Tasarı'ya alınmamıştır. TTKT, Madde Gereklileri, 409. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 15.08.2006).

¹⁶³ İmregün, Ortaklıklar, s. 89; Yiğit, s. 10. Buna karşılık Poroy, bu görüşün dayandığı noktanın haklı olduğunu belirtmekle beraber, anonim şirketlerin bazı hallerde yılda birden fazla kâr payı dağıtmayı işletme politikalarına uygun bulabileceklerini, ciddi bir sebep olmaksızın bunu yasaklamının bir anlamı olmayacağını ifade etmektedir. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 392.

(Kom. Yön. m. 6/b). Olağan GK'un, bu üç aylık sürenin bitiminden sonra yapılması ise, o GK'da alınan kararların geçerliliğini etkilemez¹⁶⁴.

Olağan GK, öngörülen sürede toplantı yeter sayısının elde edilememesi nedeniyle toplanamamış (TTK m. 372) veya toplanıp da azlığın talebi üzerine (TTK m. 377) bir veya daha fazla defa ertelenmişse; bu durumlar üzerine yapılacak GK'lar da olağan GK toplantısı sayılır. GK'un görüşmelerini tamamlayamadığı için, vakit yetersizliği nedeniyle başka bir güne ertelendiği hallerde de durum yine aynıdır¹⁶⁵.

Olağan GK'un gündemi, TTK m. 369'da düzenlenmiştir. GK'ı toplantıya çağrı için yapılması öngörülen ilanda veya pay sahiplerine gönderilmesi gereken taahhütlü mektuplarda da yer alması zorunlu olan olağan GK gündemini, yıllık raporların okunması; bilânço ve kâr ve zarar hesabının onanması veya reddi; kâr dağıtımı teklifinin onanması, değiştirilerek kabulü veya reddi; ana sözleşmede belirlenmemişse YK üyeleri ile denetçilerin ücret ve aidatlarının belirlenmesi; süresi sona ermiş olan organların seçilmesi ve görev süresinin tespiti ile lüzumlu görülen sair hususlar¹⁶⁶ oluşturur¹⁶⁷.

Olağanüstü GK ise, belli bir zamanı olmayan şirket için lüzumu halinde veya zorunlu veya ivedi sebepler çıktığı takdirde yapılan ve gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu GK türüdür (Kom. Yön. m. 5/c).

---

¹⁶⁴ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 170; **Yiğit**, s. 11.

¹⁶⁵ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 90; **Yiğit**, s. 11.

¹⁶⁶ “Lüzumlu görülen sair hususlar” ibaresi, olağan GK toplantısında, 369. maddede dört bent halinde sayılan konular dışında GK'un yetkisine giren diğer bütün konuların da olağan GK'da görüşülebileceğini ifade etmektedir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 12; **Ansay**, s. 158; **Domanıç**, s. 582. Ancak görüşülecek “sair husus”un ne olduğunun gündeme açıkça yazılması gerekir; konunun mahiyeti önceden tespit edilip gündeme yazılmadan “lüzum görülecek sair hususlar” şeklinde bir gündem maddesi tespit etmek mümkün değildir (Kom. Yön. m. 149/b. 9). Sair hususların ne olduğunu GK'ı toplantıya çağırın organ belirler. Bkz. **Yiğit**, s. 11.

¹⁶⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 13; **Ansay**, s. 160–161; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 406; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 298; **Yiğit**, s. 11. GK toplantısının gündemi için ayrıca bkz. Kom. Yön. m. 14. TTKT m. 409 uyarınca olağan GK toplantılarında, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır. “Gündem” kenar başlıklı TTKT m. 413/1'e göre de “gündem, GK'ı toplantıya çağırın tarafından belirlenir”. “Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır” (TTKT m. 413/2). “Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yıl sonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır” (TTKT m. 413/3). Hükmün üçüncü fıkrası, Tasarıyla getirilen yeni bir düzenlemeyi içermektedir. Bu madde, yıl sonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan GK'un memnun kalmaması durumunda, her olağan GK toplantısında YK üyelerinin görevden alınabilmesine imkân yaratmıştır. TTKT, Madde Gereçekleri, 413. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

Olağanüstü GK'un belirli bir toplantı zamanı yoktur, "lüzumu halinde" (TTK m. 364/3) ve "zorunlu ve acil sebepler çıktığı takdirde" (TTK m. 355) yapılabilir¹⁶⁸. Buna göre, olağan GK için sözü edilen üç aylık süre de dâhil olmak üzere her zaman toplanabileceği gibi, neden bulunmadığında senelerce toplanmaması da mümkündür. Hatta olağan ve olağanüstü GK toplantılarının aynı gün içinde ve aynı yerde yapılması bile söz konusu olabilir¹⁶⁹.

Olağanüstü GK'un gündemi kanun tarafından belirlenmemiştir, olağan GK'ların gündemini oluşturan konular da dâhil, GK'ların yetkisi içinde yer alan herhangi bir konuda olağanüstü GK toplantısı yapılabilir ve karar alınabilir. Kararların etki alanı ve geçerli olmaları bakımından olağan ve olağanüstü toplantılar arasında nitelik farkı bulunmamaktadır. GK, gündeminde bulunan konuları karara bağlama yetkisine sahip olduğu için toplantıda alınan karar, toplantının nitelendirilmesindeki yanlışlığa dayanarak iptal edilemez¹⁷⁰.

GK toplantısının, olağan ya da olağanüstü GK toplantısı şeklinde nitelendirilmesi, toplantıya çağrıya yetkili olanların belirlenmesi ve toplantının yapılmaması sonuçları açısından önemlidir. Burada GK toplantılarının yapılmaması sonuçları üzerinde durulacak, çağrıya yetkili olanlar aşağıda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Olağan ve olağanüstü GK toplantılarının yapılmaması birbirinden farklı yaptırımlara tâbidir. Olağan GK toplantısı yapılması zorunluluğuna uyulmaması, toplantının yapılmasını sağlamayan YK üyeleri ile denetçilerin sorumluluğunun doğması dışında şirketin sona ermesine de yol açabilir (TTK m. 274, m. 434, m. 435). Buna karşılık olağanüstü GK toplantısı yapılması zorunluluğunun yerine getirilmemesi, YK üyeleri ile denetçilerin sorumluluğunu gerektirir; şirketin feshini gerektirmez. Ancak azlığın GK'ı toplantıya çağrı merasimini başlatmasına sebep olabilir¹⁷¹.

---

¹⁶⁸ TTKT m. 409/2, TTK'nda olduğu gibi, GK'un gerektiği takdirde olağanüstü toplantıya çağrılacağını hükme bağlamıştır. TTK m. 355 hükmü ise Tasarıya alınmamıştır.

¹⁶⁹ **Domaniç**, s. 583; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 298; **Yiğit**, s. 12.

¹⁷⁰ **Ansay**, s. 158–159; **Domaniç**, s. 581–582; **Doğanay**, s. 1068; **Yiğit**, s. 12.

¹⁷¹ **Domaniç**, s. 583; **Ülkü, Murat Fatih**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması (Daveti), Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, İstanbul 2001, s. 577; **Yiğit**, s. 12.

2) Anonim Şirketin Merkezinde Toplantı

GK toplantıları, esas sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, şirket merkezinin¹⁷² bulunduğu yerde yapılır (TTK m. 371, Kom. Yön. m. 7/1)¹⁷³. Toplantı yerinin mutlaka, şirketin adresi olması gerekli değildir; merkezin bulunduğu mülki birlik içinde (il veya ilçe) başka bir adres de toplantı yeri olarak öngörülebilir¹⁷⁴. Bu durumda esas sözleşmede açık adresin bulunması zorunlu değildir; bu imkânın esas sözleşmede yer alması ve açık adresin toplantıya ilişkin çağrıda belirtilmesi yeterlidir (Kom. Yön. m. 7/1).

Şirketin merkezinin değişmesi halinde, toplantının, şirketin yeni merkezinde yapılması gerekir. Eğer GK toplantısı, eski merkezin bulunduğu yerde yapılırsa, GK'da alınan tüm kararların iptali gerekir¹⁷⁵.

Toplantı yerinin belirlenmesi yetkisinin, esas sözleşme ile toplantıya çağrıyı yapacak olan organa da bırakılması mümkündür. Çağrıyı yapacak olan organ, bu yetkisini iyiniyetle kullanmalıdır; aksi halde bu çağrı üzerine toplanan GK'da alınan kararlar, iyiniyete aykırı, iptal edilebilir kararlar olur¹⁷⁶.

3) Merkezden Başka Bir Yerde veya Yurt Dışında Toplantı

Pay sahiplerinin çoğunun ikamet ettikleri veya kolayca gelebilecekleri yerler göz önünde tutularak, GK'un şirket merkezinin bulunduğu mülki birlik (il veya ilçe) dışında bir yerde yapılacağı hususu da esas sözleşme ile kararlaştırılabilir (TTK m. 371). Esas sözleşme ile öngörülen toplantı yerinin yurt içinde olması da zorunlu değildir; GK toplantısı yurt

---

¹⁷² TTK'nda "merkez" kavramının tanımı yapılmamıştır. Doktrinde kabul edildiğine göre merkez, "bir ticari işletmenin idari, hukuki ve ticari faaliyetlerinin yürütüldüğü yer"dir. Bir anonim şirket, hukuki ve fiili bir bağlantısının bulunması şartıyla dilediği yeri kendisine merkez olarak seçebilir. Bkz. **Arslanlı**, C. I, s. 26–27; **Arkan, Sabih**: Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2004, s. 33. Şirket merkezinin, esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur (TTK m. 279/2/b. 1).

¹⁷³ TTK m. 409/3, TTK m. 371 hükmünü değiştirmeksizin "aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurul, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır" şeklinde kaleme alınmıştır.

¹⁷⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 22; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet, s. 5; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83.

¹⁷⁵ 11. HD., T. 04.10.1993, 6732/6192 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 309, dn. 260.

¹⁷⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83; **Doğanay**, s. 1087.

dışında da yapılabilir¹⁷⁷. Bu halde Kom. Yön. m. 7/2'ye göre, esas sözleşmede bu yerlerin isminin yazılı olması da şarttır.

GK toplantısının yurt dışında yapılması, daha çok yabancı sermayenin iştirak ettiği anonim şirketlerde söz konusu olmaktadır. Esas sözleşmelerine göre GK'larını yurt dışında yapacak şirketlerin bu toplantılarına STB komiserinin gönderilebilmesi esasları da Kom. Yön. m. 16/3, m. 17 ve m. 34/5 hükümleriyle düzenlenmiştir. Ancak şirketin kuruluşundan sonra esas sözleşme değişikliği yapılarak GK toplantılarının yurt dışında yapılabilmesinin kabulünün, bir kısım pay sahiplerinin GK'a katılmalarının önlenmesi amacına yönelik olması tehlikesine karşılık esas sözleşme değişikliği kararının, iyiniyete aykırılığı nedeniyle iptal edilebilir olduğunun kabulü gerekir¹⁷⁸.

B) Elektronik Ortamda Genel Kurul

Elektronik ortamda GK toplantısı ise iki şekilde gerçekleştirilebilir. Birincisi, pay sahiplerinin belirli bir yer ve zamanda toplanmaksızın tamamen elektronik ortamda bir araya gelerek toplantı yaptıkları “sanal GK”dur. İkincisi ise pay sahiplerinin fiilen belirli bir yerde toplanarak hazır buldukları GK'a, elektronik ortamda “çevrim içi (online)¹⁷⁹ katılım”ın mümkün kılındığı “çevrim içi (online) katılımlı GK”dur¹⁸⁰.

---

¹⁷⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 396; **Çevik**, s. 792; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 309; **Doğrusöz, A. Bumin**: Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması, Yaklaşım Dergisi, Cilt 1, S. 2, Ankara 1993, s. 17. Toplantının yurt dışında yapılmasıyla ilgili olarak TTKT'nda herhangi bir düzenlemeye gidilmemiş; bu konuda içtihat ve doktrin kapısı açık tutulmuştur. TTKT, Madde Gereççeleri, 409. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 03.10.2006).

¹⁷⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83.

¹⁷⁹ TDK tarafından “çevrim içi” şeklinde Türkçeleştirilen “online” kelimesi, bilgisayarın birçok başka bilgisayarlardan oluşan internete bağlı ve bu ağ üzerinde çalışır durumda olduğu anlamına gelir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük: çevrim içi, <http://www.tdk.org.tr> (son yararlanma: 13.08.2006); Net Lingo: online, <http://www.netlingo.com/lookup.cfm?term=online> (son yararlanma: 13.08.2006); Vikipedi Özgür Ansiklopedi: Çevrimiçi, <http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87evrimi%C3%A7i> (son yararlanma: 13.08.2006).

¹⁸⁰ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 224; **Bilgili**, s. 574–575; **Kayhan**, s. 621. Doktrinde “online katılımlı GK” şeklinde kullanılmış olmasına rağmen TTKT'nda, bu GK türünü adlandırmak için herhangi bir kavram kullanılmamıştır. Türkçe kökenli kelimeler kullanılmasına dikkat edilen bu çalışmada, “çevrim içi” kelimesi kullanılacaktır.

1) Sanal (Virtüel) Genel Kurul

Sanal (virtüel) GK’larda toplantı, tamamen elektronik ortamda gerçekleşmektedir. Bu GK türünde, yalnızca toplantıya katılmak zorunda olan kişiler bir araya gelir; pay sahipleri ise bu kişilerin bir araya geldikleri yere çağrılmaz. Pay sahipleri sadece internete bağlanarak toplantıya katılabilirler¹⁸¹.

Bugün için GK’un tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilmesi hukuken mümkün değildir. Avrupa ülkelerindeki eğilim GK toplantısına elektronik ortamda katılımı mümkün kılmakla birlikte, GK’un tamamen elektronik ortama taşınmasına izin vermemek yönünde olmuştur. Bunun sebebi ise teknik yetersizlikler değildir. Günümüz teknolojik koşullarında sanal GK toplantısı yapılması imkânı vardır ve bu tip toplantıların, gerekli kanuni düzenlemeler yapılarak hukuken de olanaklı hale getirilmesi mümkündür. Buna karşılık GK’un tamamen elektronik ortama taşınması pay sahipleri açısından bazı sakıncalar doğurabilecek niteliktedir. Sanal GK, kullanabilmek için belli bir bilgi birikimi isteyen gelişmiş iletişim araçlarını kullanamayan veya bu iletişim araçlarını satın alabilecek maddi gücü bulunmayan pay sahiplerinin GK’a katılma ve pay sahipliği haklarını kullanma olanaklarını imkânsız hale getirir. Bu ise AŞ’de geçerli olan eşit işlem ilkesine aykırıdır¹⁸².

Bu sebeple sanal GK’lara hukuken olanak tanınması, gelecekte internet kullanımını daha yaygın ve daha düşük maliyetlerle olanaklı hale geldiğinde üzerinde tekrar düşünülmesi gereken bir konu olarak beklemektedir.

2) Çevrim İçi (Online) Katımlı Genel Kurul

Çevrim içi katımlı GK toplantılarında, GK toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinden oluşan geleneksel anlamda GK toplantısı kanuna uygun olarak belirli bir mekânda yapılmakta; çevrim içi katılımı arzu eden pay sahipleri ise elektronik ortamda bu toplantıya katılabilmektedirler¹⁸³.

---

¹⁸¹ **Kayıhan**, s. 629; **Bilgili**, s. 583.

¹⁸² **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 225.

¹⁸³ Çevrim içi katımlı GK’lar, geleneksel anlamda GK toplantıları ile birlikte, eş zamanlı olarak yapıldığından bu tür GK’lar, Alman doktrininde “kombine model” olarak da adlandırılmaktadır. Bkz. **P. Claussen, C.:**

GK'a elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerine bu imkânın tanınması, GK'un internetten yayımlanması anlamına gelir. Bu durumda ortaya çıkan sorun ise GK toplantılarının kamuya açık olmaması ilkesinin korunmasıdır. Bu ilkenin, GK toplantısının internetten yayımına sadece pay sahipleriyle sınırlı olarak izin verilmesi yoluyla korunmuş olduğu kabul edilmektedir¹⁸⁴. Toplantının internetten yayımının sadece pay sahiplerine hasredilmesi için yayım şifrelenmeli, böylece pay sahibi olmayan kişilerin elektronik ortamda GK'a katılmaları engellenmelidir. Çevrim içi katılımcının¹⁸⁵, şirkette pay sahibi olmayan bir kimseyi, bilgisayarın ekranı başına getirerek toplantıda olup bitenler hakkında onun da bilgi sahibi olmasına olanak yaratması ihtimali de bulunmaktadır. Ancak bu durum, GK'un internetten yayımlanmasına bir engel teşkil etmez. Nitekim pay sahiplerinin, kendilerini GK'da temsil ettirmek için pay sahibi olmayan kişileri GK'a göndermeleri de mümkündür¹⁸⁶.

Çevrim içi katılımlı bir GK'da, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında eşit işlem ilkesi gereği herhangi bir ayırım yaratılmamasına dikkat edilmelidir. Pay sahipliği hakları açısından, biri diğerinden daha avantajlı bir konuma getirilemez¹⁸⁷. Bu nedenle geleneksel anlamda bir GK'a katılan pay sahipleri, toplantıda hangi haklardan yararlanabilecekse, çevrim içi katılımcılara da aynı haklar sunulmak zorundadır. Bu da, çevrim içi katılımlı GK'larda çok geniş teknik imkânlardan yararlanılmasını gerektirir.

Anonim şirket, bilgisayar, web kamerası, ses kartı ve mikrofon gibi teknik cihazları toplantı salonunda hazır bulundurmalı; böylece çevrim içi katılımcı, ses ve görüntünün kendisine nakledilmesi yoluyla GK toplantısını bulunduğu yerden bilgisayar ekranı aracılığıyla takip edebilmelidir. Web kamerası aracılığıyla toplantıya katılanların bulunduğu platform ile konuşmacının bulunduğu kürsünün ayrı ayrı veya birlikte gösterilmesi mümkündür. Ayrıca çevrim içi katılımcı bilgisayar başında toplantıyı izlerken, ekranda eş

Hauptversammlung und Internet, Die Aktien Gesellschaft, Heft 4/2001, 46. Jahrgang, s. 166; **Kayhan**, s. 621, dn. 61'den naklen.

¹⁸⁴ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 226; **Kayhan**, s. 622–623; **Bilgili**, s. 577–578.

¹⁸⁵ Çevrim içi katılımcı ile kastedilen, çevrim içi katılımlı GK'lara, buldukları yerden elektronik ortamda katılan pay sahipleridir.

¹⁸⁶ **Riegger, B.:** Hauptversammlung und Internet, ZHR 2001, s. 210; **Bilgili**, s. 578, dn. 54'ten naklen.

¹⁸⁷ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 235.

zamanlı olarak açacağı değişik pencerelerde pay sahiplerinin incelemesine sunulan dosya ya da raporları inceleyebilmelidir¹⁸⁸.

Aynı şekilde çevrim içi katılımcının bilgisayarı gerekli teknik donanıma sahipse, bir tele (video) konferansta¹⁸⁹ olduğu gibi çevrim içi katılımcının görüntüsü ve sesinin de GK'da hazır bulunanlara yayımlanması sağlanmalıdır¹⁹⁰. Bunun için GK toplantı salonunda tüm pay sahiplerinin görebilecekleri bir yerde geniş bir ekran kurulması düşünülebilir. Böylece çevrim içi katılımcı, GK'ı izlemek dışında konuşmalara katılarak görüş bildirme, eleştiride bulunma haklarına da sahip olur¹⁹¹. Sesinin aktarılamadığı durumlarda ise, çevrim içi katılımcının yapacağı konuşmanın metninin e-posta yoluyla toplantıya gönderilmesi ve bunun toplantı salonundaki ekranda görüntülenmesi veya toplantıda hazır bulunan birisi tarafından herkese okunması imkânı yaratılmalıdır¹⁹². Ancak bu halde, çevrim içi katılımcı, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri tarafından görülmeyeceğinden, geleneksel anlamda yapılan GK'da olduğu gibi, pay sahiplerini vücut diliyle ikna etme şansı olmayacaktır¹⁹³.

GK toplantısının yayımının internetten yapılması halinde toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin, yaptıkları konuşmaların ya da yönelttikleri soruların yayımdan çıkarılmasını talep hakkı olmamalıdır. Çevrim içi katılımlı GK'ların hukuki dayanağını oluşturan TTKT m. 1527/5, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında hukuken bir farklılık yaratmamıştır. İnternet yayımı zaten sadece pay sahipleriyle sınırlı olarak

---

¹⁸⁸ **Boros**, <http://cclsr.law.unimelb.edu.au/research-papers/online.pdf> (son yararlanma: 13.08.2006), s. 20; **Bilgili**, s. 575; **M. Kaya**, s. 218; **Kayıhan**, s. 621.

¹⁸⁹ Tele (video) konferans, coğrafi olarak birbirinden uzakta bulunan iki ya da daha çok kişi ya da grup arasında karşılıklı ses iletiminin yanısıra hareketli görüntü iletimine de olanak sağlayan bir sistemdir. Bkz. **Deryakulu, Deniz**: Etkileşimli Sistemler, <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf> (son yararlanma: 13.08.2006), s. 113. Bu sistem birçok kişinin aynı anda mesajlaşarak haberleşebilmesine olanak verir. Bunu sağlayan programa ise IRC (Internet Relay Chat) denmektedir. IRC'de belirli bir konuda konuşmak, tartışmak isteyen insanlar "kanal" adı verilen ve genellikle önceden belirlenmiş bir konusu olan alanlarda toplanırlar. Bir kişinin yazdığı bir mesaj o kanaldaki herkese iletilir. Dünyada pek çok IRC servisi bulunmaktadır. Bulduğunuz sistemden bu servislerden birine erişmek için özel bir protokol kullanan IRC yazılımlarının sisteminizde yüklü olması gerekir. Ankara Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı: IRC Nedir?, <http://bid.ankara.edu.tr/start/css/inet-tr-HTML/bolum2f.html> (son yararlanma: 13.08.2006); **İnal**, s. 13. Tele (video) konferans sayesinde, ses kartı, mikrofon ve web kamerası olan bir kişi, o kanalda bulunan kişilerle aynı anda sesli ve görüntülü görüşme; web kamerası yoksa sadece sesli görüşme yapabilir. Bilişim Terimleri Sözlüğü: Video Konferans Nedir?, <http://www.bilisimterimleri.com> (son yararlanma: 13.08.2006). Kanalda bulunan kişinin, diğer bir kişiye ait pencerenin altındaki mikrofon simgesine tıklayarak, sadece o kişiyle özel konuşma yapması da mümkündür. Bkz. **Baron/Ellsworth/Savetz**, s. 321.

¹⁹⁰ **Erdem**, s. 3; **Baron/Ellsworth/Savetz**, s. 320 vd.

¹⁹¹ **Kobler**, <http://www.law.ua.edu/lawreview/kobler.htm> (son yararlanma: 14.08.2006); **Bilgili**, s. 576; **Kayıhan**, s. 622.

¹⁹² **Bilgili**, s. 576; **Kayıhan**, s. 622; **M. Kaya**, s. 222.

¹⁹³ **M. Kaya**, s. 222.

yapıldığından toplantıda hazır bulunan pay sahiplerine böyle bir hak tanınmaz; çevrim içi katılımcılar toplantıda olanları kesintisiz olarak takip edebilirler.

Pay sahiplerine GK’ a elektronik ortamda katılım imkânını sunan bir şirket, toplantının bilgisayar ekranından nasıl takip edileceği, nasıl söz alınacağı, incelenmeye sunulan belgelere şirketin internet sitesinde nerelerden ulaşılacağı ve en önemlisi oyun elektronik ortamda ne şekilde kullanılacağı konusunda pay sahiplerini bilgilendirmek zorundadır. Bu bilgilerin verilmesi, şirketin internet sayfasına konacak açıklamalarla sağlanır (TTKT m. 1524/1).

Ayrıca şirketler, çevrim içi katılımlı bir GK sırasında gerek kendi sistemlerinden gerek kendileri dışındaki hususlardan kaynaklanan bir aksaklık olması durumunda, bu aksamalara ilişkin kayıtları tutmalıdır. Bu kayıtlarda, aksamanın meydana geldiği tarih ve saat, aksamanın uzunluğu, nedenleri, sonuçları, aksamanın giderilebilmesi için alınan önlemler ve aksama nedeniyle şirkete ulaşan şikayetler yer almalıdır. Şirketlerin pay sahiplerini, ortaya çıkabilecek bu aksamalar ve gecikmeler hakkında da genel olarak bilgilendirmesi ve uyarması gerekir¹⁹⁴.

Elektrik ya da internet bağlantısının kesilmesi gibi şirketin etki alanı dışında oluşan aksaklıklar yaşanması halinde GK’ da alınan kararların iptali söz konusu olmamalıdır. Sistem tam olarak kurulup pay sahiplerine verilen bilgiler doğrultusunda hareket edildiği sürece, pay sahibinin sistemi yanlış kullanması, bağlantı sağlayamaması gibi durumlarda riski pay sahibi taşır¹⁹⁵. Buna karşılık, pay sahiplerine çevrim içi katılım imkânının sunulacağı belirtilmiş olmasına rağmen sistemin kurulmasında veya işletilmesinde yasal düzenlemelere aykırılık yapılmışsa o GK’ da alınan kararların iptali söz konusu olabilir¹⁹⁶.

TTKT m. 1527/5’ de hükme bağlanan GK türü de “çevrim içi katılımlı GK”dur. Tasarı, sanal GK’ a izin vermemiştir. Dolayısıyla GK’ un elektronik ortamda yapılmasına ilişkin olarak bundan sonra yapacağımız tüm açıklamalar, çevrim içi katılımlı GK’ lara ilişkin olacak; sanal GK’ lar hakkında ayrıca bilgi verilmeyecektir.

---

¹⁹⁴ **Bilge**, *Temsilen Oy Vermede İnternet*, s. 363.

¹⁹⁵ Nitekim Alman hukukunda AktG, elektronik ortamda GK’ a katılımın avantajlarından yararlanan çevrim içi bir katılımcının, bunun beraberinde getireceği teknik rizikolara da üstlenmek zorunda olduğunu hükme bağlamıştır. Bkz. **Bilgili**, s. 581.

¹⁹⁶ **Bilge**, *Temsilen Oy Vermede İnternet*, s. 363-364.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISINA İLİŞKİN

HAZIRLIK İŞLEMLERİ

Anonim şirketin GK toplantısı yapılmadan önce, toplantının yapılmasına yönelik olarak bazı hazırlık işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Bu işlemler, GK toplantısına katılacak olanların belirlenmesi, toplantıya çağrı, toplantı salonunda bazı belgelerin hazır bulundurulması, toplantı salonuna giriş ve hazır bulunanlar listesinin¹⁹⁷ düzenlenmesidir.

I) GENEL KURULA KATILACAKLARIN BELİRLENMESİ

A) Genel Kurula Katılma Hakkı ve Katılma Hakkına Sahip Olanlar

GK'a katılma hakkı, GK'daki müzakerelere katılma, görüş açıklama, eleştiride bulunma, oy kullanma, kararlara muhalefet etme, bilgi alma gibi hakları kapsayan üst bir kavramdır¹⁹⁸. Anonim şirketin GK'una katılma hakkı, esas olarak TTK m. 360'da düzenlenmiştir. TTK m. 360 dışında, TTK m. 361, m. 381/1/b. 1, m. 385 ve Kom. Yön. m. 21/a'da da GK'a katılma hakkı ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır.

TTK m. 360'ın kenar başlığının "toplantıya iştirak hakkı" olmasına rağmen, maddede oy hakkının düzenlenmiş olması nedeniyle GK'a katılma hakkını, sadece oy hakkının mevcut olması şartına bağlı kılmak doğru olmaz. Oy hakkı bulunmayan bir kimsenin veya

---

¹⁹⁷ TTK, hazır bulunanlar listesi için yalnızca "cetvel" kavramını kullanmaktadır. Ancak toplantıda hazır bulunan pay sahiplerini ve temsilcilerini ifade ettiği için doktrinde daha çok "hazır cetveli" kavramı yerleşmiştir. Bkz. **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazır Cetveli, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982-2001), İstanbul 2001, s. 405. TTKT'nda kullanılan kavramların kullanılmasına dikkat edilen bu çalışmada, TTKT'na uygun olarak "hazır bulunanlar listesi" kavramı kullanılacaktır.

¹⁹⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 23; **Ansay**, s. 164; **Çevik**, s. 758; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544 vd.; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 91; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 310-311; **Gücük, Turgut**: Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Engellenmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IV, Ankara 1987, s. 255.

temsilcisinin (TTK m. 291, m. 374), diğ er şek le iliş kin gerekleri yerine getirmiş olması koşulu ile GK'a katılmasına ve buna bağı lı diğ er hakları kullanmasına engel olunamaz¹⁹⁹.

Toplantıya katılma ve oy hakkı bulunan kişilerin tespitinde göz önünde bulundurulacak olan TTK m. 360 uyarınca, pay sahibi veya intifa hakkı sahibi GK'a bizzat veya bir temsilci aracılığıyla katılma hakkına sahiptir²⁰⁰.

1) Pay Sahibi

Pay sahibinin GK'a katılma hakkı, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. TTK m. 385, GK'a katılma hakkını müktesep hak²⁰¹ olarak kabul etmektedir. GK'a katılma, pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesinin mutlak anlamda uygulandığı bir haktır. Oransallık ilkesi²⁰² bu hakta uygulanmaz; bir paya sahip olan pay sahibi ile onlarca payı bulunan pay sahibi arasında GK'a katılma hakkı açısından hiçbir fark yoktur²⁰³.

Pay sahibi, payın veya eğer pay senede bağlanmışsa pay senedinin sahibi olan gerçek veya tüzel kişileri ifade eder²⁰⁴.

---

¹⁹⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 23–24; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 543; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 92; **Ansay**, s. 164; **Çevik**, s. 759.

²⁰⁰ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 100; **Çevik**, s. 758; **Eriş, Gönen**: Açıklamalı - İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, C. 1, Ankara 1987, s. 1026; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 311; **Çeker, Mustafa**: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle), BATİDER, C. XVIII, S. 4, Ankara 1996, s. 157–158; **Yiğit**, s. 30. “Genel kurula katılma hakkı” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 415/1 uyarınca GK'a, yönetim kurulu tarafından hazırlanan hazır bulunanlar listesinde yer alan pay sahipleri katılabilir.

²⁰¹ Müktesep haklar, pay sahibinin rızası olmaksızın üzerinde tasarruf yapılamayan (TTK m. 385/1); ancak pay sahibinin kendi rızası ile tasarruf edilebilen haklardır. Bu haklar, GK veya YK kararlarına tâbi değildir (TTK m. 385/2); yani anonim şirketin organları sahibinin rızası olmadıkça bu hakları değiştiren ve etkileyen kararlar alamaz. Müktesep haklar, bireysel nitelik taşırlar ve sermayeye katılmanın büyüklüğüne bağı lı olmaksızın her bir pay sahibine tanınmışlardır. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 493–494; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 9–10; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 689–690. Tekinalp, GK'a katılma hakkının pay sahipleri için “müktesep” bir hak değil; “vazgeçilemeyen” bir hak olduğunu savunmaktadır. Yazara göre, pay sahiplerinin rızası alınarak müktesep haklar ortadan kaldırılabilir ancak rıza olsa bile GK'a katılma hakkı ortadan kaldırılamaz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 501–502.

²⁰² Oransallık ilkesi, pay sahiplerinin, pay sahipliği haklarından sermayeye katılımları oranında yararlanmalarını ifade eder. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 504.

²⁰³ **Ansay**, s. 165; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 543; **Pashı**, s. 108; **Doğrusöz, A. Bumin**: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları, Yaklaşım Dergisi, Cilt 1, S. 3, Ankara 1993, s. 19.

²⁰⁴ Anonim şirketler hukukunun merkez kavramı “pay”dır. Pay sahibi kavramının anlaşılabilmesi için payın ne olduğunun ortaya konması gerekir. Payın temel olarak üç anlamı vardır: 1) Esas sermayenin belirli sayıda birim değere bölünmüş olan bir parçasıdır. 2) Kendisine bağlanan şirket hak ve borçlarının kaynağını oluşturan “pay sahipliği” mevkiidir. 3) Tedavülünü sağlamak için bağlandığı “pay senedi”dir. Bkz.

a) Senede Bağlanmamış (Çıplak) Pay Sahipleri

Senede bağlanmamış (çıplak) pay, pay için kıymetli evrak niteliğinde nama ya da hamiline yazılı bir pay senedinin veya geçici ilmühaberinin çıkarılmamış olduğu paylardır²⁰⁵.

GK toplantısına katılabilmek için pay sahipliğinin ispatlanması gerekmektedir. Bunun için TTK, nama yazılı pay senetleri için pay defteri tutulmasını öngörmüştür (TTK m. 326, m. 417). Kanunda yazılı olmamakla birlikte senede bağlanmamış çıplak paylar ve nama yazılı pay senetleri yerine çıkarılan nama yazılı ilmühaberler de pay defterine yazılmalıdır²⁰⁶.

Pay defterindeki kayıt, pay üzerindeki mülkiyetin ya da pay sahipliği sıfatının iktisabı açısından hiçbir etkiyi haiz değildir. Pay defterine kayıt işlemi, kurucu değil; açıklayıcı niteliktedir. Bu nedenle pay defteri, pay sahipliği için yalnızca bir karine teşkil eder; yapılan kayıt ile pay defterine kaydedilen kişi şirket açısından pay sahibi kabul edilir²⁰⁷.

Çıplak pay sahipleri, payın aslen kazanılması halinde, anonim şirket tarafından kendiliğinden pay defterine kaydedilirler. Bu nedenle çıplak payın aslen kazanılması halinde, GK'ya katılma hakkına, pay defterinde kayıtlı olan kişi sahiptir (TTK m. 417/4). Çıplak payın devri halinde²⁰⁸ ise payın yeni sahibi GK'ya katılma hakkına sahip olur. Bunun için devralan,

---

Arslanlı, C. I, s. 133–136; **Çevik**, s. 877–878; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 439–440; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 537–540.

²⁰⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 441.

²⁰⁶ Pay defterine sadece senede bağlanmamış çıplak pay, nama yazılı pay senedi ve nama yazılı ilmühaber sahipleri yazılır. Hamile yazılı pay senedi sahipleri ve hamile yazılı ilmühaber sahipleri yazılmaz. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 644; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1246–1247; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 173; **A. Kaya**, s. 299. “Pay defteri” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 499, pay defterine senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerinin; ad, soyad, unvan ve adresleriyle pay defterine kaydolunacağını kanunen düzenlemiştir. “Şirkete karşı yetkili olma” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 426 ise GK'ya katılma ve buna bağlı hakların kullanılabilmesi için, pay sahipliği sıfatının ispatı bakımından pay defterine kayıtlı olan senede bağlanmamış pay, nama yazılı pay senedi ve ilmühaber sahiplerini esas almış ve bu kişileri hak sahibi kabul etmiştir.

²⁰⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 645; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1246–1247; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 729–731; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 182 vd; **Çeker**, Hapis Hakkı, s. 167–168; **A. Kaya**, s. 299, dn. 87. Yargıtay da pay defterindeki kaydın, açıklayıcı nitelikte olduğunu kabul etmektedir. 11. HD., T. 28.01.1987, 6729/349 sa. ka. için bkz. **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1248; 11. HD., T. 07.11.1994, 4115/8272 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 35, dn. 124. Nitekim TTKT m. 426 hükmünün gerekçesinde de, pay sahipliğinin ispatında, pay defterindeki kaydın sadece bir karine oluşturduğu belirtilmiştir. TTKT, Madde Gerekçeleri, 426. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006).

²⁰⁸ TTK, sadece senede bağlanmış payların devredilmesine ilişkin hükümlere yer vermiş; çıplak payın devrine ilişkin herhangi bir hüküm getirmemiştir. Ancak bu, çıplak payın devredilemeyeceği anlamına gelmez. Bedelinin tamamı ödenmiş çıplak pay, alacağın temlik hükümlerine göre devredilir ve yazılı şekil şarttır. Bedeli ödenmemiş veya kısmen ödenmiş çıplak payın devri ise, devralan kişinin borç yüklenmesi anlamına geldiği için temlikname yanında anonim şirketin muvafakati aranır. Anonim şirketin muvafakati ile devreden, borcundan kurtulur. Anonim şirket, muvafakat verip devralanı pay defterine kaydetmeyi, onun

şirkete karşı, devri ispat ederek kendisini pay defterine yazdırmalıdır²⁰⁹. Devir, şirkete karşı, pay defterine kayıt ile hüküm ifade eder (TTK m. 417). Ancak çeşitli sebeplerle kaydın henüz gerçekleşmediği veya yazım isteminin anonim şirkete henüz ulaşmadığı durumlarda da payın yeni sahibi, pay sahipliğini her türlü delille ispat edebilir ve GK'ya katılabilir²¹⁰.

b) Nama Yazılı Pay Senedi Sahipleri

Şirket paylarını temsilen nama yazılı pay senedi çıkarılmışsa, GK'ya katılma hakkına sahip olan kişi bu pay senetlerinin sahipleridir. Şirket karşısında pay senedinin sahibi ise, pay defterine kayıtlı olan kişidir (TTK m. 417/4).

Nama yazılı pay senetlerinin aslen iktisabı halinde, senedi aslen iktisap edenler pay defterine kendiliğinden kaydedileceği için pay senedi sahiplerinin GK'ya katılması açısından bir sorun çıkmaz. Pay defterinde pay sahiplerinin adı, soyadı ve adresleri yazılıdır; dolayısıyla bu pay sahiplerinin GK'ya katılabilmeleri için girişte kimliklerini ispat etmeleri dışında herhangi bir işlem yapmalarına gerek yoktur²¹¹.

Nama yazılı pay senetleri, aksi esas sözleşmede öngörülmemişse devredilebilir (TTK m. 416/1). Devir, ciro edilmiş senedin devralana teslimi²¹² ile gerçekleşir (TTK m. 416/2). Şirkete karşı pay sahibi sıfatının kazanılması da pay defterine kayıt ile sağlanır²¹³.

---

teminat göstermesi koşuluna bağlayabilir (TTK m. 418/3). Bkz. **Arslanlı**, C. I, s. 139; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 589; **Çevik**, s. 953; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 442.

²⁰⁹ Eğer pay birden fazla kişiye devredilmişse, ilk temlik geçerli saymak gerekir. Çünkü alacağın temlik bir tasarruf işlemidir ve bu işlem sonucunda, devreden, o hak üzerindeki yetkisini kaybeder; bundan böyle geçerli bir şekilde tasarrufta bulunamaz. Bkz. **Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut**: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 2000, s. 904. Önceki tarihli olan temlik geçerli olacağına göre, GK'ya katılmaya da payı ilk devralan yetkili olacaktır. **Yiğit**, s. 32.

²¹⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 643; **Çeker, Mustafa**: Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000, s. 133; **Yiğit**, s. 32.

²¹¹ **Arslanlı**, C. II, s. 24; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 315; **Çevik**, s. 759–760; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 555; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 92; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 20; **Yiğit**, s. 33.

²¹² Nama yazılı pay senetleri, devrin, TTK m. 416/2 uyarınca ciro ve teslimle gerçekleştirilmesinin bir sonucu olarak kanunen emre yazılı senetlerdir. Ciro, tam ve beyaz ciroyu kapsar. Senedin adında “nama” kelimesine yer verilmesi, senedi “nama” hale getirmek için değildir. Kanun koyucu, senet devralırken esas sözleşme ile pay defterinin hesaba katılmasını ve aynı zamanda senedin kolay ve güvenilir şekilde tedavül etmesini sağlamaya çalışmıştır. Bu her iki özellik, ilk malikin, yani taahhüt sahibinin adını ihtiva eden, fakat ciro ile devrolunan kanunen emre yazılı bulunan bu tür senetlerde toplanmıştır. Bkz. **Arslanlı**, C. I, s. 169–171; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 637; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 714.

²¹³ **Çevik**, s. 978–980; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1233; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 639; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 589; **Dağ, Üner**: Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Devrinde Pay Defterine Kayıtlı Bulunmayan Yeni

Nama yazılı pay senetlerinin devren iktisabı halinde, senedi devralan kişi, geçerli bir şekilde yapılan devir işlemine dayanarak GK'ya katılabilmek için devir işlemini anonim şirkete bildirmelidir²¹⁴. Anonim şirket YK, nama yazılı pay senedinin TTK m. 416'ya uygun olarak devredildiğini ispat eden devralanı, pay defterine kaydetmekle yükümlüdür²¹⁵.

Böyle bir bildirim bulunmadığı takdirde pay defterine kayıtlı bulunan devreden, pay sahibi gözükmekte devam eder ve sadece kimliğini ispat etmek suretiyle GK'ya katılabilir ve buna bağlı olan hakları kullanabilir. Anonim şirket de, eğer aksi ispat edilmemişse, pay defterinde kayıtlı olan kişiyi, pay sahibi olarak kabul etmek ve bu kişiye paydan doğan hakları kullandırmak zorundadır²¹⁶. Buna karşılık, pay defterine kayıt yapılmamışsa, bu durum, payı devralanın GK'ya katılamayacağı anlamına da gelmez. Çünkü yukarıda açıklandığı üzere, kaydın kurucu değil, bildirici etkisi vardır. Dolayısıyla gerçek pay sahibi, yani devralan, GK toplantısı sırasında YK'na başvurarak pay sahibi sıfatını ispat edebilir ve GK'ya katılabilir²¹⁷.

AŞ'de kural, payın ve pay sahipliğinin devredilebilirliğidir. Ancak şirket içinde pay sahiplerinin kişiliklerine ilişkin niteliklerin korunması veya pay sahipliği sıfatını devralacak kişilerin denetime tâbi tutulması amacıyla esas sözleşmeye hüküm konarak pay sahipliğinin devrinin güçleştirilmesi ya da önlenmesi yoluna gidilebilir²¹⁸. İşte, esas sözleşmede yer alan ve nama yazılı pay senedinin devrini kısıtlayan veya tamamen yasaklayan bu hükümlere

---

Malikin Hukuki Durumu, İkt.Mal., C. 34, S. 5, İstanbul 1987, s. 179; **Tekil, Müge**: Anonim Ortaklık Pay Senetleri, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 185.

²¹⁴ Devralanın, pay defterine kaydının yapılabilmesi için başvurusu zorunludur. Çünkü TTK m. 417/2 uyarınca devri ispat etme olanağı devralanın elindedir. Ancak devreden de anonim şirkete karşı yükümlülüklerinden kurtulabilmesi için bildirimde bulunabilmesi kabul edilmelidir. Bkz. **Arslanlı**, C. I, s. 170; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 644; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 732; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 174.

²¹⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 645.

²¹⁶ **Arslanlı**, C. I, s. 171; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 279; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 185–186.

²¹⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 555–556. TTKT m. 415/2'ye göre, “hazır bulunanlar listesinde adı yazılı olan nama yazılı pay sahipleri kimlik göstererek genel kurula katılır”. Tasarı, GK'ya katılmaya hakkı olan nama yazılı pay sahiplerinin belirlenmesinde hazır bulunanlar listesini esas almış ve TTK'nda olduğu gibi kimlik gösterilmesini yeterli saymıştır.

²¹⁸ **Aksoy, Murat Uğur**: Anonim Ortaklıklarda Teorik Bir Kavram Olarak Bağlı Pay Senetleri, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 305; **Tekil**, s. 185. Nama yazılı pay senetlerinin devri, kanunla da sınırlandırılmış olabilir. TTK m. 304, m. 313/1/c. 3, m. 329, m. 361/1, m. 418/3 ve m. 404 payın devrine sınırlama getiren hükümlerdir. Bu devir sınırlandırmalarının bazılarında geçersizlik sadece şirkete karşıdır; bazılarında ise taraflar arasında da geçersizlik vardır. Bununla birlikte tüm bu sınırlandırmalarda devir, şirket karşısında hüküm ifade etmez. Bu nedenle devralan pay sahipliğinden doğan hakları kullanamaz; GK'ya pay sahibi sıfatıyla kabul edilmez. Devreden bu hakları kullanmaya devam eder. Payın devrine kanunla getirilen sınırlandırmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 99 vd.

“bağlam”²¹⁹; devirleri bağlamla yasaklanmış veya sınırlandırılmış nama yazılı pay senetlerine de “bağlı nama yazılı pay senetleri” denir²²⁰.

Bağlı nama yazılı pay senetlerinde, pay sahipliği sıfatının kazanılabilmesi için şirketin pay defterine kayıt talebini kabul etmesi gerekir (TTK m. 417/4, m. 418)²²¹. Bu durumda devralan, pay sahipliği sıfatını şirkete karşı kazanacağından GK’ a katılma ve buna bağlı olan hakları kullanabilir²²².

Devralanın başvurusu şirket tarafından reddedildiği takdirde, pay sahipliği haklarını kullanacak olan, yani GK toplantısına katılacak olan kişi pay defterinde kayıtlı olan devredendir²²³. Devreden, sadece kimliğini ispat ederek GK’ a katılma ve buna bağlı hakları kullanma hak ve yetkisine sahip olmakta devam eder. Kayıt talebinin haksız olarak reddedilmesi halinde, devralan veya devreden mahkemeye başvurarak devrin onaylanmasını ve kayıt yapılmasını sağlayabilir (eda davası). Bu andan itibaren GK’ a katılma ve buna bağlı olan hakları kullanma hak ve yetkisine devralan sahip olur²²⁴.

Miras, karı - koca mallarını yönetime ilişkin hükümler veya cebri - icra yoluyla pay sahipliğinin kazanılması halinde, şirketin, pay defterine kayıttan kaçınma yetkisi yoktur (TTK m. 418/4/c. 1). Bu durumda senedi bu yollarla iktisap eden yeni malikler, pay sahipliği sıfatını söz konusu durumların gerçekleşmesi ile birlikte iktisap ederler ve GK’ a katılma hakkını kazanırlar. Ancak YK üyeleri veya pay sahipleri, bu senetleri borsa rayici ile veya böyle bir değer bulunmadığı takdirde kayıt için başvurma tarihindeki gerçek değerleri üzerinden

---

²¹⁹ Bağlam hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 654 vd.

²²⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 648; **Çevik**, s. 983–984; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 127–128; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 732. Bağlamın, nama yazılı pay senetleri yerine çıkarılan ilmühaberler ve çıplak paylar için de konması mümkündür. Ancak hamile yazılı pay senetleri için konulamaz. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 648; **Teoman, Ömer**: Bağlı Nama Yazılı Pay (Senedi) ve Halka Açık Anonim Ortaklık Kavramı Üstüne Düşünceler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 48, dn. 11.

²²¹ TTK m. 418/1’de “şirket... imtina edebilir” ifadesi kullanılmış; hangi organın bu yetkiye sahip olduğu belirtilmemiştir. Esas sözleşme GK’ u, YK’ nu hatta murahhas üyeleri de yetkilendirebilir. Esas sözleşmede bu yönde bir hüküm yoksa yetki YK’ ndadır. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 658.

²²² **Arslanlı**, C. I, s. 171; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 649; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 150; **Aksoy**, s. 310; **Yiğit**, s. 37.

²²³ **Dağ**, Nama Yazılı HS, s. 179; **Tekil**, s. 186. Bağlı nama yazılı pay senetlerinin kanuna uygun şekilde devredilmelerine rağmen, şirketin devralanı pay defterine kaydetmemesi halinde devralan pay sahipliğini kazanamayacağına göre, ortaya çıkacak hukuki durumu açıklamak konusunda “bölünme” ve “birlik” teorisi olmak üzere iki teori ileri sürülmüştür. Bu iki teori hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 766 vd; **Aksoy**, s. 306–310.

²²⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 655; **Teoman**, Bağlı Nama Yazılı Pay, s. 52; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1248–1249; **Yiğit**, s. 37.

almaya istekli oldukları takdirde anonim şirket kayıttan kaçınabilir (TTK m. 418/4/c. 2). YK üyeleri ve pay sahipleri satın alma haklarını kullandıkları takdirde paydan doğan hakları kullanmaya bu kişiler yetkili olur ve GK'ya katılabilirler²²⁵.

Çıplak payların, nama yazılı ilmühaberlerin ve nama yazılı pay senedi sahiplerinin GK'ya katılmaları, kimliğini ispat dışında başka herhangi bir şarta bağlanamaz²²⁶. Aynı şekilde nama yazılı pay senedi sahiplerinin GK'ya katılabilmeleri için, hamile yazılı pay senetlerinde olduğu gibi esas sözleşme ile tevdi şartı getirilemez; aksine düzenlemeler geçersizdir. Çünkü nama yazılı pay senetlerinde, çıplak paylarda ve nama yazılı ilmühaberlerde kimlerin GK'ya katılacağı pay defterinden kolaylıkla tespit edilebilir²²⁷.

c) Hamile Yazılı Pay Senedi Sahipleri

TTK m. 360/3 uyarınca, hamile yazılı pay senedinin zilyedi olduğunu ispat eden kimse GK toplantısına katılma ve oy kullanma hakkına sahip olur. Bunu ispat etmek için, hamile yazılı pay senetleri sahipleri, pay senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi etmelidirler (TTK m. 360/3/c. 3)²²⁸.

---

²²⁵ Doktrinde YK üyeleri veya diğer pay sahipleri tarafından satın alma hakları kullanılana kadar, miras, karı - koca mallarını yönetime ilişkin hükümler veya cebri - icra yoluyla pay sahipliğini kazanan maliklerin pay sahipliği haklarını kullanıp kullanamayacakları konusunda "geciktirici şart" ve "bozucu şart" teorisi olmak üzere iki teori ileri sürülmüştür. "Geciktirici şart teorisi" uyarınca satın alma hakkı kullanılana kadar payı kazanan bu kişiler, paydan doğan hakları kullanamazlar. Satın alma hakkı kullanılmazsa, bu kişilerin paydan doğan hakları kullanabilme imkânı doğar. Bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 787. Bizimde katıldığımız "bozucu şart teorisi"ne göre ise, senedi bu yollarla iktisap eden yeni malikler kazanma tarihinden itibaren pay sahipliği sıfatını kazanırlar; satın alma hakkı kullanıldığında ise pay sahipliği sıfatları sona erer. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 661; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 216–217.

²²⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 556. Nama yazılı pay senetleri için, pay defterine kaydın GK toplantısından belirli bir süre öncesine kadar yapılabileceği şartı veya senet sahibine GK'ya katılacağına ve oy hakkını kullanacağına ilişkin şirkete bildirimde bulunması yükümlülüğü esas sözleşme ile getirilemez. Bu tür düzenlemeler, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikteki GK'ya katılma hakkını sınırlandıracağı için geçersiz olur. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 556; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 315. Aksi görüş için bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 222–223; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 155–156. TTKT m. 415/4 de, GK'ya katılma ve oy kullanma hakkının, pay sahibinin paylarını bir kredi kuruluşu veya herhangi bir başka kuruluş nezdinde depo etmesi şartına bağlanamayacağını hüküm altına almıştır.

²²⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 556; **Çevik**, s. 759–760; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 226; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 221–222; **Dağ**, **Üner**: Hamile Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti, Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 2005, s. 92–93. Aksi görüş için bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 25.

²²⁸ TTKT m. 426/2'de de hamile yazılı pay senedinin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimsenin, şirkete karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. TTKT m. 415/3/c. 1'e göre ise "hamile yazılı pay senedi veya ilmühaber sahipleri, GK'un toplantı gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alırlar ve bu kartları ibraz ederek genel kurul toplantısına katılabilirler". TTK m. 360/3'ün aksine burada, ispat süresi toplantı gününden en geç bir gün önceki güne

Hamile yazılı pay senedini aslen veya devren kazananlar, GK toplantısına katılmak için TTK m. 360/3’de belirtilen tevdi şartını yerine getirmek zorundadırlar. Hamile yazılı pay senedinin devri, zilyetliğin devri ile gerçekleşir ve hem şirket hem taraflar için teslimle hüküm doğurur (TTK m. 415)²²⁹. Böylece yeni pay sahibi, TTK m. 360/3’deki tevdi şartını yerine getirerek GK’ya katılabilir ve katılma hakkından doğan hakları kullanabilir. Devir işleminin ayrıca şirkete bildirilmesine veya pay defterine kaydedilmesine gerek yoktur²³⁰.

Tevdiin konusu hamile yazılı pay senetleri, hamile yazılı ilmühaberler veya bunlara sahip bulunulduğunu gösteren belgelerdir²³¹. Hamile yazılı pay senetleri veya ilmühaberlere sahip bulunulduğunu gösteren belgelere, bunların rehnedilmesi, ariyet olarak bırakılması, intifa hakkı sahibinin elinde bulunması halinde söz konusu hakların sahipleri tarafından düzenlenen makbuzlar veya senetlerin adli veya idari bir makama, icra ve iflas idarelerine tevdi edilmesi halinde bu makamlar tarafından düzenlenecek tutanaklar örnek olarak gösterilebilir²³². Pay sahibinin bu belgeleri tevdi ederek GK’ya katılma hakkı bertaraf edilemez ve kısıtlanamaz; anonim şirket, mutlaka hamile yazılı pay senetleri veya hamile yazılı ilmühaberlerin tevdi edilmesini zorunlu kılamaz²³³.

GK toplantısına katılacak hamile yazılı pay senedi ya da hamile yazılı ilmühaber sahiplerinin kimler olduğu ancak tevdi şartının yerine getirilmesi ile belirlenebilir. Çünkü tevdi şartının yerine getirilmesi ile tevdi anındaki şekli hak sahipleri, dolayısıyla pay sahipleri belirlenmiş olur. Böylece anonim şirket, tevdi anından ilgili GK toplantısının sonuna kadar

---

kadar uzatılarak giriş kartı alınması zorunlu hale getirilmiştir. Giriş kartı alınmasının zorunlu olması, hamile yazılı pay senetleri, hamile yazılı ilmühaberler veya bunlara sahip bulunulduğunu gösteren belgelerin şirkete tevdi edileceğini göstermektedir.

²²⁹ TTK m. 415, “teslim” ifadesini kullanmış olsa da, bu ifadenin “zilyetliğin nakli yolları” olarak anlaşılması gerekir. Çünkü hamile yazılı pay senetleri, gerçek anlamda hamile yazılı kıymetli evraktır ve devir için zilyetliğin nakli gerekir (TTK m. 559/1). Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 628; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 710; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 156–157.

²³⁰ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 138.

²³¹ **Ballar, Suat**: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Öncesi Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin Zilyetliği İle Hukuki Devir ve Teslimlerinin Kanıtlanması, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI, Ankara 1989, s. 97. TTK m. 360/3, tevdi edilecek pay senetlerinden bahsederken yalnızca “hamile yazılı pay senetleri”ni saymıştır. Oysa hamile yazılı pay senetleri için sevk edilmiş hükümler, bunların yerini tutmak üzere çıkarılan hamile yazılı ilmühaberlere de kıyasen uygulanabilir. Bu nedenle hamile yazılı ilmühaberler sahipleri de GK toplantısına katılabilmek için, senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri şirkete tevdi etmelidirler. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 92.

²³² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 558; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 95–96; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 254–255.

²³³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 558; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 154.

geçen süre içinde bu kimselerin şahıslarında gerçekleşebilecek değişiklikleri rahatlıkla izleyebilir ve hileli olabilecek durumları (TTK m. 361) önleyebilir²³⁴.

TTK m. 360/3 uyarınca tevdi süresi “bir hafta”dır²³⁵. Bu kanuni süre, toplantı gününden bir hafta geriye doğru gidilerek hesap edilir. En son, toplantıdan bir hafta önceki, toplantının yapılacağı güne ismen isabet eden günde tevdi yapılabilir (BK m. 76/b. 2). Bu günden bir gün önce tevdi zorunluluğu yoktur²³⁶. Eğer son gün tatile rastlıyorsa, tatili izleyen ilk iş gününde pay senetleri tevdi edilebilir²³⁷.

TTK m. 360/3’de, tevdi yeri olarak sadece “şirket” gösterilmiştir. Ancak esas sözleşme veya YK kararı ile şirketten başka bir tevdi yeri de gösterilebilir. Tevdi yerinin YK kararı ile belirlenmesi halinde, bu yerin GK toplantısının ilanında ve çağrı mektuplarında pay sahiplerine bildirilmesi zorunludur²³⁸.

Tevdiin amacı, GK toplantısı sırasında pay senetlerinin el değiştirmesi ve hileli durumların önlenmesi olduğuna göre, tevdi yerinin de bu amaca uygun olarak tespit edilmesi gerekir. Bu çerçevede, şirket merkezinin yanı sıra varsa şubeler de tevdi yeri olarak belirlenebilir²³⁹. Esas sözleşmede öngörülmüş olmak veya YK tarafından ilan edilmek koşuluyla Türk kanunlarına göre kurulmuş “noter”lere ya da “banka”lara da aynı amaçla tevdi mümkün olmalıdır²⁴⁰. Bu durumda pay sahibi, tevdi yerinden aldığı yazılı bir belgeyle GK toplantısına katılabilir²⁴¹. Bu şartlara uyulmaksızın oluşturulan tevdi yerleri, TTK m. 360/3

---

²³⁴ **Pulaşlı**, Şirketler, s. 316; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 93–94.

²³⁵ Kanunda bir hafta olarak öngörülen tevdi süresinin, esas sözleşme ile makul bir süre için uzatılması mümkündür, ancak kısaltılamaz. Çünkü TTK m. 360/3 anonim şirket lehine getirilmiş bir hükümdür. Toplantıya ilişkin hazırlıkların yapılması açısından şirket, lehine olan bu süreyi sadece uzatarak değiştirebilir. Sürenin kısaltılması, pek çok pay sahibinin GK’ya katılma hakkını da güçleştireceğinden mümkün görülmemelidir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Çevik**, s. 761–762. Arslanlı ise tevdi süresinin kısaltılabileceğini hatta ortadan kaldırılabilceğini savunmaktadır. **Arslanlı**, C. II, s. 27. Aynı yönde bkz. **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 102.

²³⁶ Arslanlı ise tevdiin, en son, toplantı gününden bir hafta önceki aynı günde değil; bu günden bir gün önce yapılabileceğini ifade etmiştir. Örneğin, Perşembe günü yapılacak olan GK toplantısı için tevdi en geç bir hafta önceki Çarşamba günü yapılabilir. **Arslanlı**, C. II, s. 26–27.

²³⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 100–101; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 257.

²³⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 97.

²³⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 255.

²⁴⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 29; **Çevik**, s. 760; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 255; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 97. Yargıtay da, hamile yazılı pay senedi sahibinin, bu senetleri bankaya tevdi ederek ilgili belgeyi şirkete ibraz etmesi halinde GK’ya girmeye hak kazanacağını belirtmiştir. 11. HD., T. 24.01.1986, 5786/144 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 05.09.2006).

²⁴¹ Çeker, şirket dışındaki yerlere yapılan tevdiinin, bu kurumlar tarafından verilen belgenin bir haftalık tevdi süresi içinde şirkete ibraz edilmesi halinde hüküm ifade edeceğini savunmaktadır. **Çeker**, Oy Hakkı, s.

anlamında “tevdi yeri” olarak kabul edilemez. Bu nedenle pay sahiplerine, GK’ a katılma ve buna bağı hakları kullanma hususunda herhangi bir yetki vermez.

Hamile yazılı pay senedi, ilmühaber veya bunlara sahip olunduğunu gösteren belgeler şirkete tevdi edildiğinde, şirket tarafından pay sahibine “tevdi belgesi” verilir²⁴². Bu tevdi belgesinin alınması yeterli olup, ayrıca toplantıya giriş kartının alınması gerekli değildir²⁴³. Şirket tarafından verilen tevdi belgesinde, pay senetleri ve pay sahibine ilişkin bilgiler ile tevdi tarihi yer alır²⁴⁴. Tevdi tarihini içermeyen belgeler, aksi ispat edilmedikçe, tevdiin süresi içinde yapıldığına karine teşkil eder²⁴⁵.

Tevdi belgesi, hangi GK toplantısı için verilmişse, o toplantının bitimine kadar geçerliliğini korur. Buna göre hiçbir tevdi belgesi, düzenlenmesine esas teşkil eden GK toplantısından başka bir GK toplantısına katılma ve oy kullanma yetkisi vermez. Ancak toplantı yeter sayısının oluşmaması nedeniyle ikinci toplantının yapılması halinde (TTK m. 372, m. 388), birinci toplantı için düzenlenen tevdi belgeleri, ikinci toplantı için de geçerlidir. Buna karşılık, bilânçonun tasdiki hakkındaki görüşmelerin bir başka güne bırakılması halinde (TTK m. 377), bunun üzerine yapılan GK toplantısına katılabilmek için tevdi işlemlerinin yeniden yapılması gerekir, zira ikinci toplantı birincinin devamı niteliğinde değildir²⁴⁶.

Tevdi edilen pay senetleri, ilmühaberler veya bunlara sahip olunduğunu gösteren belgeler, tevdi işleminin amacına uygun olarak GK toplantısının tamamlanmasına kadar tevdi yerinde kalmak zorundadır²⁴⁷. Fakat bu durum, pay sahiplerinin tevdi edilen pay senetleri üzerindeki mülkiyet haklarını bir başka kişiye devrine engel olmayacağı gibi, GK’ a katılma ve oy kullanma zorunluluğuna da yol açmaz. Pay senetlerini tevdi ettikten sonra GK’ a

---

255–256. Ancak tevdi süresi içinde bu belgelerin şirkete ibraz edilmesini şart koşmanın, tevdiin, süresi içinde doğrudan şirkete yapılmasını şart koşmakla aynı sonucu doğuracağını düşündüğümüzden biz bu görüşe katılmıyoruz. Biz, tevdiin konusu olan belgelerden birinin, esas sözleşme ya da YK kararı ile belirlenen tevdi yerlerine süresi içinde tevdi edilmesine karşılık bu kurumlardan alınacak belgelerin, GK’ a giriş için yeterli olacağı kanaatindeyiz.

²⁴² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Çevik**, s. 760; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 105; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 315.

²⁴³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 315; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 258, dn. 33. Yargıtay’ın aynı yönde kararı için bkz. 11. HD., T. 17.06.1993, 4215/4372 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 43, dn. 158.

²⁴⁴ **Çevik**, s. 760; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 106; **Yiğit**, s. 43.

²⁴⁵ **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 106.

²⁴⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 557; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 106–107; **Ballar**, s. 112; **Yiğit**, s. 43.

²⁴⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 27, dn. 78a; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 258.

katılmaktan vazgeçen pay sahibi, bloke müddeti içinde pay senedini her zaman geri alabilir, zilyetliğin havalesi yoluyla hamile yazılı pay senedini bir başkasına devredebilir²⁴⁸.

Tevdi işlemini gerçekleştiren kişi, maddi anlamda pay sahibi sıfatını haiz olmasa da, GK'ya katılma yetkisini kazanır. Çünkü TTK m. 360/3 düzenlemesi, hamile yazılı pay senedinden doğan GK'ya katılma hakkı için zilyetliğin ispatını yeterli görmüştür²⁴⁹. Bunun sonucu olarak, anonim şirkete birden fazla kişi tarafından tevdi belgesi verilmesi durumu ortaya çıkabilir²⁵⁰. Bu durumda, tevdi belgeleri üzerinde tarih bulunuyorsa, en son tarihi ihtiva eden tevdi belgesinin geçerli olduğu ve bu belgeye sahip olan kişinin GK'ya katılmaya yetkili olduğu kabul edilmelidir. Tevdi belgeleri üzerinde tevdi tarihi bulunmaması halinde ise, tevdi belgesini şirkete ilk tevdi eden kişinin GK'ya katılma hakkına sahip olduğu düşünülebilir²⁵¹.

Tevdi şartını gerçekleştirilmemiş olan veya geç yerine getiren bir pay sahibi, GK'ya alınmaz ve bu pay sahibi GK'ya alınmadığı gerekçesiyle GK kararının iptalini isteyemez²⁵². Buna karşılık kanunda öngörülen bir haftalık süre, hak düşürücü nitelikte değildir. Bu nedenle, bir haftalık süre geçmiş olmasına rağmen tevdi şartını yerine getiren pay sahibi GK'ya alınmışsa, bu pay sahibinin artık GK'ya katılma hakkına sahip olmadığı ileri sürülemez²⁵³.

---

²⁴⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 27, dn. 78a; **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 108 vd.; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 258; **Yiğit**, s. 44.

²⁴⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 257. Nitekim TTKT m. 415/3/c. 2, giriş kartının verilmesinden sonraki bir tarihte hamile yazılı pay senedi veya ilmühaberi devraldığını ispatlayan pay sahiplerinin de GK'ya katılma hakkı olduğunu hüküm altına almıştır.

²⁵⁰ Bu durum, şirketten başka bir yere tevdi halinde pay sahibinin, zilyetliğin havalesi yoluyla pay senedini devretmesi; ancak tevdi belgesini devralana vermeden, devralanın kendi adına tevdi belgesi alması halinde gündeme gelebilir. Buna karşılık, söz konusu tevdi yerlerinin tevdi belgelerini geri almadan başka bir tevdi belgesi vermemeleri gerekir. Ancak söz konusu kurumlar ile anonim şirket arasında herhangi bir hukuki ilişki bulunmadığından, şirkete karşı, tevdi belgelerini geri almak gibi bir yükümlülükleri de yoktur. Bkz. **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 114–115.

²⁵¹ **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 109–110; **Yiğit**, s. 44. Dağ, tevdi tarihi ihtiva etmeyen belgelerden hangisinin katılma hakkını kullanma konusunda yetki vereceğinin belirlemesinin mümkün olmadığını; bu nedenle şirketin, böyle bir durumda tevdi belgesi sahiplerinden hiçbirisini GK'ya kabul etmemesi gerektiğini savunmaktadır. **Dağ**, Tevdi Mükellefiyeti, s. 109, dn. 84.

²⁵² **Arslanlı**, C. II, s. 29; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 556. Yargıtay da kararlarında hamile yazılı pay senedini, bir hafta önce şirkete tevdi etmeyen pay sahiplerinin GK'ya alınmayacağını belirtmiştir. 11. HD., T. 17.09.1981, 96/4630 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 315, dn. 271; 11. HD., T. 25.11.1986, 5538/6228 sa. ka. için bkz. **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1035; 11. HD., T. 24.01.1986, 5786/144 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 07.09.2006).

²⁵³ **Arslanlı**, C. II, s. 27; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 153–154. Yargıtay da bir kararında "... bir haftalık süreden bir gün geç olsa bile, hamile yazılı senedi getirenin GK'ya alınmamış olması iyiniyetle bağdaşmaz" içtihadında bulunmuştur. 11. HD., T. 14.12.1992, 7040/11360 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 316.

d) Oy Hakkından Yoksun Pay Sahipleri

Pay sahiplerinin oy haklarının sınırlandırılması mümkündür²⁵⁴. Kanun koyucu, TTK m. 291 ile m. 374’de oy hakkından yoksunluk hallerini²⁵⁵ ve m. 329/3’de oy hakkının donmasını düzenlemiştir²⁵⁶.

Oy hakkından yoksunluğun, GK’ya katılma ve buna bağlı hakların kullanımı üzerinde etkisi yoktur. Çünkü bu haklar, oy hakkından bağımsız nitelikte haklardır²⁵⁷. Nitekim bazı hallerde, oy hakkından yoksun pay sahiplerinin GK’ya katılması kaçınılmaz bir zorunluluk olarak ortaya çıkar. Örneğin, YK üyelerinin, haklarındaki ibra kararlarında oy kullanma hakları yoktur. Bununla birlikte, pay sahiplerini aydınlatmak ve GK’un gereği gibi işlemlerini sağlamak için toplantıda bizzat hazır bulunmakla yükümlüdürler (TTK m. 375)²⁵⁸.

Buna karşılık oy hakkının donduğu hallerde (TTK m. 329/3/c. 2), oy hakkının yanı sıra GK’ya katılma ve ona bağlı olan haklar da kullanılamaz²⁵⁹.

TTK m. 329/1, anonim şirketin kendi paylarının mülkiyetini kazanması veya onların rehin alınması sonucunu doğuran sözleşmeleri geçersiz saymakta, ancak aynı maddede bu kurala bazı istisnalar da getirmektedir. Devralmanın geçerli olduğu bu istisnai hallerde edinilen paylar, GK’da temsil edilmez ve bu duruma “oy hakkının donması” denir. TTK m. 329/3/c. 2, bu kuralı, “şirketçe devralınan payların GK’da temsili caiz değildir” şeklinde ifade etmiş ve oy hakkının bizzat şirket yöneticileri veya temsilciler aracılığıyla kullanımını yasaklamıştır. TTK, temsil yasağından söz etmiş olmasına karşılık, kural, aynı zamanda katılma ve ona bağlı hakları da içerir. Bu nedenle, anonim şirketin bu paylara ilişkin olarak GK’ya katılması veya katılma hakkına bağlı olan hakları kullanması mümkün değildir²⁶⁰.

---

²⁵⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 554; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 10–11.

²⁵⁵ Oy hakkından yoksunluk için bkz. Dördüncü Bölüm, I, E.

²⁵⁶ Oy hakkının donması ve etkisi için bkz. Dördüncü Bölüm, I, F.

²⁵⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 23–24; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 543; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 173; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 92; **Ansay**, s. 164; **Çevik**, s. 759; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 227; **A. Kaya**, s. 133.

²⁵⁸ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 174–175.

²⁵⁹ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 174.

²⁶⁰ **Teoman, Ömer**: <<Şirketçe Devralınan Payların Umumi Heyette Temsili Caiz Değildir>> Kuralının (TK m. 329, f. 3, c. 2) Anlamı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 262; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 483; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 60.

Burada üzerinde durulması gereken son nokta, SPK m. 14/A'da düzenlenen oydan yoksun pay senedi sahiplerinin GK'ya katılma hakları olup olmadığıdır. Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK), SPK m. 14/A hükmüne dayanarak yayımladığı Seri: I, No:30 sayılı "Oydan Yoksun Hisse Senetlerine İlişkin Esaslar Tebliği"²⁶¹ m. 17'ye göre oydan yoksun pay senedi sahipleri, esas sözleşmede hüküm bulunmak kaydıyla, GK'ya oy hakları bulunmaksızın katılabilir ve görüş açıklayabilirler²⁶².

Oydan yoksun pay senetleri, hamile ya da nama yazılı olarak çıkarılabilirler (Seri I, No:30 sayılı Tebliğ m. 5). Buna göre GK'ya katılabilmek için, hamiline yazılı pay senetlerinde bir hafta öncesinden şirkete tevdi ve nama yazılı pay senetlerinde pay defterine kayıt gerekir. Bu senetlerde bağlam hükümleri uygulanmaz (Seri I, No:30 sayılı Tebliğ m. 5).

e) Kaydi Değer Haline Getirilmiş Paylarda

Sermaye piyasalarının büyümesi ve sermaye piyasası araçları hareketlerinin takip edilemez hale gelmesi sonucu "kaydi değer" sistemine geçilmesi zorunlu hale gelmiştir²⁶³.

Sermaye piyasası araçlarının kaydi değer haline getirilmesi, bunların senede bağlanmasızın bir sicile kaydedilmeleri ve devirlerinin bu sicil kaydı üzerinden yapılmasını ifade eder. Kaydileştirme sayesinde devirde fiziki teslim ortadan kalkmış, devirler kayden izlenmeye başlanmış ve hakların kullanımında bu kayıtlar esas alınır hale gelmiştir²⁶⁴.

Sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi, mevzuatımıza, SPK'na 15.12.1999 yılında 4487 sayılı Kanunla²⁶⁵ eklenen 10/A maddesi ile girmiş; SPK'da, SPK m. 10/A

---

²⁶¹ Bkz. 20.03.2003 tarih ve 25054 sayılı RG.

²⁶² Görüldüğü üzere Seri I, No:30 sayılı Tebliğ, oydan yoksun pay sahiplerinin GK'ya katılmasını esas sözleşmede hüküm bulunması şartına bağlamıştır. Ancak bu hüküm, pay sahiplerine vazgeçilemez şekilde tanınan GK'ya katılma hakkının ve buna bağlı hakların kullanılabilmesi sonucunu doğuracak niteliktedir. Bu nedenle oydan yoksun pay sahipleri esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa da bu haklarını kullanabilmelidirler. Bkz. **Yiğit**, s. 49.

²⁶³ **Manavgat, Çağlar:** Sermaye Piyasası Kanunu'nun 10/A Maddesi Hükmüne Göre Kaydi Sistemin Esasları, AÜHFD, C. 50, S. 2, Ankara 2001, s. 159; **Varol, Reyhan:** Menkul Kıymetlerin Kaydi Değer Haline Getirilmesi (Kaydileştirme), 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, s. 231–232; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 619–620; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 319.

²⁶⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 620; **Varol**, s. 232; **Turanboy, Asuman:** 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 4487 Sayılı Kanunla Eklenen 10/A Maddesine Göre Kaydi Değer Düzenlemesi, AÜHFD, C. 48, S. 1–4, s. 45.

²⁶⁵ Bkz. 18.12.1999 tarih ve 23910 sayılı RG.

hükmüne dayanarak Seri: IV, No:28 sayılı “Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ”i²⁶⁶ yayımlamıştır.

SPK m. 10/A/1 uyarınca, sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin haklar²⁶⁷, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK)²⁶⁸ tarafından kayden izlenir. MKK’da kayıtlar, bilgisayar ortamında ihraççılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibariyle tutulur (SPK m. 10/A/2). Hak sahibi, yani pay sahibi hesapları, nama ve hamile hakların izlendiği hesaplardır²⁶⁹.

Anonim şirket²⁷⁰ paylarının kayden izlendiği kaydi değer sisteminde, pay sahiplerinin katılma haklarını nasıl kullanacakları Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ’in 18. maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre ihraççı anonim şirketin, GK toplantısının tarihini ve yerini toplantıdan 15 gün önce MKK’na bildirmesi zorunludur. TTK m. 360/3 uyarınca GK toplantısına katılmak isteyen pay sahibinin payları, pay sahibinin kendisi veya talebi üzerine üye²⁷¹ tarafından, pay sahibi ve ortak hesaplarında alt hesap oluşturularak bloke edilir (Seri:

---

²⁶⁶ Bkz. 22.12.2002 tarih ve 24971 sayılı RG. Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ, 31.07.2004 tarih ve 25539 sayılı RG’de yayımlanan Seri: IV, No:34 sayılı “Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ve daha sonra 15.04.2005 tarih ve 25787 sayılı RG’de yayımlanan Seri: IV, No:36 sayılı aynı adlı Tebliğ ile bazı değişikliklere uğramıştır. Çalışmamızda, getirilen yenilikler üzerinde ayrı ayrı durulmaksızın değişikliklerin son hali işlenecektir.

²⁶⁷ SPK m. 3/b. b, sermaye piyasası araçlarını, menkul kıymetler ve menkul kıymet özellikleri taşımayan diğer sermaye piyasası araçları olarak tanımlamıştır. SPK m. 10/A ile, SPK’na gelişen şartlara uygun olarak piyasalarda üzerinde en çok işlem yapılan sermaye piyasası araçlarını kaydileştirebilme imkânı verilmiştir. Bunlara ilişkin olarak, kâr payı; faiz; rüçhan hakları; oy hakkı gibi hakların kaydileştirilmesi de düzenleme kapsamındadır. Bkz. **Turanboy**, s. 41–45.

²⁶⁸ SPK m. 10/A’ya göre Merkezi Kayıt kuruluşunun, faaliyet, çalışma ve denetim esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir. Bakanlar Kurulu, bu hüküm uyarınca “Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik”i (MKK Yönetmeliği) yayımlamıştır. Bkz. 21.06.2001 tarih ve 24439 sayılı RG. MKK Yönetmeliği, 10.09.2004 tarih ve 25579 sayılı RG’de yayımlanan 2004/7808 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile değiştirilmiştir. Çalışmamızda, getirilen yenilikler üzerinde ayrı ayrı durulmaksızın değişikliklerin son hali işlenecektir.

²⁶⁹ Nama açılan hesaplar, yatırımcı pay sahibi adına açılmış ve kimlik bilgilerinin MKK tarafından tutulduğu hesaplardır. Hamile hesaplar ise, yatırımcı pay sahibinin kimlik bilgilerinin anonim şirket ya da MKK tarafından bilinmediği hesaplardır. Bkz. **Manavgat**, Kaydi Sistem, s. 180.

²⁷⁰ Hangi anonim şirketlerin kaydi değer sistemine tâbi olacağı SPK m. 10/A’da belirtilmemiştir. Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 4’te ise ihraççının tanımında sadece “anonim şirketler” ifadesi kullanılmıştır. Kapalı tip anonim şirketler, SPK ve SPK’ Tebliğlerine tâbi değildir. Pay sahibi sayısı 250’yi geçtiği için HAAS sayılan şirketlerin de kaydi değer sisteminde yer almaması gerekir. Çünkü bu şirketlerde işlem hacmi küçüktür ve kaydi değer sisteminin uygulanması gerekmez. Bu nedenle kaydi değer sistemine, sadece pay senetleri borsada işlem gören şirketlerin girdiği kabul edilmelidir. Bkz. **Tekinalp, Ünal**: Nama Yazılı Kaydi Payların Devrinde Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kayıtlarının Etkisi ve Niteliği, Prof. Dr. Tahir Çağa’nın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 539–540; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 162.

²⁷¹ MKK üyeleri, ihraççı, aracı kuruluş, yetkili takas ve saklama kuruluşları ile Kurul tarafından belirlenen diğer kuruluşlardır (MKK Yönetmeliği m. 11).

IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 18/1). Paylar üzerindeki blokaj, genel kurul toplantı tarihinde borsada gerçekleştirilen işlemlerin takasının tamamlanmasıyla MKK tarafından resen kaldırılır (Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 18/4).

Payların bloke edilmesi üzerine, MKK, bloke edilen paylarının tutarını gösteren bir belgeyi düzenleyerek talep eden pay sahibine verir. MKK, ayrıca, ihraççı anonim şirkete, bloke edilen payların miktarını ve sahiplerini içeren bir liste gönderir. İhraççı anonim şirket YK, kendisine MKK tarafından gönderilen blokaj listesi ile pay sahibinin elinde bulunan blokaj belgesini kontrol edip GK'a katılma hakkına sahip olanları belirler (Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 18/3).

SPK m. 10/A/4'e göre nama yazılı bir kaydi payın devredilmesi halinde²⁷², devralanın belirlenmesinde ve pay defterine kaydında, MKK nezdinde ihraççılar itibariyle tutulan kayıtlar esas alınır. Bu nedenle anonim şirket YK, pay devirlerinde devredeni pay defterine kaydedebilmek için, ilgililerin başvurusuna gerek kalmaksızın²⁷³, MKK'ndaki kayıtları getirterek kaydı buna göre tamamlar. Dolayısıyla, nama yazılı kaydi paylar için GK'a katılma hakkına sahip olan kişilerin belirlenmesinde MKK'ndaki kayıtlar esas alınır²⁷⁴.

Böylece pay sahipleri, MKK'ndan ne kadar pay sahibi olduklarını gösteren belgeyi ve kimliklerini, anonim şirkete ibraz ederek GK'a katılabilir ve oy haklarını kullanabilirler. Bu şekilde GK toplantısına kadar, payların devri ve el değiştirmesi önlenmiş olmaktadır²⁷⁵.

2) Pay Üzerinde Mülkiyet Dışında Bir Hakkın Sahibi Olanlar

Anonim şirket payları, pay, senede bağlanmış olsun ya da olmasın çeşitli hukuki işlemlerin konusu olabilir. Pay rehnedilebilir, haczedilebilir, üzerinde intifa hakkı kurulabilir, pay senedi üçüncü bir kişiye tevdi edilmiş veya ariyet olarak bırakılmış olabilir²⁷⁶. İşte çeşitli

---

²⁷² Kaydi payların devri hakkında bkz. Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 14, m. 15.

²⁷³ Pay defterine kayıt, normal olarak devralan veya devredenin başvurusu üzerine yapılır. SPK m. 10/A, ilgililerin başvurusunu aramamıştır. Bkz. **Manavgat**, Kaydi Sistem, s. 184–185.

²⁷⁴ **Ergincan, Yakup/Yayla, Ümit**: Hisse Senetlerinin Kaydileştirilmesi Sonrası Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, İstanbul 2004, s. 152–153; **Turanboy**, s. 53–54; **Manavgat**, Kaydi Sistem, s. 185–186; **Tekinalp**, Kaydi Paylar, s. 540.

²⁷⁵ **Ergincan/Ümit**, s. 153; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 321.

²⁷⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 442; **Yiğit**, s. 54.

hukuki işlemlerle pay üzerinde hak sahibi olanların GK'ya katılma hakları, TTK m. 360/3/b. 1 ve 2 ile f. 4'te düzenlenmiştir.

TTK m. 360/4'e göre, üzerinde intifa hakkı bulunan pay senetlerinden²⁷⁷ doğan oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. İntifa hakkı sahibi, oy hakkını kullanırken pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyet ölçüsünde gözetmek zorunluluğu altındadır; aksi halde pay sahibine karşı sorumlu olur²⁷⁸.

Oy hakkı sadece GK toplantısında kullanılabilirdiğinden, intifa hakkı sahibi GK toplantısına katılma ve buna bağlı hakları kullanma hakkına sahiptir²⁷⁹. Bununla birlikte, oy hakkını kullanamasa da pay sahibinin de GK'ya katılma hak ve yetkisi devam etmektedir. Pay sahibi, ancak bu şekilde intifa hakkı sahibinin oyunu kendi menfaatleri doğrultusunda kullanıp kullanmadığını tespit edebilir²⁸⁰.

TTK m. 360/4'de, intifa hakkı sahibinin oy hakkını kullanabilmesi için pay üzerindeki intifanın oranı hakkında herhangi bir düzenleme yoktur. Kanun, intifa hakkının varlığını yeterli görmüş, intifa oranı ne olursa olsun oy hakkını intifa hakkı sahibine tanımıştır²⁸¹.

TTK m. 360/4 emredici bir hüküm olmadığından, intifa hakkı sahibi ile pay sahibi arasında yapılacak bir sözleşmeyle veya esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, oy hakkının

---

²⁷⁷ İntifa hakkının, anonim şirket payı üzerinde ne şekilde kurulacağı konusunda TTK'nda herhangi bir düzenleme yoktur. Bu nedenle TMK m. 795 hükmü esas alınarak payların devrine ilişkin hükümler çerçevesinde kurulmalıdır. Buna göre intifa hakkı, çıplak pay üzerinde alacağın temlik ile; hamile yazılı pay senedi üzerinde zilyetliğin devri ile; nama yazılı pay senedi üzerinde cironun "intifa içindir" kaydı konarak yapılması ve zilyetliğin devri ile; kaydıleştirilmiş paylarda ise pay sahibinin mevcut hesabına bağlı bir alt hesap açılmak suretiyle MKK'nda kayıt altına alınarak kurulur (Seri: IV, No:28 sayılı Tebliğ m. 19/2). İntifa hakkının kurulabilmesi için pay defterine kayda gerek yoktur. İntifa hakkı sahibinin pay üzerinde intifa hakkı kurulduğunu şirkete bildirmesi ve intifa hakkının varlığını ispat etmesi gerekli ve yeterlidir. Bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 318–319; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 166–168. Bağlı nama yazılı pay senetlerinde ise, senedin mülkiyetinin devri yeterli değildir; intifa hakkının kurulabilmesi için ayrıca, şirket YK'nun onayı alınması gerekir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 167–168.

²⁷⁸ Tasarıda da "Birden çok hak sahibi" kenar başlığını taşıyan 432. maddenin ikinci fıkrası, TTK m. 360/4 hükmü değiştirilmeksizin aynen kaleme alınmıştır. Buna göre, "bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla pay sahibine karşı sorumludur".

²⁷⁹ **Berzek, Ayşe Nur**: Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar, AÜEHFD, C. VI, S. 1–4, Erzincan 2002, s. 225; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544.

²⁸⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 319; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 20; **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 341.

²⁸¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 559–560; **Okur, Yiğit Tahsin**: Üzerinde Kısmen İntifa Hakkı Tesis Olunmuş Hisse Senetlerinden Doğan Oy Hakkının Kime Ait Olacağı, İkt.Mal., C. 18, S. 7, 1971, s. 278. Aksi görüş için bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 171.

pay sahibi tarafından kullanılacağı da kararlaştırılabilir²⁸². Böyle bir karar alınmışsa, intifa hakkı sahibinin GK'a katılma hakkı son bulur. Pay sahibi, temsilci sıfatıyla değil; bizzat, oy hakkının sahibi olarak bu hakkını kullanır. Dolayısıyla intifa hakkı sahibinin menfaatlerini gözetme yükümlülüğü ancak aralarında yaptıkları sözleşme veya esas sözleşmede bu yönde bir hüküm varsa söz konusu olabilir²⁸³.

Hamile yazılı pay senetleri üzerinde²⁸⁴ rehin hakkı kurulduğu, bunların tevdi edildiği veya ariyet olarak verildiği hallerde ise TTK m. 360/3 uyarınca oy hakkı pay sahibine aittir. Dolayısıyla GK toplantısına katılma hakkını da söz konusu hak sahipleri değil, pay sahibi kullanır. Ancak bu kişilere yazılı şekilde temsil yetkisi verilmesiyle, ilgili hak sahiplerinin GK'a katılmaları ve pay sahibinin temsilcisi sıfatıyla, onun menfaatlerine ve talimatlarına uygun şekilde GK'da oy kullanmaları sağlanabilir (TTK m. 360/3/b. 1 ve 2).

Üzerinde hapis hakkı bulunan pay senetlerinde²⁸⁵, paydan doğan hakların kimin tarafından kullanılacağı konusunda kanunda bir düzenleme yoktur. Hapis hakkı, alacaklıya aynı bir hak sağlar ve bu hak niteliği itibariyle kanundan doğan bir rehin hakkıdır (TMK m. 950 ile m. 953). Dolayısıyla TTK m. 360/3'de rehin hakkı sahibi için geçerli olan düzenleme, kıyasen hapis hakkı sahibi için de geçerlidir. Buna göre GK'a katılma ve oy hakkı, hapis hakkı sahibine değil; pay sahibine aittir²⁸⁶. Ancak zilyetliğin hapis hakkı sahibinde olması nedeniyle, hamile yazılı pay senetlerinde GK'a katılma sırasında problem yaşanabilir. Bu konuda hapis hakkı sahibinin, pay sahibine yardımcı olması gerekir²⁸⁷.

---

²⁸² **Okur**, s. 274-275; **Ülgen, Hüseyin**: Anonim Ortaklıklarda Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Halinde Oy Hakkının Malik Tarafından Kullanılmasını Öngören Sözleşmelerin Geçerliği, İkt.Mal., C. 23, S. 12, 1977, s. 493; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 559; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 172-173; **Teoman**, İntifa Hakkı, s. 338.

²⁸³ **Ülgen**, Sözleşmelerin Geçerliği, s. 495; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 172.

²⁸⁴ TTK m. 360/3 yalnızca hamile yazılı pay senetleri için düzenleme getirmiş olsa da bu hüküm, senede bağlanmamış çıplak paylar, nama yazılı pay senetleri ve ilmühaberler için de geçerlidir. Çünkü m. 360/3, pay senedi üzerinde zilyetliğe dayanan haklar ile pay sahibinin, mülkiyete dayanan hakkı karşısında paydan kaynaklanan haklardan kimin yararlanacağı konusunda bir tercih yapmaktadır. Bkz. **Yiğit**, s. 58.

²⁸⁵ Anonim şirkette çıplak paylar üzerinde hapis hakkı kurulması mümkün değildir. Çıplak paylar, hapis hakkının üzerlerinde kurulabileceği nitelikte ne taşınır mal ne de kıymetli evraktır. Üstelik çıplak paya, zilyet olunması da mümkün değildir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 445; **Çeker**, Hapis Hakkı, s. 160.

²⁸⁶ Nitekim pay sahibinin kişisel alacaklısı konumunda olan ve şirketle hiçbir bağlantısı olmayan hapis hakkı sahibinin, GK'a katılarak oy kullanma hakkı olması anlamsızdır. Bkz. **Çeker**, Hapis Hakkı, s. 165 vd.

²⁸⁷ **Yiğit**, s. 59.

3) Çevrim İçi Katılımcı

Anonim şirket GK'larına elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerinin veya temsilcilerinin kimliklerinin tam olarak belirlenmesinin ve GK'a katılma hakkı olmayanların sisteme girmelerinin engellenmesinin zorunlu olduğu yukarıda açıklanmıştır.

Çevrim içi katılımlı bir GK toplantısına katılmak için nama yazılı pay senedi sahiplerinin, kimliklerini veya hamile yazılı pay senedi sahiplerinin, şirket veya noter ya da bankalar tarafından kendilerine verilen tevdi belgelerini şirkete ibraz etmeleri söz konusu olmaz. Bu kişilerin GK'a katılma hakkına sahip oldukları elektronik ortamda belli olacaktır. Bunun için çevrim içi katılımlı GK'lara katılmak isteyen pay sahiplerine, birer "kişisel tanıtım numarası (PIN)"²⁸⁸ verilmesi ve pay sahibinin bu numarayı kullanarak, internet bağlantısı sayesinde şirketin internet sitesinden GK'un yapılacağı toplantı salonuna bağlanması düşünülebilir²⁸⁹. Pay sahibine kişisel tanıtım numarası verilirken, belirli bazı güvenlik kurallarına ve numaranın sadece o pay sahibi tarafından kullanılmasına dikkat edilmesi gerekir; aynı numara başka bir pay sahibine daha verilemez²⁹⁰.

Çevrim içi katılımlı GK'ların güvenli bir biçimde gerçekleşmesi için kullanılacak bu sistemde, kişisel tanıtım numaralarının toplantıdan daha önce pay sahiplerine verilmiş olması şarttır. Çıplak paylar, nama yazılı pay senedi veya nama yazılı ilmühaber sahiplerine, pay defterine kaydedilmeleri aşamasında; hamile yazılı pay senedi veya hamile yazılı ilmühaber sahiplerine ise pay senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri şirkete tevdi ettikleri anda bu numaralardan verilebilir. Hamile yazılı pay senetlerinin, noterlere ya da bankalara tevdi edilmesi halinde ise, tevdi makamının pay sahibine bir belge vermek yerine, şirkete bir e-posta göndererek bildirimde bulunması ve şirketin pay sahibine yine e-posta aracılığıyla kişisel tanıtım numarasını göndermesi olasılığı vardır. Kaydi değer haline getirilmiş paylarda da, kayıtlar zaten bilgisayar ortamında tutulduğundan, pay sahibinin GK'a katılmak istediğini MKK'na bildirmesi yeterli olacak; MKK, bloke edilen payların tutarını gösterir bir belge düzenleyip pay sahibine vermeksizin e-posta aracılığıyla şirkete bilgi

---

²⁸⁸ İngilizce "Personel Identification Number (PIN)" kavramının karşılığı olarak kullanılan "kişisel tanıtım numarası", elektronik ortamda iletişime geçen ya da iletişim kurulan kişinin, gerçekten o kişi olup olmadığı ve nitelikleri konusundaki yanlışlığı önlemek için ona verilen bir numaradır. Bkz. **M. Kaya**, s. 220.

²⁸⁹ **Kayıhan**, s. 620; **M. Kaya**, s. 220; **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 226.

²⁹⁰ **Anbar, Adem:** Online Yatırımlar ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme, <http://www.sbe.deu.edu.tr/Yayinlar/dergi/dergi10/anbar.pdf#search=%22%22Personel%20Identification%20Number%22%22> (son yararlanma: 30.09.2006), s. 17; **M. Kaya**, s. 220.

verebilecektir. Şirket pay sahibine aynı şekilde, bir e-posta ile kişisel tanıtım numarasını gönderebilir. Zira tevdi yerinin pay sahibine verdiği bir belge ile tevdi yeri tarafından doğrudan şirkete gönderilen bir e-posta arasında fonksiyonel olarak bir fark yoktur. Çünkü bu belge şirkete karşı hak sahipliğini değil; tevdiin yapıldığını kanıtlar ki bu, e-posta yoluyla da gerçekleştirilebilir.

Buna karşılık, kişisel tanıtım numarası e-posta adresine ulaşmış olmasına rağmen GK'a çevrim içi katılmayan ya da katılmayan bir pay sahibinin, GK'da özellikle istemediği yönde bir karar alınması halinde, kendisine kişisel tanıtım numarası gönderilmediğini, dolayısıyla GK'a katılma hakkı elinden alındığı gerekçesiyle alınan kararın iptal edilebilir olduğunu ileri sürmesi ihtimali akla gelebilir. Ancak şirketin, kişisel tanıtım numaralarının pay sahiplerinin e-posta adreslerine ulaşıp ulaşmadığından haberdar olması da mümkündür. Bunun için, kişisel tanıtım numaraları pay sahiplerinin e-posta adreslerine gönderildikten sonra şirketin e-posta adresine otomatik bir "alındı/gönderildi mesajı (return receipt/acknowledgement)"²⁹¹ gelmesi sağlanabilir. Böylece pay sahipleri tarafından ileri sürülebilecek bu tip iddialar, alındı/gönderildi mesajı ile bertaraf edilmiş olur. Pay sahiplerinin e-posta adreslerini kontrol etmemeleri nedeniyle bu numaralardan haberdar olmamaları halinde ise sorumluluk tamamen kendilerine aittir.

B) Temsilci Aracılığıyla Genel Kurula Katılma

Temsilci aracılığıyla GK'a katılma, TTK m. 360/2, Kom. Yön. m. 21 ve m. 23'de düzenlenmiştir. HAAŞ açısından da SPK, genel hükümler çerçevesinde temsilen oy kullanılmasına ilişkin esasları belirlemek üzere SPK m. 16/A ve m. 22/b. i hükümlerine dayanarak Seri: IV, No:8 sayılı "Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında

---

²⁹¹ Kullanılan e-posta sisteminin bu servisi desteklemesi halinde, bir e-posta gönderildikten sonra bu e-postanın yerine ulaşip ulaşmadığı ve ulaşmamışsa neden ulaşmadığına ilişkin kısa bir "alındı/gönderildi mesajı (return receipt/acknowledgement)" gönderen kişinin e-posta adresine iletilebilir. Bu iletinin alınabilmesi için e-posta sisteminde, ilgili seçeneğin işaretlenmesi yeterlidir. Net Lingo: return receipt, <http://www.netlingo.com/lookup.cfm?term=return%20code> (son yararlanma: 01.10.2006); Kay Net Yardım Merkezi: e-mail nedir?, <http://yardim.kaynet.net/email15.asp> (son yararlanma: 01.10.2006).

Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ini²⁹² yayımlamıştır.

Oy hakkına sahip olan pay veya intifa hakkı sahipleri GK toplantılarında bu haklarını, bizzat kullanabilecekleri gibi pay sahibi olan veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde pay sahibi olmayan üçüncü bir kişi aracılığıyla da kullanabilirler (TTK m. 360/2, Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 4)²⁹³.

GK’ a katılma hakkının bizzat pay sahibi tarafından kullanılmasında geçerli olan ilke ve esaslar, katılma hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasında da geçerlidir. Dolayısıyla pay sahibinin temsilci aracılığıyla GK’ a katılma hakkı da vazgeçilemez, bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. Pay sahibinin GK’ a bizzat katılmasını öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir²⁹⁴. Temsil, ancak bir hak olarak tanınabileceğinden esas sözleşme ile temsilci aracılığıyla oy kullanma zorunluluğu da getirilemez²⁹⁵.

TTK m. 360/2 uyarınca, esas sözleşmeye hüküm konarak getirilebilecek sınırlandırma sadece üçüncü kişilerin temsilci olamayacakları yönünde bir sınırlandırmadır. Bununla birlikte, pay sahibinin GK’ a katılma ve oy hakkını ortadan kaldırmamak koşuluyla temsilcinin kişiliğine ilişkin olarak, belli bir yaşın, vatandaşlığın veya mesleğin aranması gibi bazı

---

²⁹² Bkz. 09.03.1994 tarih ve 21872 sayılı RG. Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ, 19.12.1996 tarih ve 22852 sayılı RG’ de yayımlanan Seri: IV, No:21 sayılı “Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ” ve daha sonra 06.06.2003 tarih ve 25130 sayılı RG’ de yayımlanan Seri: IV, No:30 sayılı aynı adlı Tebliğ ile bazı değişikliklere uğramıştır. Çalışmamızda, getirilen yenilikler üzerinde ayrı ayrı durulmaksızın değişikliklerin son hali işlenecektir.

²⁹³ “Genel kurula katılma hakkı” başlığı altında düzenlenen ve “İlke” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 425’ de, pay sahibinin, paylarından doğan haklarını kullanmak için genel kurula kendisinin katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabileceği hükmüne bağlanmıştır. Hüküm, pay sahipliği haklarının temelini oluşturan temsil edilebilirlik ilkesini, esas sözleşme, GK kararları ve diğer düzenlemelerle kaldıramayacak kanuni bir kural haline getirmekte; aksine düzenlemeleri geçersiz kılmaktadır. Hükümde geçen “bir kişiyi temsilci olarak” ibaresi, kanundan ve esas sözleşmeden doğan oy haklarından yoksunluk hallerinin dolanılmasına yol açmaması koşuluyla, pay sahibinin temsil yetkisini birden çok kişiye vermesine engel olacak şekilde yorumlanmamalıdır. TTKT, Madde Gereççeleri, 425. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006).

²⁹⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 561; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 156; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 262; **Yiğit**, s. 60.

²⁹⁵ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 157–158; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 262. TTKT m. 425 ile temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı kanunen de düzenlenmiştir. Pulaşlı bu hükmüne rağmen, kapalı tip anonim şirketlerde, pay sahibi olmayan temsilciler vasıtasıyla oy hakkının kullanılmasının sınırlandırılabilmesi gerektiğini belirtmiştir. **Pulaşlı, Hasan**: Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Fikret Eren’ e Armağan, Ankara 2006, s. 792-793.

sınırlandırmaların esas sözleşme ile getirilmesi olanağı vardır²⁹⁶. Pay sahibi bu tip bir sınırlandırmaya aykırı nitelikte bir temsilci seçerse anonim şirket, bu temsilcinin kişiliğine karşı itiraz edebilir ve onun GK'ya katılmasını engelleyebilir. Bu durumda pay sahibinin bizzat GK'ya katılması veya şartlara uyan bir başka kişiyi temsilci olarak tayin etmesi gerekir²⁹⁷.

Pay sahibinin, sahip olduğu payların bir kısmı için bizzat GK'ya katılıp oy kullanması, diğer kısmı için bir başka pay sahibi veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi vermesi ya da sahip olduğu her pay için farklı temsilciler tayin etmesi mümkündür. Çünkü her pay, pay sahibinin kişiliğinden soyutlanmıştır ve her biri diğerinden bağımsız olarak haklar verir²⁹⁸. Buna karşılık Kom. Yön. m. 21/9, her pay sahibinin GK'da ancak bir kişi tarafından temsil edilebileceğini düzenlemektedir. Ancak getirilen bu düzenleme, TTK sistemi içinde yer almadığı için Kom. Yön. m. 21/9 uygulanamaz bir hükümdür ve hukuki bir sonucu yoktur²⁹⁹.

Temsilci aracılığıyla GK'ya katılma ve oy kullanma, pay sahipleri tarafından tayin edilen temsilcilerin niteliğine göre, bireysel temsil ve HAAŞ'de vekâlet toplayanlar aracılığıyla temsil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1) Bireysel Temsil

Pay sahibi ile temsilcisi arasındaki ilişkinin özelliğine göre, temsil yetkisinin açık veya gizli temsil şeklinde verilmesi mümkün olduğu gibi; temsilcinin tayininde pay sahibinin iradesinin etkin olup olmamasına göre iradi ve kanuni temsil de söz konusu olabilir³⁰⁰.

---

²⁹⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 563–564; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 158–159; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 267–268.

²⁹⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 563.

²⁹⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 565; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 269. Nitekim TTKT m. 425 hükmünün gerekçesinde bu husus açıkça dile getirilmiştir. Bkz. yuk., s. 66, dn. 293.

²⁹⁹ TTK'nda her pay sahibinin kendisini GK toplantısında tek bir temsilci ile temsil ettirebileceği şeklinde bir düzenleme yoktur. Aksine hazır bulunanlar listesini düzenleyen TTK m. 376'da "temsilciler" şeklinde çoğul bir ifade kullanılmakla, birden fazla temsilci tayininin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. **Helvacı**, s. 50. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca pay sahiplerinin, temsilcinin yetkisini gündem maddeleri ile sınırlayabilmelerinde olduğu gibi, her bir gündem maddesi için birden fazla temsilci tayin etmeleri bile mümkün olmalıdır. Bkz. **Helvacı**, s. 49–50; **Yiğit**, s. 67–68. Pay sahibi farklı gündem maddeleri için farklı temsilciler tayin etmiş ise, yetkisi diğer gündem maddeleri için söz konusu olmayan temsilci, GK'dan çıkarılır. Temsilciler, her bir gündem maddesiyle sınırlı olarak GK toplantısına katılabilirler. Bkz. **Yiğit**, s. 68.

³⁰⁰ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 263; **Yiğit**, s. 62.

Açık temsil, TTK m. 360'da öngörülen şekle uygun olarak yazılı bir temsil belgesi vasıtasıyla pay sahibi tarafından temsilci tayin edilmesine denir. Bu durumda temsilci, şirkete karşı bu sıfatını ispat etmek suretiyle kendisine yetki veren pay sahibinin adına ve onun talimatları doğrultusunda oy kullanır³⁰¹. Uygulamada “meşru hamil görüntüsü sağlayan devir” adı verilen ve özellikle hamile yazılı pay senetlerinde sıkça kullanılan *gizli temsilde* ise, pay sahibi, yazılı bir temsil belgesi vermek yerine pay senetlerinin zilyetliğini temsilciye devreder. Böylece pay sahibi adına GK'ya katılarak oy kullanan temsilci, şirkete karşı pay sahibi sıfatıyla hareket eder. Ancak temsilci, iç ilişkide pay sahibinin hesabına hareket ettiğinden, yine onun talimatları doğrultusunda oy kullanmakla yükümlüdür³⁰².

a) Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Geçerlilik Süresi

TTK m. 360/3 uyarınca, nama yazılı pay senetlerinde temsil yetkisinin yazılı şekilde verilmesi şarttır. Yazılı şekil şartı, geçerlilik koşuludur³⁰³. Kanun yalnızca nama yazılı pay senetleri için bu zorunluluktan söz etmiş olsa da, yazılı şekil şartı, senede bağlanmamış çıplak paylar ve nama yazılı ilmühaberler için de geçerlidir³⁰⁴. Hamile yazılı pay senetlerinde ise açık temsil verilmesi yoluna gidilecek ise yazılı bir temsil belgesi düzenlenmelidir³⁰⁵.

---

³⁰¹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 263; **Yiğit**, s. 62, dn. 240. TTKT m. 427/1, temsilcinin talimata uyma yükümlülüğünü açıkça düzenlemiştir. Buna göre, “katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uyar. Talimata aykırılık, oyu geçersiz kılmaz. Temsil edilenin, temsilciye karşı hakları saklıdır”. Bu hüküm kurumsal temsil için de, istisnalar saklı kalmak üzere geçerlidir (Bkz. TTKT m. 428, m. 429). Burada, talimatın, iç ilişkiye ait bir kurum olduğu, talimata uymamanın oyu ve dolayısıyla GK kararını geçersiz kılamayacağı açıkça belirtilmiştir. TTKT, Madde Gereklere, 427. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

³⁰² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 449–450; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 192–193; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 124; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 263.

³⁰³ **Moroğlu, Erdoğan**: Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No: 50, Ankara 1996, s. 74–75; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 563; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 264–265; **Doğanay**, s. 1056; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 19. TTK m. 360/3, temsil yetkisinin verilmesi açısından yazılı şekli yeterli gördüğü halde, Kom. Yön. m. 21/7, “temsil verenin imzasının notere tasdik ettirilmesi veya temsil belgesine noterce onaylanmış imza sirkülerinin eklenmesi” şartını getirmiştir. Kom. Yön. bu hükmüyle, temsil yetkisi verilmesini resmi şekil şartına tâbi kılmıştır. Ancak, Kom. Yön.’nin kanunda olmayan bir şekil şartını öngörmesi hukuken geçerli değildir. Bkz. **Helvacı**, s. 46–47. Aynı yönde **Pulaşlı**, Şirketler, s. 312.

³⁰⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 563; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 264, dn. 52. Nitekim TTKT m. 426/1, senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan pay sahipliği haklarının, pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi tarafından kullanılabilmesini belirttiğinden sonra, bu hakların pay sahibi tarafından yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından da kullanılabilmesini vurgulamıştır. Hüküm, basit yazılı şekilde temsil yetkisi verilmesini yeterli görmektedir.

³⁰⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 566; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 266; **Moroğlu, Erdoğan**: Genel Kurul, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 128. TTKT m. 427/2’de, sahibinin

Temsil belgesi, anonim şirkete karşı pay sahibi sıfatını taşıyan kişi ya da onun yetkili temsilcisi tarafından imzalanmalıdır³⁰⁶.

Kapalı tip anonim şirketler açısından temsil belgesinin, Kom. Yön. m. 23/1'deki içeriğe ve m. 21/7'de belirtilen ekli örneğe (Örnek-3) uygun olarak düzenlenmesi gerekir; bu içeriğe uyulmadığı takdirde temsil belgesi geçersiz olur (Kom. Yön. m. 23/1).

HAAŞ'de ise gerek nama gerekse hamile yazılı pay senetlerinde temsilci aracılığıyla GK'a katılma, Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ Ek:1'de yer alan bilgileri içeren temsil belgesinin doldurulması ile mümkündür³⁰⁷. Temsil yetkisi, temsil belgesinin doldurularak pay sahibinin imzasının noter tarafından onaylatılması veya noterce onaylı imza sirkülerinin kendi imzasını taşıyan temsil belgesine eklenmesi ile verilir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 5, m. 7). Ayrıca hamile yazılı pay senetlerinin, GK toplantısından önce bir başkasına devredilmesi ve mükerrer oy kullanılmasını önleyebilmek için bir banka veya aracı kuruma bloke edilmeleri gerekir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 7/2).

Temsil belgelerinin geçerlilik süresine ilişkin olarak TTK'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle pay sahibi, serbest iradesiyle temsilcinin bu yetkisinin ne kadar süreyle geçerli olacağını belirleyebilir ve temsil belgesine işaret edebilir. Temsil belgesinde bu yönde bir hüküm yoksa temsil yetkisinin ilgili GK toplantısıyla sınırlı olduğunu kabul etmek gerekir³⁰⁸. Nitekim Kom. Yön. m. 23/2 ve Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 10/1 hükümlerinde de aynı esas benimsenmiştir. Buna göre, temsil belgeleri ait oldukları toplantı ve hukuken bu toplantının devamı sayılan GK toplantıları için geçerlidir. Gündemin değiştirilmemesi kaydıyla yetersayının yokluğu, azlığın talebi veya GK'un kararıyla yahut

---

zilyetliğinde bulunmayan hamile yazılı pay senetlerine ilişkin temsil yetkisinin nasıl verileceği TTK m. 360/3/b. 2'ye benzer şekilde düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca, "hamile yazılı pay senedini, rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödünçü sözleşmesi ve benzeri sözleşmeler sebebiyle elde bulunduran kimse, pay sahipliği haklarını, ancak pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmişse kullanabilir".

³⁰⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 565; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 265.

³⁰⁷ Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğde "vekâletname formları", "vekil", "vekâleten" gibi ifadeler kullanılmıştır. Ancak bu ifadelerin kullanılması yerinde değildir. Çünkü vekâleten oy kullanma, temsilci ile pay sahibi arasında "vekâlet sözleşmesi"nin bulunması gerektiği gibi bir yanlış anlamaya yol açabilir. Hâlbuki temsilci sıfatıyla oy kullanabilmek için, tek taraflı bir irade beyanıyla verilen temsil yetkisini haiz olmak yeterlidir, ayrıca vekâlet sözleşmesi yapılması gerekli değildir. Bkz. **Oğuzman/Öz**, s. 162-163; **Çeker, Mustafa**: Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVIII, S. 1-2, Ankara 1995, s. 179, dn. 2. Çalışmada bu ifadelerin doğru şekliyle kullanılmasına özen gösterilmiş ancak Tebliğin ikinci bölümünde kurumsal temsilin bir türü olarak düzenlenen "vekâlet toplayanlar tarafından temsil" kavramı değiştirilmemiştir.

³⁰⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 568; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 275.

herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayılır (Kom. Yön. m. 23/3).

Temsil yetkisi, pay sahibi tarafından her zaman geri alınabilir. Bu halde temsilcinin GK toplantısına katılmasının engellenmesi için temsil yetkisinin geri alınmış olduğu anonim şirkete derhal bildirilmelidir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 10/2).

b) Temsil Yetkisinin Kullanılması (Temsilcinin Teşhisi)

Anonim şirket GK'na katılmak ve oy kullanmak üzere görevlendirilen temsilcinin bu yetkisini kullanabilmesi için anonim şirkete karşı temsilci olduğunun ispatlanması gerekir. Bu amaçla nama yazılı pay senetlerinde, pay defterinde ad ve soyadı yazılı olan pay sahibi tarafından imzalanmış olan yazılı bir temsil belgesinin GK toplantı başkanlığına ibraz edilmesi gerekli ve yeterlidir³⁰⁹.

Hamile yazılı pay senetlerinde açık temsilin söz konusu olduğu hallerde, temsilcinin GK'da oy kullanabilmesi için pay senetlerinin veya bunlara sahip olduğunu gösteren belgelerin şirkete tevdi edilmesi sonucu pay sahibine verilen tevdi belgesinde adı geçen pay sahibi tarafından imzalanan temsil belgesinin şirkete ibraz edilmesi gerekir. Buna karşılık gizli temsilin söz konusu olduğu hallerde, anonim şirket pay senetlerini veya bunlara sahip olduğunu gösteren belgeleri tevdi eden, yani görünüşte pay sahibi olan temsilciyi GK'a kabul etmek ve katılma hakkından doğan hakları kullandırmakla yükümlüdür³¹⁰.

GK başkanı, kendisine ibraz edilen temsil belgelerini inceleyerek, temsil belgesinde temsilci olarak yer alan şahıs ile kendisine belgeyi ibraz eden kişinin aynı kişi olup olmadığını tespit eder. Kom. Yön. m. 31/b. i de, komiseri, asaleten ve temsilci olarak GK'a katılanların gerektiğinde kimlik kontrollerini yapmakla görevlendirmiştir. Bu durumda komiser ile başkan

---

³⁰⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 270–271; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 74–75. Nama yazılı pay senetleri için pay defterindeki kayıtlar bildirici nitelikte oldukları ve aksi ispatlanabilir bir karine teşkil ettikleri için adı pay defterinde bulunmayan gerçek pay sahibine bu sıfatını YK'na ispat etme hakkı tanınmalı ve temsil belgesi düzenleme imkânı verilmelidir. YK, TTK m. 375 uyarınca bu tür iddiaları değerlendirmek zorundadır. Bu durumda temsil belgesini, gerçek pay sahibi olduğunu şirkete karşı ispat eden kişi imzalayabilir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 565.

³¹⁰ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 271–272.

arasında bir anlaşmazlık ortaya çıkarsa, başkanın görüşü üstün tutulur ve uygulanır. Komiser ise çekince koyarak tutanağı imzalar³¹¹.

HAAŞ'de de Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 7/3 uyarınca, usulüne göre düzenlenmiş temsil belgelerinin en geç GK toplantısı sırasında toplantı başkanlığının³¹² oluşturulmasından önce şirkete sunulması gerekir. Şirkete ulaştırılan temsil belgeleri, toplantı başkanlığının oluşturulmasından sonra başkana teslim edilir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/1).

2) Kurumsal Temsil

Kurumsal temsil, GK'a pay sahibi adına katılacak kişilerin, belirli bir veya birkaç pay sahibini temsil etmek yerine kendilerine başvuran her pay sahibinden temsil belgesi almaları ve böylece pay sahiplerinin ortak olarak temsil edilmesi şeklinde gerçekleşir³¹³.

Kurumsal temsil, YK aracılığıyla temsil (organ temsil), banka veya aracı kurum aracılığıyla temsil ve vekâlet toplayanlar tarafından temsil olmak üzere üç şekilde uygulanır.

YK aracılığıyla temsil, pay sahiplerinin, şirket YK'nun GK'a çağrı veya ilanlarında gösterdiği bir kişiyi doldurdukları temsil belgesine yazmaları veya onların bu kısmı boş bırakmaları halinde YK'nun bu kişinin adını temsilci olarak yazması şeklinde gerçekleşir³¹⁴. Bu yöntem, GK'da karar alınırken, YK'nun oy gücünü eline geçirmesi sakıncası nedeniyle Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 6/4 ile yasaklanmıştır. Buna karşılık TTK'nda bu temsil şeklini yasaklayan bir hüküm bulunmadığından, esas sözleşmesinde aksine hüküm bulunmayan kapalı tip anonim şirketler açısından YK aracılığıyla temsil geçerli olabilir³¹⁵.

---

³¹¹ **Çamoğlu, Ersin:** Ticaret Bakanlığı Komiserinin Genel Kurul Toplantısının Açılmasına İzin Vermekten Kaçınma Yetkisi, İkt.Mal., C. 22, S. 9, 1976, s. 364–365; **Helvacı,** s. 66.

³¹² Doktrinde “toplantı başkanlığı” kavramı için “başkanlık divanı” veya “riyaset divanı” gibi ifadeler de kullanılmaktadır. Bu çalışmada, TTKT'nda da kullanıldığı şekliyle “toplantı başkanlığı” ifadesi kullanılacaktır.

³¹³ **Çeker,** Oy Hakkı, s. 277. Kurumsal temsil, anonim şirketler hukukunda ortaya çıkan güç boşluğu sorununa çözüm getirmek amacıyla tanınmıştır. Bkz. **Çeker,** Vekâlet Toplama, s. 178; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 402.

³¹⁴ YK aracılığıyla temsil ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Çeker,** Oy Hakkı, s. 278 vd.

³¹⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 564; **Teoman,** Oy Hakkından Yoksunluk, s. 72; **Çeker,** Oy Hakkı, s. 280. YK aracılığıyla temsil (organ temsil), “Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci” kenar başlıklı TTKT m. 428/1 hükmü ile kanuni bir zemine oturtulmuştur. Bu hükme göre, “şirket, bir organının bir üyesini veya kendisine herhangi bir şekilde bağlı bulunan diğer bir kişiyi pay sahiplerine, genel kurulda kendileri adına oy kullanmaya yetkili temsilci olarak atamalarını önermişse, aynı anda, bağımsız bir kişiyi de bu görev için belirleyip ilan etmek ve bunu ayrıca şirketin internet sitesinde yayımlamak zorundadır”. Tavsiye olunan birinci kişi, YK'na bağlılığı sebebiyle kanun tarafından “organın temsilcisi”, ikincisi ise

Banka veya aracı kurumlar aracılığıyla temsil, banka veya aracı kurumların saklama hizmeti sundukları pay senetlerinden doğan oy haklarını kullanmak üzere pay sahiplerinden temsil yetkisi almaları halidir³¹⁶. Bu temsil şeklinde bireysel temsile ilişkin hükümler uygulanacağından (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 4/4) buna ilişkin açıklamalarımız burada da geçerlidir³¹⁷.

“bağımsız temsilci” olarak adlandırılmıştır. Hüküm, organ temsilcisi atamak veya atanıyorsa, organın temsilcisi ya da bağımsız temsilcinin pay sahibi olması zorunluluğu getirmemiştir. TTKT m. 428/2, pay sahiplerinin de bir kurumsal temsilci önerebileceklerini hükme bağlamaktadır. Bu hüküm uyarınca “yönetim kurulu, genel kurul toplantısına çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımı ve şirket internet sitesinde yer alması tarihinden en az kırk gün önce yapacağı bir ilanla ve ayrıca internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve kendilerine ulaşılma adres ve numaralarını en çok yedi gün içinde şirkete bildirmeye çağırır. Aynı çağrıda kurumsal temsilciliğe istekli olanların da aynı şekilde şirkete başvurmaları istenir. Yönetim kurulu, bildirilen kişileri, birinci fıkradaki kişilerle birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında adreslerini ve onlara ulaşma numaralarını da belirterek ilan eder ve internet sitesinde yayımlar. Aksi halde kurumsal temsilci olarak vekâlet istenemez veya vekâlet toplanamaz”. Bu hüküm ile, temsil belgesi toplama işini yapabileceklerin önerilmesi, bunların şirket yönetiminden tamamen bağımsız hareket edebilmesi ve özellikle güç boşluğunun doldurulması amaçlanmıştır. TTKT’na göre kurumsal temsilci yalnızca, TTKT m. 428/2’de düzenlenen temsilcidir. Kurumsal temsilcilerin, vekâlet toplayanlar tarafından temsilden ayrılması gerekir. Kurumsal temsilci, bir bildirge ile seçilmesi için oy kullanacağı YK üyesi ile denetçiyi açıklayan, dağıtılacak kâr payı başta olmak üzere pay sahiplerini ilgilendiren konularda önerilerini ilan eden ve pay sahiplerinden bu bildirgeye göre vekâlet vermelerini isteyen kişidir. Vekâlet toplayanlar tarafından temsilde ise çağrıda bulunan kişi, vekâleti bir bildirge kapsamında talep etmez. TTKT, Madde Gereğçeleri, 428. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006). Kurumsal temsilciye, organın temsilcisine ve bağımsız temsilciye GK’un toplanmasından önce bir bildirge yayımlama yükümlülüğü getiren hüküm TTKT m. 430’dur. “Bildirge” kenar başlığını taşıyan bu hükme göre, “428. maddenin birinci ve ikinci fıkrasında öngörülen temsilciler, temsil belgelerinin içeriğini ve oylarını hangi yönde kullanacaklarını, radyo, televizyon, gazete veya diğer araçlarla ve gereğçeleriyle birlikte açıklarlar”. Bildirge, uzun vadeli bir proje veya program değildir; kurumsal temsilcinin nasıl oy kullanacağını açıklayan bir taahhüt niteliğindedir. TTKT, Madde Gereğçeleri, 430. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006). TTKT m. 428/4 uyarınca kurumsal temsilcilerin bu bildirgeleri, pay sahibinin temsilcilere verdiği talimat yerine geçer ve temsilciler anılan talimat dışına çıkamazlar. TTKT, Madde Gereğçeleri, 428. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006). TTKT m. 430 kapsamındaki bir bildirgenin, reklâm amaçlı olmaması ve bu yönde bir anlatımın tercih edilmemesi gerekir. TTKT, Madde Gereğçeleri, 430. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006).

³¹⁶ **Tekinalp**, Yönetime Katılma Sorunları, s. 65 vd.

³¹⁷ Pay senetlerinin, saklanmak için bankalara, saklama kuruluşlarına ve aracı kurumlara tevdi edilmesi halinde, pay senetlerinden doğan GK’a katılma ve buna bağlı haklar, tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki ilişkinin niteliği ve amacı gereği veya alınan özel ya da genel bir temsil yetkisine dayanılarak tevdi olunan tarafından kullanılabilir. Tevdi ilişkisi dolayısıyla temsilci olan kişiye, tevdi temsilcisi denir. Temsilin bu şekline ilişkin ilk kez TTKT m. 429, “Tevdi eden temsilcisi” kenar başlığı ile Türk hukukuna yeni bir düzenleme getirmiş bulunmaktadır. Bu hüküm uyarınca, “tevdi eden temsilcisi, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisini haizse, nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için, her genel kurul toplantısından önce, tevdi edene başvurmak zorundadır”. Talimat zorunluluğu Tasarıdan doğduğu için, temsilciye yetki veren sözleşmede açıklık bulunmasa, hatta aksine bir düzenleme bulunsa bile temsilcinin pay sahibinden talimat alma zorunluluğu ortadan kalkmaz. Hükümden geçen “her genel kurul” ibaresi ile talimatın, her GK toplantısından önce ve her gündem maddesi için alınacağı belirginlik kazanmıştır. TTKT m. 429/2’ye göre, “zamanında istenmiş olup da talimat alınamamışsa, tevdi edilen kişi, katılma ve oy haklarını tevdi edenin genel talimatı uyarınca kullanır; böyle bir talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir”. Emredici nitelikte olan bu hükmün kabulünün sebebi, tevdi temsilcisinin oyu kendi menfaatine uygun olacak şekilde kullanmasına engel olmaktır. TTKT, Madde Gereğçeleri, 429. madde

Kurumsal temsilin üçüncü şekli ise vekâlet toplayanlar tarafından temsilidir. Bu düzenleme ile Türk hukukunda proxy sistemine³¹⁸ benzer bir sistemin uygulanır hale gelmesi amaçlanmıştır³¹⁹.

Vekâlet toplayanlar tarafından temsil yoluna gidilebilmesi için şirketin, halka açık bir anonim şirket veya pay senetleri borsada işlem gören bir banka olması (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 2) ve esas sözleşmesinde bu tür temsili yasaklayan bir hükmün bulunmaması gerekir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 4/1). Ayrıca çağrıda bulunarak vekâlet toplamak isteyenler, pay sahiplerine vekâlet vermelerini temin için herhangi bir menfaat öneremez veya sağlayamaz (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/2).

Vekâlet toplama çağrısında bulunabilmek için öncelikle yeterli, açık ve doğru bilgileri içerecek şekilde hazırlanmış Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ Ek:2'de yer alan temsil belgesi ve Ek:3'de yer alan bilgi formlarına uygun metinlerle birlikte, vekâlet toplamaya başlama tarihinden önce en az 30 gün önce SPKr'na başvurulur (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 13).

SPKr'nun iznini takiben, vekâlet toplayanlarca hazırlanan temsil belgeleri ve bilgi formlarının pay defterine kayıtlı nama yazılı pay senedi sahiplerine ve şirkete daha önce bir pay senedi tevdi ederek ikametgâhını bildiren hamile yazılı pay senedi sahiplerine GK toplantısından en az iki hafta önce ulaşacak şekilde gönderilmesi gerekir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 6)³²⁰. Adresleri şirket tarafından bilinmeyen hamile yazılı pay senedi sahipleri için temsil belgesi ve bilgi formları gazete veya dergilerde ilan edilmeli ve şirket merkezi veya şubeleri ile çağrı ilanında belirtilen bir banka veya aracı kurumun merkez ya da şubelerinde hazır bulundurulmalıdır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 6, m. 12, m. 13).

---

hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 02.10.2006). Maddenin son fıkrası, tevdi olunan kişileri, bağlı olacakları usul ve esasları ve temsil belgesinin içeriğini belirleme yetkisini STB tarafından çıkarılacak bir yönetmeliğe bırakmıştır. TTKT m. 428/1 ve 2. fıkralarında öngörülen organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci ile TTKT m. 429'da öngörülen tevdi eden temsilcisi için öngörülen bildirim yükümlülüğü için ayrıca bkz. TTKT m. 431.

³¹⁸ Proxy sistemi için bkz. a.ş.a., s. 148.

³¹⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 565; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 282.

³²⁰ Tebligat ve çağrı yapabilmeleri için pay sahiplerine ait bilgilerin anonim şirket tarafından vekâlet toplamak isteyenlere verilmesi gerekmektedir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 12/2).

Pay sahiplerine yapılan çağrı sonucunda vekâlet toplanması tamamlandıktan sonra bu kişi ya da kurumlar, GK toplantısına temsilci olarak katılır ve oy hakkını, temsil belgesinde öngörülen talimatlara uygun olarak kullanırlar³²¹.

3) Kanuni Temsil

Oy hakkının kullanılması bir irade beyanı niteliği taşıdığından, oy hakkını kullanacak pay sahibinin hukuki işlem ehliyetine sahip olması gerekir. Bu nedenle, tam ehliyetsiz ve sınırlı ehliyetsiz olan pay sahipleri ad ve hesabına kanuni temsilcileri (veli, vasi veya kayyım) GK'a katılabilir ve oy hakkını kullanabilir³²².

Pay sahibinin tüzel kişi olması halinde ise oy hakkını kullanma yetkisi, yetkili organın kararıyla tespit edilecek temsilciye aittir. Bu organ, AŞ'de YK'dur³²³.

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren TMK³²⁴, kanuni mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimini kabul etmiştir (TMK m. 202). Bu rejim, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar (TMK m. 218). Bu mallar arasında, eşlerden birinin bir anonim şirkete ait payları varsa, bu paylara ilişkin olarak GK'a katılma yetkisi, pay kime ait ise, o kişiye aittir. Çünkü TMK m. 223'e göre her eş, kanuni sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Aynı husus, seçimlik mal rejimlerinden olan mal ayrılığı ve paylaşmalı mal ayrılığı rejimlerinde de geçerlidir (TMK m. 242, m. 244)³²⁵.

Miras durumunda birden çok mirasçının bulunması halinde, mirasçılar, mirasın geçmesinden terekenin paylaşılmasına kadar terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana getirirler (TMK m. 640). Anonim şirket GK toplantısına katılmak ve oy hakkını kullanmak için de müşterek bir temsilci tayin etmek zorundadırlar (TMK m. 640/3).

---

³²¹ **Poroy, Reha:** Halka Açık Anonim Şirketlerde Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995, s. 195–196; **Çeker,** Vekâlet Toplama, s. 193.

³²² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 566–567; **Çeker,** Oy Hakkı, s. 174–175.

³²³ **Çeker,** Oy Hakkı, s. 175; **Yiğit,** s. 74.

³²⁴ Bkz. 08.12.2001 tarih ve 24607 sayılı RG.

³²⁵ **Yiğit,** s. 73–74. Mal rejimleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Akıntürk, Turgut:** Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Aile Hukuku, C. 2, İstanbul 2006, s. 147 vd.

4) Müşterek Temsil

Pay üzerinde birden fazla kişinin elbirliği mülkiyeti veya paylı mülkiyet hakkını haiz olması durumunda, pay senedinin veya payın şirkete karşı bölünememesi ilkesinin bir sonucu olarak GK'ya katılma ve oy hakkının kullanılabilmesi için maliklerin müşterek bir temsilci tayin etmeleri şarttır (TTK m. 373/2, m. 400/1)³²⁶.

Müşterek temsilci, maliklerden birisi veya bir üçüncü kişi olabilir. Her iki durumda da temsilci, tüm paydaşların “temsilci”si sıfatıyla maliklerin talimatları doğrultusunda oyunu kullanır. Temsil yetkisi, paylı mülkiyette oy birliği ile (TMK m. 692); elbirliği mülkiyetinde ise çoğunluk kararı ile (TMK m. 702) yazılı şekilde verilir³²⁷.

5) Elektronik Ortamda Temsil

TTKT m. 1527/5 hükmüne göre çevrim içi katılımlı GK'larda, oyun, bizzat pay sahibi tarafından veya çevrim içi katılımlı bir GK'ya da katılma imkânı bulunmayan pay sahiplerinin temsilcileri aracılığıyla elektronik ortamda kullanılmasının mümkün olduğu yukarıda açıklanmıştır.

Elektronik ortamda temsilci aracılığıyla GK'ya katılma ve oy kullanımı açısından bireysel temsilin söz konusu olabilmesi için, yazılı şekilde düzenlenmesi gereken temsil belgesinin elektronik ortamda verilmesi gerekir. Bunun için elektronik ortamda hazırlanan belgelerin, diğer yazılı belgelerle olan eşdeğerliliğinin kanunen kabul edilmiş olması şarttır. Nitekim hukukumuzda da, 23.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren “Elektronik İmza Kanunu (E-İmza K)”nın³²⁸ 5. maddesi ile güvenli elektronik imzanın (e-imzanın), elle atılan imza ile

---

³²⁶ TTKT m. 432/1'de de, TTK m. 373/2 ve TTK m. 400/1 hükümleri aynen kaleme alınmıştır. Bu hüküm uyarınca, “bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse, hak sahipleri paydan doğan haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler”.

³²⁷ Çeker, Oy Hakkı, s. 173–174.

³²⁸ Bkz. 23.01.2004 tarih ve 25355 sayılı RG. E-imza K m. 20, idari ve teknik açıdan gerekli alt yapının sağlanması ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları üzerinde denetim ve idari yaptırım yetkisi kurulması için Telekomünikasyon Kurumunu görevlendirmiş; Kurum da bu yetkiye dayanarak “Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”i ve bu Yönetmeliğin 34. maddesine dayanarak e-imzaya ilişkin teknik kriterleri daha detaylı olarak düzenleyen “Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ”i yayımlamıştır. Bkz. 06.01.2005 tarih ve 25692 sayılı RG. Bu Yönetmelik ve Tebliğde farklı tarihlerde değişiklikler yapan Yönetmelik ve Tebliğleri görmek için ayrıca bkz. http://www.spk.gov.tr/kap/e-imza_info.html (son yararlanma: 08.10.2006). SPK'da 09.10.2003 tarih ve 52/1223 sayılı “Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Gönderilmesine İlişkin Uygulama Esasları” ilke kararını yayımlamıştır. Bu kararı görmek için bkz. http://www.spk.gov.tr/kap/kurul_kararlari/eisis_ilke_karari.pdf (son yararlanma: 08.10.2006). SPK'da, bu ilke

aynı hukuki sonucu doğuracağı hükme bağlanmış bulunmaktadır. E-İmza K m. 22 ile de, BK m. 14/1'e güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haiz olduğu³²⁹ ifadesi eklenmiş; böylece özel hukuk alanında şekle tâbi sözleşmelerin elektronik ortamda kurulabilmesi ve güvenli e-imza³³⁰ ile imzalanmış elektronik belgelerin, yazılı şekil şartı için gerekli olan imza unsurunu taşıyor oldukları kanunen kabul edilmiştir³³¹. Dolayısıyla pay sahiplerinin de, kendilerini çevrim içi katılımlı bir GK'da temsil etmesini istedikleri kişilere güvenli e-imza kullanarak geçerli bir temsil yetkisi verebilmeleri imkânı vardır.

Kapalı tip anonim şirketlerde pay sahibi veya yetkili temsilcisi, Kom. Yön. m. 23/1'deki içeriğe uygun olarak düzenlediği temsil belgesine³³² güvenli e-imzasını atarak

---

kararına dayanarak 21.11.2006 tarihinde de "Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ Taslağı"nı yayımlamış bulunmaktadır. Bkz. <http://www.spk.gov.tr> (son yararlanma: 23.11.2006). Ancak çalışmamızın devam ettiği sırada bu Tebliğ henüz yürürlüğe girmemiştir.

³²⁹ BK m. 14 hükmü, yazılı şekil şartının unsuru olan imzanın ne olduğu ve nasıl tatbik edilmesi gerektiğine ilişkin olup, bu hükmün ispatla veya ispat gücüyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, ispat gücü ifadesinin kullanılmış olması sebebiyle hem amaç yeteri kadar iyi ve açık olarak ifade edilememiş hem de BK m. 14 hükmünün ahengi bozulmuştur. Bkz. **İnal**, s. 144. Zaten ispata ilişkin olarak, E-İmza K m. 23, HUMK'na m. 295/A hükmünü ekleyerek, usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik verilerin senet hükmünde olduğunu ve bu verilerin aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılacağını ayrıca düzenlemiştir. Nitekim Borçlar Kanunu Tasarısı (BKT) m. 15, bu durumu düzelterek bir biçimde, güvenli e-imzanın el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukuki sonuçlarını doğuracağını belirtmiştir. BKT, 15. maddesi hükmü, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/borclarkanunu.htm> (son yararlanma: 08.10.2006).

³³⁰ E-İmza K'nda yer alan şekliyle e-imza; başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi tanımlar. Elektronik imza; bir bilginin üçüncü tarafların erişimine kapalı bir ortamda, bütünlüğü bozulmadan (bilgiyi ileten tarafın oluşturduğu orijinal haliyle) ve tarafların kimlikleri doğrulanarak iletildiğini elektronik veya benzeri araçlarla garanti eden harf, karakter veya sembollerden oluşur. Türkiye'nin İlk e-imza Portalı: e-imza nedir?, <http://www.e-imza.gen.tr/index.php?Page=EImzaNedir&YaziNo=4> (son yararlanma: 08.10.2006). E-imza ile elektronik bir kaydın bütünlüğü ve doğruluğunun ispatı ile kaydın sahibi arasındaki ilişki kurulmuş olur. Bkz. **Biçkin, İnci**: Elektronik İmza ve Elektronik İmza ile İlgili Yasal Düzenlemeler, TBB Dergisi, S. 63, Yıl: 19, Ankara 2006, s. 113; **Ahi, Mustafa Gökhan**: Hukuki Bakımdan Digital (Sayısal) İmza, <http://www.bilisimhukuku.net/index.php> (son yararlanma: 08.10.2006). Ancak sırf e-imzaya dayanarak imza sahibinin gerçekten adı geçen şahıs olduğu tespit edilemez. İmza sahibinin kimliğinin tespiti, bunun üçüncü bir kişi tarafından doğrulanması ile mümkün olmaktadır. Bu üçüncü kişi de, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, yani e-imzayı atmak için gerekli imza yaratım verisine (gizli anahtara) sahip olan kişinin (imzalayanın) kimliğini teyit etmeye yarayan sertifikayı düzenleyen kişidir. Bkz. **Keser Berber, Leyla**: İnternet Üzerinden Yapılan İşlemlerde Elektronik Para ve Dijital İmza, Ankara 2002, s. 153–154; **Şenocak**, s. 104–105. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı için ayrıca bkz. E-imza K m. 8. E-imza bir üst kavramdır ve insanların bazı şahsi özelliklerinin sayısallaştırılması kaydına dayalı (ses, göz retinası vb.) biyometrik imza ile veri mesajlarının şifrelenmesi esasına dayalı dijital imza olarak sınıflandırılabilir. Bkz. **Sevimli, K. Ahmet**: Elektronik Sözleşmeler ve ABD Elektronik İmza Yasası, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt 2, İstanbul 2001, s. 1029. Aynı bir çalışmanın konusu olabilecek nitelikteki e-imza ve çeşitleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **İnal**, s. 139 vd.

³³¹ **İnal**, s. 144; E-imza K, Madde Gereççeleri, 22. madde hükmü, <http://www.belgenet.com/yasa/k5070-1.html#s> (son yararlanma: 08.10.2006).

³³² Kom. Yön. m. 23/1'deki içeriğe uygun olarak hazırlanmış bir temsil belgesinin şirketin internet sitesinde bulundurulması da mümkündür. Pay sahiplerinin kullanacağı elektronik belgelerin, Seri: IV, No:8 sayılı

temsil yetkisi vereceği kişiye e-posta yoluyla gönderebilir³³³. Pay sahibi adına çevrim içi katılımlı GK'a katılma ve oy kullanma hakkının anonim şirkete karşı ispatı, pay sahibinin veya yetkili temsilcisinin güvenli e-imzasını taşıyan temsil belgesinin GK toplantı başkanlığına e-posta ile gönderilmesi yoluyla sağlanır. HAAŞ'de ise temsil belgesinin geçerli olabilmesi için pay sahibinin imzasının noter tarafından onaylatılması şartı arandığından (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 7/1) ve E-İmza K m. 5/2 ile kanunların resmî şekle veya özel bir merasime tâbi tuttuğu hukuki işlemler ile teminat sözleşmelerinin güvenli e-imza ile gerçekleştirilemeyeceği hükme bağlanmış olduğundan bu tip şirketlerde elektronik ortamda temsil yetkisi verilmesi bugün için mümkün gözükmemektedir.

Kurumsal temsilin söz konusu olduğu durumlarda da, banka veya aracı kuruma ya da YK aracılığıyla temsilde YK'nun GK'a çağrı veya ilanlarında gösterdiği kişiye elektronik ortamda temsil yetkisi verilmesi mümkündür³³⁴. Bunun vekâlet toplayanlar tarafından temsilde gerçekleştirilebilmesi için ise SPK'rın iznini takiben, vekâlet toplayanlarca hazırlanan ve Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ Ek:2'ye uygun temsil belgeleri ve Ek:3'deki bilgi formlarına uygun metinlerin, elektronik ortama taşınması gerekir. Ancak bu halde pay sahiplerinin talimatlarını ve güvenli e-imzalarını içeren temsil belgeleri ile vekâlet toplayan kişi ya da kurumlara yetki verilmesi düşünülebilir.

Elektronik ortamda verilen temsil belgelerinin GK'daki komiser tarafından veya yapılacak yeni düzenlemelerle şirketin belirlediği bir kişi yahut avukat, noter gibi bağımsız bir görevli tarafından da denetlenmesi sağlanmalıdır³³⁵. GK toplantısında bir noterin bulunacağını kanunen düzenlenmesi, HAAŞ'de temsil yetkisinin bireysel olarak elektronik ortamda verilmesine de olanak verir.

Tebliğ Ek:2'deki temsil belgelerinde olduğu gibi, toplantının gündemini oluşturan konulara ilişkin talimatların ve olumsuz oy seçeneği işaretleniyorsa gerekçesinin de yazılmasına imkân verecek bir biçimde hazırlanması yerinde olacaktır. Bkz. **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 361.

³³³ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 229; **Bilgili**, s. 581.

³³⁴ **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 359; **Can**, Proxy, www.e-sosder.com, s. 18. Temsilcinin oy hakkını kullanırken şirket yönetiminin talimatı ile değil; temsil yetkisini veren pay sahibinin talimatına göre hareket etmesini güvence altına almak için, TTKT m. 428 uyarınca önerilen bağımsız temsilciye de elektronik ortamda temsil yetkisi verilebilmesi mümkün kılınmalıdır. Bkz. **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 359.

³³⁵ **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 361.

C) Genel Kurula Katılma Yükümlülüğü Bulunanlar

GK toplantısına görevleri nedeniyle katılmak yükümlülüğünde olanlar, YK üyeleri ve denetçilerdir³³⁶. STB komiserinin söz konusu yükümlülüğü ise TTK m. 274/3 ve Kom. Yön. m. 8 kapsamında düzenlenmiş bulunmakla birlikte³³⁷, çalışmanın ilgili yerinde bu konuda açıklama yapılacağından burada üzerinde durulmayacaktır³³⁸.

1) Denetçilerin Katılma Yükümlülüğü

Denetçilerin olağan ve olağanüstü GK toplantılarında³³⁹ hazır bulunmak görevi, TTK m. 353'de denetçilerin görevleri arasında açıkça düzenlenmiştir (TTK m. 353/b. 9). Kom. Yön. m. 20/1 de denetçilerin GK'da bizzat bulunmalarının zorunlu olduğunu belirtmiş ve m. 31/1/b. c ile STB komiserini, denetçilerden en az birinin toplantı yerinde bulunup bulunmadığını kontrol etmekle görevli kılmıştır. Denetçilerin bu görevinin esas sözleşme veya GK kararı ile sınırlandırılması mümkün değildir (TTK m. 353/b. 9, m. 353/2).

Denetçilere GK'da bulunma görevinin yüklenmesinin sebebi, TTK sistemi içinde asıl bilgi verme ve aydınlatma yükümlüsü olarak denetçilerin öngörülmüş olmasıdır. GK toplantısına sunulan raporlar pay sahipleri için yeteri kadar aydınlatıcı olmayabilir. Bu

---

³³⁶ TTKT ise GK'a katılma yükümlülüğü bulunanlar açısından TTK'na göre farklı bir düzenleme getirmiştir. TTKT m. 407/2 uyarınca, "Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçisi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler". Görüldüğü üzere Tasarı, murahhas üyeleri, en az bir YK üyesini ve denetçi ile gerektiğinde işlem denetçisini GK'a katılmakla yükümlü tutmaktadır. Hükmün amacı, pay sahiplerinin yönetim ve denetime ilişkin sorularının GK'da yeterli bir biçimde cevaplandırılabilmesini sağlamaktır. Dolayısıyla TTKT m. 407/2, TTKT m. 437'de düzenlenen pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkıyla da yakından ilgilidir. TTKT, Madde Gereçekleri, 407. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 03.10.2006). Tasarıya göre denetçi ve işlem denetçisi kavramları için ayrıca bkz. TTKT m. 400, m. 554.

³³⁷ Tasarı, komiserin GK'lara katılma yükümlülüğü bakımından şirketleri ikiye ayırarak düzenlemiştir. TTKT m. 407/3'e göre, "Sanayi ve Ticaret Bakanlığının çıkaracağı tebliğde belirtilen şirketlerin genel kurullarında Sanayi ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi bulunur. Diğer şirketlerde komiserlik görevini yerine getirecek olanlar ve bunların nitelikleri Adalet Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının birlikte çıkaracakları bir yönetmelikle belirlenir. Komiserlerin toplantıya katılma giderleri ve ücretleri ilgili şirket tarafından karşılanır. Şirket genel kurul toplantıları ile bu toplantıda bulunacak komiserlerin görev ve yetkileri ile ücret tarifeleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir".

³³⁸ Komiser istenmesi ve görevlendirme için bkz. İkinci Bölüm, III, B.

³³⁹ TTK m. 353/b. 9 ve Kom. Yön. m. 20/1'de, olağan ve olağanüstü GK toplantısı ayrımı yapılmaksızın, sadece "GK toplantısı" ifadesi kullanıldığından bu yükümlülük her iki toplantı için de geçerlidir. Bkz. **Öçal, Akar**: Anonim Şirketlerde Denetçilerin Genel Kurullarda Hazır Bulunma Mükellefiyeti, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, Cilt 12, S. 1, Eskişehir 1976, s. 403; **A. Kaya**, s. 170.

durumda denetçilerin pay sahiplerine açıklama yapmaları gerekir. Denetçiler, kendilerine soru yöneltilmemiş bile olsa açık olmayan ya da şüpheli gördükleri konularda pay sahiplerine açıklama yapma ihtiyacı da duyabilirler. GK'ya katılarak, GK toplantılarıyla ilgili olarak YK'na verilen görevlerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilirler, kendi ibraları hakkındaki eleştirilere cevap verme imkânı bulurlar³⁴⁰.

Denetçilerin sayısı birden fazla ise, GK'da hazır bulunma yükümlülüğü bütün denetçiler için kurul halinde geçerlidir³⁴¹.

2) Yönetim Kurulu Üyelerinin Katılma Yükümlülüğü

TTK'nda YK üyelerinin GK toplantısında hazır bulunma yükümlülüklerine ilişkin açık bir hüküm bulunmamasına karşılık, YK üyelerinin de toplantıda hazır bulunmak zorunda oldukları kabul edilmektedir³⁴².

TTK, YK'na GK toplantılarıyla ilgili pek çok görev yüklemiştir. YK'nun, pay sahiplerinin toplantıya ve tartışmalara katılma ve oy kullanma yetkilerinin bulunup bulunmadığının saptanması için gerekli önlemlerin alınması; tutanağın tutulması (TTK m. 375); hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesi (TTK m. 376); tutanağın noterce onaylanmış bir suretinin derhal sicil dairesine verilerek gereken hususların tescil ve ilan ettirilmesi (TTK m. 378) gibi görevleri bulunmaktadır. Bütün bu görevler, YK üyelerinin GK'ya katılması zorunluluğunu doğurur. Bununla birlikte, GK toplantılarında pay sahiplerinin sorularının cevaplandırılabilmesi, gerektiğinde şirket faaliyetleri konusunda ek ve ayrıntılı bilgiler verilebilmesi, YK üyelerinin GK'ya temsilci aracılığıyla değil; bizzat katılmalarını da gerektirir. Bu, özellikle pay sahiplerinin bilgi alma hakkını düzenleyen TTK m. 363'ün tam bir uygulama alanına kavuşabilmesi için önemlidir³⁴³.

---

³⁴⁰ **Öçal**, Denetçiler, s. 401–402; **A. Kaya**, s. 170.

³⁴¹ TTK m. 353'ün lafzı ve birden fazla sayıdaki denetçilerin bir kurul oluşturmasına ilişkin TTK m. 347/1 hükmü, birden fazla denetçinin GK'ya kurul halinde katılmaları gerektiğini göstermektedir. Bkz. **Öçal**, Denetçiler, s. 402–403; **A. Kaya**, s. 169–170.

³⁴² **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılmak Yükümü Var mıdır?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 379; **A. Kaya**, s. 184–185; **Helvacı**, s. 42; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 312–313.

³⁴³ **Teoman**, Katılma Yükümü, s. 379–380; **A. Kaya**, s. 185; **Helvacı**, s. 42.

Nitekim Kom. Yön. m. 20/1 uyarınca, YK üyeleri GK'da bizzat bulunmak zorunda olup, komiser de YK üyelerinden en az bir üyenin toplantı yerinde bulunup bulunmadığını kontrol etmek yükümlülüğü altındadır (Kom. Yön. m. 31/1/b. c).

3) Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Denetçilerin Bulunmaması

Kom. Yön. m. 20/2'ye göre, olağan GK toplantılarında YK üyelerinden en az bir üye ile denetçilerden en az birisinin hazır bulunmaması halinde toplantı yapılamaz³⁴⁴. Aynı şekilde, komiser, olağan GK toplantılarında YK üyelerinden ve denetçilerden en az birisinin toplantı yerinde hazır olmadığını tespit ettiği takdirde toplantının açılmasına izin vermez ve durumu tutanağa bağlayarak ilgililerle birlikte imzalar (Kom. Yön. m. 31/c, m. 31/3).

TTK'nda YK üyeleri ya da denetçilerin GK toplantısına katılmamalarının yaptırımının ne olduğu, daha da önemlisi bunun GK toplantısına etkisi konusunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Kom. Yön.'nin ilgili hükümleri TTK'na rağmen getirilmiş hükümler olduğundan geçerli olmamaları gerekir³⁴⁵. Bu durum, sadece kanun veya esas sözleşmenin kendisine yüklediği görevleri yerine getirmeyen YK üyeleri ya da denetçilerin sorumluluklarını gündeme getirmelidir (TTK m. 336/b. 5, m. 359)³⁴⁶.

D) Genel Kurula Katılmasına İzin Verilenler (Dinleyiciler)

GK toplantısına katılmasına izin verilen dinleyiciler kavramı, GK'a katılma hakkına sahip olan kişiler ile görevleri gereği GK'a katılmak zorunda olan kişiler dışında kalan

---

³⁴⁴ YK üyeleri ile denetçilerin olağanüstü GK'larda da bizzat bulunmakla yükümlü olmalarına rağmen, Kom. Yön.'nin sadece olağan GK için böyle bir yaptırım getirmesi anlamsızdır. Bkz. **Helvacı**, s. 45, dn. 96.

³⁴⁵ Bu düzenleme, YK üyelerinin ve denetçilerin GK toplantısı yapılmasına engel olabilmeleri sonucunu doğurur. Bunun gibi, örneğin herhangi bir nedenle YK üyelerinin ya da denetçilerin görevlerinin sona ermiş olması halinde organ yokluğu söz konusu olacağı için GK'un yapılamaması ihtimaliyle de karşılaşılabılır. Bkz. **Helvacı**, s. 44–45. Aynı yönde **A. Kaya**, s. 171.

³⁴⁶ **Teoman**, Katılma Yükümü, s. 382; **Öçal**, Denetçiler, s. 403–404; **Helvacı**, s. 43; **A. Kaya**, s. 171.

örneğin, basın mensupları, pay sahiplerinin hukuk danışmanları, teknik konularda uzman olan veya toplantıyı bilimsel amaçla izlemek isteyen kişileri kapsayan geniş bir kavramdır³⁴⁷.

Dinleyicilerin GK toplantısına katılıp katılamayacaklarına ilişkin TTK’nda ya da Kom. Yön.’de herhangi bir düzenleme mevcut olmamakla birlikte bunu engelleyen açık bir hüküm de yoktur. Bu husus, aslında anonim şirket GK toplantısının kamuya açık bir şekilde yürütülüp yürütülemeyeceği ile ilgilidir³⁴⁸.

TTK m. 279/2/b. 7’nin geniş yorumlanması ile ve özellikle sözleşme özgürlüğü ilkesinden yola çıkılarak, dinleyicilerin GK toplantısına katılabilecekleri, anonim şirketin esas sözleşmesi ile kararlaştırılabilmelidir³⁴⁹. Esas sözleşme ile getirilen düzenleme, dinleyicilerin niteliklerini veya sıfatlarını da belirleyebilir³⁵⁰.

Dinleyicilerin GK toplantısına katılıp katılamayacakları sorunu, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm olmadığında önem kazanmaktadır. Doktrinde, şirket yetkili organlarının GK toplantısını izlemelerinde şirket çıkarları açısından yarar gördükleri kişileri, dinleyici olarak çağırabilecekleri kabul edilmektedir³⁵¹.

Buna karşılık, anonim şirket GK’u, TTK m. 360 uyarınca kapalı bir organ durumundadır. TTK m. 360’da GK’a katılma hakkına sahip olanlar belirlendikten sonra, TTK m. 361 ile bu kişiler dışında kalan kişilerin toplantıya katılma hakkına sahip olmadığı hükme bağlanmıştır. Ancak TTK m. 361/2 ve m. 361/3 birlikte değerlendirildiğinde, pay sahiplerinin GK toplantısına katılma hakkına sahip olmayan herkesin katılmasına itiraz edebilecekleri değil; sadece pay sahibi olduğunu ileri sürerek GK’a katılmak isteyen kişilerin katılmasına itiraz edebilecekleri sonucuna varılmalıdır. Dolayısıyla pay sahipleri, dinleyicilerin GK’a katılması durumunda, GK’un kamuya kapalı bir biçimde yürütülmesini istemek veya dinleyicilerin toplantıya katılmasına itiraz etmek hakkına sahip değildirlir³⁵².

---

³⁴⁷ **Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına <<Dinleyicilerin>> Katılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 225; **Doğrusöz,** GK Toplantıları, s. 20.

³⁴⁸ **Teoman,** Dinleyicilerin Katılması, s. 225.

³⁴⁹ **Arslanlı,** C. II, s. 36; **Teoman,** Dinleyicilerin Katılması, s. 226; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** s. 544; **Pulaşlı,** Şirketler, s. 314; **Çevik,** s. 809; **Doğrusöz,** GK Toplantıları, s. 20.

³⁵⁰ **Teoman,** Dinleyicilerin Katılması, s. 226.

³⁵¹ **Çevik,** s. 809; **Teoman,** Dinleyicilerin Katılması, s. 230–231.

³⁵² **Teoman,** Dinleyicilerin Katılması, s. 231.

Anonim şirket yetkili organı tarafından davet edilen dinleyicilerin GK toplantısına katılmasına karar vermeye GK başkanı yetkilidir³⁵³. GK başkanı, dinleyicilerin toplantıya alınması hakkında verdiği olumlu ya da olumsuz kararını, GK’da bulunanlara toplantının başında duyurmalıdır. Başkanın bu bildirim yapmaması halinde komiser ya da YK’nun onu uyarması gerekir. Pay sahiplerinin, bu karara karşı, TTK m. 361/2 uyarınca değil; başkanın kararının yerinde olup olmadığına yönelik olarak itiraz hakları vardır. Bu durumda GK’un, olağan karar yetersayısı ile (TTK m. 378) sorunu çözmesi gerekir³⁵⁴.

GK toplantısının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve pay sahiplerinin iradelerinin etkilenmemesi için dinleyiciler toplantı salonunda ayrı bir yere oturtulmalı, görüşmelere müdahale eden davranışlarına izin verilmemelidir³⁵⁵. Alınan tüm önlemlere rağmen, dinleyiciler oylamaya katılmışlarsa alınan bu karar iptal edilebilir nitelikte bir karardır³⁵⁶.

Bu noktada, esas sözleşme ile GK’ya katılmasına izin verilmiş olan ya da şirket yetkili organlarınca dinleyici olarak çağırılan kişilerin GK’ya elektronik ortamda katılıp katılamayacakları sorusu akla gelebilir. Kanımızca bu soruya verilecek cevap olumsuzdur. Çevrim içi katılımlı GK’ların en önemli işlevi, toplantıda hazır bulunacak durumda olmayan pay sahiplerinin oy haklarının boşa gitmesini önlemek ve böylece iradelerinin GK’ya tam olarak yansımaları sağlamaktır. Hâlbuki dinleyicilerin, kural olarak GK’ya katılma hakları bile yoktur; pay sahibi sıfatı taşımazlar, pay sahipliği haklarından yararlanmalarına izin verilemez. Üstelik, dinleyicilerin (örneğin, basın mensuplarının) böyle bir imkândan yararlanmalarına izin verilmesi ile GK’un kamuya açık olmaması ilkesi ihlal edilmiş olacaktır. Bununla birlikte, istisnaen, teknik bilgisine başvurulması gereken ancak toplantıda bulunamayacak bir uzmana, sadece konuşma süresiyle sınırlı olmak üzere, elektronik ortamda GK’ya katılması için izin verilmesi düşünülebilir. Bunun için esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması ve toplantıdan önce kendisine bir kişisel tanıtım numarası ulaştırılmış olması şarttır.

---

³⁵³ Bu konuda yetkili olan GK başkanı, toplantının açılışında toplantı başkanlığının oluşumu aşamasındaki geçici başkan değil; GK’un asıl başkanıdır. Bkz. **Teoman**, Dinleyicilerin Katılması, s. 232.

³⁵⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544; **Teoman**, Dinleyicilerin Katılması, s. 234–235; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 20.

³⁵⁵ **Çevik**, s. 809; **Teoman**, Dinleyicilerin Katılması, s. 235. Ancak bizim de katıldığımız bir görüş uyarınca, GK’ya teknik bilgi vermek üzere gelen kişilerin GK başkanının izni ile kendilerine yöneltilen sorulara cevap vermeleri ve açıklama yapmaları mümkündür, bu durum onların müzakerelere katıldıkları anlamına gelmez. Bkz. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 103.

³⁵⁶ **Teoman**, Dinleyicilerin Katılması, s. 239; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 94. İmregün, “karara katılma” kavramını geniş yorumlamakta ve iptal davası hakkının, sadece oy verme halinde değil; dinleyicilerin görüşmelerde pay sahipleri gibi söz alarak GK iradesini etkilemeleri halinde de tanınması gerektiğini savunmaktadır. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 102–103. Aynı yönde **Pulaşlı**, Şirketler, s. 314–315.

II) GENEL KURULUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI

Toplantıya çağrı, kanun ve esas sözleşmeye göre yetkili organ veya kişiler tarafından pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilen ve toplantının yerini, zamanını, gündemini ve katılma koşullarını içeren ilan ve/veya mektup şeklinde yazılı bir irade beyanı veya bildirimidir. Bu irade beyanı veya bildirim, pay sahiplerine ya da temsilcilerine yöneltilmesi hukuken zorunludur ancak onlara ulaşmış olması veya ulaştığının belgelenmesi gerekmez³⁵⁷.

Bütün pay sahiplerine veya temsilcilerine yönelik olarak ve TTK ile esas sözleşmede belirtildiği şekilde GK toplantısına çağrı yapılması, anonim şirket GK toplantısının ve o kurulda alınan kararların geçerlilik şartı olarak kabul edilmektedir³⁵⁸. Çağrının, aynı zamanda, şekil ve öz bakımından olağan bir dikkat ve özeni gösteren her pay sahibinin belirli bir yer ve zamanda GK'un toplanacağını anlayabileceği nitelikte de olması gerekir³⁵⁹.

GK'un toplantıya çağrılması, TTK m. 364 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. TTK m. 364'de çağrının yapılacağı zamanla ilgili olarak GK'un olağan ve olağanüstü toplantısı ele alınmış; TTK m. 365 ila m. 367'de çağrıya yetkili olanlar sayılmış³⁶⁰ ve TTK m. 368'de de çağrının şekli belirtilmiştir.

A) Çağrıya Yetkili Olanlar

1) Yönetim Kurulu

Anonim şirket GK'unu olağan ve olağanüstü olarak toplantıya çağırmakla yetkili olan asıl organ YK'dur. YK'u, GK'u yılda en az bir defa olmak üzere hesap döneminin sonundan itibaren üç ay içinde olağan ve lüzumu halinde herhangi bir zamanda olağanüstü olarak toplantıya çağırmakla görevlidir (TTK m. 364, m. 365).

---

³⁵⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 63-64.

³⁵⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 63. GK'un toplantıya çağrılmasının tek istisnası, TTK m. 370'de düzenlenen çağrısız GK'dur.

³⁵⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 64.

³⁶⁰ TTKT, YK ve azlığı GK toplantısına çağrı yapmakla görevlendirmiş; TTK'nun aksine, denetlemeye ilişkin yeni sistemin gereği olarak denetçiye bu görevi vermemiştir. Denetleme için bkz. TTKT m. 397 vd.

YK, GK'ü toplantıya çağrı yetkisini, kurul halinde kullanır³⁶¹. Buna göre YK, GK'ü toplantıya çağırabilmek için, şirket esas sözleşmesinde aksine bir düzenleme bulunmadığı takdirde, üyelerinden en az yarısından bir fazlası ile toplanmalı ve toplantıda bulunan üyelerin çoğunluğuyla karar vermelidir (TTK m. 330).

Azledilen veya görev süresi sona eren³⁶², seçimine dair karar yok veya batıl olan ya da sonradan iptal edilen ve iptal hükmü kesinleşmiş bulunan YK'nun, GK'ü toplantıya çağırma yetkisi yoktur. Aksi halde, alınan çağrı kararı ve bu çağrı üzerine toplanan GK'da alınan kararlar yok hükmünde olur³⁶³.

2) Denetim Kurulu (Denetçi)

Denetçilerin GK'ü toplantıya çağrı yetkisi, YK'na oranla daha dar tutulmuştur. Denetçiler³⁶⁴, “zaruri ve müstacel sebeplerin” çıkması halinde GK'ü olağanüstü toplantıya (TTK m. 355, m. 365, Kom. Yön. m. 9/b/2); YK'nun ihmali halinde GK'ü olağan ve olağanüstü toplantıya (TTK m. 353/1/b. 8, Kom. Yön. m. 9/b/1) çağırabilirler. Ayrıca şirket YK üyeleri veya müdürleri aleyhine azlığın şikâyetinde bulunması durumunda, düzenleyecekleri

---

³⁶¹ Arslanlı, C. II, s. 13; Çevik, s. 784; İmregün, Ortaklıklar, s. 91; Moroğlu, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 71.

³⁶² “Çağrı” başlığı altında ve “Yetkili ve görevli organlar” kenar başlığı ile düzenlenen TTKT m. 410 “genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, YK tarafından toplantıya çağrılabilir” hükmüne yer vermiştir. YK'nun görevi, süreli olarak seçilmeleri halinde sürenin dolması ile, sürenin belirtilmediği hallerde ise üst sınır olan üç yılın bitimi ile son bulur (TTK m. 314, TTKT m. 362). TTKT m. 410 hükmü, kendi görev sürelerinin dolmasından önce yeni YK'nun seçimi için GK'ü toplantıya çağırmakta ihmalkâr davranan YK'nun, bundan sonra da GK'ü toplantıya çağırmaması ve görevini yetkisiz şekilde bir süre daha devam ettirmesi sonucunu doğurabilir. Bu nedenle, gerekçede de tatmin edici bir açıklama getirilmemiş olan bu hükmün doğruluğu tartışılabilir kanaatindeyiz.

³⁶³ Seçimlerine ilişkin karara karşı açılan iptal davası devam eden YK'nun yaptığı toplantı çağrısı ise geçerlidir. Çünkü iptal edilebilir kararlar, mahkemece kesin hükümle iptal edilinceye kadar geçerlidirler. Seçim kararının, iptal davası sonunda kesin bir hükümle iptal edilmesi halinde de, hukuk güvenliğinin sağlanması için YK'nun yaptığı çağrının ve bu çağrı üzerine GK'da alınan kararların geçerli olduğunun kabul edilmesi gerekir. Bkz. Moroğlu, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 70–71. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 06.07.1978, 3158/3661 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 18.09.2006).

³⁶⁴ Anonim şirkette bir denetçi bulunuyorsa, bu kişi GK'ü tek başına toplantıya çağırmaya yetkilidir. Ancak denetçi sayısı birden fazla ise denetçiler kararlarını kurul halinde verdiklerinden (TTK m. 347), çağrı kurul kararı ile yapılmalıdır. Bkz. Arslanlı, C. II, s. 14; Teoman, Ömer: Anonim Ortaklıkta Denetçiler Genel Kurulu Tek Başlarına Toplantıya Çağırabilirler mi? -Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Üstüne Düşünceler-, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 375; Çevik, s. 785; Pulaşlı, Şirketler, s. 300. Yargıtay, iki kişiden oluşan denetim kurulunda kurul halinde toplanıp karar alınmasına gerek kalmaksızın, her denetçinin GK'ü olağanüstü toplantıya çağırabileceğini ifade etmiştir. 11. HD., T. 08.11.1978, 4528/5066 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 18.09.2006).

raporla birlikte “lüzumu halinde” de GK’u olağanüstü toplantıya çağırma yetkileri vardır (TTK m. 356, Kom. Yön. m. 9/b/2).

Denetçiler, “zaruri ve müstacel sebeplerin varlığı” veya “YK’nun ihmali” hallerini, kendiliklerinden ya da azlığın yahut pay sahiplerinin TTK m. 356, m. 366 ve m. 367 uyarınca başvuruları üzerine takdir ederler. Ancak bu takdirlerin keyfi olmaması, objektif ve somut nedenlere dayanması gerekir³⁶⁵. TTK m. 364’e göre, her hesap döneminin sonundan itibaren üç ay içinde GK’un olağan toplantıya çağırılmamış olması bir ihmali oluşturur ve denetçilerin GK’u olağan toplantıya çağırma yetkisi doğar³⁶⁶. Ölüm, istifa, görev süresinin bitimi, YK’nun seçimine dair kararın butlanının veya yokluğunun söz konusu olması, YK üyelerinin devamsızlığı, aylarca toplanamamaları, boş üyeliklerin doldurulamaması gibi haller ise “zaruri ve müstacel haller”e örnek olarak sayılabilir³⁶⁷.

Denetçilerin zaruri ve müstacel sebepler bulunmadan veya YK’nun ihmali söz konusu olmadan GK’u toplantıya çağırılmaları halinde bu çağrı, kanunun aradığı şartlar yerine gelmediği ve yetkisizlik nedenleriyle yok sayılmalıdır³⁶⁸.

3) Azlık

Azlık pay sahiplerinin, GK’u olağanüstü toplantıya çağırabileceği TTK m. 366 ve m. 367 ile Kom. Yön. m. 9/c’de düzenlenmiştir. Bu hükümler uyarınca, azlığın GK’u doğrudan olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi yoktur; bu yetkiyi ancak mahkeme izni ile elde edebilir ve kullanabilirler³⁶⁹. Öte yandan, azlık bu hakkını sadece olağanüstü GK toplantısı için kullanabilir; azlığın GK’u olağan toplantıya çağırma yetkisi de yoktur³⁷⁰.

TTK m. 366’ya göre, şirket sermayesinin en az onda biri değerinde (veya esas sözleşmede öngörülen daha düşük oranda) paya sahip olan pay sahiplerinin, gerektirici

---

³⁶⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 73.

³⁶⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 15; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 91; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 392.

³⁶⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 73; **Ülkü**, s. 579; **Manavgat, Çağlar**: Denetçilerin “Zaruri ve Müstacel” Sebeplerle Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Olağanüstü Toplantıya Çağırması, BATİDER, C. XIX, Sayı 2, Ankara 1997, s. 37-38.

³⁶⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 73; **Manavgat**, Zaruri ve Müstacel Sebepler, s. 39-40.

³⁶⁹ **Moroğlu, Erdoğan**: Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, s. 176.

³⁷⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 15; **Moroğlu**, Azınlık Daveti, s. 177.

sebepleri bildiren yazılı talepleri ile birlikte, öncelikle YK'na GK'ı toplantıya çağırması için başvurmaları gerekir³⁷¹. YK, bu halde GK'ı toplantıya çağırmaya veya gündeme madde eklemeye mecburdur (TTK m. 366). Eğer talep YK tarafından açık veya zımnen reddedilirse, azlık, bu defa denetçilere başvurmaldır. İleri sürülen çağrı nedenlerine göre, olağanüstü GK toplantısı yapılmasının zaruri ve müstacel (TTK m. 355) olmaması sebebiyle çağrı talebinin denetçiler tarafından da reddolunması halinde, azlığın, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesine başvurarak GK'ı toplantıya çağırarak ya da gündeme madde ekletmek hususunda kendilerine yetki verilmesini istemek hakları doğmuş olur. Mahkemenin, azlığın bu istemini dinleyebilmesi için, sahip oldukları pay senetlerini veya henüz pay senedi çıkarılmamışsa ilmühaberlerini GK'un ilk toplantısının sonuna kadar geçerli olmak üzere bir bankaya rehin olarak tevdi etmeleri şarttır (TTK m. 356/3, m. 367/c. 3). Mahkeme tarafından yetkili kılındıkları takdirde³⁷², GK'ı toplantıya çağırarak görevi, azlığa ait olur ve çağrıya ilişkin ilanlarda veya mektuplarda mahkemenin izni de yazılır (TTK m. 367)³⁷³.

---

³⁷¹ TTK m. 366'nın düzenlemesi, Tasarıya da bazı değişikliklerle aynen yansıtılmıştır. "Azlık" başlığı altında düzenlenen ve "Genel olarak" kenar başlığını taşıyan TTKT m. 411/1'e göre, "sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir". Görüldüğü üzere, azlık kavramının, kapalı tip anonim şirketlerde ve HAAŞ'de farklı yüzdelerde (SPK m. 11/8) tanımlandığı maddede açıkça belirtilmiştir. Bunun dışında Tasarı hükmünde olağan/olağanüstü GK ayrımı yapılmadığı için azlık, GK'a, olağan veya olağanüstü toplantı çağırısında bulunulması için YK'na başvurabilir. TTKT m. 411/2 ile de gündeme madde konulması istemine süre bakımından bir sınır konmuş ve bu istemin, çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olması gerektiği hükme bağlanmıştır. Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacak ilanda, gündemin gösterilmesi zorunlu olduğuna göre bu yerinde bir düzenlemedir. TTKT m. 411/3 uyarınca ise, "çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır". Hüküm, uygulamada çağrı için YK'na başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihinin ispatı sorun yarattığı için getirilmiş bir hükümdür. Mahkemenin izni için YK'na başvuru yolunun tüketilmiş olması şart olduğundan, bunun ispatlanması önem taşımaktadır. TTKT, Madde Gereklere, 411. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

³⁷² Mahkeme, TTK'nda öngörülen şekli şartların yerine getirilip getirilmediği ve azlık tarafından toplantı için gösterilen gerektirici sebeplerin haklı olup olmadığını inceleyerek azlığın GK'ı toplantıya çağırabilmesi konusunda olumlu veya olumsuz bir karar verir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 393; **Yasaman, Hamdi**: Anonim Ortaklıklarda Azlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 1995, s. 450-451; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 74; **Ülkü**, s. 582. Azlığın mahkemeye yaptığı başvurunun niteliği, incelenmesi ve temyizi hakkında ayrıca bkz. **Moroğlu**, Azınlık Daveti, s. 182 vd.

³⁷³ "Mahkemenin izni" kenar başlığını taşıyan TTKT m. 412'ye göre, "pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurul toplantıya çağırılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir. Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinden inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir". Hüküm, TTK m. 367'den bazı yönlerle ayrılmıştır. YK tarafından azlığın istemine yedi iş günü

YK veya denetçilerin, azlık başvurusunda belli bir süre belirtilmişse bu süre içinde; belli bir süre belirtilmemişse uygun bir süre içinde GK'ı toplantıya çağırıp çağırma konusunda bir karar vermeleri gerekir. Uygun bir süre içinde YK veya denetçilerin bir karar almaması ya da başvuruyu kabul etmekle birlikte toplantıyı amaca aykırı düşecek şekilde uzak bir tarihe koymaları halinde başvuru reddedilmiş sayılır ve azlığın mahkemeye başvurabilmesi yolu açılmış olur³⁷⁴.

4) Çağrıya Yetkili Olan Diğer Kişiler

Tasfiye halinde bulunan bir anonim şirkette GK, tasfiye işlerinin gerektirdiği konular hakkında karar vermek üzere, esas sözleşme veya GK kararıyla atanan tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır (TTK m. 440/2, Kom. Yön. m. 9/d). Esas sözleşme veya GK kararıyla tasfiye memuru atanmadığı takdirde toplantıya çağrı, tasfiye memuru sıfatıyla YK tarafından yapılır (TTK m. 441/1/c. 1)³⁷⁵. İflas halinde ise, müflis şirketin kanuni temsilcisi iflas idaresi olduğundan, GK'un toplantıya çağrısını da iflas idaresi yapar (İİK m. 226).

Anonim şirketin zorunlu organlarından birinin mevcut olmaması veya toplanamaması yahut karar alamaması ve bu durumun başka bir şekilde giderilememesi halinde, şirkete, asliye ticaret mahkemesi tarafından mevcut olmayan organın görevini üstlenmek üzere bir kayyım atanabilir (TTK m. 1 yollamasıyla TMK m. 427/b. 4, Kom. Yön. m. 9/g). Bu takdirde, görevini üstlendiği organa ait çağrı yetkisini kayyım kullanır³⁷⁶. Anonim şirketin idare ve

---

içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, azlık mahkemeye başvurabilecektir. Mahkemenin izni halinde GK'ı toplantıya çağırma görevi, azlığa değil; mahkeme tarafından görevleri ve yetkileri belirlenen kayyım aittir. Mahkeme, zorunluluk halinde duruşma yapabilir ve kararı temyiz edilemez.

³⁷⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 392; **Moroğlu**, Azınlık Daveti, s. 179–180. TTKT m. 411/4, YK'nun başvuruyu kabul ettiği takdirde, hangi sürede toplantıya çağrı yapması gerektiğini hükme bağlamış, böylece süreye ilişkin uygulamada ortaya çıkabilen sorunlar ortadan kaldırılmıştır. Buna göre, “yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır; aksi halde çağrı istem sahiplerince yapılır”. GK en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılmadığı takdirde, azlığın mahkemeye başvurup karar almasına gerek yoktur; GK doğrudan azlık tarafından toplantıya çağrılabilir. Sürenin başlangıcı belirlemek sorun yaratmamalıdır. Kırk beş günlük sürenin başlangıç tarihi, YK'nun karar tarihidir. Çağrının kabul edildiği, makul bir süre içinde talep sahiplerine bildirilmemişse, talep sahiplerinin çağrı haklarının doğduğunun kabulü gerekir. YK'nun toplanması ve bildirim göz önüne alınırsa makul süre, on – on iki gündür. En az on beş günlük ilan süresi ve diğer hazırlıklar da dikkate alınacak olursa kırk beş günlük sürenin uygun olduğu sonucuna varılabilir. TTKT, Madde Gereklere, 411. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

³⁷⁵ Tasarı, TTK m. 440/2 hükmünü değiştirmemiş; tasfiye memurlarının görevleri ile ilgili konular için GK'ı toplantıya çağırabileceklerini düzenlemiştir (TTKT m. 410/c. 2). Tasfiye memurlarının esas sözleşme veya GK kararıyla atanmadığı durumlarda da, bu yetki, TTK'nda da olduğu gibi YK'ndadır (TTKT m. 536/1).

³⁷⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 394; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 78; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 302.

temsil yetkisinin veya denetiminin mahkeme tarafından HUMK m. 103 vd. hükümleri uyarınca ihtiyati tedbir olarak yeddi adile bırakıldığı hallerde ise, GK' u toplantıya çağırma yeddi adil yetkilidir³⁷⁷.

Kom. Yön. m. 9/g/2'ye göre, pay sahiplerinin tamamının GK olarak toplanmak istediklerini imzaları noterce onaylanmış bir yazı ile STB'na bildirmeleri durumunda yalnızca şirket organlarının oluşturulması amacıyla da toplantı yapılabilir³⁷⁸.

B) Çağrının Şekli

Anonim şirketin GK'unun ne şekilde toplantıya çağrılacağı, TTK m. 368 ve Kom. Yön. m. 11'de düzenlenmiştir. Bu hükümlerle güdülen amaç, bütün pay sahiplerinin GK toplantısından haberdar edilmelerini sağlamaktır. Böylece pay sahipleri, GK'a katılarak paydan doğan haklarını kullanabilir ve şirketin geleceğinde söz sahibi olabilirler³⁷⁹. Çağrı şeklini düzenleyen bu hükümler, çağrıyı yapanların, bir kısım pay sahiplerini GK dışında bırakarak şirketi kendi istekleri doğrultusunda yönetmek gibi kötü niyetlerini engelleme amacı da taşır. Bu yönleriyle kamu düzenine ilişkin ve emredici nitelikte hükümlerdir³⁸⁰.

GK'un toplantıya çağrı şekli şirket esas sözleşmesinde yer alması gereken bir husustur (TTK m. 279/b. 7 ve 9). TTK m. 368 ve Kom. Yön. m. 11'de düzenlenen çağrı şekline ek olarak esas sözleşmede başka bir suretle de çağrı yapılacağı öngörülebilir. Bu durumda, toplantıya çağrının bu şekle de uygun olarak yapılması gerekir³⁸¹.

---

³⁷⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 77–78.

³⁷⁸ Kom. Yön., GK toplantısına çağrı yapmaya yetkili olan kişi veya organlar arasında kanunda düzenlenmemiş olan bir ekleme yapmaktadır. Ancak emredici nitelikte olan çağrı yetkisinin yönetmelik hükmü ile düzenlenmesi mümkün değildir. Nitekim pay sahipleri, herhangi bir sınırlama olmaksızın istedikleri bütün konuları görüşebilecekleri bir GK toplantısını, kimseden izin almaya veya bildirim yapmaya gerek olmaksızın zaten TTK m. 370 çerçevesinde çağrısız olarak yapabilmektedirler. TTK m. 370 karşısında Kom. Yön.'nin getirdiği bu hüküm, gereksiz, pay sahiplerine fazladan masraf yükleyecek ve zaman kaybına neden olacak bir hükümdür. Bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 302–303; **Helvacı**, s. 34–35.

³⁷⁹ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 93; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 304; **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 17.

³⁸⁰ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 64.

³⁸¹ **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 17; **Ülkü**, s. 584; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet, s. 5; **Yiğit**, s. 95.

1) İlan Yapılması ve Çağrı Mektuplarının Gönderilmesi

GK toplantısına çağrı, esas sözleşmede gösterilen şekilde ve herhalde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde (TTK m. 37/4) ilanla yapılır. İlanın, toplantı ve ilan günleri hariç olmak üzere toplantıdan en az iki hafta önce yapılması şarttır (TTK m. 368, Kom. Yön. m. 11)³⁸².

İlan yapılmasının yanında, nama yazılı pay senedi sahipleri ile önceden şirkete bir pay senedi tevdi ederek adresini bildiren hamile yazılı pay senedi sahiplerine taahhütlü mektup da gönderilir. Nama yazılı pay senedi sahiplerinin adresleri, pay defterine kayıtlı olduklarından şirketçe zaten bilinmektedir³⁸³. Hamile yazılı pay senedi sahiplerinin ise kim oldukları ve adresleri bilinmediğinden, bu kişilere taahhütlü mektup gönderilemez. Hamile yazılı pay senedi sahiplerine mektup gönderme zorunluluğu ancak senet sahibinin en az bir hamile yazılı senedini veya senet sahibi olduğunu gösteren bir belgeyi önceden şirkete tevdi etmesi ve adresini bildirmesi ile doğar³⁸⁴.

İlanın yapılması için TTK m. 368’de öngörülen iki haftalık süre, taahhütlü mektupların gönderilmesi için de geçerlidir. Dolayısıyla mektupların postaya verilmesi tarihi ile toplantı tarihi arasında iki haftalık bir süre bulunmalıdır³⁸⁵.

SPK m. 11/6 ve Kom. Yön. m. 11/a/1 uyarınca, nama yazılı olarak ihraç edilmiş olup borsalarda veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda devamlı işlem gören pay senetleri hakkında TTK m. 368’de öngörülen taahhütlü mektup gönderilmesine ilişkin hüküm uygulanmaz³⁸⁶.

2) Çağrının Elektronik Ortamda Yapılması

Anonim şirketlerde GK toplantılarına çağrının elektronik ortamda yapılması imkânı, Tasarının “Çağrının şekli” kenar başlığını taşıyan m. 414 hükmü ile sağlanmıştır.

---

³⁸² İki haftalık süre, anonim şirketlerin GK toplantılarına hazırlanmasını sağlamak amacıyla getirilmiş asgari bir süredir. Eğer ilan, birden fazla gazetede yapılmışsa, sürenin, son ilan gününden başlaması gerekir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 17; **Domaniç**, s. 596.

³⁸³ Tüm çıplak pay veya ilmühaber sahipleri de pay defterine kaydedildiğinden, şirket bu kişilerin adreslerini de bilmektedir; dolayısıyla bu kişilere de GK toplantısına çağrı için taahhütlü mektup gönderilir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 18, dn. 56.

³⁸⁴ **Domaniç**, s. 597–598; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 394; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 304; **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 18; **Çevik**, s. 789; **Yiğit**, s. 97.

³⁸⁵ **Domaniç**, s. 598; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 395; **Ülkü**, s. 585.

³⁸⁶ Tasarının 414. maddesinin ikinci fıkrasında da, SPK m. 11/6 saklı tutulmuştur.

TTK m. 279’da olduğu gibi, Tasarıda da GK toplantısına çağrı şekli, esas sözleşmede gösterilmesi gereken hususlar arasında düzenlenmiştir (TTKT m. 339).

a) İnternet Sayfasına Toplantıya Çağrı İlanı Konması

Anonim şirket açısından en kolay ve hızlı çağrı şekli, şirketin internet sayfasına bir çağrı ilanı konmasıdır³⁸⁷. TTKT m. 414 hükmü de, GK toplantısına yapılacak çağrıya ilişkin olarak TTK m. 368’deki düzenlemeyi muhafaza etmekle beraber çağrının, şirketin internet sitesinde yayımlanacak bir ilanla da yapılmasını zorunlu kılmıştır. Tasarının düzenleme şekline göre internet sitesine konacak çağrı ilanı, çağrının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına alternatif olarak değil, gazetede ilanla birlikte yerine getirilmesi gereken zorunlu bir unsurdur.

İnternet sitesine konulacak çarı ilanı da, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacak ilana paralel olarak, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az iki hafta önce siteye konmalıdır.

b) Nama Yazılı Pay Senedi Sahiplerine E-posta Gönderilmesi

Tasarıda pay sahiplerinin, kendilerine e-posta gönderilerek GK’a çağrılacaklarına ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Ancak şirketin esas sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunması koşulu ile, pay sahiplerine e-posta yoluyla çağrı yapılması mümkündür. Nitekim TTKT m. 414’e göre GK toplantısına çağrı, kanundaki düzenlemeye ek olarak esas sözleşmede gösterilen şekilde de yapılabilir. TTKT m. 1528 uyarınca elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri e-posta adreslerini şirkete bildirmekle yükümlü olduklarından, şirket, bu pay sahiplerinin e-posta adreslerini zaten biliyor olacaktır.

TTKT m. 414, TTK m. 368 ile aynı nitelikte, emredici bir düzenlemedir ve esas sözleşme ile aksinin kararlaştırılması mümkün değildir. Dolayısıyla esas sözleşmeye konacak bir hüküm, şirketin iadeli taahhütlü mektup gönderme ve çağrıyı ilan etme yükümlülüklerini ortadan kaldıracak şekilde düzenlenemez.

---

³⁸⁷ Boros, <http://cclsr.law.unimelb.edu.au/research-papers/online.pdf> (son yararlanma: 22.09.2006), s. 19; Kayıhan, s. 614.

3) Çağrı Şekline Aykırılığın Yaptırımı

GK'un toplantıya çağrı şekline ilişkin TTK m. 368 ile getirilen düzenlemeye veya esas sözleşme ile getirilmiş olan ek hükümlere uyulmaksızın yapılan çağrı ile toplanan GK'da alınan kararlar yok hükmündedir³⁸⁸. Çağrının, bir pay sahibi ya da bir grup pay sahibine aykırı şekilde yapılması arasında da fark yoktur³⁸⁹.

Buna karşılık, TTK m. 368'deki toplantı ile çağrı arasında en az iki haftalık süre bulunması gerektiğine ilişkin hükme aykırılık, çağrının usulsüz olmasına ve o GK'da alınan kararların iptal edilebilirliğine yol açar³⁹⁰.

TTK m. 364/1 uyarınca her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde toplanması gereken olağan GK toplantısına, bu süre içinde bir toplantıyı imkânsız kılacak şekilde çağrı yapılması ise çağrının ve bu çağrı üzerine toplanan GK'da alınan kararların geçerliliğini etkilemez. Ancak bu durum, GK'ı toplantıya çağırmakla yükümlü olanların gecikme nedeniyle doğan zararlardan sorumlu olmalarına yol açar³⁹¹.

C) Çağrının İçeriği ve İçeriğe Aykırılığın Yaptırımı

GK toplantısı için yapılan çağrı, çağrının muhatabı olan pay sahiplerinin GK'la ilgili bilmeleri gereken tüm hususları içermelidir. Çağrıda, her şeyden önce, toplantının hangi şirketle ilgili olduğunun anlaşılması için şirketin ticaret unvanının yer alması gerekir. Ancak

---

³⁸⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 19; **Doğanay**, s. 1074; **Moroğlu, Erdoğan**: Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII, Ankara 1990, s. 44. Yargıtay'ın bu konuda birbiriyle çelişen kararları bulunmaktadır. Yargıtay ilk olarak, TTK m. 368'e uyulmaksızın yapılan çağrı ile toplanan GK'da alınan kararların iptal edilebilir kararlar olduğuna hükmetmiştir. TD., T. 24.11.1969, 4169/912 sa. ka. için bkz. **Moroğlu**, Davete Aykırılık, s. 48. Daha sonra bu içtihadını terk ederek, çağrı merasimine uyulmadan toplanan GK'da alınan kararların yoklukla malul olduğunu ifade etmiştir. 11. HD., T. 19.10.1982, 3800/3992 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 22.09.2006). Ancak Yargıtay'ın, son yıllarda önceki içtihadına döndüğü görülmektedir. 11. HD., T. 26.12.1991, 8182/6877 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr; 11. HD., T. 30.05.2002, 2581/5385 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 22.09.2006).

³⁸⁹ **Yiğit**, s. 98.

³⁹⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 19; **Moroğlu**, Davete Aykırılık, s. 47-48.

³⁹¹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 81.

unvan tam olarak yazılmamış bile olsa, o şirketi belirten herhangi bir ibarenin bulunması, yani çağrının hangi şirketin GK' u ile ilgili olduğunun anlaşılması yeterlidir³⁹².

GK toplantısına çağrıya ilişkin ilan ve taahhütlü mektuplarda toplantı yeri ve toplantı zamanının da gösterilmesi gerekir. Toplantının yapılacağı yer belirtilirken sadece il, ilçe, kasaba adının yazılmasıyla yetinilmemeli; adres, hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık olarak belirtilmelidir³⁹³. Aynı şekilde toplantı zamanının da gün ve saat olarak açıkça yazılması gerekir (Kom. Yön. m. 11/b).

Çağrıda, şirketin ticaret unvanı, toplantı yeri ve zamanı hiç belirtilmemiş, yanlış veya anlaşılabilir bir biçimde belirtilmiş ise, böyle bir toplantıda alınan GK kararlarına karşı pay sahiplerinin, TTK m. 381/b. 1 uyarınca çağrının gereği gibi yapılmamış olmasına dayanarak iptal davası açma hakları vardır.

TTK m. 369'a göre, çağrıya dair ilan ve mektuplarda toplantı gündeminin gösterilmesi kanuni bir zorunluluktur³⁹⁴. Pay sahipleri, GK toplantısına katılıp katılmama kararlarını ve katılmaya karar verdikleri takdirde yapacakları gerekli hazırlıkları toplantının gündemine göre belirleyeceklerinden GK'da nelerin görüşüleceği madde madde düzenlenmelidir³⁹⁵. İlan ve mektuplarda gündemin hiç gösterilmemiş olması, bu GK'da alınan kararların yoklukla malul olmasına³⁹⁶; gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmemesi ise kararların iptal edilebilir kararlar olmasına yol açar (TTK m. 381/1/b. 1).

---

³⁹² **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 81.

³⁹³ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 94; **Ansay**, s. 162; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1057; **Domaniç**, s. 593.

³⁹⁴ TTK m. 369'da "...davete dair olan ilan veya davet mektuplarında..." ibaresinde yer alan "veya" sözcüğünün TTK m. 368'in emredici hükmü karşısında "ve" şeklinde anlaşılması gerekir. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83, dn. 36.

³⁹⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 20; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 395; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 95; **Ansay**, s. 161; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83; **Çevik**, s. 795; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1057.

³⁹⁶ **Moroğlu**, gündemin çağrı ilan ve mektuplarında hiç gösterilmemesi halinde, GK kararların iptali kabil kararlar olduğunu ileri sürmüştür. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83-84. Bizim de katıldığımız görüşe göre ise, TTK m. 381/1/b. 1'de "gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmemesinden" bahsedilmiş olduğundan, gündemin ilan veya mektuplarda hiç gösterilmemiş olması bu madde kapsamına girmemelidir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 20; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 98.

GK'un gündeminde esas sözleşme değişikliği var ise, STB tarafından izin verilen değişik metin ile mevcut metnin birlikte ilanı ve ilgililere tebliği de şarttır (TTK m. 386, Kom. Yön. m. 11/b)³⁹⁷. Aksi takdirde, o GK'da alınan kararlar iptal edilebilir kararlar olur³⁹⁸.

Çağrı ilan ve mektuplarında, bunlardan başka, GK'un azlık tarafından toplantıya çağrılması halinde mahkemenin izninin (TTK m. 367); kâr ve zarar hesabının, bilânçonun, yıllık raporun, kârın nasıl dağıtılacağı hakkındaki tekliflerin ve denetçi raporlarının GK toplantısından on beş gün önce şirket merkez ve şubelerinde pay sahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulduğu hususunun yazılması gerekir (TTK m. 362, Kom. Yön. m. 11/b). Bu hususlar çağrıda yer almamışsa, usulsüz bir çağrı söz konusu olur ve ilgili olduğu GK kararları iptal edilebilir³⁹⁹.

Kom. Yön. m. 11/b, bunlar dışında, çağrının hangi organ tarafından yapıldığının; ilk toplantının herhangi bir nedenle ertelenmesi üzerine GK yeniden toplantıya çağrılıyorsa, ilk erteleme sebebi ile yapılacak toplantıdaki yetersayıların ve kendisini temsilci aracılığıyla temsil ettirecekler için temsil belgesinin örneklerinin de ilan ve çağrı mektuplarında yer alması gerektiğini hükme bağlamıştır⁴⁰⁰.

Anonim şirketin GK toplantısı için yapılacak çağrı, şartsız olarak yapılmalıdır. Pay sahiplerinin şartın gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda çoğunlukla güç olan araştırmalar yapmak durumunda bırakılmaları doğru olmadığı gibi, buna gerek de yoktur. Çağrı yapmaya yetkili olanlar, şartın gerçekleşeceğinin ya da gerçekleşmeyeceğinin anlaşılacağı tarihe kadar bekleyebilirler⁴⁰¹. Burada üzerinde durulması gereken husus, ilk GK toplantısının toplantı

---

³⁹⁷ TTKT m. 453'de de, esas sözleşmenin değişik taslağının değiştirilecek mevcut hükümlerle birlikte TTKT m. 414/1/c. 1 uyarınca ilan edileceği hükme bağlanmıştır.

³⁹⁸ **Moroğlu**, Davete Aykırılık, s. 46; **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 18.

³⁹⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 88. TTKT'nda belirtilmemekle birlikte, çevrim içi katılımlı bir GK yapılması halinde, bu hususun da çağrıya ilişkin ilan ve mektuplar ile esas sözleşmede kararlaştırılmışsa pay sahiplerine gönderilecek e-postalarda yer alması gerekir.

⁴⁰⁰ Kom. Yön.'nin bu hükmü, pay sahiplerini aydınlatması bakımından yararlı bulunabilir. Ancak TTK sisteminde yer almayan bir hükmün yönetmelikle getirilmesi uygun değildir ve TTK'nun emredici hükümleri karşısında herhangi bir sonucu yoktur. Buna karşılık çağrının, Kom. Yön.'ne uygun şekilde yapılması bir sakınca yaratmaz. Toplantıdan önce komiserin yapması gerekenleri düzenleyen m. 31/b'de, "toplantıya çağrının kanun ve esas sözleşmeye uygun olarak yapılıp yapılmadığını kontrol etmek" denilmiş, yönetmeliğin bu hükmüne atıf yapılmamıştır. Dolayısıyla bu hükme uyulmamasının toplantının işleyişi açısından olumsuz bir sonucu da söz konusu olmayacaktır. Bkz. **Helvacı**, s. 12-13, dn. 28.

⁴⁰¹ **Horrwitz, Hugo**: Das Recht der Generalversammlungen der Aktiengesellschaften und Kommanditgesellschaften auf Aktien, Berlin 1913, s. 181; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 88, dn. 42'den naklen. GK toplantısına çağrının şartlı olarak yapılıp yapılamayacağı hakkında doktrindeki tartışmalar için ayrıca bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 88.

yetersayısının sağlanamaması ihtimali göz önüne alınarak ikinci toplantının yerinin ve tarihinin de önceden belirlenmesi ve ilk toplantıya ilişkin ilan ve mektuplarda duyurulmasının mümkün olup olmadığıdır. TTK m. 372, ilk toplantıda yetersayı sağlanamadığı takdirde, açıkça, “GK’un tekrar toplantıya çağrılacağı”nı düzenlemiştir. Bu hüküm uyarınca ve çağrının daha çok pay sahibine ulaşmasının sağlanması amacıyla ikinci toplantıya çağrı, ilk toplantıya ilişkin çağrıda yer almamalı ve ikinci toplantı TTK m. 368’e göre yeniden duyurulmalıdır⁴⁰².

D) Çağrısız Genel Kurul

Çağrısız GK, özellikle aile anonim şirketlerinde ve kapalı tip anonim şirketlerde GK’un toplantıya çağrılmasına ilişkin hükümlerle bağlı olmaksızın, bazı şartlar altında toplanıp karar alabilmesi için TTK m. 370’de öngörülmüş olan bir düzenlemedir⁴⁰³. Buna göre bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, GK toplantılarına dair diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, toplantıya çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin GK olarak toplanabilirler (TTK m. 370, Kom. Yön. m. 13). Böyle bir toplantıda, GK’un görevine giren konular görüşülüp karara bağlanabilir⁴⁰⁴.

---

⁴⁰² **Arslanlı**, C. II, s. 33-34; **Teoman, Ömer**: Derneklerde ve Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Yetersayının Sağlanamaması Nedeniyle Toplanamamışsa İkinci Toplantı İçin Yeniden Çağrı Merasimine Uymak Zorunlu Mudur?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, s. 367-369; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 397-398; **Tekinalp, Ünal**: Genel Kurul Toplantı Yetersayılarına İlişkin Bazı Sorunlar, İkt.Mal., C. 25, S. 1, İstanbul 1978, s. 14-15; **Çevik**, s. 802. Nitekim Kom. Yön. m. 11/a/2, yetersayının sağlanamaması halinde ikinci GK toplantısına çağrıya ilişkin hükümlerin ilan metnine konmasını geçersiz saymıştır. Ancak kanunda yer almayan bir geçersizlik yaptırımının yönetmelikle konulması mümkün değildir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 398.

⁴⁰³ **Tekinalp, Ünal**: Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul, İkt.Mal., C. 15, S. 4, İstanbul 1968-1969, s. 156; **Dural, H. Ali**: Çağrısız Toplanan Genel Kurul’da Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler Mi?, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, İstanbul 2002, s. 369. TTK m. 370, kanunda öngörülmüş olan çağrı merasimindeki eksiklikleri, ihmalleri de onaran ve iptal edilebilirliği ortadan kaldıran bir hükümdür. Bkz. **Arslanlı**, s. 19; **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 156-157; **Çamoğlu, Ersin**: Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik Karşısında Sermaye Ortaklıklarında Çağrısız Genel Kurulların Pratik Değeri, İkt.Mal., C. 22, S. 8, İstanbul 1976, s. 320.

⁴⁰⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 19; **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 156; **Doğanay**, s. 1085; **Çamoğlu**, Çağrısız GK’un Pratik Değeri, s. 319; **Dural**, s. 370; **Çevik**, s. 790; **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 19-20; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 89; **Domaniç**, s. 597; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 306. “Çağrısız genel kurul” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 416 da benzer bir düzenleme getirmektedir. TTKT m. 416/1’e göre, “bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı varolduğu sürece karar alabilirler”. Hükmün yeniliği, çağrısız GK’un karar alabilme ehliyetinin, bütün pay sahiplerinin, sadece toplantının açılışında değil; toplantı süresince de hazır bulunmaları koşuluna bağlı olduğunun açıklanmış olmasıdır. TTKT, Madde Gereçekleri, 416. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

TTK m. 370'in uygulanabilmesi için her şeyden önce, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin GK toplantısında hazır bulunmaları gerekir⁴⁰⁵. Tek bir pay sahibinin veya temsilcisinin hazır bulunmaması ya da toplantıyı terk etmesi halinde, toplantı GK toplantısı niteliğini kaybeder ve bu andan itibaren alınan kararlar yoklukla malul olur⁴⁰⁶. Buna karşılık, toplantıyı terk eden pay sahibi veya temsilcisi, daha sonra geri gelirse TTK m. 370'in şartları tekrar gerçekleşmiş olur ve bu andan itibaren GK geçerli olarak karar alabilir. Arada alınan kararlar ise geçerlilik kazanmaz⁴⁰⁷.

Çağrısız GK'un geçerli olabilmesi için pay sahipleri veya temsilcilerinin toplantının yapılmasına ve karar alınmasına itiraz etmemiş olmaları da gerekmektedir. İtiraz, belli bir şekilde tâbi olmadığı gibi gerekçe bildirilmesi de gerekmez. Eğer itiraz, gündemin bir veya birkaç maddesinin görüşülüp karara bağlanmasına karşı yapılmışsa, yalnız bu gündem maddeleri ile ilgili olarak GK'un ve alınan kararların yokluğu söz konusu olur⁴⁰⁸.

Burada ortaya çıkan önemli bir problem, toplantının yapılmasına itirazı olmadığı halde, kararın oyu yönünde çıkmayacağını anlayan pay sahibinin karardan önce toplantıyı terk etmesi halidir. Bu durumda alınan karar yok hükmünde olur, ancak bir zarar doğmuş ise toplantıyı terk eden pay sahibinin BK m. 41'e göre sorumlu olması gerekir⁴⁰⁹. Buna benzer bir başka sorun, pay sahibinin karar alındıktan sonra toplantının yapılmasına itiraz etmesidir. Bu halde Yargıtay, böyle bir itirazın TMK m. 2'ye aykırı olduğunu hükme bağlamıştır⁴¹⁰.

TTK m. 370, sadece toplantıya çağrı hakkındaki merasime (TTK m. 364 ila m. 369) riayet edilmeyeceğini hükme bağlamış, GK toplantılarına ilişkin diğer hükümleri saklı

---

⁴⁰⁵ Eğer paylar üzerinde intifa hakkı varsa, toplantıya katılma ve oy vermeye TTK m. 360 gereği intifa hakkı sahibi yetkili olacağından, çağrısız GK toplantısında intifa hakkı sahibinin hazır bulunması gerekir. Bkz. **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 158.

⁴⁰⁶ **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 157; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 89-90. Yargıtay da aynı yönde kararlar vermektedir. 11. HD., T. 29.12.1998, 7636/7820 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 23.09.2006); 11. HD., T. 26.02.2001, 10968/1616 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 23.09.2006). Aksi görüş için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 307-308; **Dural**, s. 374 vd.

⁴⁰⁷ **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 157.

⁴⁰⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 90. TTK m. 370 anlamında itiraz, toplantının bu maddede öngörüldüğü şekilde yapılmasına itirazdır. Alınan herhangi bir karara, muhalif yönde oy kullanmak TTK m. 370 anlamında itiraz değildir. Bkz. **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 158.

⁴⁰⁹ **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 159.

⁴¹⁰ 11. HD., T. 22.04.1988, 3438/2636 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 106. Tasarının 416. maddesinin gerekçesinde de itirazın, gündeme geçilinceye kadar yapılması gerektiği belirtilmiştir. Toplantının çağrısız yapılmasına ilişkin itirazın daha sonra yapılması, GK'un karar alma ehliyetini ortadan kaldırmaz. TTKT, Madde Gerekeçleri, 416. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

tutmuştur. Dolayısıyla çağrısız GK'larda da komiserin hazır bulunması⁴¹¹, alınan kararların tutanağa geçirilmesi ve tutanağın imzalanması alınan kararların geçerli olması için şarttır⁴¹². Buna karşılık, bu toplantılarda gündeme ilişkin TTK m. 369 uygulanmayacağından çağrısız GK, istediği konuları gündeme alıp karar verebilir⁴¹³.

Bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulduklarının ve hiçbirinin toplantıya ve karar alınmasına itiraz etmediklerinin tutanağa yazılması gerekir. Çünkü çağrısız GK'un geçerli olup olmadığına yönelik iddialara karşı tek delil tutanaktır⁴¹⁴.

Çevrim içi katılımlı bir GK'un da, kanunda aranan şartların yerine getirilmesi koşuluyla, çağrı merasimine uyulmaksızın yapılması mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, çağrısız GK'un yapıldığı anda toplantıda hazır bulunmayan pay sahiplerinin tümünün elektronik ortamda GK'a katılıyor olmalarıdır.

III) TOPLANTI ZAMANI ve KOMİSER İSTENMESİ

A) Toplantı Zamanı

GK toplantısının ne zaman yapılacağı konusunda TTK'nda herhangi bir düzenleme yoktur. Toplantı günü ve saati, çağrıyı yapan organ tarafından serbestçe belirlenir. Ancak pay

---

⁴¹¹ Kom. Yön. m. 16 uyarınca, komiserin istenmesi için müracaatın on gün önceden yapılması gerekmektedir. Oysa genellikle acil bir karar alınması zorunluluğundan doğan çağrısız GK toplantısı yapma ihtiyacının on gün önceden öngörülmesi mümkün değildir. On gün önceden yeri ve günü belli olan bir GK toplantısı çağrı merasimine uyularak da yapılabilir. Bu nedenle çağrısız GK'larda komiserin istenmesi için daha erken bir süre öngörülmelidir. Bkz. **Dural**, s. 320–322.

⁴¹² **Arslanlı**, C. II, s. 19; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet, s. 5; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 90; **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 159.

⁴¹³ **Arslanlı**, C. II, s. 22; **Tekinalp**, Çağrısız GK, s. 159; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 23. TTKT m. 416/2 uyarınca, çağrısız toplanan bir GK'da gündeme madde eklenebilmesi için oy birliği gerekir. Gündeme madde eklenemeyeceğine ilişkin esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebi olamaz; bu nedenle yerinde bir düzenlemedir. TTKT, Madde Gereklere, 416. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 07.10.2006).

⁴¹⁴ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 90.

sahiplerinin çoğunluğunun gelemeyeceği bir gün veya saatin seçilmesi, iyiniyete aykırıdır ve GK'da alınan kararların iptal edilebilirliğine yol açar⁴¹⁵.

Toplantının, Pazar günleri dâhil haftanın her günü yapılması mümkündür⁴¹⁶. Kom. Yön. m. 16/6 ile GK toplantılarının hafta tatillerinde yapılması imkânı getirilmiş; dini ve milli bayram günlerinde ise komiser görevlendirilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Çevrim içi katılımlı GK toplantılarında ise özellikle deniz aşırı ülkelerdeki pay sahiplerinin, toplantının yapıldığı gün içerisinde gece - gündüz saat farkı sorunu ile karşılaşabileceklerine değinmiştik. Bu durumda GK toplantısının tüm pay sahipleri için uygun olan bir zaman dilimi yaratılarak veya gündemi aynı olan bir toplantının birkaç güne yayılarak yapılması düşünülebilir.

B) Komiser İstenmesi ve Görevlendirme

Anonim şirketlerin GK'larında alınan kararların geçerli olabilmesi için, toplantılarda STB komiserinin hazır bulunması ve kanuna uygun olarak tutulmasına nezaret ettiği tutanağı imzalaması şarttır. Görevli olan komiserin hazır bulunmadığı, sonradan terk ettiği veya tutanağı imzalamadığı GK toplantılarında alınan kararlar yoktur. Bu hallerde, GK toplanmamış sayılır (TTK m. 378/2 yollamasıyla m. 297, Kom. Yön. m. 8)⁴¹⁷.

Anonim şirket GK'larında komiserin bulunması, şirketlerin dış denetimi ile ilgili bir husustur. Komiser, GK toplantılarında devlet adına gözlemci olarak bulunur⁴¹⁸.

GK toplantılarında STB komiserinin görevlendirilmesi için, toplantı tarihinden en az on gün önce, toplantının yer, gün ve saati bildirilmek suretiyle ekli örneğe (Örnek-1) uygun ve şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalanmış bir dilekçe⁴¹⁹ ile yetkili makamlara başvurulması gerekir (Kom. Yön. m. 16/1). Yurt dışında yapılacak toplantılar için başvuru

---

⁴¹⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 83; **Çevik**, s. 793.

⁴¹⁶ **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 17. Yargıtay bir kararında, komiser bulunması halinde Pazar günü de GK toplantısının yapılmasının, bu konuyu kapsayan 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile 394 sayılı Hafta Tatili Hakkındaki Kanuna aykırılık oluşturmayacağını ifade etmiştir. 11. HD., T. 31.12.1973, 4688/5278 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 26.09.2006).

⁴¹⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 97; **Doğrusöz**, Toplantıya Çağrı, s. 20.

⁴¹⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 379; **Çamoğlu**, Toplantının Açılmasına İzin, s. 362; **Helvacı**, s. 30-31.

⁴¹⁹ Dilekçeye eklenmesi gereken belgeler için ayrıca bkz. Kom. Yön. m. 16/4.

süresi otuz gündür (m. 16/3). Başvurunun on günden daha kısa bir günde yapılabilmesi, toplantının olağanüstü olmasına ve başvuru makamının uygun görmesine bağlıdır (m. 16/2).

Komiserin GK toplantısında bulunması için başvurulması gereken yetkili makamlar ise Kom. Yön. m. 17 uyarınca toplantı yeri, yurt dışında veya Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeyse, STB'na bağlı İç Ticaret Genel Müdürlüğü; Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları dışında veya başka illerde ise il müdürlükleridir (Kom. Yön. m. 17/1). İlçelerde yapılan GK'larda, valiliğin yetki vermesi halinde kaymakamlıklarca da komiser görevlendirilebilir (Kom. Yön. m. 17/2).

IV) HAZIR BULUNANLAR LİSTESİNİN DÜZENLENMESİ

Hazır bulunanlar listesi, TTK m. 376 ve Kom. Yön. m. 19'da düzenlenmiştir. Anonim şirket GK toplantılarında bu listenin düzenlenmesinin amacı, GK'da bir pay sahibinin ne kadar oya sahip olduğunu saptamak; toplantı ve karar yetersayılarının varlığını kontrol etmek; oydan yoksun olanları belirlemek ve GK'a katılma hakkına yönelebilecek itirazların sağlıklı bir biçimde ileri sürülmesi için uygun hukuki ortamı yaratmaktır⁴²⁰. Bununla birlikte TTK m. 378/2/c. 2'ye göre, hazır bulunanlar listesinin tutanağa eklenmesi, o GK'da alınan kararların geçerlilik şartıdır.

TTK m. 376 uyarınca hazır bulunanlar listesine, GK toplantısında hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin⁴²¹ ad ve soyadları ile ikametgâhları⁴²² ve pay miktarları yazılır. Ayrıca paylar üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda, TTK m. 360/4'e göre, GK'a katılma ve oy kullanma hakkını kazandığından intifa hakkı sahibinin de, GK'a katılma hakkı etkilenmemiş olan pay sahibi ile birlikte hazır bulunanlar listesinde gösterilmesi gerekir. Aynı

---

⁴²⁰ **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 406; **Domanıç**, s. 604; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 94.

⁴²¹ Kanun koyucunun "pay sahipleri veya temsilcileri" ifadesini kullanması yerinde olmamıştır. Özellikle oydan yoksunluk durumunun denetlenebilmesi açısından, hazır bulunanlar listesinde sadece temsilcinin değil; pay sahibinin adının da açıklanması zorunludur. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 406.

⁴²² Kanunda yalnızca ad, soyad ve ikametgâh gibi kavramlara yer verilmiş olması, sadece gerçek kişi pay sahiplerini göz önünde tutulduğu sonucunu doğurmaktadır. Hâlbuki anonim şirketlerde bir tüzel kişinin de pay sahibi sıfatını taşıması mümkündür. Bu halde, hazır bulunanlar listesine tüzel kişinin ticaret unvanı ve merkezi ile GK'da söz konusu payları temsile yetkili yönetici ya da temsilcinin de yazılması gerekir. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 407. Nitekim Kom. Yön. m. 19/2, "pay sahiplerinin ad, soyad veya unvanı; toplantıya temsilen katılma var ise temsilcinin adı ve soyadı" ifadesini kullanmıştır.

şekilde pay sahibinin oy hakkından yoksun olması, GK'a katılma hakkını ortadan kaldırmadığından oydan yoksun olan pay sahipleri de bu listede yer almalıdırlar⁴²³.

Hazır bulunanlar listesinde pay sahibinin sahibi bulunduğu pay miktarının yanı sıra, her payın itibari değerinin, imtiyazlı olup olmadığına, oyda imtiyazlı pay çıkarılmışsa sahip olduğu oy miktarının da yazılması yararlı olacaktır⁴²⁴.

TTK m. 376 uyarınca hazır bulunanlar listesi, toplantı anında hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerini göstermek üzere ilk oyların toplanmasından önce herkesin görebileceği bir yere asılır⁴²⁵. Buna göre hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesi, toplantının açılmasından önce başlamalı ve ilk oyların toplanmasından önce tamamlanmış olmalıdır⁴²⁶. Öte yandan bu listeye, toplantıya sonradan katılan veya toplantıdan geçici olarak ya da tamamen ayrılan pay sahiplerinin ve temsilcilerinin de işaret edilmesi gerekir. Böylece, o GK'da toplantı ve karar yetersayısının halen mevcut olup olmadığı tespit edilebilir⁴²⁷.

---

⁴²³ **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 407–408.

⁴²⁴ **Domaniç**, s. 603; **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 409; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 94. TTKT m. 417, “Hazır bulunanlar listesi” kenar başlığı altında, TTK m. 376’ya ilişkin olarak doktrinde tespit edilen bu eksiklikleri tamamlayacak bir biçimde ve daha açık bir ifade kullanılarak kaleme alınmıştır. Hüküm uyarınca “yönetim kurulu, Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylar bakımından pay sahipleri listesine, diğer paylardan nama yazılı olanlar için pay defteri kayıtlarına ve hamile yazılı pay senedi ile ilmühaber sahipleri yönünden ise giriş kartı alanlara göre, genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesini hazırlar. Yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacak olan liste, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede pay sahiplerinin adları, yerleşim yerleri, sahip oldukları pay veya pay senedi sayısı, imtiyazlı payların adedi ve sermaye miktarlarıyla toplantıya aslen veya temsil yoluyla katılacakların imza yerleri belirtilir”. TTKT m. 417/2’ye göre ise, “yönetim kurulu bu listeyi hazırlarken toplantıya katılmaya hakkı olanları belirlemek için gerekli incelemeleri yapar, ilgililerden bilgi alır ve şirket tarafından Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanan ve genel kurul toplantı gününden bir gün önceki tarihi taşıyan “pay sahipleri” listesini de dikkate alır. Merkezi Kayıt Kuruluşundan anılan listenin sağlanmasına ve bu Kurulca toplantı gününe özgülenmek üzere devir yasağı konulması dâhil diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğle düzenlenir”.

⁴²⁵ Kom. Yön. m. 19, hazır bulunanlar listesinin ekli örneğe (Örnek – 2) uygun olarak düzenlenmesini öngörmüştür. Buna göre YK, şirket pay defterinde kayıtlı bulunan bütün çıplak ve nama yazılı pay senedi ve şirkete bir hafta önceden pay senetlerini tevdi eden hamile yazılı pay senedi sahiplerinin ad, soyad veya unvanlarını bir liste halinde yazar. GK’ya gelen pay sahipleri veya temsilcileri isimleri karşısında bulunan yere imza atarak toplantı salonuna girerler. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 411.

⁴²⁶ Toplantı yetersayısının tespit edilebilmesi ve GK’un toplantı başkanlığı oluşturulduktan sonra görüşmelerini aralıksız bir biçimde sürdürebilmesi için bu listenin, toplantının açılmasından önce düzenlenmeye başlanmasında ve ilk oylamaya geçilinceye kadar herkesin görebileceği bir yere asılmış olmasında yarar vardır. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 416. TTKT m. 417/2, bu amaca uygun olarak daha erken bir tarih belirlemiş ve YK’nu hazır bulunanlar listesinin GK toplantı gününden bir gün önce hazırlanabilmesi için gerekli önlemleri almakla yükümlü tutmuştur.

⁴²⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 31; **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 412–413. GK başkanının, toplantıda bulunan pay sahiplerini yeni katılımlar ya da toplantıdan ayrılanlar hakkında bilgilendirmesi gerekir. Toplantıda bulunan pay sahiplerinin, yeni katılımlara itiraz hakkı vardır. Bu itirazlar ve başkanın GK’u bilgilendirmesi nedeniyle, GK’da müzakereler kesintiye uğrayabilir, GK’un yönetimi güçleşebilir. Bütün bu güçlüklerle

Hazır bulunanlar listesinin kimin tarafından düzenleneceği konusunda TTK m. 376'da açıklık yoktur. Ancak TTK m. 375, kimlerin GK toplantısına katılma hakkı olduğunun belirlenmesi için gerekli tedbirleri alma görevini YK'na vermiştir. Dolayısıyla hazır bulunanlar listesi de YK tarafından düzenlenir. YK'nun bu görevi, toplantının işleyişi sırasında da cetvelin güncelleştirilmesi amacıyla devam eder⁴²⁸.

TTK m. 376'ya göre hazır bulunanlar listesi, "reis" tarafından imzalanır. Burada geçen "reis" ifadesinin, GK başkanını mı, yoksa YK başkanını mı kastettiği açık değildir. Doktrinde baskın olan görüş ise, hazır bulunanlar listesinin GK başkanı tarafından imzalanacağını kabul etmektedir⁴²⁹. Kom Yön. m. 19/4'e göre hazır bulunanlar listesini, GK toplantı başkanlığı ve komiser imzalar.

Hazır bulunanlar listesinin asılması⁴³⁰, onun gerçeğe uygunluğunun GK başkanı, komiser veya pay sahipleri tarafından kontrol edilebilir hale gelmesini sağlar. Hazır bulunanlar listesini inceleyenler, toplantıya katıldığı bu listeden anlaşılan kişilerin GK'a katılma hakkına itiraz edebilirler (TTK m. 361/2). İtiraz hakkı, oy hakkına sahip olsun olmasın GK'a katılması kabul edilmiş olan tüm pay sahipleri ve/veya temsilcileri ile intifa hakkı sahibine aittir⁴³¹.

Hazır bulunanlar listesi, GK'da ayrı ve bağımsız olarak düzenlenebilir ve tutanağa eklenebilir veya düzenlenmesinden vazgeçilerek tutanakta içeriğine aynen yer verilebilir (TTK m. 378). Hazır bulunanlar listesinin hiç düzenlenmemesi ya da yukarıda belirtilen içerikte tutanakta yer almaması halinde, tutanak yok hükmünde olur. Hazır bulunanlar listesi,

---

rağmen, hazır bulunanlar listesinin güncelliğini koruması sağlanmalıdır. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 413.

⁴²⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 31; **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 413–414; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 403; **Eriş**, İctihatlı TTK, s. 1074; **Çevik**, s. 807; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 430; **Cerrahoğlu, Fadıl**: Anonim Şirketlerde Umumi Heyet Toplantıları, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 489, İstanbul 1968, s. 5; **Yiğit**, s. 112. Nitekim Kom. Yön. m. 19/1/c. 1, bu yetkinin YK'nda olduğunu belirtmiştir. TTKT m. 417/1 de bu belirsizliğe bir son vermiş bulunmaktadır.

⁴²⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 31; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 403; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 94. TTKT m. 417/2/c. 4 hazır bulunanlar listesini, "katılanların imzaladıkları liste" şeklinde tanımladıktan sonra bu listenin toplantı başkanı ve komiser tarafından imzalanacağını hükme bağlamıştır.

⁴³⁰ TTK m. 376'da geçen "asma" kavramı, bağlayıcı ve sınırlayıcı olmayıp hazır bulunanlar listesinin bir masa üzerine bırakılması da mümkündür. Bkz. **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 417. Domaniç de bu imkânı belirtmek üzere asılma yanında bırakılma ifadesini de kullanmıştır. **Domaniç**, s. 603.

⁴³¹ **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 417–418.

TTK m. 376'ya uygun şekilde düzenlenmediği takdirde ise, o GK'da alınan kararlar iptal edilebilir kararlardır⁴³².

Özellikle pay sahibi sayısının fazla olduğu AŞ'de, hazır bulunanlar listesi düzenlenmesinde harcanan zaman ve toplantıya girip çıkan pay sahiplerini veya temsilcilerini fiilen saptamaktaki güçlükler nedeniyle GK toplantısına katılmaya hakkı olan kişilerin elektronik ortamda tespit edilmesi ve giriş çıkışlarda otomatik olarak denetlenmesi yoluna gidilmesi mümkündür⁴³³. Elektronik ortamda tutulan bu listenin, toplantı açılmadan önce, toplantı salonunda hazır bulunan pay sahiplerinin salonda görebilecekleri bir ekranda ve anonim şirketin internet sitesinde yayımlanmaya başlanması gerekir. Hazır bulunanlar listesi, pay sahiplerinin toplantıya giriş çıkışları ile eş zamanlı olarak güncellenmelidir. Aynı şekilde kişisel tanıtım numarası kullanarak GK'un yapılacağı toplantı salonuna bağlanan çevrim içi katılımcıların toplantıya katılmaları ve toplantıdan ayrılmaları da aynı anda otomatik olarak listeye kaydedilmelidir. Böylece hem çevrim içi katılımcıların hem de toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin buldukları yerde bilgisayar ekranından hazır bulunanlar listesini takip edebilmeleri sağlanmış olur.

Tasarıda ise hazır bulunanlar listesinin elektronik ortamda tutulmasına ya da şirketin internet sitesinde yayımlanmasına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir⁴³⁴. Ancak TTKT m. 1524, GK toplantılarının hazırlıkları ve yapılmalarına ilişkin bilgiler ile pay sahiplerine sunulması gereken belgelerin internet sitesinde yayımlanmasını öngördüğünden hazır bulunanlar listesinin de internet sitesinde yayımlanmasında Tasarıya göre bir engel yoktur⁴³⁵.

Hazır bulunanlar listesinin, elektronik ortamda GK başkanı ve komiser tarafından güvenli e-imza ile imzalanması mümkündür. Daha sonra bilgisayar çıktısının alınmasında hukuken bir sakınca da yoktur, bu şekilde tutanağa da eklenebilir.

---

⁴³² **Arslanlı**, C. II, s. 31, dn. 87; **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 419; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 94.

⁴³³ **Teoman**, Hazirun Cetveli, s. 413.

⁴³⁴ TTKT m. 422/2, GK toplantısının sonunda düzenlenmesi gereken ve hazır bulunanlar listesini de içeren tutanağın hemen internet sitesine konacağını düzenlemiştir. Ancak bu düzenleme çevrim içi katılımcılara, GK toplantısı devam ederken bu listeyi takip edebilmeleri imkânını vermemektedir.

⁴³⁵ Nitekim AktG'e göre, hazır bulunanlar listesinin elektronik ortamda hazırlanması ve ekranda pay sahiplerinin bilgisine sunulması mümkündür. Bkz. **Kayhan**, s. 625; **Bilgili**, s. 579.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISI ve TOPLANTININ İŞLEYİŞİ

Anonim şirket GK toplantısının işleyişi, pay sahiplerinin GK toplantısına alınması anından itibaren başlayan ve toplantının kapatılmasına kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç, toplantının açılması, müzakereler ile oylamaların yapılması, karar alınması ve tutanağın düzenlenmesi aşamalarını kapsamaktadır. Bu bölümde, bu aşamalar ayrı ayrı ele alınacak, karar alınması aşaması ise bir sonraki bölümde incelenecektir.

I) GENEL KURUL TOPLANTI YETERSAYILARI

GK, oybirliği halleri (TTK m. 388/1) hariç olmak üzere, esas sermayenin belli bir oranının bir araya gelmesiyle toplanmış sayılır. Toplantı yetersayısının hesabında, pay sahipleri sayısı değil; pay sahiplerinin temsil ettikleri sermayenin miktarı esas alınır⁴³⁶. Dolayısıyla toplantı yetersayısı, GK'un toplanıp karar alabilmesi için anonim şirketin en az ne kadar sermayesinin toplantıda hazır bulunması gerektiğini ifade eden yetersayıdır⁴³⁷.

Oy hakkından yoksunluk, yalnızca oyun kullanılamaması sonucunu doğurduğundan oy hakkından yoksun pay sahipleri de, GK toplantı yetersayısının hesabında dikkate alınmalıdır⁴³⁸. Buna karşılık Seri: I, No:30 sayılı Tebliği m. 17/2'de oydan yoksun payların, GK toplantı ve karar yetersayılarında dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir.

---

⁴³⁶ Arslanlı, C. II, s. 31; Çevik, s. 801; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 397; İmregün, Ortaklıklar, s. 104; Pulaşlı, Şirketler, s. 321; Yiğit, s. 120.

⁴³⁷ Cerrahoğlu, Fadıl: Anonim Şirket Umumi Heyetinde Nisaplar, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 490, İstanbul 1968, s. 5; İmregün, Oğuz: Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt L, S. 1-4, İstanbul 1984, s. 349-350. Toplantı yetersayısının düzenlenmesinde, kanun koyucu iki menfaati bağdaştırmak amaçlıdır. Birincisi, GK toplantılarına mümkün olduğu kadar fazla pay sahibinin katılmasını ve önemli kararlarda söz sahibi olmalarını sağlamaktır. İkincisi ise, GK'un belirli nisaplarla toplanmasını yeterli sayarak, anonim şirketin işleyişini mümkün kılmaktır. Bkz. İmregün, Yetersayılar, s. 353.

⁴³⁸ İmregün, Oğuz: Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt 1, İstanbul 2003, s. 448.

GK toplantılarında iki tür toplantı yetersayısı bulunmaktadır. Bunlar adi (olağan) ve özel (ağırlaştırılmış) toplantı yetersayılarıdır. Hangi tür toplantı yetersayısının uygulanacağı, GK'un türüne göre değil, toplantıdaki gündem maddesine göre belirlenir⁴³⁹.

A) Adi (Olağan) Toplantı Yetersayısı

Adi toplantı yetersayısı, TTK m. 372 ve Kom. Yön. m. 24'de düzenlenmiştir. TTK m. 372'ye göre GK, özel toplantı yetersayısı (TTK m. 388) aranmayan hallerde, şirket esas sermayesinin en az dörtte birini temsil eden pay sahiplerinin hazır bulunmasıyla toplanır⁴⁴⁰. Bu miktarda pay, tek bir pay sahibine ait olsa bile, bu pay sahibinin katılımıyla da GK toplantısı yapılabilir⁴⁴¹. İlk toplantıda bu yetersayının elde edilememesi durumunda GK, usulüne uygun şekilde tekrar toplantıya çağrılır. İkinci toplantıda, temsil edilen sermayenin oranı ne olursa olsun pay sahibi ya da pay sahipleri GK olarak toplanmaya ve karar almaya yetkilidirler (TTK m. 372, Kom. Yön. m. 24/a)⁴⁴².

TTK m. 372 uyarınca adi toplantı yetersayısının, esas sözleşme ile değiştirilmesi imkânı vardır. Esas sözleşmede yapılacak bu düzenleme, toplantı yetersayısının azaltılması ya

---

⁴³⁹ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 104; **Yiğit**, s. 119.

⁴⁴⁰ TTK m. 372, "...pay sahiplerinin huzuriyle toplanır" ifadesini kullanmış olmasına rağmen, pay sahibinin TTK m. 360 uyarınca kendisini GK'da temsil ettirme hakkı ortadan kaldırılmış değildir. Bkz. **Tekinalp**, Toplantı Yetersayısı, s. 13.

⁴⁴¹ Her ne kadar kanunda "pay sahipleri" şeklinde çoğul bir ifade geçse de, toplantı yetersayısının hesabında sermaye miktarı esas alındığından tek kişinin katılımıyla da GK toplanabilir. Arslanlı'ya göre, "pay sahipleri" şeklinde çoğul bir ifadenin kullanılmasının sebebi, TTK'nun, bu oranda paylara birden fazla pay sahibinin sahip olacağı düşüncesinden hareket etmesidir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 32, dn. 90.

⁴⁴² TTK m. 372'deki toplantı yetersayısı, aynı zamanda HAAŞ'ın TTK m. 388/2 ve 3'de belirtilen gündem maddelerinin görüşülmesi için yapacakları GK toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde, uygulanacak olan yetersayıdır (SPK m. 11/7). "Toplantı ve karar nisabı" kenar başlığı altında TTKT m. 418/1 de, TTK m. 372'deki düzenlemeye aynen yer vermiştir. TTKT da, TTK'nda olduğu gibi, toplantı yetersayılarının belirlenmesinde pay sahiplerinin temsil ettikleri sermaye miktarını esas almıştır. Tasarının sistemi içinde pay sahiplerinin, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ya da GK'a elektronik ortamda katılan pay sahipleri olması arasında fark yoktur; çevrim içi katılımcılar da toplantı yetersayısının hesabında dikkate alınırlar. TTKT m. 418/1'e göre "genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan haller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz". Hükümde sadece "pay sahipleri" değil, "temsilcileri" ifadesinin de kullanılması, TTK'ndaki eksikliği gidermiştir.

da ağırlaştırılması şeklinde olabilir⁴⁴³. İlk toplantıda yetersayının elde edilememesi üzerine yapılacak ikinci GK toplantısı için ise yetersayının ağırlaştırılması mümkündür⁴⁴⁴.

B) Özel (Ağırlaştırılmış) Toplantı Yetersayıları

Kanunda özel toplantı yetersayısı aranan haller ise TTK m. 388’de düzenlenmiştir. Esas sözleşme değişikliği gerektiren konulara ilişkin olan bu hüküm, TTK m. 372’de öngörülenden daha ağır toplantı yetersayıları getirmektedir ve çeşitli maddelerde yollama yapılan temel bir düzenleme niteliğindedir⁴⁴⁵.

TTK m. 388/1’e göre, şirketin tâbiyetini değiştirmek ve pay sahiplerinin taahhütlerini artırmak hususunda karar almak için, bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması gerekir (TTK m. 388/1, Kom. Yön. m. 24/b).

Şirketin konusu veya türünün değiştirilmesine ilişkin GK toplantılarında şirket sermayesinin en az üçte ikisine sahip olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması aranır. İlk toplantıda bu yetersayının sağlanamaması durumunda yapılacak ikinci

---

⁴⁴³ **Domaniç**, s. 614; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 400. Kanunda, toplantı yetersayısının esas sözleşme ile değiştirilebilmesi imkânının getiriliş amacı, AŞ’in kendi iç organizasyonlarını, işleyişlerini diledikleri gibi düzenlemelerini sağlamaktır. Bkz. **İmregün**, Yetersayılar, s. 355–356. Doktrinde diğer bir görüş ise toplantı yetersayısının esas sözleşme ile azaltılamayacağını savunmaktadır. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 35; **Cerrahoğlu**, Nisaplar, s. 5; **Çevik**, s. 802; **Ansay**, s. 166; **Beşe, Tayfun**: Anonim ve Limited Şirket Genel Kurullarında Toplantı ve Karar Yeter Sayıları, Yaklaşım, Yıl 7, S. 81, Eylül 1999, s. 124; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 105. Buna karşılık İmregün, daha sonra bu görüşünü değiştirmiş ve toplantı yetersayısının azaltılabileceğini de kabul etmiştir. **İmregün**, Esas Sözleşme, s. 444-445. TTKT m. 418’de sadece “aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan haller hariç” tutularak, toplantı yetersayısının esas sözleşme ile azaltılamayacağı hükme bağlanmıştır.

⁴⁴⁴ Ancak şirketin faaliyetine devam edebilmesi için çok önemli olan organların seçimi, bilanço, kâr – zarar hesabının onanması; YK üyeleri veya denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılması kararları ile azlık haklarını korumaya yönelik kararların alınmasının söz konusu olduğu ikinci GK toplantılarında, toplantı yetersayısı esas sözleşme ile ağırlaştırılmaz. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 35–36; **İmregün**, Yetersayılar, s. 354–355.

⁴⁴⁵ **Türk, Hikmet Sami**: Türk Ticaret Kanunu’nun 388. Maddesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1987, s. 130; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 398. TTK m. 388, 3585 sayılı kanunla değiştirilmiştir. Bkz. 04.07.1989 tarih ve 20215 sayılı RG. Anonim şirket esas sözleşmesinde, “GK toplantı yetersayısı TTK hükümlerine tâbidir” şeklinde bir hüküm bulunması halinde, toplantı yetersayısının değişiklikten önceki yetersayılar göre mi, değişiklikten sonraki yetersayılar göre mi belirleneceği sorusu akla gelebilir. TTK’nda bu konuda açıklık yoktur. Bu durumda, “kanun değişse de esas sözleşmedeki yetersayının değişmeyeceği, bunun için GK kararının gerektiği” görüşünün kabul edilmesi veya “atıf, TTK hükümlerine yapıldığı için yetersayıların da değiştiği” görüşünün benimsenmesi mümkündür. Doktrindeki tartışmalar için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 327–330.

toplantıda ise esas sermayenin yarısına sahip olan pay sahipleri veya temsilcileri hazır bulunmalıdırlar (TTK m. 388/2, Kom. Yön. m. 24/c).

TTK m. 388/1 ve 2 dışında kalan esas sözleşme değişiklikleri için yapılacak GK toplantılarında ise şirket sermayesinin en az yarısına sahip olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması şarttır. İlk toplantıda bu yetersayının oluşmaması halinde en geç bir ay içinde yapılacak ikinci toplantıda şirket sermayesinin en az üçte birine sahip olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması yeterlidir (TTK m. 388/3)⁴⁴⁶.

GK'un, esas sermayenin azaltılması (TTK m. 396/2), tahvil çıkarılması (TTK m. 423), tasfiye halinde şirket aktiflerinin toptan satılması (TTK m. 443/2) veya başka bir

---

⁴⁴⁶ “Esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisapları” kenar başlığı altında düzenlenen TTKT m. 421, esas sözleşme değişikliklerine uygulanacak toplantı ve karar yetersayılarını göstermektedir. Nisaplar, “kararlar” bağlamında ifade edilmiştir. Ancak hükümlerden de anlaşılacağı üzere, öngörülen kararların alınabilmeleri en az o oranda toplantı yetersayısının varlığı ile mümkündür. TTKT, Madde Gereçekleri, 421. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

TTKT m. 421/1'e göre, “kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği GK'da, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için, toplantı nisabı şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkrada öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir”.

TTKT m. 421/2 gereğince “aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliğiyle alınır.

- a) Bilânço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.
- b) Şirketin merkezini yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar”.

TTKT m. 421/3 uyarınca, “aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır.

- a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi.
- b) İmtiyazlı pay oluşturulması.
- c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması”.

TTKT m. 421/4, ikinci ve üçüncü fıkralarda öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşamadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranacağını hükmü bağlamıştır.

TTKT m. 421/5'e göre, “pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, aşağıdaki konularda karar alınabilmesi için yapılan genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm yoksa, 418. maddedeki nisap uygulanır.

- a) Sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri.
- b) Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar”.

Moroğlu, toplantı ve karar yetersayılarının ayrı ayrı belirtilmeksizin yetersayıların kararlar bağlamında ifade edilmesini, açıklık ve hukuk güvenliği açısından sakıncalı gördüğünü ifade etmiştir. Yazar, bizim de katıldığımız görüşü uyarınca, bu hüküm ile getirilen yeni sistemin mevcut anonim şirketlerin esas sözleşmelerini ve pay sahipleri arasındaki mevcut çıkarlar dengesini alt üst edeceği gerekçesiyle özel toplantı yetersayılarını düzenleyen TTK m. 388'in ufak değişikliklerle muhafazasının daha doğru olacağını savunmaktadır. **Moroğlu**, TTKT, s. 124-125.

şirketle birleşmesine (TTK m. 148) ilişkin gündem maddelerini görüşebilmesi için gerekli toplantı yetersayı TTK m. 388/3’de öngörülen yetersayıdır. GK’un, şirketin feshine (TTK m. 434/b. 9) veya bir kamu tüzel kişisi tarafından devralınmasına (TTK m. 454/2) ilişkin olarak toplanabilmesi için ise TTK m. 388/2’de belirtilen yetersayının sağlanması gerekir⁴⁴⁷.

TTK m. 388’de, özel toplantı yetersayılarının esas sözleşme ile değiştirilebileceği yönünde herhangi bir açıklık yoktur. Ancak doktrinde bu yetersayıların esas sözleşme ile ağırlaştırılabileceği kabul edilmektedir⁴⁴⁸.

C) Toplantı Yetersayısına Uyulmamasının Yaptırımı

Toplantı yetersayı sağlanmadan yapılan GK toplantılarında alınan kararlar, GK toplanmış sayılmadığı için yoklukla malul olan kararlardır⁴⁴⁹.

Kanun veya esas sözleşmede öngörülen toplantı yetersayısının var olup olmadığına bakmak, komiserin toplantının başlamasından önceki görevleri arasında yer almaktadır (Kom.

---

⁴⁴⁷ TTKT m. 421 de, TTK m. 388 gibi, çeşitli maddelerde kendisine yollama yapılan temel bir düzenlemedir. TTKT uyarınca tahvil çıkarılmasına ilişkin GK kararı, esas sözleşmede aksine düzenleme yoksa, TTKT m. 421/3 ve 4’deki yetersayılara tâbidir (TTKT m. 504). Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin onaylanması (TTKT m. 356/3), anonim şirketin genel kurul kararıyla sona ermesi (TTKT m. 529/1/b. d) ve önemli miktarda aktiflerin toptan satılmasına karar verilmesi (TTKT m. 538/2) hakkında TTKT m. 421/3 ve 4 uygulanır. Esas sermayenin azaltılmasına ilişkin GK kararının alınmasında ise TTKT m. 421/3/c. 1’deki yetersayı aranır (TTKT m. 473/3).

⁴⁴⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 34; **İmregün**, Yetersayılar, s. 355; **İmregün**, Esas Sözleşme, s. 446-447; **Domaniç**, s. 614; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 326. Aksi görüş için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 401. TTKT m. 421’de düzenlenen yetersayılar da esas sözleşme ile azaltılamaz, ancak ağırlaştırılabilir. Bu husus, TTKT m. 421/1’de açıkça düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrada ise “en az” ifadesi kullanılarak yetersayının azaltılamayacağı dolaylı olarak açıklanmıştır. Hükmün ikinci fıkrasındaki yetersayının ise, burada öngörülen kararların öneminden dolayı azaltılamayacağı kabul edilmelidir. TTKT, Madde Gereçekleri, 421. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

⁴⁴⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 36; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 401; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 103; **Çevik**, s. 801; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 335-336. **Ayoğlu, Tolga**: Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK m. 361/3’ün Uygulama Alanı), GS Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Yıl: 1, Sayı: 1, İstanbul 2002, s. 736. Yargıtay’da aynı görüştedir. 11. HD., T. 08.07.1993, 447/5045 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 336, dn. 329. Moroğlu ise toplantı yetersayı oluşmadan alınan GK kararlarının iptal edilebilir kararlar olduğunu savunmaktadır. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 81.

Yön. m. 31/f). Komiser toplantı yetersayısının olmadığını tespit ederse, toplantının açılmasına izin vermez ve durumu tutanağa bağlayarak ilgililerle birlikte imzalar (Kom. Yön. m. 31/3)⁴⁵⁰.

Toplantının açılması için kanun veya esas sözleşmede öngörülen toplantı yetersayısı, toplantının devam etmesi için de gereklidir. Toplantı sırasında pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıdan ayrılmaları nedeniyle yetersayı kaybolursa, GK toplantıya devam edemez ve toplantı ertelenir⁴⁵¹. Nitekim Kom. Yön. m. 28'de de toplantı yetersayısının olmadığını anlaşılması halinde toplantının erteleneceği hükme bağlanmıştır.

II) TOPLANTININ AÇILMASI ve TOPLANTI BAŞKANLIĞI

A) Toplantının Açılması

GK toplantısı, GK'a katılma hakkına sahip olanların toplantıya girişte imzaladıkları hazır bulunanlar listesine bakılarak veya toplantıyı açmakla yetkili organ veya kişinin yoklama yapmasıyla toplantı yetersayısının mevcut olduğu anlaşıldıktan sonra açılabilir⁴⁵². Toplantı yetersayısı olmadığı tespit edilmiş ancak pay sahiplerinin sonradan katılmasıyla yetersayı elde edilmişse, toplantı bu andan sonra açılır⁴⁵³.

TTK m. 375/3'e göre, GK toplantısına başkanlık edecek kimse esas sözleşme ile belirlenmediği takdirde GK tarafından seçilir. Bu hükümden yola çıkarak, GK toplantısını açmaya yetkili kişi veya organın belirlenmesinde ikili bir ayırım yapmak gerekir. GK başkanı, esas sözleşme ile belirlenmişse ve toplantı yerinde bulunuyorsa, GK toplantısını bu kişi açar⁴⁵⁴. Esas sözleşme ile GK başkanı belirlenmemişse veya belirlenmiş olup da toplantıya

---

⁴⁵⁰ Bu halde bir GK toplanmış sayılamayacağından komiserin yapacağı işlem, sadece bu yokluk halinin tespiti için tutanağı çekince koyarak imzalamak olmalıdır. Bkz. **Helvacı**, s. 66. Komiserin toplantının açılmasına izin vermemesi yetkisi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz., aşa., s. 108, dn. 457.

⁴⁵¹ **Arslanlı**, C. II, s. 33; **Çevik**, s. 817; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 337. Ayrıca bkz. Kom. Yön. m. 32/2/g. TTKT m. 418/1, toplantının açılması için kanun veya esas sözleşmede öngörülen toplantı yetersayısının, toplantı süresince korunmasını kanunen şart koşmaktadır.

⁴⁵² **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112. Çevrim içi katılımcıların ise GK'un yapılacağı toplantı salonuna bağlanıp bağlanmadıkları, bilgisayar ekranından onların çevrim içi görünüp görünmediğine bakılarak ya da elektronik ortamda tutulan hazır bulunanlar listesinden kontrol edilebilir.

⁴⁵³ **Eriş**, Şirketler Hukuku, s. 417.

⁴⁵⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 38; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 337.

gelmemişse yahut başkanlık görevini yapmak istemiyorsa GK toplantısını açmaya yetkili kişi, toplantıya çağrışı yapan organın üyelerinin kendi aralarından seçecekleri kişidir⁴⁵⁵.

Kom. Yön. m. 25'e göre GK'un açılabilmesi için, kanun, esas sözleşme ve Kom. Yön.'nde öngörülen hususların yerine getirildiğinin komiser tarafından tespit edilmesi de gerekmektedir. Komiserin toplantı başlamadan önceki görev ve yetkileri, Kom. Yön. m. 31/1'de on bent halinde sayılmıştır. Kom. Yön. m. 31/3 uyarınca, m. 31/1'in a, c, d, f, h, ı bentlerinde sayılan hususların herhangi birinin varlığının saptanması halinde⁴⁵⁶ komiser, toplantının açılmasına izin vermez, durumu tutanağa bağlayarak ilgililerle birlikte imzalar⁴⁵⁷.

GK toplantısı, çağrışı dair ilan veya çağrı mektuplarında belirtilen saatte açılmalıdır. Bu saatten daha erken bir zamanda yetersayı kontrol edilmiş ve yetersayının olmamasına dayanarak GK toplantısının açılmamasına karar verilmişse, hem toplantıyı açmaya yetkili olan organ hem de komiser, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin bu GK'un yapılmaması nedeniyle ortaya çıkan zararlarını tazmin etmek zorunda kalırlar⁴⁵⁸.

---

⁴⁵⁵ Arslanlı, C. II, s. 37; İmregün, Ortaklıklar, s. 112; Domaniç, s. 607; Çevik, s. 810.

⁴⁵⁶ Bu maddede belirtilenler, toplantı yerinin ilanlarda gösterilen yer olmaması veya burada toplantı yapılmasının esas sözleşmeye göre mümkün olmaması, olağan GK toplantılarında YK üyelerinden veya denetçilerden en az birisinin ya da mali tablo ve raporların toplantı yerinde bulunmaması, toplantı yetersayısının oluşmaması, çağrısız GK yapılması halinde pay sahiplerinin tümünün hazır olmaması veya toplantının yapılmasına itiraz edilmiş olması halleridir.

⁴⁵⁷ Kom. Yön. m. 31'de belirtilen ve toplantının açılmasına izin vermeme yetkisinin söz konusu olduğu hallerde komisere, yargının yerine geçerek GK'da alınabilecek batıl ya da iptal edilebilir kararları önceden engellemek imkânı verilmektedir. GK toplantısında, BK m. 19 ve m. 20 anlamında bir butlan halinin olup olmadığı veya TTK m. 381'e göre kanuna, esas sözleşmeye aykırılık olup olmadığı hususlarını tespit etmek ve buna göre kararları iptal etmek ancak yargının görevidir. O halde butlan veya iptal edilebilirlik hallerinin varlığı halinde komiserin toplantının açılmasına izin vermeme yetkisi, yargının alanına müdahale etmek anlamına gelir. Bkz. Çamoğlu, Toplantının Açılmasına İzin, s. 362; Helvacı, s. 61. Nitekim Kom. Yön. m. 31/1/b. c'de belirtilen olağan GK toplantılarında YK üyelerinden veya denetçilerden en az birisinin toplantı yerinde olmaması halinde, o GK'da alınan kararların iptali ya da butlanı da söz konusu olmaz. Böyle bir toplantıda alınan kararlar, geçerli kararlardır. Bkz. Teoman, Katılma Yükümü, s. 382; Helvacı, s. 43. Komiserin toplantı yapılmasına izin vermeme yetkisi sadece toplantı yetersayısının oluşmaması, GK'un çağrı usulüne uyulmaksızın toplanması veya çağrısız GK'da pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır olmaması hallerinde söz konusu olabilir. Ancak bu hallerde de bir GK toplanmış sayılamayacağından, komiserin yapacağı işlem bu yokluk halinin tespiti olacaktır. Bunun için de komiser, tutanağı çekince koyarak imzalamalıdır. Buna rağmen komiser tutanağı imzalamazsa, GK'da alınan kararlar, bu sebeple geçersiz olur. Bu durum nedeniyle pay sahiplerinin de herhangi bir zararı doğmuşsa komiserin haksız fiil esaslarına (BK m. 41 vd.) göre tazminat sorumluluğu da söz konusu olabilir. Bkz. Çamoğlu, Toplantının Açılmasına İzin, s. 363–365; Helvacı, s. 66; Yiğit, s. 129–131.

⁴⁵⁸ Yiğit, s. 131.

B) Toplantı Başkanlığının Seçilmesi

Kom. Yön. m. 32/2/b. a'ya göre komiser, şirket esas sözleşmesinde belirlenmemişse GK toplantısını yönetmek üzere başkan, oy toplama memuru ve tutanak yazmanından⁴⁵⁹ oluşan toplantı başkanlığının seçimine nezaret etmekle görevlidir. O halde toplantı başkanlığı, GK başkanı, oy toplama memuru ve tutanak yazmanından oluşmaktadır⁴⁶⁰.

GK başkanı esas sözleşmede belirlenmiş olabilir (TTK m. 375/3)⁴⁶¹. Esas sözleşmede belirlenen bu kişi, toplantı yerinde hazır bulunuyor ve toplantıyı yönetmek istiyorsa başka bir kişi başkan olarak seçilemez. Aksi takdirde seçim kararı, TTK m. 375/3 ve esas sözleşme hükümlerine aykırılıktan dolayı iptal edilebilir. Seçimi iptal edilebilir bir karara dayanan başkanın başkanlığında alınan GK kararları da iptali kabil kararlardır⁴⁶².

GK başkanı esas sözleşmede gösterilmemiş veya gösterilmiş olup da toplantıya gelmemiş yahut gelmekle birlikte bu görevi yapmak istemediğini şirkete bildirmişse, GK toplantısı açıldıktan sonra GK'un ilk görevi başkan seçmektir. Bu seçim sırasında GK'a başkanlık yapmak yetkisi, toplantıyı açmakla da yetkili olan kişiye ait olmalıdır⁴⁶³. Bu kişinin

---

⁴⁵⁹ Doktrinde “oy toplama memuru” kavramı için “oy toplayıcı” ve “tutanak yazmanı” kavramı için “kâtip” kelimeleri de kullanılmakla beraber, bu çalışmada, Tasarıya uygun şekilde bu kavramlar kullanılacaktır.

⁴⁶⁰ Doktrinde de toplantı başkanlığının bu kişilerden oluşacağı kabul edilmektedir. Bkz. **Çevik**, s. 810; **Domaniç**, s. 610; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 404; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet Toplantıları, s. 5; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 338. “Toplantı başkanlığı ve iç yönetmelik” kenar başlıklı TTKT m. 419/1'e göre, “esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa toplantıyı, GK tarafından seçilen, pay sahibi sıfatını taşıması şart olmayan bir başkan yönetir. Başkan, tutanak yazmanı ile gerek görürse oy toplama memurunu belirleyerek başkanlığı oluşturur. Gereğinde başkan yardımcısı da seçilebilir”. Hüküm, TTK'nda bulunmayan fakat uygulamada yerleşmiş olan hususları kanunen düzenlemiş bulunmaktadır. TTKT, Madde Gereçekleri, 419. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

⁴⁶¹ Esas sözleşmede başkan, ismen belirtilebilir veya “hazır bulunan en yaşlı pay sahibi”, “hazır bulunan en fazla paya sahip pay sahibi” vb. bir belirleme yapılabilir. Bkz. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112; **Çevik**, s. 811. Bu takdirde yapılacak iş sadece bir tespitten ibarettir. Bu tespiti yapmaya toplantıyı açmaya yetkili olan organ ya da kişi yetkili olur. Bkz. **Yiğit**, s. 132. Erbek, uygulamada esas sözleşmelerde çoğunlukla YK başkanının GK'a da başkanlık edeceği yönünde hükümler bulunduğunu belirttikten sonra bu düzenlemelerin kanunun amaç ve ruhuna uygun düşmediğini ifade etmiştir. YK, GK'a hesap veren, GK tarafından ibra edilen bir organdır. GK, YK'nun faaliyetlerini gösterir raporları inceler, aldığı kararları tartışarak eleştiri konusu yapabilir. Dolayısıyla yazara göre, GK başkanının YK dışında bir kişi olması daha uygundur. **Erbek, Cevdet**: Anonim Şirketlerde ve Bankalarda İdare Meclisi ile İlgili Bazı Meseleler, Ankara Barosu Dergisi, Cilt 16, Sayı 4-5, Ankara 1959, s. 204.

⁴⁶² **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 99-100; **Yiğit**, s. 133.

⁴⁶³ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112; **Yiğit**, s. 134. Doktrinde, bu seçim sırasında GK'a, YK başkanının başkanlık yapacağı da ifade edilmiştir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 404; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 338.

(geçici başkanın) görevi, toplantının açılmasıyla başlar ve GK'un asıl başkanının seçimiyle sona erer. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa başkan, mevcut oyların çoğunluğuyla seçilir (TTK m. 378). GK toplantısını yönetmekle görevli olan kişi, GK'un asıl başkanıdır⁴⁶⁴.

GK başkanı, toplantıyı kanuna, esas sözleşmeye uygun olarak tarafsız ve adil bir biçimde yönetmekle görevlidir⁴⁶⁵. GK'un müzakere usulü esas sözleşmede belirlenmemişse başkan bir usul tespit eder ve GK'un onayına sunar. Bu usul uyarınca, GK'da karar ve oylama aşamasına geçilmeden önce gündem maddelerinin, ilan ve çağrı mektuplarında belirlenen sıraya göre müzakere edilmesini temin etmelidir. Başkan, gündemi veya gündem sırasını değiştiremez, gündemden madde çıkaramaz⁴⁶⁶. Buna karşılık pay sahiplerinin konuşma sırasını belirleyebilir, gerektiğinde geri kalan konuşma sürelerini sınırlandırabilir, gündem dışına çıkan pay sahibinin sözünü kesebilir, ihtarda bulunup pay sahibinin toplantıdan çıkarılmasını GK'un onayına sunabilir⁴⁶⁷. GK'un müzakerelerin sona ermesine karar vermesinden sonra başkan, oylamaya geçilmesini sağlar, oylamanın tamamlanmasından sonra sonucu tespit eder, kararı ve pay sahiplerinin karara karşı muhalefet şerhlerini tutanağa geçirir⁴⁶⁸. Başkanın, görüşmelerin uzaması halinde toplantıya kısa bir süre ara verilmesine veya toplantının geç saatlere kadar devam etmesi halinde ertesi güne bırakılmasına karar vermesi de mümkündür⁴⁶⁹.

TTK m. 375/3, başkan olabilecek kişiler için "kimse" ifadesini kullanmış olduğundan, esas sözleşme veya seçimle belirlenen kişinin pay sahibi ya da anonim şirket organı üyesi olması zorunlu değildir; herhangi bir kişi GK başkanı olabilir⁴⁷⁰.

---

⁴⁶⁴ **Yiğit**, s. 134.

⁴⁶⁵ **Çevik**, s. 815; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 338; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 114; **Yiğit**, s. 136.

⁴⁶⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 38–39; **Çevik**, s. 812; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 338; **Yiğit**, s. 136–137.

⁴⁶⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 39; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 339; **Erbek**, s. 204; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21. GK başkanı, aynı zamanda pay sahibi olması halinde, GK toplantılarında müzakerelere katılma hakkına da sahiptir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 40; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 114. Buna karşılık GK başkanının pay sahibi olmaması, dinleyicilerin GK'a katılmasında olduğu gibi, müzakerelere katılma hakkı vermez. Bkz. **Yiğit**, s. 157.

⁴⁶⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 40–41; **Korkut, Ömer**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 176.

⁴⁶⁹ Toplantıya ara verilmesi veya ertesi güne bırakılması, TTK m. 377 anlamında toplantının bir başka güne bırakılması değildir ve toplantı yetersayısı değişmez. Bkz. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 115. Müzakerelere ara verilmesi ve ertelenmesi için bkz. Üçüncü Bölüm, IV, F.

⁴⁷⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 403–404; **Eriş**, İctihatlı TTK, s. 1074; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 337. TTK m. 419/1, bu hususu açıkça hükme bağlamıştır.

GK başkanı dışında, toplantı başkanlığını oluşturan oy toplama memuru ve tutanak yazmanının kim olacağı veya belirlenmesi usulü de esas sözleşmede yer alabilir⁴⁷¹. Esas sözleşmede belirlenmedikleri takdirde GK tarafından seçilirler. Toplantı başkanlığının seçimi, gündemin ilk maddesi olduğu için seçim ancak GK tarafından yapılabilir⁴⁷².

Tutanak yazmanı ve oy toplama memurunun da pay sahibi olmaları gerekmez; şirket dışından kişiler de bu görevler için seçilebilir⁴⁷³. Tutanak yazmanı, tutanağı tutmakla görevlidir. Bunun yanında oyların tasnif ve sayımında yardımcı olmak, varsa GK’da ilgili evrakı okumak, yoklama yapmak, söz sırasını kaydetmek gibi görevleri de olabilir. Oy toplama memuru ise oyları toplamak, olumlu, olumsuz ve çekimser şeklinde tasnif etmek ve saymakla görevlidir⁴⁷⁴.

III) TUTANAĞIN DÜZENLENMESİ

A) Tanımı ve Önemi

Kanun koyucu, GK kararları ve bunların içerikleri konusunda doğabilecek şüphe ve tereddütleri önlemek, GK kararlarının ve tutanakta⁴⁷⁵ belirtilmesi gereken diğer hususların belgelenmesini sağlamak amacıyla tutanağın düzenlenmesini şart koşmuştur⁴⁷⁶.

---

⁴⁷¹ Bunun hukuki dayanağı, Kom. Yön. m. 32/2/b. a ve TTK m. 279/2/b. 7 hükümleridir. TTK m. 279/2/b. 7 kapsamına TTK m. 364 ila m. 378’de belirtilen hususlardan farklı olarak yapılacak düzenlemeler girer. TTK m. 375 de bu hükümler arasında yer aldığından esas sözleşme ile toplantı başkanının yanında tutanak yazmanı ve oy toplama memurunun da belirlenmesi mümkündür. Bkz. **Yiğit**, s. 135–136.

⁴⁷² **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112. GK tarafından tutanak yazmanı seçilinceye kadar tutanağın tutulması görevi YK’na ait olur (TTK m. 375). Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 38. TTKT m. 419/1 ise tutanak yazmanı ve oy toplama memurunun GK başkanı tarafından belirleneceğini hükme bağlamıştır.

⁴⁷³ **Arslanlı**, C. II, s. 38; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 338. Yargıtay da aynı yönde karar vermiştir. 11. HD., T. 17.05.1982, 2110/2353 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 12.10.2006). Domaniç ise oy toplama memurunun pay sahibi veya temsilcilerinden olması gerektiğini savunmaktadır. **Domaniç**, s. 610.

⁴⁷⁴ **Çevik**, s. 811; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 404.

⁴⁷⁵ “Tutanak” kavramı ile “zabıt”, “GK tutanağı”, “toplantı tutanağı”, “müzakere zaptı”, “toplantı zaptı” veya “toplantı zabıtnamesi” kavramları eş anlamlıdır. Bkz. **Çevik**, s. 820. Bu çalışmada, TTKT’nda da kullanıldığı şekliyle “tutanak” kelimesi kullanılacaktır.

⁴⁷⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 107. “Tutanak” kenar başlıklı, TTKT m. 422/1 uyarınca “tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve

Bir GK toplantısında tutanağın düzenlenmiş sayılması için, TTK m. 297'deki esaslar dairesinde tutulması gerekir (TTK m. 378). Buna göre komiserin tutanağın kanuna uygun şekilde tutulmasına nezaret etmesi ve tutanağı oyunu kullanan pay sahipleriyle birlikte imzalaması ve kararların tutanağa mahiyet ve sonuçlarıyla birlikte yazılması şarttır. Bunlardan birinin eksikliği, GK kararlarının geçerlilik şartı olan tutanağın tutulmamış sayılmasına yol açar (TTK m. 297, m. 378), bu da kararların yokluğu sonucunu doğurur⁴⁷⁷.

Hazır bulunanlar listesi ile toplantıya çağrının usulüne uygun olarak yapıldığını ispat eden belgeler tutanağa eklenir. Eğer bunların içeriği tutanakta açıklanmışsa, eklenmelerine gerek yoktur (TTK m. 378).

YK, tutanağın noterce onaylı bir suretini derhal ticaret sicil memurluğuna vermek ve tutanağın içeriğinde tescil ve ilana tâbi hususlar varsa, bunları tescil ettirmek zorunluluğu altındadır (TTK m. 378/2). Bu işlem de GK'da alınan kararların geçerlilik şartıdır⁴⁷⁸.

Tutanak, el yazısı ile ya da daktilo yahut bilgisayar kullanılarak tutulabilir. El yazısı ile tutuluyorsa en az iki nüsha halinde tutulur ve imzalanır (Kom. Yön. m. 32/2/b. h). TTKT, tutanağın elektronik ortamda tutulabileceğine ilişkin herhangi bir hüküm içermemektedir. Ancak TTKT m. 422/2 tutanağın şirketin internet sitesine konacağını hükme bağlamıştır.

Komiser tarafından imzalanan tutanak, HUMK m. 295'e göre aksi ispatlanıncaya kadar kesin delil niteliği taşır⁴⁷⁹.

---

olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve komiserce imzalanır; aksi halde geçersizdir". Moroğlu, tutanağın içeriğinde bulunması gereken hususların eksik sayıldığını belirtmektedir. Yazara göre, tutanakta, hükümde sayılanlara ek olarak şirketin unvanı, toplantı tarihi ve yeri, şirketin toplam sermayesi, çekimser oyların sayısı, aleyhte oy kullananların ad ve soyadları, GK başkanının ve komiserin adları, soyadları, imzaları ve toplantının çağrılı ya da çağrısız yapıldığının da belirtilmesi gerekmektedir. **Moroğlu**, TTKT, s. 125–126.

⁴⁷⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 40; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 118; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 107.

⁴⁷⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 409; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 24; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 348. TTKT m. 422/2'de de tutanağın, internet sitesinde yayımlanması şartının getirilmesi dışında TTK m. 378/2'deki düzenlemeye aynen yer verilmiştir. Buna göre "yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhal ticaret sicili memurluğuna vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tâbi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur".

⁴⁷⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 41; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 111; **Çevik**, s. 822.

B) Tutanağın İçeriği

Tutanağın içeriği, GK'da alınan kararlar, pay sahiplerinin beyanları, muhalefet şerhi ve GK toplantısı ile ilgili diğer hususlardan oluşur⁴⁸⁰. Tutanağa yazılacak diğer hususlar, Kom. Yön. Örnek - 4'e uygun olarak, şirketin unvanı, toplantı tarihi ve yeri, şirketin toplam sermayesi ve pay adedi, komiserin adı ve soyadı, toplantıya çağrının ne şekilde yapıldığıdır. Ayrıca çağrısız GK yapılmış ise bunun da belirtilmesi gerekir (Kom. Yön. m. 26).

TTK m. 375/2 uyarınca GK'da alınan kararların ve yapılan seçimlerin tutanağa yazılması zorunludur. Alınan kararların mahiyet ve neticeleri, tutanakta hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık olarak yazılmalı, kanun ve esas sözleşmede öngörülen yetersayılara uygun olarak alındığı, oy miktarları ile birlikte belirtilmelidir (Kom. Yön. m. 26).

TTK m. 375/2, müzakerelere katılan pay sahiplerinin yaptıkları konuşmaların da tutanağa geçirileceğini hükme bağlamıştır. Pay sahiplerinin konuşmalarının tutanakta belirtilmesi kapalı tip ve az pay sahibi olan anonim şirketlerde bir sorun oluşturmaz, ancak HAAŞ'de pay sahibi sayısının ve bu oranda konuşmak isteyenlerin sayısının fazla olması görüşmelerin aynen yazılmasını olanaksızlaştırmaktadır. Bu olanaksızlık karşısında, bizim de katıldığımız görüş uyarınca doktrinde müzakerelerin özet halinde yazılmasının yeterli olacağı belirtilmiştir⁴⁸¹. Ancak GK, görüşmelerin tutanağa aynen yazılmasına da karar verebilir⁴⁸².

TTK m. 381/1/b. 1 uyarınca GK toplantısında hazır bulunan pay sahiplerinin iptal davası açabilmesi için karara ret oyu vermeleri ve muhalefetlerini tutanağa geçirmeleri

---

⁴⁸⁰ **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 24; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet Toplantıları, s. 5; **Yiğit**, s. 141.

⁴⁸¹ **Arslanlı**, C. II, s. 40; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 115; **Çevik**, s. 821; **Yiğit**, s. 142-143.

⁴⁸² **Arslanlı**, C. II, s. 40.

gerekir⁴⁸³. TTK m. 297 de bu esastan hareket ederek, karara muhalif kalanların muhalefet sebeplerinin de tutanağa yazılacağını düzenlemiştir (TTK m. 297/c. 2, Kom. Yön. m. 26)⁴⁸⁴.

Doktrinde baskın olan görüşe göre, pay sahibinin olumsuz oyunun tutanakta yer alması, muhalefet şerhi olarak kabul edilemez. Şerh, tutanakta, pay sahibinin karara muhalefet iradesini, hangi karara karşı olduğunu belirtecek şekilde açıkça ve ayrıca yer almalıdır⁴⁸⁵. Pay sahibinin toplantı tutanağında yer alan ve sadece eleştiri düzeyinde kalan açıklamaları da muhalefet şerhi olarak kabul edilmemelidir⁴⁸⁶.

Muhalefet şerhi, karara muhalif olan pay sahibinin talebi üzerine GK başkanlığı tarafından tutanak metnine yazdırılır⁴⁸⁷ veya yazılı olarak verilen şerh, tutanağa eklenir. Bu durumda tutanağa, muhalefet şerhi veren pay sahibinin adı, soyadı ya da ticaret unvanı yazılarak muhalefet şerhinin ekli olduğu belirtilir⁴⁸⁸. Tutanağa eklenen yazılı şerh, pay sahibi, toplantı başkanlığı ve komiser tarafından da imzalanır (Kom. Yön. m. 26).

Çevrim içi katılımcılar da, muhalefet şerhlerini, güvenli e-imzalarını atarak bir e-posta aracılığıyla GK başkanlığına ulaştırabilirler. GK başkanlığına gönderilen e-posta, tutanakta gerekli açıklama yapıldıktan sonra bilgisayar çıktısı alınarak toplantı başkanlığı ve komiser tarafından imzalanıp tutanağa eklenir. Çevrim içi katılımcıların, muhalefet şerhini sözlü

---

⁴⁸³ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 203. Aynı şekilde intifa hakkı sahibi ve temsilen katılım varsa temsilci de karara ret oyu vererek muhalefet şerhinin toplantı tutanağına yazılmasını isteyebilir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 79; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 560; **Yiğit**, s. 147. Karar için olumlu veya çekimser oy kullanan pay sahipleri muhalefet şerhi vermek hak ve yetkisine sahip değildir. Oy hakkından yoksun pay sahiplerinin, oy hakkı olmadığından karara karşı olumsuz oy vermeleri de söz konusu olamaz, ancak muhalefet şerhi vererek iptal davası açma hakları vardır. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 80; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 160; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 134–135. Aynı sonuç, SPK m. 14/A uyarınca çıkarılan oydan yoksun pay senedi sahipleri için de geçerlidir. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 204.

⁴⁸⁴ Muhalefet şerhinin toplantı tutanağına geçirilmesinde amaç, alınan karara karşı çıkıldığına ve muhtemelen iptal davası açılacağına pay sahiplerinin, şirket organlarının ve şirketle ilişkisi olan üçüncü kişilerin dikkatini çekmektir. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 204; **Yiğit**, s. 143.

⁴⁸⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 60; **Çevik**, s. 821; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 409; **Domaniç**, s. 610; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 348. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 20.11.2001, 6860/9182 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 13.10.2006).

⁴⁸⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 205.

⁴⁸⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 205.

⁴⁸⁸ Pay sahibi veya temsilcisinin yazılı muhalefet şerhi vermesine rağmen toplantı başkanlığı, tutanakta ilgili açıklamayı yapmamış olabilir. Bu durumda komiserin bunu sağlaması gerekir. Aksi halde tutanağın kanuna uygun olarak hazırlanmasına nezaret etmekle görevli olan komiserin (TTK m. 297, Kom. Yön. m. 32/2/b. h) cezai, idari (disiplin) ve hukuki sorumluluğu söz konusu olur. İstemine rağmen muhalefet şerhi tutanağa geçirilmeyen pay sahibi veya temsilcisi, isteminin komiser aracılığı ile de gerçekleştirilmediğini kanıtladığı takdirde iptal davası açmak hakkına sahip olmalıdır. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 205–206.

olarak bildirmeleri ise mümkün değildir, çünkü şerhin çevrim içi katılımcı tarafından imzalanması zorunludur.

Muhalefet şerhi, pay sahibinin alınan karara karşı olduğunu gösteren bir beyandır. Dolayısıyla muhalefet şerhinin, oylama sonucunun açıklanmasından sonra ve fakat tutanağın yetkililer tarafından imzalanmasından önce verilmesi gerektiği kabul edilmelidir. Oylama sonucundan önce ortada bir karar yoktur, bu nedenle muhalif kalınması ve şerh verilmesi de söz konusu olamaz⁴⁸⁹. GK’da birden çok karar alındığı için muhalefet şerhinin, tutanakta her karar için ayrı ayrı veya bütün kararların alınmasından sonra topluca verilmesi mümkündür. Fakat herhalde muhalefet şerhi, oylama sonucunun altına yazılmalıdır⁴⁹⁰.

GK toplantısında hazır bulunan pay sahiplerinin ya da çevrim içi katılımcıların toplantının devamı sırasında tutanağı inceleme talebinde bulunmalarında kanuni bir engel yoktur. Örneğin, muhalefet şerhlerinin tutanakta yer alıp almadığını kontrol etmek isteyebilirler. Toplantıda hazır bulunan pay sahipleri bu isteklerini toplantı başkanlığına yöneltebilir ve taleplerinin kabulü halinde tutanağın ilgili yerlerini inceleyebilirler. Çevrim içi katılımcıların da bu isteklerini sözlü olarak iletmesi ve muhalefet şerhlerinin tutanağa gerekli açıklama yapılarak eklenip eklenmediğini toplantı başkanlığından teyit ettirmeleri mümkündür. Ancak hazır bulunanlar listesinde olduğu gibi, tutanağın da elektronik ortamda tutulması sağlanırsa çevrim içi katılımcılara tutanağı bizzat inceleme hakkı da tanınmış olacaktır. Pay sahiplerine sunulması gereken belgelerin internet sitesinde yayımlanmasını öngören TTKT m. 1524 ve tutanağın şirketin internet sitesine konacağını düzenleyen TTKT m. 422/2 buna cevaz verir niteliktedir. Tutanağın elektronik ortamda tutulması halinde, çevrim içi katılımcıların muhalefet şerhleri tutanağa doğrudan eklenebilir. Elektronik ortamda tutulan tutanağın imzalanması ise güvenli e-imza ile gerçekleştirilir.

---

⁴⁸⁹ **Yiğit**, s. 149. Yargıtay bir kararında bu hususu, “...karara peşinen muhalefet olmaz” şeklinde açıklamıştır. 11. HD., T. 12.03.2002, 10518/2269 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 13.10.2006). Moroğlu ise muhalefet şerhinin, kararın alınmasından önce veya sonra, tutanak yetkililerce imzalanana kadar verilebileceğini savunmaktadır. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 204.

⁴⁹⁰ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 204; **Yiğit**, s. 150–151.

C) Tutanağın Düzenlenme Zamanı, Yetkisi ve İmzalanması

Tutanağın, toplantının açılmasından itibaren düzenlenmeye başlanması, toplantının sona ermesine kadar açık tutulması ve ancak toplantının sonunda yetkililer tarafından imzalandıktan sonra kapatılması gerekir⁴⁹¹.

TTK m. 375/2 uyarınca tutanak tutulmasını sağlamak görevi YK'na aittir. YK, bunu sağlamak için gerekli önlemleri almakla görevli tutulmuştur. Toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar ise tutanak yazmanı tarafından tutanağa yazılır (Kom. Yön. m. 26).

TTK m. 297'ye göre tutanağı oyunu kullanan pay sahiplerinin imzalaması gerekir. Ancak doktrinde bütün pay sahiplerinin imzalamasının, tutanağın ve kararların geçerliliği açısından şart olmadığı kabul edilmektedir. Aksi halde, herhangi bir pay sahibi tutanağı imzalamaktan kaçınarak tutanağın ve alınan kararların geçerliliğini etkileyebilir⁴⁹².

TTK m. 378'in TTK m. 297'ye yaptığı atıf sonucu, STB komiserinin tutanağı, oyunu kullanan pay sahipleriyle birlikte imzalaması, o GK'da alınan kararların geçerlilik şartıdır. Komiser, toplantının kanuna uygun şekilde yapılması için toplantı başkanlığına uyarılarda bulunmalı, buna rağmen kararların kanuna, esas sözleşmeye ve Kom. Yön.'e aykırı olarak alınması halinde, tutanağı, gerekli şerhi verdikten sonra imzalamalıdır (Kom. Yön. m. 32/2/i).

TTK, toplantı başkanlığının tutanağı imzalamasının gerekip gerekmediğine ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir. Buna karşılık Kom. Yön. m. 26'ya göre tutanak, toplantı başkanlığı tarafından da imzalanır⁴⁹³. Uygulamada bütün pay sahiplerinin imzalarının

---

⁴⁹¹ **Domaniç**, s. 634; **Yiğit**, s. 151.

⁴⁹² **Arslanlı**, C. II, s. 60; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 107-108; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 115-116. Yargıtay da bir kararında, özellikle pay sahibi sayısı çok olan şirketlerde tutanağın bütün pay sahipleri tarafından imzalanmasının mümkün olmadığını, dolayısıyla TTK m. 378'in TTK m. 297'ye yaptığı atfın, 297. maddedeki diğer şartlar için geçerli olduğunu belirtmiştir. TD., T. 16.05.1963, 5566/2167 sa. ka. için bkz. **Bozer, Ali**: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması, BATİDER, C. II, S. 2, Ankara 1963, s. 265-267.

⁴⁹³ TTK'nda böyle bir zorunluluk bulunmadığından, tutanağın toplantı başkanlığı tarafından imzalanmaması halinde, o GK'da alınan kararların geçerliliği etkilenmez. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 109. TTKT m. 422/1, tutanağın, toplantı başkanlığı tarafından imzalanacağını kanunen düzenlemiş bulunmaktadır. Buna karşılık hüküm, pay sahiplerinin tutanağı imzalama yükümlülüklerini ortadan kaldırmıştır.

tutanakta yer almasının zorluğu karşısında, esas sözleşmeye hüküm konarak, tutanağın pay sahipleri adına toplantı başkanlığı tarafından imzalanması yoluna gidilmektedir⁴⁹⁴.

IV) MÜZAKERELERE GEÇİLMESİ

Anonim şirket GK'unda müzakereler, pay sahiplerinin gündem maddeleri hakkında aydınlanmalarını, tartışmalara katılarak kendi görüşlerini açıklamalarını ve oylarını bilinçli bir biçimde vermelerini sağlar. Bu yönüyle müzakereler, anonim şirketin sağlıklı ve etkin bir biçimde çalışması açısından önemli bir rol oynamaktadır⁴⁹⁵.

A) Müzakerelerin Açılma Zamanı

GK toplantılarında müzakereler, asıl olarak, GK toplantı başkanlığının oluşmasından sonra başlar. Dolayısıyla, müzakereleri açmak görevi, GK başkanına aittir. Ancak toplantı başkanlığı esas sözleşmede belirlenmediği takdirde, başkanlığın seçimi gündemin ilk maddesini oluşturduğundan pay sahipleri, bu seçimle ilgili olarak da söz alıp konuşmak hakkına sahiptirler. Bu durumda müzakereler, toplantının yetkili kişi tarafından açılmasından sonra, toplantıyı açan kişi tarafından başlatılır⁴⁹⁶.

GK'un gündeminde, değişik toplantı yetersayılarını gerektiren konular bulunabilir. GK'da temsil edilen payların sayısı, adi toplantı yetersayısını oluşturuyor fakat özel toplantı yetersayısını oluşturmuyorsa, o gündem maddesi ile ilgili olarak müzakerelere geçilemez⁴⁹⁷.

---

⁴⁹⁴ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 116; **Bozer**, s. 268–269; **Domaniç**, s. 635; **Çevik**, s. 823; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet Toplantıları, s. 5; **Yiğit**, s. 152.

⁴⁹⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 99.

⁴⁹⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 38; **Yiğit**, s. 154.

⁴⁹⁷ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 115.

B) Genel Kurul Toplantılarında Müzakere Usulü

Anonim şirket GK'unda müzakerelerin GK başkanı tarafından ne şekilde yürütüleceği, pay sahiplerinin nasıl söz alacakları, konuşmanın nerede yapılacağı gibi konular hakkında TTK ve Kom. Yön.'nde hüküm bulunmamaktadır⁴⁹⁸. Esas sözleşme ile bu konulara ilişkin düzenleme getirilmişse GK başkanı öncelikle bu hükümlere uyarak toplantıyı yürütmekle görevlidir. Esas sözleşmede hüküm bulunmaması durumunda ise parlamento ve dernekler hukukuna ilişkin ilke ve kurallar, GK toplantılarındaki müzakerelere uygun düştükleri oranda uygulanırlar⁴⁹⁹. Bu konuda TMK'nun derneklerle ilgili hükümlerinde ve Dernekler Kanununda⁵⁰⁰ herhangi bir düzenleme yoktur. Buna karşılık, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İçtüzüğü (İçtüzük)⁵⁰¹ anonim şirket GK müzakerelerinde yararlanılabilecek hükümler içermektedir.

Pay sahipleri her şeyden önce, hangi gündem maddesi hakkında konuşmak istediklerini GK toplantı başkanlığına sözlü veya yazılı olarak bildirmelidirler. Bu husus, GK'da müzakerelerin ancak gündem maddeleri ile sınırlı olarak yapılabilmesinin bir gereğidir⁵⁰². Konuşmak hakkı, pay sahiplerine kayıt ve istem sırasına göre verilir (İçtüzük m. 61/1). Bir pay sahibinin, söz sırasını bir başka pay sahibine bırakması da mümkündür⁵⁰³. Bu durumun mümkün olduğu kadar erken zamanda GK başkanına bildirilmesinde yarar vardır.

---

⁴⁹⁸ TTK'nda GK toplantılarının işleyişi konusundaki bu boşluğu doldurmak amacıyla TTKT m. 419/2 ile yeni bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre “anonim şirket yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönetmelik hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönetmelik tescil ve ilan edilir”. Pulaşlı iç yönetmeliği, kanuna ve esas sözleşmeye uygun olmak üzere, şirketin organlarına, bunların hak ve yetkilerine, işleyişine ve özellikle de karar alma şekline ilişkin genel düzenlemeleri içeren kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır. Yazar, Tasarının hazırlanmasından daha önce, esas sözleşmeye hüküm konarak böyle bir yönetmelik çıkarılmasında fayda olacağını belirtmiştir. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 400-401.

⁴⁹⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 99. İmregün, TTK m. 1 ve TMK m. 1 gereği Dernekler Kanunu hükümlerinin doğrudan uygulanması gerektiğini ileri sürmüştür. **İmregün**, Ortaklıklar, s. 112. Ancak anonim şirketin sermayeye dayalı yapısı ile derneğin yapısı ve dayandıkları ilkeler farklı olduğundan bu hükümlerin doğrudan uygulanması sakıncalı olabilir. Bu nedenle parlamento ve dernekler hukuku ilke ve kurallarının kıyasen uygulanması daha doğrudur. Bkz. **Yiğit**, s. 139.

⁵⁰⁰ Bkz. 23.11.2004 tarih ve 25649 sayılı RG.

⁵⁰¹ Bkz. 13.04.1973 tarih ve 14506 sayılı RG. İçtüzükte değişiklik yapan TBMM kararlarını görmek için ayrıca bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/ictuzuk/ictuzuk.htm> (son yararlanma: 29.10.2006).

⁵⁰² **Yiğit**, s. 159.

⁵⁰³ **Çevik**, s. 812. GK başkanı, söz hakkının verilmesinde YK üyelerine öncelik verebilir. Pay sahipleri, gündem maddeleri hakkında gereken bilgileri YK üyelerinden isteyebileceklerinden, onlara söz hakkında verilecek bu öncelik faydalı olacaktır. Bkz. **Çevik**, s. 812; **Yiğit**, s. 160, dn. 638.

Nitekim usule ilişkin konuların müzakeresi, esasa ilişkin konuların müzakeresinden daha önce yapılmalıdır (İçtüzük m. 63/1).

Pay sahipleri konuşmalarını, toplantı başkanlığına ve GK'a hitaben kürsüden yapabilirler. Kısa konuşmalar için veya YK üyeleri ve denetçilere yöneltilecek sorular için kendilerine yerlerinden de söz verilebilir (İçtüzük m. 60).

Çevrim içi katılımcıların da, hangi gündem maddeleri hakkında konuşmak istediklerini GK toplantı başkanlığına e-posta göndererek ya da bilgisayarlarına ses kartı ve mikrofon bağlı ise sözlü olarak bildirmeleri ve bir sıra almaları gerekir. Başkan, çevrim içi katılımcının sırası geldiğinde bilgisayar ekranında ona ait pencerenin altındaki mikrofon simgesine tıklayarak sesinin GK'da yayımlanmasına izin verir, böylece çevrim içi katılımcı görüş bildirme ve eleştiride bulunma hakkını kullanabilir⁵⁰⁴. Çevrim içi katılımcının bulunduğu yerdeki bilgisayara bağlı bir web kamerasının olması halinde, toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin, konuşması sırasında çevrim içi katılımcıyı görebilmeleri de mümkün olur.

C) Müzakerelere Katılma Hakkının Sınırları

Pay sahiplerinin müzakerelere katılma hakkı da, GK'a katılma hakkına bağlı olarak, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. Ancak hakkın bu özelliği, pay sahibine sınırsız olarak tanındığı anlamına gelmez, aksine bu hak pek çok sınırlandırmaya tâbidir⁵⁰⁵.

1) Konuşma Süresinin Sınırlandırılması

Günümüzde özellikle HAAŞ'de pay sahiplerinin ve buna paralel olarak GK'da konuşmak isteyenlerin sayısının hızla artması, GK toplantılarında konuşma sürelerinin kısıtlanmasını kaçınılmaz bir duruma getirmiştir⁵⁰⁶. Çevrim içi katılımlı GK'larda, farklı

---

⁵⁰⁴ Alman hukukunda ise çevrim içi katılımcılar, hukuki anlamda toplantıya katılan kişiler olarak nitelendirilmediklerinden, onların konuşma ve soru sorma hakları yoktur. Ancak çevrim içi katılımcının yapacağı konuşma metninin e-posta yoluyla toplantıda hazır bulunan temsilcisine gönderilmesi ve temsilci tarafından herkese okunması hukuken mümkündür. Bkz. **Kayhan**, s. 625-626; **Bilgili**, s. 580.

⁵⁰⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544-545.

⁵⁰⁶ **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, s. 467.

illerde ya da ülkelerde bulunan veya zamanları bulunmaması nedeniyle GK toplantısına katılma olanakları bulunmayan pay sahipleri de GK'a elektronik ortamda katılma imkânı bulacaklarından bu sorunun ciddiyeti daha da artmaktadır.

Pay sahiplerinin konuşma sürelerinin esas sözleşme ile belirlenmesi halinde GK başkanı, pay sahiplerine bu sürele uygun olarak konuşma hakkı verir⁵⁰⁷. Esas sözleşmede hüküm bulunmaması halinde ise, konuşma sürelerini sınırlandırmaya GK yetkilidir⁵⁰⁸. GK sınırlandırma kararını, toplantının başında veya bir zorunluluk gereği (örneğin, söz alan pay sahiplerinin konuşmalarını uzatmaları halinde) görüşmelerin başlamasından sonra da alabilir. Bu karar, alınması bir zorunluluğa dayandığı ve alınmasından sonra bütün pay sahipleri hakkında geçerli olacağı için eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmez⁵⁰⁹.

Belirli bir süre konuşan ve uyarılara karşın gereksiz yinelemelerle GK toplantısının yürütülmesini engelleyen bir pay sahibinin geri kalan konuşma süresinin sınırlandırılması ise, GK başkanının yetkisi dâhilindedir⁵¹⁰.

Konuşma süreleri sınırlandırılırken, pay sahibinin görüşlerini açıklaması ve bilgi alma hakkının (TTK m. 363/3) ortadan kaldırılmamasına dikkat edilmelidir. Bu süre belirlenirken, müzakere hakkı ile toplantının gereği gibi yürütülmesi arasında bir denge sağlanması gerekir. Bununla birlikte eşit işlem ilkesi uyarınca, konuşma süresinin değişik pay sahipleri ya da pay sahibi grupları açısından farklı bir biçimde belirlenmesi de mümkün değildir⁵¹¹.

---

⁵⁰⁷ **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 463.

⁵⁰⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 39; **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 469–470; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 157. Konuşma süresinin sınırlandırılmasına GK'un karar vermesi, pay sahibini daha etkin bir biçimde korur. GK'un aldığı bu karar usule ilişkin bir karardır. Usule ilişkin bu kararın uygulanması, esas kararın alınmasını etkilemiş ise ilgili olduğu esas ve nihai GK kararının iptali yoluna gidilebilir. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 128–129; **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 469.

⁵⁰⁹ **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 471–472. GK'un alacağı bu karar için gündeme bağlılık ilkesi uygulanmaz. Çünkü toplantının düzenle yürütülmesine ilişkin kararların alınması, zaten gündemin içeriğinde yer alır. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 546–547.

⁵¹⁰ GK başkanı bu durumda GK'un onayına da başvurabilir. Bu durumda verilen karar, usule ilişkin bir karar olduğu için esas karar ile birlikte iptali dava edilebilir. Bkz. **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 472.

⁵¹¹ **Teoman**, Konuşma Süresi, s. 470–471; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 546.

2) Gündeme Bağlılık İlkesine Tâbi Olma

GK'da, ancak gündemde bulunan hususlar hakkında müzakere açılmasına ve karar verilmesine gündeme bağlılık ilkesi denir⁵¹². TTK m. 364/1'e göre olağan GK toplantısında, TTK m. 369/1 uyarınca gündeme konulması gereken hususlar müzakere olunur. TTK m. 369/2 gereğince de, gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere edilemez. Komiserin toplantı sırasındaki görevlerini düzenleyen Kom. Yön. m. 32/2/b. a ve b'ye göre ise komiser, müzakereleri kanun, esas sözleşme ve gündem dahilinde yürütmek üzere toplantı başkanlığının seçilmesine nezaret etmek ve görüşmelerin gündem dahilinde yapılmasına dikkat ederek gündem dışına çıkılması halinde başkanı uyararak görevlidir.

Gündeme bağlılık ilkesi, pay sahiplerinin, GK toplantısında görüşülecek ve karar alınacak konularda bilgi sahibi olmalarına imkân sağlar ve gündemi kendisini ilgilendirmedikleri için toplantıya katılmayan pay sahiplerinin gündemde gösterilmeyen konuların görüşülmesi ve karara bağlanması nedeniyle istemedikleri sonuçlarla karşılaşmalarını önler⁵¹³.

GK gündeminde bulunmayan bir konu hakkında müzakere açılmayacağına göre, pay sahiplerinin gündem dışında konuşmak hakları da yoktur⁵¹⁴. Ancak GK'un gündeminde yer alan bir maddenin kapsamına hangi konuların gireceği veya hangi konuların girmeyeceği toplantı sırasında bir sorun olarak ortaya çıkabilir⁵¹⁵. Bunu önleyebilmek için, gündem, pay sahiplerinin o gündem maddesi hakkında hangi konuların görüşüleceğini ve karar alınacağını anlayabilecekleri şekilde açıkça düzenlenmiş olmalıdır⁵¹⁶. GK başkanı da bu gündem maddesi ile neyin kastedildiğini tespit etmek ve müzakerelerin bu kapsam dâhilinde yapılmasını sağlamak zorundadır (Kom. Yön. m. 32/2/b. b)⁵¹⁷. Gündem maddesinin yeteri kadar açık

---

⁵¹² **Arslanlı**, C. II, s. 15–16; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 405; **Ansay**, s. 161; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 340; **Türk, Hikmet Sami**: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu I, Ankara 1984, s. 179.

⁵¹³ **Arslanlı**, C. II, s. 20–21; **Çevik**, s. 796; **Demaniç**, s. 623; **Doğanay**, s. 1081; **Türk**, Gündeme Bağlılık, s. 180-181; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 23.

⁵¹⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 39; **Demaniç**, s. 622; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 339. Tekinalp, makul bir sebebe dayanması ve konunun anonim şirketle ilgili olması halinde, gündemde bulunmayan konular hakkında karar almaksızın, sadece müzakere yapılabileceğini kabul etmektedir. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 545. Ancak TTK m. 369/2'nin açık ifadesi sadece gündem dışı kararları değil; gündem dışı müzakereleri de yasaklamaktadır. Dolayısıyla bu görüşe katılma imkânı bulamıyoruz.

⁵¹⁵ **Ansay**, s. 161.

⁵¹⁶ **Arslanlı**, C. II, s. 20.

⁵¹⁷ GK başkanının bu görevini yerine getirmemesi, GK toplantısının uzamasına ve belki de ertesi güne sarkmasına yol açabilir. Bu durum, şirketin ek masraflar yapmasına neden olur, bu ise başkanın şirkete karşı aralarındaki sözleşme ilişkisi gereği sorumluluğunu gerektirir. GK başkanı ve toplantı başkanlığının diğer

olmadığı hallerde başkan, gündeme bağlılığın toplantıya katılmayan pay sahiplerini koruyan işlevini göz önüne alarak, gündem maddesini mümkün olduğu kadar dar yorumlamalıdır⁵¹⁸.

TTK, gündemde olmayan konuların müzakere edilemeyeceğini düzenlemiş, ancak bu ilkenin istisnaları olup olmadığı noktasında herhangi bir açıklık getirmemiştir. Kom. Yön. m. 25/2 ise gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarını hükme bağlamıştır, ancak TTK’nda düzenlenmeyen bir konunun yönetmelikle getirilmesi mümkün olmadığından, bu hükmün hukuki bir sonucu da yoktur⁵¹⁹.

TTK’nda düzenlenmiş olan ve gündeme bağlılığın istisnasını oluşturan sadece iki durum bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, TTK m. 348 uyarınca azlığın özel denetçi atanmasını talep etmesidir. TTK m. 348’e göre özel denetçi, azlığın talebi ile ya da talebi olmaksızın GK’un karar vermesi ile yahut azlığın talebinin reddi halinde mahkemece atanabilir. Özel denetçinin bir azlık talebi olmaksızın GK kararı ile tayin edilmesi için, gündemde buna ilişkin ayrı bir madde bulunmalıdır⁵²⁰. Azlığın GK’dan özel denetçi atanmasını talep edebilmesi için ise gündemde ayrı bir maddenin yer alması ya da talebin gündemin diğer bir maddesiyle ilgisi olması gerekmez. Azlığın bu talebi GK toplantısında görüşülüp oylandıktan sonra reddedilirse azlık mahkemeye müracaat edebilir⁵²¹.

üyelerinin esas sözleşmede belirlenmesi ya da GK tarafından seçilmesi bir icap niteliğindedir. Başkanlığın bu icabı açık veya zımnen kabulü ile aralarında bir sözleşme ilişkisi kurulmuş olur. Bu sözleşme ilişkisi, iş görme sözleşmeleri arasında en çok vekâlet sözleşmesine benzemekle birlikte klasik anlamda bir vekâlet sözleşmesi değildir. Bununla birlikte diğer sözleşmeler hakkındaki kanuni hükümlere tâbi olmayan işlerde dahi vekâlet hükümleri geçerli olacağından (BK m. 386/2) bu sözleşmeye de BK m. 386 ila m. 398 hükümleri uygulanır. İşte başkan, şirketle aralarında olan vekâlet sözleşmesi ilişkisi gereğince BK m. 96 vd. hükümleri uyarınca tazminatla sorumlu tutulabilir. GK başkanı ve toplantı başkanlığının diğer üyelerinin tazminat sorumluluğu hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Yiğit**, s. 276 vd. Pay sahiplerinin gündem dışı konuşmaları, bazı gündem maddeleri hakkında yeteri kadar müzakere yapılamamasına da sebep olabilir. Bu takdirde de, esas kararın alınması etkilenmişse GK kararının iptali yoluna gidilebilir. Bkz. **Yiğit**, s. 167.

⁵¹⁸ **Yiğit**, s. 168.

⁵¹⁹ Kom. Yön.’nin gündeme bağlılığın istisnası olarak belirlediği hususların doktrine ve uygulamaya uygun olmadığı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Helvacı**, s. 54 vd. Kom. Yön. m. 25/2 aynı zamanda gündeme madde eklenmesinin zamanını da düzenlemiştir. Buna göre gündeme madde ilavesi, toplantı başkanlığının oluşmasından hemen sonra gündemin diğer maddelerinin görüşülmesinden önce yapılmak zorundadır. Oysaki asıl toplantı sırasında gelişen olaylar ve yapılan konuşmalar bu zorunluluğu ortaya çıkarabilir. Dolayısıyla gündeme madde eklenmesi daha sonra da yapılabilir. Bkz. **Helvacı**, s. 57–58.

⁵²⁰ **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 445. Ancak gündemde yer almasa bile, gündemdeki maddelerden biri ile bağlantısı kurulabildiği takdirde, GK tarafından özel denetçi atanabileceği de ifade edilmiştir. Bkz. **Teoman**, Özel Denetçi, s. 445; **Helvacı**, s. 56.

⁵²¹ **Arslanlı**, C. II, s. 21–22; **Teoman**, Özel Denetçi, s. 441; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 436; **Çevik**, s. 799; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 343; **Yiğit**, s. 169. Çalışmamızın kapsamı gereği özel denetçi atanmasını isteme

Gündeme bağıllık ilkesinin istisnasını oluşturan ikinci durum ise, azlığın, GK'dan bilânço hakkındaki müzakerenin bir ay sonraya bırakılmasını talep etmesidir. Azlığın bu talebi GK'da oylamaya sunulmaz ve müzakere bir başka güne bırakılır (TTK m. 377)⁵²².

3) Ahlak ve Adaba Uygunluk ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı

Pay sahipleri kanunun kendilerine tanıdığı GK müzakerelerine katılma haklarını, medeni bir insana yakışacak tutum ve davranışlar içinde, başkalarına karşı saygı ve nezaketle hareket etme ilkelerine uygun şekilde kullanmalıdırlar⁵²³.

Pay sahiplerinin bu hakkı, hakkın kötüye kullanılması yasağı ile de sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla pay sahiplerinin görüşlerini açıklarken lüzumsuz uzatmalara gitmemeleri, gereksiz tartışmalara girmemeleri⁵²⁴, makul ölçüleri aşan eleştirilerde bulunmamaları, engelleyici, tehdit edici ve GK'un işleyişini zorlaştırıcı konuşmalar yapmamaları gerekir⁵²⁵.

D) Müzakere Hakkının Sınırlarının Aşılması Halinde Yaptırım

1) Genel Olarak

Müzakerelere katılma hakkının sınırlarının aşılması durumunda, GK toplantılarının düzeninin korunması amacıyla, pay sahiplerine uygulanabilecek çeşitli yaptırımlar söz konusu olabilir. Burada önemli olan, davranış ile yaptırım arasında bir dengenin sağlanmasıdır. Bu dengenin de pay sahipliği haklarını en az kısıtlayan yaptırım seçilerek kurulması gerekir⁵²⁶.

TTK'nda müzakerelere katılma hakkının sınırlarının aşılması halinde pay sahiplerinin karşılaşabilecekleri yaptırımlara ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Bu tür yaptırımlar genel

---

hakkına, sadece gündeme bağıllık ilkesinin bir istisnası olarak kısaca değinilmiştir. Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435 vd.

⁵²² **Arslanlı**, C. II, s. 21; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 343; **Yiğit**, s. 171. Müzakerelerin bir başka güne bırakılması için bkz. Üçüncü Bölüm, IV, G.

⁵²³ **Çevik**, s. 814; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 546; **Yiğit**, s. 160.

⁵²⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 39.

⁵²⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 545.

⁵²⁶ **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 64; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21.

olarak, pay sahibinin geri kalan konuşma süresinin sınırlandırılması, sözünün kesilmesi, söz hakkının kaldırılması, uyarılması⁵²⁷, özür dilemeye davet edilmesi, GK'dan çıkarılması ve hatta toplantıya ara verilmesi, müzakerelerin kapatılması, karar alınmaktan vazgeçilmesi şeklinde olabilir⁵²⁸. Kuşkusuz hangi hallerde, hangi yaptırımlara başvurulacağı konusunda esas sözleşmeye hüküm konması mümkündür. Esas sözleşmede bu konuda herhangi bir düzenleme bulunmaması halinde ise, İçtüzük hükümlerine kıyasen başvurulabilir⁵²⁹.

Bir pay sahibi kendisine verilen söz hakkını kötüye kullanırsa, örneğin konuşmasını gereksiz yere uzatır ya da gündem dışında konuşmaya başlarsa, başkan konuşmasını kesebilir ve onu uyarabilir. Buna rağmen pay sahibi bu tutumunda ısrar ederse, konuşma hakkı kaldırılabilir (İçtüzük m. 66). Eğer pay sahibi adaba uymayan sözler sarf ederse, uygun bir dille konuşması gerektiği ihtar edilmeli, bu ihtara uymadığı takdirde kürsüyü terk etmesi istenmelidir (İçtüzük m. 67). Tüm bu uyarılara karşılık pay sahibi, davranışlarında herhangi bir değişikliğe gitmemişse GK'dan çıkarma kararı gündeme gelebilir⁵³⁰.

GK toplantısında gürültü ya da kavga çıkması durumunda ise, başkan, varsa güvenlik görevlilerinin yardımını isteyerek düzeni tekrar sağlamaya çalışmalı; başarıya ulaşamazsa, toplantıya ara vermelidir. Aradan sonra kavga ve gürültü devam ediyorsa, toplantıya son verip karar almaktan vazgeçebilir, yani toplantı ertelenir (İçtüzük m. 68, Kom. Yön. m. 28).

Çevrim içi katılımlı bir GK'da ise toplantı düzeninin ve disiplininin sağlanması amacıyla çevrim içi katılımcılara karşı yaptırımlara başvurmak, toplantıda hazır bulunan pay sahiplerine nazaran daha çabuk ve etkili sonuç verir. Başkan, müzakerelere katılma hakkının sınırlarını aşan çevrim içi bir katılımcıya gerekli uyarılarda bulunduktan sonra, çevrim içi katılımcının sesinin GK'da yayımlanmasını belli bir süre durdurabilir⁵³¹, görüntüsünü ekrandan kaldırabilir. Kendisine yeniden söz hakkı verildiğinde davranışlarında ısrar ettiği görülen çevrim içi katılımcının ise GK toplantı salonuyla olan internet bağlantısı tamamen kesilebilir ve toplantıya tekrar bağlanması engellenir⁵³².

---

⁵²⁷ Arslanlı, C. II, s. 39; Teoman, GK'dan Çıkarılma, s. 65; Çevik, s. 814; Pulaşlı, Şirketler, s. 339.

⁵²⁸ Teoman, GK'dan Çıkarılma, s. 65; Çevik, s. 816.

⁵²⁹ Teoman, GK'dan Çıkarılma, s. 63.

⁵³⁰ Pulaşlı, Şirketler, s. 339.

⁵³¹ M. Kaya, s. 224.

⁵³² Çevrim içi katılımcının toplantı salonuyla bağlantısının kesilmesi, pay sahibinin geleneksel anlamda yapılan bir GK'dan çıkarılması ile aynı sonucu doğurur. Bkz. M. Kaya, s. 224, dn. 58. Bu nedenle aşağıda pay sahibinin GK'dan çıkarılması ile ilgili olarak yapılan açıklamalar bu durum için de geçerlidir.

2) Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması

GK'dan çıkarma, pay sahibine uygulanacak en son yaptırım olmalıdır. GK'a katılma ve GK'da bulunma hakkı, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikte bir hak olduğu için ancak diğer yaptırımların etkisiz kalması halinde, pay sahibi GK'dan çıkarılabilir⁵³³.

Pay sahiplerinin hangi hallerde GK'dan çıkarılacağını kesin olarak belirlemek imkânı olmamakla birlikte, toplantının sağlıklı bir şekilde işleyişini engelleyen ve uyarılara rağmen kendisine tanınan hakları kötüye kullanmayı sürdüren pay sahibi GK'dan çıkarılır⁵³⁴.

Pay sahibinin GK'dan çıkarılmasında, GK toplantısının düzeninin korunması kadar bu konuda verilecek keyfi kararların da engellenmesi büyük önem taşır. Bu nedenle çıkarma kararı vermek yetkisinin GK başkanında değil, GK'da olduğunu kabul etmek gerekir⁵³⁵. GK'un verdiği bu kararın iptali yoluna da gidilebileceğinden (TTK m. 381), bu şekilde pay sahiplerine daha etkin bir koruma sağlanmış olur⁵³⁶.

GK'a katılmalarına başkan tarafından izin verilen dinleyiciler ile toplantıya katılmaya hakkı olmayan kimselerin toplantıda bulunması halinde, bu kişilerin GK'dan çıkarılmasına ise başkan, isterse GK'un oyuna da başvurarak karar verebilir⁵³⁷.

Pay sahibi hakkında alınan çıkarma kararı, sadece ilgili olduğu GK toplantısı için geçerlidir. Pay sahibinin diğer GK toplantılarına katılma hakkı devam eder⁵³⁸.

GK'da verilen çıkarma kararı derhal yerine getirilmelidir. Eğer pay sahibi, toplantıdan çıkarılmıyorsa, GK toplantısına ara da verilebilir⁵³⁹. Çıkarma kararından sonra pay sahibinin GK'da kendisini bir temsilci aracılığıyla temsil ettirmesi mümkün değildir. Aksi halde bu

---

⁵³³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 547; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 62; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 339.

⁵³⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 404; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 64; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 21.

⁵³⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 39; **Domanıç**, s. 624; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 339; **Yiğit**, s. 176. Doktrinde bir diğer görüş ise bu konuda yetkinin, GK başkanında olduğunu belirtmektedir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 404; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 67. Çevik ise pay sahibinin GK'dan çıkarılmayacağını savunmuştur. **Çevik**, s. 814.

⁵³⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 213; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 405.

⁵³⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 93-94.

⁵³⁸ GK'un, pay sahibinin diğer GK toplantılarına da katılımını yasaklayan bir çıkarma kararı vermesinin geçersiz olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 547; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 69.

⁵³⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 547; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 69.

yaptırımın uygulanmasının bir anlamı kalmaz⁵⁴⁰. Pay sahibi GK toplantısından çıkarıldıktan sonra, sahip olduğu paylar toplantı yetersayısından düşülür⁵⁴¹.

Burada üzerinde durulması gereken son nokta, toplantıdan haksız olarak çıkarılan pay sahiplerinin o GK'da alınan kararlara karşı iptal davası açma haklarının olup olmadığıdır. GK kararları aleyhine iptal davası açabilmeleri şartlarını düzenleyen TTK m. 381'de bu konudan söz edilmemiştir⁵⁴². Pay sahibinin çıkarılma kararı verilmesinden önce alınan kararlara karşı, muhalefetini tutanağa geçirtmek şartıyla iptal davası açabilmesinde problem yoktur⁵⁴³. Aynı şekilde çıkarılma kararı verilmesinden sonra alınan kararlara karşı da pay sahibine, iptal davası açma hakkı tanınmalıdır. Çünkü keyfi olarak alınan çıkarılma kararlarına karşı pay sahipleri ancak bu imkânın tanınmasıyla korunabilirler⁵⁴⁴. Burada pay sahibinin muhalefetini tutanağa geçirtmiş olması şartı da aranmaz, pay sahibinin GK'dan haksız olarak çıkarıldığını ispatlaması yeterlidir⁵⁴⁵. Pay sahibi iptal davasını açtıktan sonra, mahkeme öncelikle çıkarma kararının haklılığını araştırır. Çıkarma kararının haksız olduğu tespit edildikten sonra, iptal davasına bakmaya devam edilir⁵⁴⁶.

Pay sahibinin GK'dan haksız olarak çıkarılması, onun kişilik haklarının ihlal edilmesi sonucunu da doğurabilir ve bu durumda anonim şirkete karşı kişiliği koruyan tazminat davaları açılabilir (TMK m. 50/2). Ayrıca pay sahibi bilgi alma hakkını kullanamama gibi nedenlerle zarara uğramışsa, bu zararının tazminini de dava edebilir⁵⁴⁷.

---

⁵⁴⁰ **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 69–70.

⁵⁴¹ **Arslanlı**, C. II, s. 39, dn. 112; **Domanıç**, s. 624.

⁵⁴² **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 214.

⁵⁴³ **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 70.

⁵⁴⁴ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 214; **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 70–71; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 339–340.

⁵⁴⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 214.

⁵⁴⁶ GK kararının iptal edilebilmesi için, çıkarma kararının esasa ilişkin kararı etkilemiş olması da gereksizdir. Bkz. **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 71.

⁵⁴⁷ **Teoman**, GK'dan Çıkarılma, s. 72.

E) Müzakerelerin Kayda Alınması

Pay sahibi sayısı binleri bulan HAAŞ'de, pay sahiplerinin tüm konuşmalarının tutanağa geçirilmesi çoğu zaman mümkün olmadığı için doktrinde, GK'da müzakerelerin bir ses alma cihazıyla kaydedilebileceği ileri sürülmüştür⁵⁴⁸. Ancak TTK'nda bu konuda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Anonim şirket esas sözleşmesine konulacak bir hükümle, GK toplantılarında ses alma cihazlarının kullanılması mümkün hale getirilebilir⁵⁴⁹. Esas sözleşmede böyle bir hüküm yoksa, başkan, toplantıya başlamadan önce pay sahiplerini toplantıda ses kaydı yapılacağı konusunda uyarmalıdır. Pay sahiplerinden hiç birisi itirazda bulunmazsa problem yoktur. Buna karşılık içlerinden birinin itiraz etmesi halinde, müzakerelerin kayda alınmasına GK karar verir. Bu karar, çoğunlukla alınır (TTK m. 378/1)⁵⁵⁰.

GK toplantısında bir pay sahibinin tek başına tüm müzakereleri ya da sadece kendi konuşmalarını ses alma cihazıyla kaydedebilmesine ise izin verilmemelidir. Çünkü tek bir pay sahibine bu hakkın tanınması, eşitlik ilkesi nedeniyle tüm pay sahiplerinin de bu imkândan yararlandırılmalarını gerektirir. Bu durum ise toplantıda gürültü ve karışıklıklara sebep olur ve denetim olanağı azalır⁵⁵¹.

Pay sahibi GK toplantısında ses alma cihazı kullanamasa da, şirket tarafından ses alma cihazlarının kullanılması halinde, kendisinin ya da başkalarının konuşmalarını dinleyebilir veya bunların yazılı metinlerini, masrafları kendisine ait olmak üzere isteyebilir⁵⁵².

---

⁵⁴⁸ **Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, s. 286-287; **Çevik,** s. 820.

⁵⁴⁹ Çevrim içi katılımlı GK'larda da ses kartı bulunan bir bilgisayar aracılığıyla ses kaydı yapılması mümkündür. Ses kartının sayısal hale getirdiği ses, bilgisayara yüklenmiş bir kayıt programı sayesinde kaydedilir. MK Portal: Ses Kartı Nedir? Nasıl Çalışır?, <http://mkportal.gen.tr/index.php> (son yararlanma: 11.11.2006). GK toplantı salonunda bulunan bilgisayarda da bu kayıt programı yüklü ise hem çevrim içi katılımcıların hem de toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin yaptıkları konuşmalar kaydedilebilecektir.

⁵⁵⁰ **Teoman,** Ses Alma Aygıtları, s. 287; **Yiğit,** s. 181. Teoman, kapalı tip anonim şirketlerde ise pay sahibi sayısı az olduğu için, GK'da ses alma cihazlarının kullanılmasına oybirliği ile karar verilmesi gerektiğini savunmaktadır. **Teoman,** Ses Alma Aygıtları, s. 287-288.

⁵⁵¹ **Teoman,** Ses Alma Aygıtları, s. 288-289; **Yiğit,** s. 182.

⁵⁵² **Teoman,** Ses Alma Aygıtları, s. 289; **Yiğit,** s. 182.

F) Müzakerelere Ara Verilmesi ve Ertelenmesi

Anonim şirket GK toplantısında görüşmelerin uzaması ve geç saatlere kadar devam etmesi halinde, GK başkanı pay sahiplerinin yemek yemeleri veya dinlenmeleri için toplantıya kısa bir süre ara verebileceği gibi, toplantıyı ertesi güne de bırakabilir. Bu duruma GK toplantısına ara verilmesi denir⁵⁵³. Toplantıya ara verilmesinden sonra toplanan GK, aynı GK'dur, dolayısıyla toplantı yetersayısında değişiklik olmaz⁵⁵⁴.

GK'un ertelenmesi ise toplantı yetersayısının elde edilememesi, komiserin GK toplantısına gelmemesi gibi nedenlerle kanuni şartlardaki eksiklikler dolayısıyla ya da gürültü, kavga gibi zorunlu sebeplerle gerçekleşebilir⁵⁵⁵.

Toplantı yetersayısının oluşmaması ve komiserin toplantıya gelmemesi sebebiyle GK toplantısının ertelenmesi, bir kararı gerektirmeksizin kendiliğinden gerçekleşir. Toplantı yetersayısı oluşmadığı için ertelenen GK'dan sonra yapılan GK toplantısı, ikinci bir GK'dur. Toplantıya usulüne uygun olarak yeniden çağrı yapılması gerekir ve toplantı yetersayısı farklıdır (TTK m. 372, m. 388). Komiserin gelmemesi ya da gürültü ve kavga gibi nedenlerle toplantının ertelenmesi hallerinde ise toplantı yetersayısı değişmez⁵⁵⁶.

Toplantının ertelenmesi, Kom. Yön. m. 28'de de düzenlenmiştir. Buna göre toplantı, yetersayının oluşmaması, azlığın bilanço görüşmelerinin ertelenmesini talep etmesi ile (TTK m. 377) veya müzakerelerin güvenlik açısından sağlıklı bir şekilde yapılamayacağını anlaşılması üzerine güvenlik görevlilerinin de görüşü alınmak suretiyle ertelenir. Son halde, toplantıyı erteleme görevi, komisere verilmiştir ancak görevi toplantıyı yönetmek değil, toplantıya nezaret etmek olan komiserin GK toplantısını erteleme yetkisi olamaz. TTK sistemine aykırı olan bu hüküm uygulanamaz bir hükümdür⁵⁵⁷.

---

⁵⁵³ **İmregün**, Ortaklıklar, s. 115; **Çevik**, s. 817.

⁵⁵⁴ **Çevik**, s. 817.

⁵⁵⁵ **Çevik**, s. 817; **Cerrahoğlu**, Umumi Heyet Toplantıları, s. 5; **Yiğit**, s. 182.

⁵⁵⁶ **Yiğit**, s. 183. Yargıtay, toplantı yetersayısının oluşmaması nedeniyle toplantının ertelenmesi halinde birinci GK gündeminin görüşülmesi gerektiğini hükmetmiştir. 11. HD., T. 28.03.1974, 645/1075 sa. ka. için bkz. **Cerrahoğlu, Fadil**: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısının Yeter Sayısının Bulunmaması Sebebiyle Ertelenmesi Halinde Önceki Gündeme Uyuma Zorunluluğu, İstanbul Ticaret, Cilt 19, Sayı: 955, İstanbul 1977, s. 5-7. Bu karar, Kom. Yön. m. 23/3 hükmüne de uygundur.

⁵⁵⁷ Komiserin burada görevi, GK başkanını ihtar etmekten ibarettir. Bu takdirde GK başkanı, toplantıyı erteleyebilir. Bkz. **Yiğit**, s. 183.

G) Müzakerelerin Bir Başka Güne Bırakılması (TTK m. 337)

Müzakerelerin bir başka güne bırakılması, TTK m. 377’de düzenlenmiştir. Bu hüküm, bilânçoyu yeteri kadar inceleyememiş olan azlığa bir aylık süre içinde ek bir araştırma yapma ve bilgi edinme imkânı vermek amacı taşımaktadır⁵⁵⁸.

1) Ertelemeyi Talep Edebilecek Olanlar

Bilânçonun tasdiki hakkındaki müzakere, GK toplantısında bulunan çoğunluğun⁵⁵⁹ veya azlığın talebi üzerine ertelenir (TTK m. 377, Kom. Yön. m. 28).

Oydan yoksun pay senedi sahipleri de Seri: I, No:30 sayılı Tebliğ m. 20 uyarınca azlık haklarına sahip oldukları için, bu kişiler de diğer pay sahipleri gibi bilânçonun tasdiki hakkındaki müzakerenin bir başka güne bırakılmasını talep edebilirler. Ancak burada da esas sermayenin onda birine sahip olma şartı aranır⁵⁶⁰.

Erteleme talebinde bulunan kişilerin bizzat pay sahibi olması gerekmez. TTK m. 377’deki erteleme istemini, pay sahiplerinin temsilcileri de talep edebilir. Bunun için temsil belgesinde açık bir hüküm bulunmasına da gerek yoktur⁵⁶¹.

2) Azlığın Erteleme İsteyebilmesi İçin Yapması Gerekenler

TTK m. 377 uyarınca bilânço görüşmelerinin ertelenmesi için azlığın GK’da talepte bulunması gerekli ve yeterlidir⁵⁶². Azlık hakları, azlığın tek taraflı bir talebi ile kullanılabilen

---

⁵⁵⁸ **Teoman, Ömer:** Azınlığın Bilânço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 140; **Çevik**, s. 817–818; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435.

⁵⁵⁹ Buradaki çoğunluğun, GK’da temsil edilen sermayeye göre mi, yoksa toplam esas sermayeye göre mi belirlenmesi gerektiği hususu tartışılmıştır. Teoman, GK toplantısında hazır bulunan pay sahiplerinin çoğunluğunun, esas sermayenin yarısından bir fazlasını oluşturmasalar bile ertelemeyi talep edebileceklerini kabul etmektedir. Çünkü bu çoğunluk da, bilânço hakkında yeterince bilgi alamamış ve aydınlanmamış olabilir. Bkz. **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 129.

⁵⁶⁰ **Yiğit**, s. 185.

⁵⁶¹ **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 129–130.

⁵⁶² **Arslanlı**, C. I, s. 227; **Çevik**, s. 818; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 700. “Toplantının ertelenmesi” kenar başlıklı TTKT m. 420/1 uyarınca, “finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi

ve kural olarak GK'un onayına tâbi olmayan haklardır⁵⁶³. Bilânço görüşmelerinin ertelenmesini talep etme hakkı da, GK'un onayına tâbi olmayan bir haktır; bu talep üzerine müzakereler oylama yapılmaksızın ertelenir⁵⁶⁴. Buna karşılık azlık, görüşmelerin ertelenmesini bir teklif şeklinde ileri sürerse, artık müzakereler kendiliğinden ertelenmez. Bu teklif GK tarafından oylamaya sunulur; GK teklifi reddederse, görüşmelere devam edilir⁵⁶⁵.

Azlığın erteleme talebinde bulunurken gerekçe göstermesine de gerek yoktur⁵⁶⁶. Ancak Kom. Yön. m. 28, bilânço hakkında ileri sürülecek tüm itirazların aynı toplantıda yapılmasını ve bunların tutanağa yazılmasını zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla azlık erteleme gerekçesini, erteleme talep ettiği ilk GK toplantısında sunmalıdır. Kanunda olmamasına rağmen gerekçe gösterme şartının getirilmesi, TTK'na aykırıdır ve erteleme hakkının kullanılmasını zorlaştırır⁵⁶⁷. Bu zorunluluk, aşağıda inceleneceği üzere, sadece toplantının ikinci kez ertelenmesi halinde gündeme gelecektir.

TTK m. 377'ye göre bilânçonun tasdiki hakkındaki müzakere bir ay sonraya bırakılır. Kanunda öngörülen bu bir aylık süre, azlık yararına tanınmış müktesep hak niteliğinde asgari bir süredir. Bu nedenle ikinci GK toplantısı bir ayı aşan bir süre içinde de yapılabilir⁵⁶⁸.

üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414. maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır". Hüküm, çoğunluğa, erteleme talebinde bulunma hakkı tanımaması dışında TTK m. 377'deki ilkeleri aynen korumaktadır. Hükümde, TTKT m. 411'de de olduğu gibi, azlık kavramının, kapalı tip anonim şirketlerde ve HAAŞ'de farklı yüzdelerde (SPK m. 11/8) tanımlandığı açıkça belirtilmiştir. TTKT, Madde Gerekçeleri, 420. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

⁵⁶³ **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 130.

⁵⁶⁴ **Arslanlı**, C. I, s. 227; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Çevik**, s. 818; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 130; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 251. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 12.02.1993, 470/879 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 188, dn. 769.

⁵⁶⁵ **Arslanlı**, C. I, s. 227; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 252.

⁵⁶⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1075; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 251; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 130; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 700. Domaniç ise azlığın gerekçe göstermesi gerektiğini savunmaktadır. **Domaniç**, s. 626.

⁵⁶⁷ **Yiğit**, s. 187.

⁵⁶⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 132; **Çevik**, s. 818–819; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 701. Arslanlı ise, ikinci toplantının ilk toplantıdan bir ay sonra yapılacağını, sürenin artırılması ya da azaltılmasının mümkün olmadığını belirtmiş, ancak her nasılsa süre aşılmışsa GK'un verdiği kararların iptal edilemeyeceğini de ifade etmiştir. **Arslanlı**, C. I, s. 228.

3) Müzakeresinin Ertelenmesi Gereken Gündem Maddeleri

Azlığın bilânçonun ertelenmesi talebi ile birlikte gündemde bulunan başka hangi maddelerin erteleneceğinin belirlenmesi konusunda doktrinde farklı ölçütler getirilmiştir⁵⁶⁹.

TTK m. 377 gereğince her şeyden önce, bilânçonun onanması hakkındaki gündem maddesi ertelenir. Bu gündem maddesinin ertelenmesiyle, bilânçonun ayrılmaz bir parçası niteliğinde olan kâr ve zarar hesabının ve kâr dağıtım hakkındaki gündem maddelerinin de erteleneceği açıktır⁵⁷⁰.

YK üyelerinin ibrası hakkında ikili bir ayırım yapmak gerekir. GK gündeminde YK üyelerinin ibrasına ilişkin açık bir madde bulunmasa bile, TTK m. 380/1'e göre, bilânçonun onanması, aksine bir açıklık olmadığı takdirde, YK üyelerinin ibrası sonucunu doğurur. TTK m. 377 gereğince bilânçonun görüşülmesi ertelenirse, bilânçonun kabulü mümkün olmayacağından, YK üyelerinin de ibra edilmiş sayılmaları söz konusu olmaz. Gündemde YK üyelerinin ibrasına ilişkin açık bir maddenin yer alması halinde ise, bilânço görüşmelerinin ertelenmesi ile bu gündem maddesinin de ertelenmesi gerekir. Çünkü pay sahiplerinin bilânço konusunda yeterince aydınlatılmamışken, bu bilânço hazırlayan YK üyeleri hakkında ibra kararı vermeleri düşünülemez⁵⁷¹.

Bilânço görüşmelerinin ertelendiği GK toplantılarında, YK üyeleri ile denetçilerin seçilip seçilemeyecekleri de doktrinde tartışılan bir konu olmuştur⁵⁷². Bilânço görüşmelerinin ertelendiği bir GK'da, hakkında ibra kararı da verilemeyecek olan eski bir YK üyesinin, ibra edilmediği için aynı toplantıda denetçi olarak seçilemeyeceği açık kanun hükmü gereğidir (TTK m. 347/4)⁵⁷³.

---

⁵⁶⁹ Arslanlı, "bilvasıta bilânçonun tasdikine müncer" olan gündem maddelerinin ertelenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. **Arslanlı**, C. I, s. 227. Pulaşlı, "erteleme kararıyla doğrudan etkilenecek maddelerin" ertelenmesi ölçütünü kabul etmektedir. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 701. Bizim de katıldığımız diğer bir görüş ise "bilânçoyla bağlantılı bütün maddelerin" ertelenmesini kabul etmektedir. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 136. TTKT m. 420/1'de de ertelenmesi gereken gündem maddelerine ilişkin olarak, finansal tabloların müzakeresine "bağlı konular" kıstası esas alınmıştır.

⁵⁷⁰ **Arslanlı**, C. I, s. 227; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Domaniç**, s. 629; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 701.

⁵⁷¹ **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 136.

⁵⁷² Doktrinde bir görüş bilânço hakkındaki görüşmelerin ertelenmesinin, YK üyeleri ile denetçilerin seçimine engel olmayacağını savunmaktadır. Bkz. **Domaniç**, s. 630; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 702. Bir diğer görüş ise bilânço görüşmelerinin ertelendiği GK toplantılarında, YK üyeleri ve denetçilerin seçiminin yapılamayacağı kanaatindedir. Bkz. **Çevik**, s. 818; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435.

⁵⁷³ **Teoman, Ömer**: Bilânço Görüşmelerinin Azınlığın İstemi Üzerine Ertelendiği Genel Kurul Toplantılarında Yeni Yönetim Kurulu Seçilebilir Mi?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982-2001), İstanbul 2001, s. 81; **Domaniç**, s. 630; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 702.

Yeni YK üyelerinin seçilmesinde ise bir ayırım yapmak gerekir⁵⁷⁴. YK'na seçilmesi önerilen kişiler, bir önceki faaliyet döneminde görev yapan YK üyelerinden oluşmuyorsa, azlığın bilânço görüşmelerini erteleştirmesine rağmen, GK gündeminde bulunan seçim maddesi görüşülüp karara bağlanabilir. Buna karşılık YK'na aday olarak gösterilen kişilerin tümü ya da içlerinden bazıları, bir önceki faaliyet döneminde de YK üyeliği yapmışlarsa, gündemin seçim maddesinin ertelenmesi gerekir. Aksi halde, pay sahipleri, bilânço görüşmeleri tamamlanmadan, dolayısıyla yöneticilerin faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan eski YK üyelerinin seçimi hakkında bir karar vermiş olurlar⁵⁷⁵.

Bilânçonun onanmasıyla ilgili olduklarından, sermaye artırımına, kurucular (TTK m. 298), YK üyeleri (TTK m. 472) ile intifa senedi sahiplerine (TTK m. 403) kazanç payı verilmesine ve yeniden tahvil çıkarılmasına (TTK m. 421) ilişkin gündem maddelerinin de ertelenmesi gerekir⁵⁷⁶.

Ertelenen gündem maddeleri dışında kalan diğer gündem maddelerinin görüşülmesine devam edilir ve bunlar hakkında GK'da karar alınabilir⁵⁷⁷.

4) Erteleme Üzerine Yapılacak İkinci Genel Kurul Toplantısı

GK'un ertelenmesinden sonra ertelenen gündem maddelerinin görüşülmesi için ikinci GK toplantısı yapılır. Pay sahiplerinin, ikinci toplantıya TTK m. 368'deki usule uygun olarak çağrılmaları gerekir (TTK m. 377). Erteleme üzerine yapılan ikinci GK toplantısı, yeni bir GK toplantısı olmayıp, ertelenen GK toplantısının devamı niteliğindedir (Kom. Yön. m. 23/3)⁵⁷⁸. Bu nedenle, toplantı yetersayısı da ilk toplantıya göre belirlenir⁵⁷⁹.

---

⁵⁷⁴ Aşağıda yapılan açıklamalar, bilânço görüşmelerinin ertelendiği GK'da yeni denetçilerin seçimi hakkında da aynen geçerlidir.

⁵⁷⁵ **Teoman**, YK Seçimi, s. 82. Yargıtay, bilânço görüşmelerinin ertelenmesine rağmen, YK üyeleri ve denetçilerin seçimine ilişkin gündem maddesinin ertelenmeyeceğini ifade etmiştir. 11. HD., T. 01.12.1992, 5600/11038 sa. ka. ile 11. HD., T. 16.06.1994, 7027/5107 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 188, dn. 776.

⁵⁷⁶ **Domanıç**, s. 629–630. Yargıtay, ayrıca TTK m. 334 ve m. 335 ile ilgili gündem maddelerinin de ertelenmesi gerektiğine hükmetmiştir. 11. HD., T. 13.12.1979, 5667/5701 sa. ka. için bkz. **Yiğit**, s. 190.

⁵⁷⁷ **Arslanlı**, C. I, s. 227.

⁵⁷⁸ **Arslanlı**, C. II, s. 185, dn. 265; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 133; **Domanıç**, s. 631; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 275–276; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 23; **Yiğit**, s. 190.

⁵⁷⁹ **Arslanlı**, C. I, s. 228, dn. 180; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 23; **Domanıç**, s. 631.

Ertelenen toplantı ilk GK'un devamı sayıldığı için gündemi, sadece ertelenen gündem maddelerinden oluşmalıdır, gündeme, yeni gündem maddesi eklenemez⁵⁸⁰. Ancak eklenmiş ve GK'da karara bağlanmışsa, bu kararın iptal edilmesinde hukuki bir yarar da yoktur. Çünkü o gündem maddesinin görüşüleceği, TTK m. 368 uyarınca yapılan çağrı ile pay sahiplerine zaten bildirilmiştir⁵⁸¹.

İkinci GK toplantısının da bir kez daha ertelenmesi mümkündür. Bunun için, ilk GK toplantısında bilânçonun bazı noktaları hakkında itirazda bulunulmuş olması ve bu itirazlara ikinci GK toplantısında da YK tarafından yeterli açıklamaların yapılmamış olması şarttır (TTK m. 377). Diğer bir deyişle, ikinci GK toplantısının ertelenebilmesi için gerekçe gösterilmesi zorunludur⁵⁸². YK tarafından gereken açıklamaların yapıp yapılmadığına GK karar verir⁵⁸³. GK'da yapılan oylama sonucu, bilânçonun itiraza uğrayan noktalarının objektif olarak hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşturulduğuna karar verilirse, müzakereye devam edilir. Aksi halde, toplantı ikinci kez ertelenir⁵⁸⁴.

İkinci GK toplantısının ertelenmesini talep edebilecek olan azlık, ilk ertelemeyi talep eden azlık ya da farklı bir azlık olabilir⁵⁸⁵. Kom. Yön. m. 28'e göre ise erteleme üzerine yapılan ikinci GK toplantısında, farklı nedenlerle değişik azlık tarafından bilânçonun müzakeresinin ertelenmesi talep edilemez. Bu hüküm, ikinci GK toplantısının farklı bir azlık tarafından ertelenebileceğini ancak ileri sürebilecekleri erteleme sebeplerinin ilk erteleme sebeplerinden farklı olamayacağını belirtmektedir. Hâlbuki azlığın, bilânçonun itiraza uğrayan noktalarının açıklanması sırasında farklı nedenlere dayanarak erteleme talep etmesi mümkündür ve bu tür bir talepte bulunanın hangi azlık olduğu da korunmaya yönelik haklar

---

⁵⁸⁰ **Domaniç**, s. 631; **Doğrusöz**, GK Toplantıları, s. 23; **Yiğit**, s. 191.

⁵⁸¹ **Yiğit**, s. 191.

⁵⁸² **Arslanlı**, C. I, s. 228; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Eriş**, İçtihatlı TTK, s. 1075; **Domaniç**, s. 631; **Çevik**, s. 819; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 134; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 700. TTKT m. 420/2, ikinci bir erteleme yapılmasının şartını açıklığa kavuşturmuştur. TTKT, Madde Gerekçeleri, 420. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006). Buna göre, “azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır”. “Hesap verme ilkesine uygun” kavramı Türk hukukunda yenidir. Kavram, hesap verme konumunda bulunan bir kişinin vermekle yükümlü olduğu kapsamlı, içerikli ve belgeli bilgiyi ifade eder. TTKT, Madde Gerekçeleri, 437. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006). Hüküm ayrıca itiraza uğrayan noktaların, tutanağa geçmiş olmasını da aramaktadır. Böylece Tasarının GK'da tutanak tutulmasına verdiği önem, bu hükümle de ortaya konmuştur.

⁵⁸³ **Domaniç**, s. 631; **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 134.

⁵⁸⁴ 11. HD., T. 08.11.1976, 3952/4738 sa. ka. için bkz. **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 134–135.

⁵⁸⁵ **Arslanlı**, C. I, s. 228; **Domaniç**, s. 631; **Helvacı**, s. 59.

bakımından önem taşımaz. Bu nedenle Kom. Yön. m. 28, TTK m. 377'ye ve azlığın çoğunluğa karşı korunması ilkesine aykırıdır⁵⁸⁶.

İkinci GK toplantısının da ertelenmesine karar verildiğinde, erteleme süresinin ne kadar olacağı TTK m. 377 ya da Kom. Yön. m. 28'de düzenlenmemiştir. İlk GK toplantısının ertelenmesi için getirilen bir aylık sürenin, ikinci GK toplantısının ertelenmesine de kıyasen uygulanması kabul edilmelidir⁵⁸⁷.

Azlığın bilânçonun görüşmelerinin ertelenmesi talebine rağmen GK müzakerelere devam ederek, bilânço ve onunla bağlantılı gündem maddeleri hakkında karar alırsa, bu kararlar TTK m. 381 uyarınca iptal edilebilir kararlardır⁵⁸⁸.

V) PAY SAHİPLERİNİN ÖNERİLERDE BULUNMALARI

Anonim şirket GK'unda müzakereler, mevcut bir öneri üzerine gerçekleşir. GK'un herhangi bir öneri olmaksızın karar alması mümkün değildir⁵⁸⁹.

Pay sahibinin öneride bulunma hakkı, onun GK toplantılarında müzakerelere katılma hakkının doğal bir uzantısı olarak vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. Ancak bu hak da bazı sınırlandırmalara tâbidir⁵⁹⁰. Başkan, pay sahiplerinin gündem dışında kalan ve kanuna aykırı olan önerilerini oylamaya sunamaz. Aynı durum esas sözleşmeye aykırı öneriler için de söz konusudur. Çünkü esas sözleşmeye aykırı olarak alınan bir karar, iptal edilebilir bir karar olur⁵⁹¹.

Öneride bulunma hakkı, toplantıda hazır bulunan pay veya intifa hakkı sahibi ya da temsilcileri ile çevrim içi katılımcılara aittir. Rehin alacaklılarının ya da tahvil sahiplerinin öneride bulunma hakkı yoktur. Buna karşılık bu kişilere, esas sözleşme veya GK kararı ile

---

⁵⁸⁶ **Helvacı**, s. 58–59.

⁵⁸⁷ Yargıtay, ikinci GK toplantısının da ertelenmesi halinde, erteleme süresinin en az bir ay olacağına hükmetmiştir. 11. HD., T. 08.11.1976, 3952/4738 sa. ka. için bkz. **Teoman**, Erteleme Talebi, s. 134–135.

⁵⁸⁸ **Arslanlı**, C. I, s. 228; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 435; **Domaniç**, s. 631; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 701.

⁵⁸⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 99.

⁵⁹⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 547; **Yiğit**, s. 194.

⁵⁹¹ **Yiğit**, s. 195; **Korkut**, Toplantının Yürütülmesi, s. 184.

kendileriyle ilgili konuları önerme hakkı tanınabilir. Dinleyicilere ise öneride bulunma hakkı tanınması söz konusu olamaz⁵⁹².

VI) PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA HAKKI

A) Genel Olarak Bilgi Alma Hakkı

TTK’nda bilgi alma hakkı, “Malumat Alma Hakkı” üst başlığı altında m. 362 ve m. 363’te hükme bağlanmıştır⁵⁹³.

Bilgi alma hakkı, aktif ve pasif anlamda olmak üzere iki açıdan ele alınabilir. Pasif anlamda bilgi alma hakkı, TTK m. 362 kapsamında, herhangi bir talep olmaksızın mali tablo ve raporların anonim şirket tarafından pay sahiplerinin bilgisine sunulmasını ve incelemelerine hazır bulundurulmasını ifade eder. Bilgi alma hakkının bu yönünün belirleyici özelliği, geriye dönük olmasıdır. Pay sahibi burada pasif durumda bulunduğundan TTK m. 362, bilgi alma hakkından çok kamuyu aydınlatma kavramı ile ilgilidir⁵⁹⁴. Aktif anlamda bilgi alma hakkı ise pay sahiplerinin anonim şirketin faaliyetleri, içinde bulunduğu ekonomik durum hakkında soru sormaları, şirketin defter ve muhabetatını inceleme talebinde bulunmaları ve bu talebin şirket sırrı gerekçesiyle YK tarafından reddedilmesi halinde, mahkemeye müracaat etmeleri anlamına gelir. Gerçek ve teknik anlamıyla “bilgi alma” kavramı ile kastedilen bu son haldir ve TTK m. 363’te düzenlenmiştir⁵⁹⁵.

---

⁵⁹² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 547. Moroğlu, GK başkanına da öneride bulunma hakkının tanınabileceğini kabul etmektedir. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 99.

⁵⁹³ TTK’nda bu hükümler dışında da pay sahiplerinin şirket hakkında bilgi alabilmelerini sağlayan hükümler bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak, TTK m. 327, m. 331, m. 354 ve m. 377 hükümleri sayılabilir. Ancak bu hükümlerde bilgi alma hakkı kavramsal olarak ifade edilmemiş, dolaylı olarak bilgi alma sonucunu doğuran düzenlemelere yer verilmiştir. Bkz. **A. Kaya**, s. 42. Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı Tasarıda, “Bilgi alma ve inceleme hakkı” kenar başlığı altında m. 437’de hükme bağlanmıştır. Hüküm, TTK’na göre daha kapsamlı bir biçimde, çağdaş ölçülerle örtüşen ve kamuyu aydınlatma, kurumsal denetim ve dürüst hesap verme ilkelerine uygun şekilde kaleme alınmıştır. TTKT, Madde Gerekçeleri, 437. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

⁵⁹⁴ **A. Kaya**, s. 52; **Pash**, s. 102; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 579–580. Türk hukukunda pasif bilgi alma hakkı, kapalı tip anonim şirketler için TTK m. 362, HAAŞ için SPK m. 16, m. 16/A ve m. 22/b. e ve h ile düzenlenmiştir.

⁵⁹⁵ **A. Kaya**, s. 53. Yazar, bizim de katıldığımız görüşü uyarınca, aktif bilgi alma hakkının bir uzantısı olarak özel denetçi talebini (TTK m. 348) göstermektedir. **A. Kaya**, s. 54. Domaniç ise bilgi alma hakkını, pay

Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez bir pay sahipliği hakkıdır⁵⁹⁶. Bilgi alma hakkı aynı zamanda eşit işlem ilkesinin mutlak olarak uygulandığı, oransallık ilkesinin geçerli olmadığı hallerden biridir. Söz konusu hak, pay sahipleri tarafından diğer pay sahipliği haklarından bağımsız olarak kullanılır⁵⁹⁷. Bilgi alma hakkının, diğer pay sahipliği haklarının etkin bir biçimde kullanılmasını sağladığına kuşku yoktur. Ancak bu, bu hakkın diğer pay sahipliği haklarına bağlı, yardımcı bir hak olduğunu göstermez. Bilgi alma hakkı, ilgili olduğu haklardan bağımsız bir niteliğe sahiptir⁵⁹⁸.

TTK m. 363/3'te bilgi alma hakkının, müktesep hak niteliği açıkça ifade edilmiştir. Buna göre bilgi alma hakkı, esas sözleşme hükümleri ya da şirket organlarının kararları ile kısıtlanamaz, kullanılması zorlaştırılmaz⁵⁹⁹. Ancak bilgi alma hakkının müktesep hak niteliği belirlenirken, hakkın aktif ve pasif yönü dikkate alınarak bir ayrıma gidilmesi gerekir. TTK m. 362 kapsamında pasif bilgi alma hakkı, mutlak müktesep haktır. Çünkü şirket, hükümde geçen bilgilendirme araçlarını pay sahibinin incelemesine hazır bulundurmaya zorundadır. TTK m. 363'te düzenlenen aktif bilgi alma hakkı ise yine aynı maddede bazı maddi ve şekli sınırlandırmalara tâbi tutulmuştur. Pay sahipleri inceleme hakkını, ancak GK kararı veya YK'nun açık izniyle kullanabilirler, daha da önemlisi bilgi alma ve inceleme talepleri, şirket sırrı gerekçesiyle geri çevrilebilir. Dolayısıyla aktif bilgi alma hakkı, nispi müktesep haktır⁶⁰⁰.

TTK m. 362'ye göre, kâr ve zarar hesabı, bilanço, yıllık rapor ve safi kazancın nasıl dağıtılacağı hakkındaki teklifler, denetçiler tarafından verilecek raporlarla birlikte GK'un

---

sahiplerinin denetleme hakkı kapsamı içinde değerlendirmiştir. **Domaniç**, s. 866. TTKT'na göre "özel denetim isteme hakkı" için bkz. TTKT m. 438 ila m. 444.

⁵⁹⁶ **A. Kaya**, s. 76; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 578; **Çevik**, s. 907; **Pash**, s. 101; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 657.

⁵⁹⁷ **A. Kaya**, s. 77–82; **Pash**, s. 101; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 578.

⁵⁹⁸ **A. Kaya**, s. 80; **Pash**, s. 101, dn. 35.

⁵⁹⁹ **A. Kaya**, s. 73. Bilgi alma ve inceleme hakkı, Tasarıda da müktesep hak şeklinde düzenlenmiştir. TTKT m. 437/6'ya göre "bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz". Tasarıda düzenlendiği şekliyle bu hakkın, vazgeçilemez bir hak olup olmadığı ise doktrin ile mahkeme kararlarına bırakılmıştır. TTKT, Madde Gereçekçeleri, 437. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006).

⁶⁰⁰ **A. Kaya**, s. 74–76. Tekinalp, mutlak müktesep hakları, sahibinin rızası olmaksızın değiştirilmesi mümkün olmayan haklar şeklinde tanımlamıştır. Tek bir pay sahibi bile, müktesep hakkı değiştiren kararın alınmasına engel olabilir. Nispi müktesep haklar ise, belli şartlara ve ölçülere uyulmak kaydıyla sınırlandırılabilir. Ancak ne kadar sınırlandırılırsa sınırlandırılınsın hakkın özüne dokunulamaz ve yokluğu sonucunu doğuracak kararlar alınmaz. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 494. Yazarın bu görüşü doğrultusunda, bilgi alma hakkının aktif ve pasif yönlerinin farklı nitelikte müktesep haklar oluşturduğuna ilişkin tespiti biz de katılıyoruz.

olağan toplantısından⁶⁰¹ en az on beş gün önce şirketin merkez ve şubelerinde pay sahiplerinin incelemesine açık bulundurulur. Bunlardan kâr ve zarar hesabı, bilânço ve yıllık rapor toplantı tarihinden itibaren bir yıl daha incelemeye hazır bulundurulmaya devam eder. Pay sahipleri, masrafı anonim şirkete ait olmak üzere kâr ve zarar hesabı ile bilânçonun bir suretini isteyebilirler. Hamile yazılı pay senedi sahiplerine, bu belgelerin açık bulundurulduğu hususu Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ve esas sözleşmede belirtilen şekilde duyurulur. Pay defterine kaydedilen nama yazılı pay senedi sahiplerine ise ayrıca tebligat yapılır⁶⁰².

TTK m. 362’de sözü edilen bilgilendirme araçları sunulmadan GK toplantısı açılmış ve karar alınmışsa, alınan bu kararlar iptal edilebilir kararlardır⁶⁰³.

Çalışmamızın konusu GK olduğu için aşağıda aktif yönüyle bilgi alma hakkı, GK’da kullanılması ile sınırlandırılarak incelenecek, bilgi alma talebinin reddi ya da yetersiz karşılanması halinde mahkemeye müracaat hakkına ise değinilmeyecektir.

B) Genel Kurulda Bilgi Alma Hakkının Kullanılması

Aktif yönüyle bilgi alma hakkını düzenleyen TTK m. 363’te hakkın ne zaman, nerede ve nasıl kullanılacağı konusunda herhangi bir düzenleme yoktur. Bu konu hakkında Kom. Yön.’nde de bir hüküm bulunmamaktadır.

---

⁶⁰¹ TTK m. 362, sadece olağan GK toplantısından bahsetmiş olmasına karşılık, YK ve denetçiler söz konusu bilgilendirme araçlarını olağanüstü GK toplantıları için de sunmak zorundadırlar. Ancak olağanüstü GK toplantısının gündemi, bu mali tablo ve raporlarla ilgili olmalıdır. Bkz. **A. Kaya**, s. 114–115; **Yiğit**, s. 196.

⁶⁰² TTK m. 362’de düzenlenen pasif ve geriye dönük bilgi alma hakkı, TTKT m. 437/1’de düzenlenmiştir. Buna göre, “finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar, bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur. Her pay sahibi, gideri şirkete ait olmak üzere gelir tablosuyla bilânçonun bir suretini isteyebilir”. Hükümde olağan – olağanüstü GK toplantısı ayrımı yapılmamış olması, TTK’ndeki eksikliği giderir niteliktedir. Hüküm, söz konusu belgelerin pay sahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulduğu hususunun ilan edilmesi ve nama yazılı pay senedi sahiplerine ayrıca tebligat yapılması zorunluluklarını ortadan kaldırmıştır.

⁶⁰³ **Arslanlı**, C. II, s. 22; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 47–48; **A. Kaya**, s. 110–111. “Çeşitli hükümler” başlığı altında düzenlenen ve “İlan” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 524, YK’nu, bilânço gününden itibaren altı ay içinde, finansal tabloları, YK’nun yıllık faaliyet raporunu, kâr dağıtımına ilişkin GK kararını, denetçinin 403. madde uyarınca verdiği görüşü ve GK’un buna ilişkin kararını şirketin internet sitesine koymakla yükümlü tutmuştur. Böylece bu belgelere şirketin internet sitesinden de ulaşmak mümkün olacaktır.

Aktif yönüyle bilgi alma hakkı kural olarak GK’da kullanılır. TTK m. 363’ün, “Genel Kurul” başlıklı dördüncü kısımda bulunması ve kanunen bilgi verme yükümlüleri olan denetçilerin ve YK üyelerinin⁶⁰⁴ GK toplantılarına katılmak zorunda olmaları, soru sorma ve inceleme talebinde bulunma hakkının kural olarak GK’da kullanılacağını göstermektedir⁶⁰⁵.

TTK m. 363 uyarınca pay sahiplerinin şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunma hakkı⁶⁰⁶, YK veya GK’ya yazılı ya da sözlü olarak, talep konusu anlaşılır şekilde ve açıkça yöneltmelidir. GK veya YK da pay sahibinin inceleme talebinin kabul ya da reddini açık ve net bir biçimde ortaya koymak, gerekçelendirmek ve kayıt altına almak zorundadır⁶⁰⁷. Denetçilerin ise pay sahiplerinin inceleme taleplerini karşılama yükümlülükleri yoktur⁶⁰⁸.

Soru sormak suretiyle bilgi alma hakkı da TTK m. 363’te düzenlenmiştir. Buna göre pay sahipleri, şüpheli gördükleri noktalara denetçilerin dikkatini çekme ve lüzumlu izahatı isteme hakkına sahiptirler⁶⁰⁹. Pay sahiplerinin lüzumlu izahatı isteme hakkı, daha çok YK

---

⁶⁰⁴ TTK sistemi içinde bilgi verme yükümlüleri, şirketin faaliyette bulunduğu dönemde YK üyeleri ve denetçiler; tasfiye aşamasında ise şirketin tasfiye işleriyle ilgili olarak tasfiye memurlarıdır (TTK m. 440). Bunlar dışında esas sözleşme ile oluşturulan ihtiyari organların ya da şirketin borçlar hukuku sözleşmesi ile bağlı olduğu kişi veya kuruluşların (örneğin, bağımsız denetim kuruluşlarının), yönetim veya denetim faaliyetine katılmış olsalar bile, bilgi verme yükümlülükleri yoktur. Toplantı esnasında YK üyelerinin ya da denetçilerin onların yardımına başvurmaları söz konusu olabilir, bu nedenle GK’ya katılarak bilgi vermelerine imkân tanınabilir ancak kanunen, böyle bir yükümlülükten söz edilemez. Bkz. **A. Kaya**, s. 166.

⁶⁰⁵ **A. Kaya**, s. 280; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 582. Yargıtay da pay sahiplerinin bilgi alma hakkını, esas itibarıyla olağan ve olağanüstü GK toplantılarında kullanabileceklerini kabul etmektedir. 11. HD., T. 16.12.1997, 7819/9306 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 657.

⁶⁰⁶ TTK m. 363’de geçen “şirketin ticari defteriyle muhaberatının tetkiki” kavramı geniş yorumlanmalıdır. Buna göre, kanunen tutulması zorunlu olan defterler ve muhasebe kayıtları yanında, şirketin ihtiyari olarak tuttuğu yardımcı defterler, not defterleri ve planlar, makbuzlar, şirketin haberleşmesine ilişkin her türlü kayıt, faaliyetleriyle ilgili tüm yazışmalar GK veya YK’nun açık izni ile incelenebilir. Bkz. **A. Kaya**, s. 298.

⁶⁰⁷ **A. Kaya**, s. 295–297.

⁶⁰⁸ **A. Kaya**, s. 169. Tasarıda pay sahiplerinin inceleme talebinde bulunma hakkı, m. 437/4’te düzenlenmiştir. Buna göre, “şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenebilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekir. İzin alındığı takdirde inceleme, bir uzman aracılığıyla da yapılabilir”. İncelemenin konusu kural olarak şirketin defterleriyle yazışmalarıdır. Ancak hüküm inceleme hakkını, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarla sınırlandırmıştır. TTKT, Madde Gerekçeleri, 437. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006). TTK sisteminde de izin verilmesi halinde incelemenin bir uzmanla yapılması mümkündür. YK veya GK’un, uzman kişinin incelemesine karşı çıkabilmesi için, şirket menfaatleri kapsamında ciddi gerekçelerinin bulunması gerekir. Bkz. **A. Kaya**, s. 296.

⁶⁰⁹ Soru sormak suretiyle bilgi alma hakkı, hukukumuzda, “lüzumlu izahatı isteme hakkı” kavramının geniş yorumlanması sonucu girmiştir. Bkz. **Arslanlı**, C. I, s. 216–217; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 581; **A. Kaya**, s. 116. Pay sahiplerinin, şüpheli gördükleri noktalara denetçilerin dikkatlerini çekme hakkı ise, TTK m. 356 ile yakından ilgilidir. TTK m. 356 da teknik anlamda bilgi alma hakkının bir diğer türünü oluşturur ve bilgi verme yükümlülerinden birinin denetçiler olduğunu bir başka açıdan doğrulamaktadır. Bkz. **A. Kaya**, s. 168; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 579. Ancak denetçilerin bu yükümlülüğü soru sormak suretiyle bilgi alma hakkına inhisar eder. Çünkü burada da söz konusu olan, şirket faaliyetleri hakkında gerekli

üyelerine yönelik olarak kullanılır⁶¹⁰. YK, pay sahiplerinin sadece şüpheli gördükleri hususlara ilişkin sorularına değil, şirketin faaliyetleri ve ekonomik durumuna ilişkin her türlü soruya cevap verme yükümlülüğü altındadır⁶¹¹. Denetçiler ise esasen hazırladıkları raporlara ilişkin olarak açıklama yaparlar⁶¹². Ancak denetçilerin, pay sahiplerinin bilgi alma taleplerini karşılaması sadece sundukları raporlarla sınırlı değildir. Denetçilerin açıklama yapma ve toplantıya müdahale etme hak ve yükümlülüklerinin toplantının devamı sırasında da kendiliğinden ortaya çıkması, bizzat kendilerinin açıklama yapma ihtiyacı duymaları ya da yapılan eleştirilere cevap vermek istemeleri de mümkündür⁶¹³.

Soru sormak suretiyle bilgi alma hakkının GK'da nasıl kullanılacağı konusunda TTK'nda açık bir hüküm bulunmadığı için bu konuda öncelikle esas sözleşme göz önünde tutulur. Esas sözleşmede hüküm bulunmaması halinde ise bilgi alma hakkının bağımsız, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez niteliği esas alınarak bir sonuca varılmalıdır⁶¹⁴. Bu hakkın kullanılması, her şeyden önce pay sahibinin bu yönde bir talebinin bulunmasına bağlıdır. Bu talebin, bilgi verme yükümlülerine yöneltilmesi ve açık ve somut bir biçimde ortaya konması gerekir. Bu husus, bilgi verme yükümlüsünün bu hakkın olup olmadığını takdir edebilmesi ve hangi ölçüde bilgi vereceğini belirleyebilmesi açısından önemlidir. Genel veya belirli bir döneme ilişkin olan bilgi alma talepleri karşılanmaz⁶¹⁵.

Pay sahibi soru sormak suretiyle bilgi alma talebini, yazılı veya sözlü olarak yöneltebilir. Şirket esas sözleşmesi, bu konuda bir hüküm de getirmiş olabilir. Fakat böyle bir hüküm bir düzen hükmü niteliği taşır. Salt bu hükümden hareketle bilgi alma talebinin geri

---

incelemelerin ve neticede bilgi alma hakkının kullanılacağı platformda bu konuda gerekli açıklamaların yapılmasını temin etmektir. Bkz. **A. Kaya**, s. 168.

⁶¹⁰ **Arslanlı**, C. I, s. 216; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 581.

⁶¹¹ **A. Kaya**, s. 184; **Çevik**, s. 908.

⁶¹² **Arslanlı**, C. I, s. 216.

⁶¹³ **A. Kaya**, s. 170. Soru sormak suretiyle bilgi alma hakkını düzenleyen TTKT m. 437/2'ye göre, "pay sahibi genel kurulda yönetim kurulundan şirketin işleri, denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümlülüğü 200. madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar. Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır". Hükümde, denetçilere de soru yöneltebileceği açıkça düzenlenmiştir. Ancak denetçilere ve YK'na sadece sorumlu oldukları konularda soru yöneltebilir. Hüküm, verilecek bilgilerin niteliğini de tespit etmiştir. "Özenli", baştan savma olmayan, ilgisiz konuları içermeyen ve "gerçeğe uygun", gerçeği aynen yansıtan bilgi anlamına gelir. TTKT, Madde Gereçekleri, 437. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.11.2006). "Hesap verme ilkesine uygun" kavramı için ise bkz. yuk., s. 133, dn. 582.

⁶¹⁴ **A. Kaya**, s. 285; **Yiğit**, s. 199.

⁶¹⁵ **A. Kaya**, s. 286.

çevrilmesi, hakkın kısıtlanması anlamına gelir. Bu nedenle, şekle aykırı olarak kullanılan bilgi alma taleplerinin de geçerli olduğu kabul edilmelidir⁶¹⁶.

GK toplantısına katılan her pay sahibi, soru sormak suretiyle bilgi alma veya şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunabilir. Pay sahibinin GK'da bu hakkını kullanabilmesi için, önceden bilgi verme yükümlülerine başvurması zorunlu değildir. GK toplantısından önce bilgi verme yükümlülerine başvurmayan pay sahibi de GK'da bilgi alma ya da inceleme talebinde bulunabilir⁶¹⁷.

Pay sahibi bilgi alma talebinde bulunurken, gerekçe göstermek ya da talebini somut bir gündem maddesiyle ilişkilendirmek zorunda da değildir. Ancak talebin reddedilmesi ihtimalini zayıflatmak için gerekçelendirilmesinde fayda vardır⁶¹⁸.

YK'nun bilgi alma talebini, yazılı ya da sözlü olarak yahut ilgili evrakın verilmesi veya şirket defter ve belgelerinin incelenmesine izin verilmesi şeklinde cevaplandırması mümkündür. Evrak veya suretinin pay sahibine verilmesi halinde, söz konusu belgelerin GK'da diğer pay sahiplerinin de bilgisine sunulması için okunması gerekir. Verilen bilgi, kanuni istisnalar saklı kalmak üzere, açık ve tam olmak, bilgi istenen konuya ilişkin önemli sayılabilecek her hususu içermek zorundadır⁶¹⁹.

Pay sahibinin bilgi alma talebinin ve bu talebe verilen cevabın tutanağa yazılması konusunda kanunda bir açıklık yoktur. Ancak pay sahibine, sorusunu, sorusuna verilen cevabı ve bilgi vermektan kaçınma sebeplerini GK tutanağına yazdırma hakkı tanınmalıdır⁶²⁰.

Çevrim içi katılımcılar da, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri gibi bilgi alma hakkından yararlanabilirler. Çevrim içi katılımcılar, e-posta yoluyla ya da sözlü olarak soru sormak suretiyle bilgi alma ya da şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunabilirler. GK veya YK, inceleme talebini kabul ettiğini bildirirse, çevrim içi katılımcının

---

⁶¹⁶ **A. Kaya**, s. 286–287.

⁶¹⁷ **A. Kaya**, s. 281; s. 295. Bu halde problem pay sahiplerinin eşit işlem ilkesine tâbi tutulmaları noktasında çıkmaktadır. Pay sahiplerinin bilgi alma veya inceleme taleplerinin GK dışında karşılanması durumunda, diğer pay sahiplerinin aynı konudaki bilgi alma ya da inceleme talepleri de, GK'da hiçbir kısıtlamaya tâbi tutulmaksızın aynı içerikte karşılanmak zorundadır. Bkz. **A. Kaya**, s. 283; s. 295.

⁶¹⁸ **A. Kaya**, s. 286; **Yiğit**, s. 199–200.

⁶¹⁹ **A. Kaya**, s. 287–288; **Yiğit**, s. 200.

⁶²⁰ **A. Kaya**, s. 288.

bilgisayar ekranından izin verilen kısımları görebilmesi sağlanır⁶²¹. Ancak bu durumda da eşit işlem ilkesi gereği söz konusu belgeler, GK'da hazır bulunan pay sahiplerine okunmalıdır.

Pay sahiplerinin soru sormak suretiyle bilgi alma ve şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunmaları, gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturur. Aslında aktif yönüyle bilgi alma talebi, olağan GK gündemine doğal olarak dâhildir. TTK m. 369 uyarınca gündemin bir maddesi, bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile kazancın dağıtılması hakkındaki tekliflerin görüşülmesi olduğundan ve bunlar on beş günlük süreyle pay sahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulduğundan, bu belgelerin incelenmesi hususu, gündeme bağlılık itirazı ile karşılaşmamalıdır⁶²². Kaldı ki, bilgi alma hakkının bir uzantısı olan özel denetçi isteme hakkı da gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasıdır⁶²³. Bu talep, GK tarafından gündeme bağlılık ilkesi nedeniyle reddedilirse, bu ret kararı iptal edilebilir bir karar olur⁶²⁴.

---

⁶²¹ TTKT m. 64/2 ve TTKT m. 65/4, bilgi alma hakkı kapsamında, inceleme talebinin konusu olabilecek her türlü defter ve gerekli diğer belgelerin elektronik ortamda tutulması imkânını getirmiştir. Böylece çevrim içi katılımcılar bilgisayar başında bunları inceleme haklarını kullanabilirler.

⁶²² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 582; **A. Kaya**, s. 284.

⁶²³ **A. Kaya**, s. 284–285.

⁶²⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 582; **A. Kaya**, s. 285; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 657. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 16.12.1997, 7819/9306 sa. ka. için bkz. **Pulaşlı**, Şirketler, s. 657.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA
ve KARAR ALINMASI

I) GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA

A) Oylamaya Geçilmesi

GK gündeminde bulunan konular hakkındaki müzakerelerin tamamlanmasından sonra önerilerin oylamasına geçilir⁶²⁵. Oylamaya geçilmesine karar vermeye GK başkanı yetkilidir. Gündem maddelerine ilişkin öneriler ayrı ayrı oylanır. Bu nedenle oylama, her bir gündem maddesiyle ilgili müzakerelerin tamamlanmasından sonra yapılmalıdır⁶²⁶.

Pay sahibi, GK toplantısına sonradan katılsa bile oyunu kullanabilir. Ancak oylama her bir gündem maddesi için ayrı olarak yapılacağı için gündemin bazı maddeleri hakkında oylama yapıp karar alınmış olabilir. Bu durumda geç katılan pay sahibi, görüşülüp karara bağlanan konular hakkında oy kullanamaz⁶²⁷.

B) Oy Hakkının Sahibi

Anonim şirket GK'larında oy hakkı, pay sahibi veya temsilcisine ve payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde intifa hakkı sahibine aittir (TTK m. 360). Dolayısıyla oy hakkına sahip olanlar, kural olarak, GK'a katılma hakkına sahip olan kişilerdir ki bu konu, çalışmamızda GK'a katılma hakkına sahip olanlar başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiştir⁶²⁸. Ancak oy hakkının sahibi ile GK'a katılma hakkının sahibi her zaman

---

⁶²⁵ Çeker, Oy Hakkı, s. 11.

⁶²⁶ Domaniç, s. 633; Çevik, s. 824; Yiğit, s. 200.

⁶²⁷ Arslanlı, C. II, s. 44; Çevik, s. 770.

⁶²⁸ GK'a katılma hakkı ve katılma hakkına sahip olanlar için bkz. İkinci Bölüm, I, A.

birbiriyle örtüşmez. Çünkü GK’ a katılma hakkına sahip olmakla birlikte, oy hakkına sahip olmayan pay sahipleri de bulunmaktadır. Bu hallerde oy hakkından yoksunluk söz konusudur ve bu konu üzerinde aşağıda durulacaktır⁶²⁹.

C) Oy Hakkının Kullanılması

Oy hakkı, pay sahiplerine, pay sahibi sıfatı ile tanınan ve GK toplantısında şirketin iradesinin oluşumuna katılarak şirketin organizasyonu, yönetimi ve temsili gibi konulara etki etme yetkisi veren bir haktır⁶³⁰.

TTK m. 385, oy hakkını müktesep haklar arasında saymıştır. Hâlbuki pay sahibinin rızası alınarak müktesep haklar ortadan kaldırılabilirdiği halde, oy hakkı pay sahibinden alınamaz⁶³¹. Dolayısıyla oy hakkının, niteliği itibariyle müktesep kabul edilmesi mümkün değildir. Oy hakkı, vazgeçilemez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır⁶³². Ancak oy hakkının vazgeçilemez nitelik taşıması, pay sahiplerinin bu hakkı kullanmak zorunda oldukları anlamına gelmez; esas sözleşme ile de oy kullanma zorunluluğu getirilemez. Pay sahibi, oy kullanıp kullanmamakta tamamen serbesttir; GK’ a katıldığı halde oy kullanmama yolunu seçebilir⁶³³.

1) Oy Hakkının Hukuki İşlem Niteliği

Pay sahipleri GK’ da oylamaya sunulan hususların karara bağlanmasında etkili olmak için oy kullanırlar. Pay sahiplerinin GK kararına bu katılımı, ilgili gündem maddesi hakkında olumlu, olumsuz ya da çekimser oy kullanmak şeklinde gerçekleşir. Pay sahipleri ister olumlu ister olumsuz oy kullanmış olsunlar, bir hukuki sonucun (kararın) meydana gelmesini

---

⁶²⁹ Oy hakkından yoksunluk için bkz. Dördüncü Bölüm, I, E.

⁶³⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 548–549; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 84; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 7; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 2–3; **Çevik**, s. 864; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 5.

⁶³¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 501.

⁶³² **Çeker**, Oy Hakkı, s. 10; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 551; **Ansay**, s. 222–223.

⁶³³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 551; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 10-11; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 11.

istemektedirler ki, bu niteliği ile oy kullanmak bir irade beyanında bulunmaktır⁶³⁴. Dolayısıyla irade beyanlarının varması, yorumu ve geçerliliğine ilişkin BK hükümleri, oy kullanmak açısından da geçerlidir. Varması gerekli bir irade beyanı olan oyun pay sahibi açısından bağlayıcı olması için, toplantı başkanlığına yöneltilmesi ve ulaşması gerekir⁶³⁵. GK’da kullanılan oylar, GK başkanlığına ulaştığı anda bağlayıcılık kazanır⁶³⁶. O halde pay sahibi tarafından GK başkanına yöneltilmeyen veya her nasılsa başkana ulaşmayan oylar, kararın alınmasında göz önüne alınmaz ve geçersiz sayılır⁶³⁷.

Oyların toplanması ve toplantı başkanlığına ulaştırılması görevi, oy toplama memuruna aittir. Oy toplama memurunun, kullanılan oyların başkana ulaşmamasında kusuru bulunursa, ilgili pay sahipleri ona karşı tazminat davası açabilirler⁶³⁸.

Oyun kullanılması, hukuki sonucun elde edilmesine yöneldiğinden hukuki işlem niteliğine sahip bir irade açıklamasıdır. GK kararı, GK’ya katılan tüm pay sahiplerinin açıkladıkları irade beyanlarının toplanması sonucu ortaya çıkar. Bu nedenle oy kullanma tek taraflı bir hukuki işlem niteliğini haizdir⁶³⁹. Dolayısıyla, hukuki işlemler hakkında uygulanan hükümler ve özellikle iradeyi sakatlayan nedenlerle feshine ve butlanına ilişkin BK hükümleri, oy kullanma hakkında da uygulanır⁶⁴⁰.

---

⁶³⁴ **Arslanlı**, C. II, s. 49; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 12; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 8; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 5; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 549; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 3; **Yiğit**, s. 201–202.

⁶³⁵ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 12; **Deryal**, s. 389.

⁶³⁶ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 16.

⁶³⁷ **Yiğit**, s. 206.

⁶³⁸ **Yiğit**, s. 202; s. 206. GK başkanı ve toplantı başkanlığının diğer üyelerinin, görevlerini yerine getirirken aldıkları kararlar ve fiilleri nedeniyle anonim şirketin zarara uğraması halinde şirkete karşı tazminat sorumlulukları bulunduğu yukarıda değinilmiştir. Bkz. s. 129, dn. 521. Toplantı başkanlığının, benzer şekilde, pay sahiplerine karşı da tazminat sorumluluğu bulunduğu kabul edilmelidir. Her ne kadar toplantı başkanlığı ile pay sahipleri arasında sözleşme ilişkisi bulunmasa da pay sahibinin oy toplama memuruna karşı açacağı davada toplantı başkanlığı ile şirket arasındaki sözleşmeye dayanabilmesi gerekir. Çünkü başkanlık, bu sözleşme uyarınca pay sahiplerinin de menfaatlerini korumak ve onların zarar görmemelerini sağlamak zorundadır. Sözleşmenin toplantı başkanlığına yüklediği sorumluluk ve görevler, pay sahiplerinin de menfaatine konulmuştur. Bkz. **Yiğit**, s. 284.

⁶³⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 13; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 549; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 4. Dağ ise bir pay sahibinin oy hakkının tek başına bir değer taşımadığı, GK kararının ancak diğer oylarla birlikte ortaya çıktığından hareketle oy hakkını kullanmanın maddi bir fiil sayılması gerektiğini ileri sürmüştür. **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 5–6.

⁶⁴⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 49; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 549; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 8; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 13–14; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 4–5; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 6.

2) Oy Hakkının Hukuki İşlem Niteliğinde Olmasının Sonuçları

Oy hakkının hukuki işlem niteliğinde olmasının sonuçları, oyun iptali ile şarta bağlı olarak oy kullanma ile ilgilidir. Çalışmamızın konusu gereği oyun iptaline ilişkin olarak, kullanılan oyun sadece GK toplantısı sırasında iptalinin mümkün olup olmadığı incelenecek, GK toplantısının bitiminden sonra oyun iptali üzerinde durulmayacaktır⁶⁴¹.

a) Oyun Genel Kurul Toplantısı Sırasında İptali

GK toplantısı sırasında bir pay sahibi, yanlışlıkla ya da örneğin şirket YK tarafından bilânçonun bazı kalemleri gizlendiği için ret oyu vereceği bir teklife kabul oyu vermiş yahut üzerinde baskı kurulduğu için iradesi dışında oy kullanmak zorunda kalmış olabilir. Bu hallerde, oyunu kullanan pay sahibinin iradesi ile beyanı arasında bir uygunsuzluk bulunmaktadır⁶⁴². Bunu ortadan kaldırmak için pay sahibi, gerçek iradesine aykırı olarak oy kullandığını bildirerek iptal hakkını kullanabilir⁶⁴³. Ancak bunun için hata veya hile nedeniyle iradesine aykırı olarak oy kullandığını GK’da fark etmiş olması ya da üzerindeki tehdidin GK toplantısının bitiminden önce sona ermiş olması gerekir⁶⁴⁴. Eğer pay sahibinin iptal beyanı GK başkanı tarafından kabul edilmezse pay sahibi, iptal beyanının ve bu beyanın kabul edilmediğinin tutanağa geçirilmesini sağlamalı ve daha sonra oyun iptali için dava açmalıdır⁶⁴⁵.

Pay sahibinin GK toplantısında iptal beyanında bulunması, GK kararının gerekli yetersayı ile alınmadığını ortaya koyarak kararın hükümsüzlüğünü sağlamak veya karar aleyhine iptal davası açabilmek için TTK m. 381’deki “karara muhalif kalmak” koşulunu gerçekleştirmek amacı taşır⁶⁴⁶. Ancak GK başkanının hiçbir şekilde GK kararını iptal etmek yetkisi yoktur. Bu takdirde GK başkanının tek yetkisi, pay sahibinin oyunun iptal edildiğini tutanağa yazdırmak olabilir. Başkan, iptal edilen oy nedeniyle karar yetersayısı oluşmadığı

---

⁶⁴¹ Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 260 vd.

⁶⁴² **Çeker**, Oy Hakkı, s. 14; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 260; **Yiğit**, s. 203.

⁶⁴³ Hataya düşen, hile ya da tehdide maruz kalan kişinin bu yöndeki irade beyanına “iptal beyanı”, bu beyanda bulunabilme hakkına ise “iptal hakkı” denir. Yenilik doğuran bir hak olan iptal hakkı, tek taraflı bir irade beyanı ile kullanılmakla sonuç doğurur. Hukukumuzda iptal hakkının kullanılabilmesi için dava açmaya gerek yoktur. Bkz. **Oğuzman/Öz**, s. 100–101.

⁶⁴⁴ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 14; **Yiğit**, s. 203.

⁶⁴⁵ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 14–15.

⁶⁴⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 260.

için GK kararının hükümsüzlüğüne karar veremez. GK kararını iptal etmeye sadece mahkemeler yetkilidir⁶⁴⁷. GK kararını iptal ettirmek isteyen pay sahibinin, iptal davası açması zorunludur. Tutanağa yazılan iptal beyanı, iptal davası açılabilmesi için gerekli olan muhalefet şerhi yerine geçer. Bu davada GK kararının, kanuna, esas sözleşmeye veya iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun ispatlanması da gerekmez; iptal hakkının kullanılmış olması yeterlidir⁶⁴⁸.

b) Şarta Bağlı Olarak Oy Kullanma

Bir hukuki işlemin, geciktirici (taliki) ya da bozucu (infisahi) şarta bağlanması mümkündür⁶⁴⁹. Ancak hukuki işlemlere ilişkin hükümlerin oy kullanma hakkında da geçerli olduğuna dayanarak şartlı oy kullanılabilmesi sonucuna varılmamalıdır. Pay sahiplerine şarta bağlı olarak oy kullanma imkânının tanınması, çoğu kez zor koşullarda bir araya gelerek GK'ı oluşturan pay sahiplerinin, şirket iradesini GK toplantısı sırasında ortaya koymalarına engel olur. Geciktirici şarta bağlı olarak oy kullanılmışsa, kararın meydana gelebilmesi için şartın gerçekleşmesini beklemek gerekir⁶⁵⁰. Bozucu şarta bağlı oy kullanılması halinde ise geçerli bir şekilde meydana gelen GK kararı, şartın gerçekleşmesi ile geçerliliğini kaybetme tehlikesi altında olur.

Pay sahibinin şarta bağlı olarak oy kullanması halinde, sadece şartın değil, şarta bağlı olarak kullanılan oyun geçersiz sayılması gerekir. Bu durumda, karar yetersayısı, GK'a katılan diğer pay sahipleri tarafından kullanılan oylara göre hesap edilmelidir⁶⁵¹.

---

⁶⁴⁷ **Yiğit**, s. 204.

⁶⁴⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 261.

⁶⁴⁹ Tarafların yaptıkları işlemin tümünün veya bir kısmının hüküm doğurmasını, gelecekteki bir olgunun gerçekleşmesine veya gerçekleşmemesine bağladıkları durumlarda “geciktirici şart”tan; yaptıkları işlemin hükümlerinin tamamının veya bir kısmının son bulmasını ilerideki bir olgunun gerçekleşmesine veya gerçekleşmemesine bağladıkları durumlarda ise “bozucu şart”tan söz edilir. Bkz. **Oğuzman/Öz**, s. 852 vd.

⁶⁵⁰ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 16–17.

⁶⁵¹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 17; **Yiğit**, s. 205.

D) Oy Hakkının Kullanılmasında Geçerli Olan İlkeler

1) Genel Kurulda Kullanılabilmesi

Anonim ortaklıklar hukukuna göre, pay sahipleri veya temsilcileri oy haklarını GK toplantısında kullanmak zorundadırlar (TTK m. 360/1)⁶⁵². TTK m. 385/2’de oy hakkı, GK’ya katılma hakkından doğan haklar arasında sayılmıştır. Dolayısıyla GK’ya katılma hakkı, oy hakkının bir ön koşuludur⁶⁵³.

Ancak yukarıda açıklanan nedenlerle, pay sahiplerinin GK toplantılarına ilgisizliği karşısında⁶⁵⁴, uygulamada, tüm pay sahiplerinin GK iradesinin oluşumuna katılmasını sağlamak ve kolaylaştırmak amacıyla GK toplantısına katılmaksızın oy kullanılmasına imkân veren çeşitli sistemler geliştirilmiştir. Bunlar, mektupla oy verme ve proxy sistemleridir⁶⁵⁵.

Mektupla oy verme sistemi, pay sahiplerinin GK’ya katılmaksızın gündemde bulunan konulara ilişkin oylarını yazılı olarak şirkete ulaştırmaları ve bu şekilde toplanan oyların oluşturduğu çoğunluğun GK kararı sayıldığı sistemdir⁶⁵⁶. Sistem, GK kararının alınmasından önce söz konusu olan müzakere ve tartışma ortamını engellediği ve pay sahiplerinin yeteri kadar aydınlatılmaksızın belirli bir yönde oy kullanmalarına neden olduğu gerekçeleriyle eleştirilmektedir⁶⁵⁷. Nitekim mektupla oy verme sistemine, TTK’nda izin verilmemiştir⁶⁵⁸, TTK m. 279/2/b. 7’den yararlanılarak esas sözleşmeye hüküm konması yoluyla uygulanır

---

⁶⁵² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 551; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 14; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 177; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 7; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 54. TTK m. 360/1 gereği, anonim şirket YK toplantılarında (TTK m. 330/2) ve ortak sayısı yirmi ve yirmiden daha az olan limited şirketlerde geçerli olan bir öneriye yazılı olarak oy verme imkânı (TTK m. 536/2, sirkülasyon kararları) anonim şirket GK’ları için söz konusu olmaz. Bkz. **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 15; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 54; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 178.

⁶⁵³ **Arslanlı**, C. II, s. 23–24; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 543; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 78; **Ansay**, s. 164; **Çevik**, s. 759; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 643.

⁶⁵⁴ Bu konu çalışmamızda GK’da “İnternet Kullanımının Sebepleri” başlığı altında incelenmiştir. Bkz. Birinci Bölüm, III, A.

⁶⁵⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 402; **Çeker**, Oy Hakkı, s.177–178; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 15; **Can**, Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 04.12.2006).

⁶⁵⁶ **Öçal, Akar**: Anonim Şirket Genel Kurullarında Mektupla Oy Kullanma (Fransa Örneği), İkt.Mal., C. 34, İstanbul 1987-1988, s. 380-382; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 178; **Tekinalp**, Yönetime Katılma Sorunları, s. 74 vd.

⁶⁵⁷ **Tekinalp**, Yönetime Katılma Sorunları, s. 77–78; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 179; **Öçal**, Mektupla Oy, s. 379; **Can**, Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 04.12.2006).

⁶⁵⁸ Buna karşılık Türk hukukunda mektupla oy verme sistemine, kooperatifler açısından izin verilmiştir. Koop. K. m. 54’e göre, ortak sayısı binden fazla olan kooperatiflerde, esas sözleşmelerine hüküm konarak, GK’ya ait kararlardan hepsi veya bir kısmı ortakların oylarını mektupla bildirmesi suretiyle verilebilir.

hale getirilmesi de mümkün değildir. Çünkü böyle bir düzenleme TTK m. 360/1 karşısında kanuna aykırı bir düzenleme niteliği taşır ve geçersiz olur⁶⁵⁹.

GK toplantısına katılmaksızın oy kullanma imkânı veren ikinci sistem, proxy sistemidir. ABD hukukunda yaygın bir biçimde uygulama alanı bulan proxy sistemi, belirli kişilerin temsilci olarak yetkilendirilmesi esasına dayanır⁶⁶⁰. Pay sahipleri, tayin edecekleri temsilcilere talimat vermek yerine, gündem maddelerine ilişkin konularda proxy belgesinde “kabul”, “ret” veya “çekimser” oy seçeneğini işaretleyerek oylarını kullanırlar. Pay sahiplerinin bu işaretlemeleri, onların oyu olarak kabul edilir. Bu şekilde pay sahiplerinin iradelerinin GK’ya tam olarak yansıtılması sağlanır⁶⁶¹.

Proxy sistemi, Türk hukukunda SPK’nun yayımladığı Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğde vekâlet toplayanlar tarafından temsilin düzenlenmesi ile uygulanır hale getirilmeye çalışılmıştır. Ancak SPK’nun getirdiği sistemde vekâlet toplayanlar, GK’da pay sahiplerinin doldurup gönderdikleri temsil belgelerine uygun olarak kendileri ayrıca oy kullanmaktadırlar. Bu nedenle bu sistem, tam bir proxy değildir⁶⁶².

2) Her Payın En Az Bir Oy Hakkı Vermesi

Hukukumuzda oy hakkı, pay sahibine değil; paya bağlanmıştır. TTK m. 373/1’e göre, her pay en az bir oy hakkı verir. Bu hüküm, emredici bir hükümdür. Dolayısıyla pay sahibini, maliki bulunduğu her pay nedeniyle asgari bir oy hakkından yoksun bırakan esas sözleşme hükümleri veya şirket organlarının kararları geçersizdir. Buna karşılık esas sözleşmeye

---

⁶⁵⁹ Çeker, Oy Hakkı, s. 180, dn. 8; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 8. Oy hakkının GK’da kullanılacağını emredici şekilde düzenleyen TTKT m. 434’ün gerekçesinde de mektupla oy verilmesinin mümkün olmadığı; bu yolla kullanılan oyların geçersiz olduğu belirtilmiştir. TTKT, Madde Gerekçeleri, 434. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 04.12.2006). TTKT m. 434 hükmü hakkında bilgi için bkz. aşı., s. 149, dn. 666.

⁶⁶⁰ Çeker, Oy Hakkı, s. 181; Tekinalp, Yönetime Katılma Sorunları, s. 61–62; Yiğit, s. 208.

⁶⁶¹ Çeker, Oy Hakkı, s. 181; Poroy, s. 193; Tekinalp, Yönetime Katılma Sorunları, s. 62–63. Proxy sistemi, TTK m. 360’da düzenlenen temsilci aracılığıyla oy kullanmadan tamamen farklıdır. Temsilci aracılığıyla GK’ya katılma halinde, temsilcinin pay sahibinin verdiği talimatlara aykırı olarak oy kullanması ihtimali her zaman vardır ve bu durumda kullanılan oylar geçerlidir. Proxy sisteminde ise pay sahibinin iradesine aykırı olarak oy kullanılması mümkün değildir. Proxy ilişkisinde vekâlet toplayan kişi ayrıca oy kullanmaz; pay sahibinin proxy belgesini işaretlemek suretiyle kullandığı oyu GK’ya taşır ve toplantı başkanlığına ulaştırılmasını sağlar. Bu nedenle, sadece bir haberci niteliğindedir. Bkz. Çeker, Oy Hakkı, s. 184–185; Can, Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 04.12.2006).

⁶⁶² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 565; Yiğit, s. 209.

hüküm konarak payın vereceği oy hakkının sayısının artırılması mümkündür (TTK m. 373/1, Kom. Yön. m. 21/b/1)⁶⁶³.

AŞ'de pay sahiplerinin oy hakkına ilişkin incelenmesi gereken iki sorun, payın itibari değerinin ve pay bedelinin ödenme oranının oy hakkının üzerinde etkili olup olmadığıdır.

Doktrinde payın itibari değerinin oy hakkına etkisi konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür⁶⁶⁴. TTK, oy hakkının esas sermayeye katılma oranına, yani payın itibari değerine göre kullanılacağı konusunda açık bir hüküm içermemektedir. TTK m. 373/1 ise oy hakkının belirlenmesinde payın itibari değerini dikkate almamış; payın itibari değeri ne olursa olsun her paya bir oy hakkı tanımıştır. Dolayısıyla bizim de katıldığımız görüşe göre, esas sermayeye katılma oranının oy hakkı üzerinde herhangi bir etkisi yoktur⁶⁶⁵. İtibari değer ölçüsünde oy kullanma, bu konuda sadece esas sözleşmede yer alan bir hükmün varlığı halinde mümkün olabilir⁶⁶⁶.

---

⁶⁶³ **Arslanlı**, C. II, s. 42; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 551; **Çevik**, s. 765–766; **Domaniç**, s. 856; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 5; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 640. Her payın en az bir oy hakkı vermesi ilkesinin istisnası, SPK'nın Seri: I, No:30 sayılı Tebliği ile düzenlediği oydan yoksun pay senetleridir.

⁶⁶⁴ Pay sahibinin oy hakkının, payın itibari değerine göre belirleneceğini savunan görüş için bkz. **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari – Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 81; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 2; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 647–650. Bu görüşe ait gerekçeleri şu şekilde özetlemek mümkündür: 1) Anonim şirketlerde sermayeye katılma oranında hak sahibi olma ilkesi geçerlidir. Nitekim malvarlığına katılma hakları esas sermayeye katılma oranına göre belirlenmektedir ve oy hakkında da bu ilkedan ayrılmanın bir gerekçesi yoktur. 2) İtibari değeri farklı olan paylara eşit oy hakkı tanımak, düşük itibari değerli paylara imtiyaz tanınması anlamına gelir ki, bu durum imtiyazların esas sözleşmeyle getirilebileceği ilkesine (TTK m. 401) aykırılık oluşturur. 3) Pay sahipliği haklarından olan azlık hakları da (TTK m. 310, m. 341, m. 356, m. 366, m. 367, m. 377) esas sermayeye katılım oranına göre belirlenmiştir. Bkz. **Teoman**, İtibari Değer, s. 82–85.

⁶⁶⁵ **Arslanlı**, C. I, s. 147; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 20; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 107; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 37; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 553; **Ülgen, Hüseyin**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu, BATİDER, C. 6, S. 4, Ankara 1972, s. 684; **Yiğit**, s. 251–252.

⁶⁶⁶ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 37. TTKT ise oy hakkını, TTK'ndan farklı bir sisteme bağlamaktadır. Tasarı ile TTK'ndaki “pay” sisteminden “pay sahibinin paylarının toplam itibari değeri” sistemine geçilmiştir. “Oy hakkı” başlığı altında düzenlenen ve “ilke” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 434/1'e göre “pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanır. 1527. maddenin beşinci fıkrası hükmü saklıdır”. Hüküm iki ilke içermektedir: 1) Oy hakkının GK'da kullanılacağına ilişkin emredici kural korunmuştur. Bununla birlikte m. 1527/5'deki düzenlemeye uyularak, GK'a elektronik ortamda katılmak ve oy vermek imkanı kanuni bir istisna olarak saklı tutulmuştur. Öte yandan söz konusu sistemde, GK'a -elektronik ortamda da olsa- katılma olgusu gerçekleştiği için bu ortamda verilen oyun GK'da verildiği kabul edilerek m. 1527/5'in bir istisna oluşturmadığını söylemek bile mümkündür. 2) Pay sahibinin, oy hakkını paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanacağı öngörülmüştür. Böylece oyun düzenlenmesinde merkeze “pay” değil; “pay sahibi” oturtulmuştur. TTKT m. 434/2 uyarınca, “her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir”. Hüküm, “her pay sahibinin en az bir oy vardır” ilkesini getirmektedir. Bu ilkeye bağlı kalmak şartıyla oy hakkı, pay sahibi esas alınarak sınırlandırılabilir. Tasarının sistemine göre, esas sözleşmeye hüküm konarak payların çoğunluğuna sahip olmanın, oyların çoğunluğuna sahip olmak sonucunu doğurması önlenemez. TTKT, Madde Gerekçeleri,

TTK’nda pay bedelinin ödenme oranının oy hakkının doğumuna herhangi bir etkisi olup olmadığı yönünde de bir hüküm yoktur. Ancak TTK m. 373/1’in emredici ifadesi karşısında ödeme oranının da oy hakkının üzerinde etkili olmadığı kabulü gerekir⁶⁶⁷. Oy hakkının kullanılabilmesi için pay bedelinin tamamen veya belli bir oranda ödenmiş olmasını öngören esas sözleşme hükümleri, bir kısım pay sahibinin oy hakkından yoksun bırakılmasına yol açacağından TTK m. 373/1’e aykırı olup geçersizdir⁶⁶⁸.

3) Belirli Bir Şekil ve Usule Uygun Olarak Kullanılabilmesi

Pay sahiplerinin GK’da oy kullanması, bir irade beyanı niteliğinde olduğu için tüm irade beyanlarında olduğu gibi, bu irade açıklamasının da dış dünyaya yansıtılması gerekir. TTK’nda oy hakkının ne şekilde kullanılacağına ilişkin bir hüküm yoktur. Bu nedenle şirket esas sözleşmesiyle veya GK kararıyla oylamanın nasıl yapılacağı belirlenmelidir⁶⁶⁹. Ancak oy

---

434. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 04.12.2006). TTKT m. 434/3, TTK’nda bulunmayan yeni bir hükümdür. Buna göre “şirketin finansal durumunun düzeltilmesi sırasında payların itibari değerleri indirilmişse, payların indiriminden önceki itibari değeri üzerinden tanınan oy hakkı korunabilir”. TTKT m. 476/3, zora giren bir şirketin finansal durumunun düzeltilmesi amacıyla payların itibari değerlerinin kanunda öngörülen asgari değeri altına indirilmesine izin vermiştir. Bu hükme dayanılarak payın itibari değeri indirilmiş olsa bile payın vereceği oy hakkı, indirimden önceki itibari değer üzerinden hesaplanabilecektir. Bütün bu değişiklikler için Moroğlu, mevcut anonim şirketlerin esas sözleşmelerindeki oy hakkına ilişkin düzenlemelerin ve pay sahipleri arasındaki mevcut çıkar dengelerinin bozulacağını belirtmiş, bu nedenle TTK m. 373’ün sisteminin korunması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca yazara göre oydan yoksun payların Tasarıda tüm anonim şirketler için geçerli olacak şekilde düzenlenmemiş olması da büyük bir eksiklik. **Moroğlu**, TTKT, s. 130-131.

⁶⁶⁷ **Arslanlı**, C. II, s. 42; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 21–22; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 552; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 43–44; **Doğanay**, s. 1089; **Yiğit**, s. 252. Teoman ise pay bedelinin ödeme oranının oy hakkına etki edeceğini savunmaktadır. Yazara göre, malvarlığına katılma haklarının esas sermayeye katılma oranına göre belirlenmesi kuralından burada da ayrılmak gereksizdir. TTK’nda pay bedelinin ödenme oranına göre oy hakkında bir kademelendirme yapmayı yasaklayan bir hüküm de yoktur. Öte yandan oy hakkının, payın bedelinin ödenme oranına bakılmaksızın her pay sahibine eşit olarak tanınması, daha az ödeme yapılan paylar lehine imtiyaz yaratmak anlamına gelir ki, bu da TTK m. 401’e aykırıdır. **Teoman, Ömer**: Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Pay Bedelinin Ödenme Oranının Oy Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 309–311.

⁶⁶⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 552; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 44. “Oy hakkının doğumu” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 435 oy hakkının, payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğacağını hükme bağlamıştır. Dolayısıyla oy hakkı, payın taahhüt edilmesiyle değil; kanunda veya esas sözleşmede öngörülen tutarın ödenmesiyle doğacaktır. TTKT, Madde Gerekçeleri, 435. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.12.2006). Tasarı tedrici kuruluşa yer vermemiştir. Ani kuruluş için ise “pay bedellerinin ödenmesi” kenar başlıklı TTKT m. 344, nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin şirketin tescilinden önce ödenmesini şart koşmaktadır. Buna göre, oy hakkının doğumu için bu miktarın ödenmesi zorunlu hale gelmiştir. Ancak esas sözleşme ile farklı bir miktarın ödenmesinin öngörülmesi de mümkündür (TTKT m. 339/2/b. j). Bu durumda esas sözleşmede belirlenen bu miktar ödenmedikçe oy hakkı kullanılamaz.

⁶⁶⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 186–188.

kullanma yönteminin tespitine ilişkin açıklamalarımıza geçmeden önce oy kullanma yöntemleri üzerinde durmak yerinde olacaktır.

a) Oy Kullanma Yöntemleri

GK kararlarının alınmasında, çeşitli oylama yöntemleri kullanılabilir. El kaldırarak, sözle bildirerek, oy pusulası vererek ya da bir ışık düzeneği kullanarak oy verilebilir⁶⁷⁰. Günümüzde dokunmatik ekranlar aracılığıyla da oy kullanılmaktadır⁶⁷¹. Bu konuda İtüzük m. 139 vd.'ndan da kıyasen yararlanılması mümkündür.

Oy kullanma yöntemleri, oyun kullanılması sırasında pay sahibinin oyunun hangi yönde olduğunu diğer pay sahiplerinin bilip bilmemesine göre ikiye ayrılır⁶⁷²:

(1) Açık (İşaretle) Oy

Özellikle pay sahibi sayısının az olduğu anonim şirketlerde, GK toplantılarında açık oy yönteminin kullanılması hem masrafsız hem de daha hızlı bir biçimde oy kullanılmasını ve karar alınmasını sağlar. Bu çerçevede, pay sahiplerinin gündem maddeleri hakkındaki oylarını sözlü olarak bildirmeleri, el kaldırma, ayağa kalkma veya baş sallama şeklinde açıklamaları, oyun, açık yöneme göre kullanılması olarak nitelendirilir⁶⁷³.

Kom. Yön. m. 22'ye göre, özel mevzuatında ve şirket esas sözleşmesinde yer alan özel hükümler saklı kalmak üzere GK toplantısında oylama, açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır. Bu hüküm uyarınca açık oy yöntemi, aksi kanun ya da esas sözleşmede belirtilmediği sürece, anonim şirket GK'larında uygulanacak asıl oy kullanma yöntemidir⁶⁷⁴.

Kom. Yön. m. 22, açık oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılacağını düzenlemiştir. Ancak Kom. Yön.'nde açık oylamaya ilişkin başka bir hüküm yoktur. İtüzük m. 141 uyarınca GK başkanı, önce oya sunulan gündem maddesindeki öneriyi kabul edenlerin, sonra

---

⁶⁷⁰ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 188; **Deryal**, s. 389–390; **Yiğit**, s. 229.

⁶⁷¹ **Şahin, Murat/Karagüler, Turhan**: Elektronik Seçim Modellerinin Analizi ve Mercuri Modeli, <http://ab.org.tr/ab06/sunum/142.ppt> (son yararlanma: 06.12.2006), s. 1-2.

⁶⁷² **Çevik**, s. 770; **Yiğit**, s. 229.

⁶⁷³ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 188; **Yiğit**, s. 229.

⁶⁷⁴ **Deryal**, s. 390; **Yiğit**, s. 229.

kabul etmeyenlerin el kaldırmamasını ister. Oy toplama memuru, oylama sonucunu tespit edemezse ya da toplantı başkanlığı üyeleri arasında oyların sayısı hakkında bir anlaşmazlık çıkarsa, GK başkanı oylamanın ayağa kalkmak suretiyle bir kez daha yapılmasına karar verebilir. Bu halde, öneriyi önce kabul edenlerin, daha sonra etmeyenlerin ayağa kalkması istenir. Pay sahipleri çekimser oy da kullanabileceklerinden, çekimser oyların da başkan tarafından tespit edilmesi gerekir. Toplantı başkanlığında bulunanlar ise oylarını, GK'daki oyların sayımı bittikten sonra ya da pay sahipleriyle aynı anda kullanabilirler⁶⁷⁵.

Oy kullanılması ve sayımı tamamlandıktan sonra, oylamanın sonucu GK başkanı tarafından GK'a açıklanır. Sadece olumlu oylar değil, çekimser ve olumsuz oylar da tespit edilmeli ve açıklanmalıdır⁶⁷⁶.

Pay sahibi sayısının çok olduğu, dolayısıyla GK'a katılan pay sahiplerinin çok olduğu anonim şirketlerde ise açık oy yöntemine başvurmak, çeşitli güçlülere yol açabilir. Pay sahiplerinin serbest iradelerinin diğer pay sahiplerinden etkilenmesi ihtimali artar, oyların tespiti ve sayımı zorlaştırır. Bu sebeplerle anonim şirket GK'unda, gizli oy yönteminin kullanılması da tercih edilebilir. Aynı zamanda pay sahiplerine, gizli oylama yapılmasını talep etme hakkı da tanınmalıdır⁶⁷⁷. Nitekim Kom. Yön. m. 22'ye göre, pay sahiplerinin talep etmesi halinde oylamanın şekli, GK tarafından belirlenir.

(2) Gizli (Yazılı) Oy

Anonim şirket GK'larında gizli oy yönteminin uygulanabilmesi için pay sahiplerine, sahip oldukları ve/veya temsil ettikleri oy sayısı kadar oy pusulası verilmesi veya tek oy pusulası üzerine pay sahibinin kullanacağı oy sayısının yazılması gerekir. Ayrıca sahip olduğu oy sayısının belirlenmesi ve kontrolü bakımından oy pusulalarına pay sahibinin adı, soyadı ya da ticaret unvanı da yazılmalı ve pay sahibi tarafından imzalanmalıdır⁶⁷⁸.

---

⁶⁷⁵ **Yiğit**, s. 230.

⁶⁷⁶ **Yiğit**, s. 231.

⁶⁷⁷ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 188–189. Uygulamada esas sözleşmelerde genellikle, esas sermayenin onda birine sahip pay sahiplerinin talep etmesi halinde gizli oylama yapılacağına dair düzenlemeler bulunmaktadır. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102, dn. 64; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 567; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 189, dn. 31.

⁶⁷⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 567; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 189. İktüzük m. 139, gizli oylama usulünü düzenlemiştir. Buna göre “gizli oylama, üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması suretiyle yapılır. Beyaz yuvarlak olumlu, yeşil yuvarlak çekimser ve kırmızı yuvarlak olumsuz oy

Pay sahiplerinin veya temsilcilerinin, yazılı olarak oy kullanmalarını sağlamak için yeteri kadar süre verilmelidir. Sürenin sonunda GK başkanı, yazılı oylamanın sona erdiğini, kullanılan oyların toplantı başkanlığına ulaştırılması gerektiğini GK'ya bildirir⁶⁷⁹. Pay sahipleri, bu andan sonra oy kullanamazlar. Toplantı tutanağına geçirilen oylama sonucu, GK başkanı tarafından pay sahiplerine duyurulur (İçtüzük m. 144).

b) Oy Kullanma Yöntemlerinin Belirlenmesi

Anonim şirket GK'larında oy kullanma yöntemi tespit edilirken, şirketin yapısına göre bir ayrıma gidilmesi gerekir⁶⁸⁰:

(1) Kapalı Tip Anonim Şirketlerde

GK'da oy kullanmanın şekli ve usulü, TTK m. 279/2/b. 7 uyarınca esas sözleşme ile düzenlenebilir⁶⁸¹. Şirket esas sözleşmesi, bütün gündem maddeleri için tek bir yöntem belirlemek zorunda değildir; bazı gündem maddeleri için gizli oy, bazı gündem maddeleri için açık oy yönteminin uygulanacağını öngörebilir. Esas sözleşme, oy kullanma yönteminin belirlenmesinde GK'ya da GK başkanını da yetkili kılabilir. Bu durumda GK'un toplantının başında, oylamanın hangi yöntemle yapılacağı konusunda bir karar alması gerekir⁶⁸². GK başkanı ise uygulanacak oy kullanma yöntemini kendisi belirleyebileceği gibi, bu konuyu GK'un onayına da sunabilir⁶⁸³.

Oy kullanma yönteminin esas sözleşme ile belirlenmemesi halinde ise Kom. Yön. m. 22 uygulanır. Buna göre, mevzuatlarında özel bir hüküm bulunmadığı takdirde GK'da oylama açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır. Ancak pay sahiplerinden herhangi birinin talep etmesi

---

anlamına gelir". Ancak yazılı oy pusulalarının pay sahibi ile ilgili bilgileri içermesi gerektiğinden bu oy kullanma yöntemi, anonim şirket GK'larında uygulanamaz. Bkz. **Yiğit**, s. 231, dn. 980.

⁶⁷⁹ **Yiğit**, s. 233.

⁶⁸⁰ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 190.

⁶⁸¹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 190; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 347; **Yiğit**, s. 233–234.

⁶⁸² **Yiğit**, s. 234.

⁶⁸³ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102.

halinde GK, başka bir oy kullanma yöntemini kabul edebilir. Bu halde, gizli oy yönteminin veya açık oy yönteminin diğer bir uygulama şeklinin kabul edilmesi mümkündür⁶⁸⁴.

Oylama konusunda seçilen yöntemin gizli veya açık olması, esas sözleşmede farklı bir şekil öngörülmüş olmamak kaydıyla alınan kararın geçerliliğini etkilemez⁶⁸⁵. Buna karşılık GK'da, esas sözleşmede belirlenenden farklı bir oy kullanma yöntemi uygulanmış ise alınan kararlar esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilirler⁶⁸⁶.

(2) Halka Açık Anonim Şirketlerde

SPK'ı yayımladığı tebliğlerle, HAAŞ'de geçerli olmak üzere GK'da oy kullanma yöntemine ilişkin bazı düzenlemeler getirmiştir.

Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2'ye göre, GK'larda temsilci aracılığıyla oy kullanılması halinde temsilciler, oylarını, oy pusulalarına yazmak suretiyle kullanabilirler. Tebliğ düzenlemesinde sadece, temsilci aracılığıyla kullanılacak oylar açısından yazılı oy kullanılması zorunluluğu getirilmiş olmakla birlikte, yazılı oy yönteminin pay sahipleri ve intifa hakkı sahiplerince kullanılacak oylar için de geçerli olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü kararların sağlıklı ve düzenli bir biçimde alınabilmesi için GK'da bulunan herkes açısından aynı yöntemin belirlenmesinde yarar vardır; aksi halde kullanılan oyların sayımı ve kararların tespitinde çeşitli karışıklıklar ortaya çıkabilir⁶⁸⁷.

Yazılı oy yönteminin uygulanabilmesi için her bir gündem maddesine ilişkin oy pusulalarının, şirket tarafından bastırılıp toplantıdan önce hazır bulundurulması gerekir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2). Oy pusulalarını GK toplantısında hazır bulundurmak görevi YK'na aittir (TTK m. 375). Oy pusulaları, pay sahibinin ve/veya temsilcisinin adı, soyadı, sahip olunan oy sayısı ve esas sermayeye katılım oranı, yani payların itibari değeri belirtilecek

---

⁶⁸⁴ **Yiğit**, s. 235.

⁶⁸⁵ Fakat duruma göre, oylama sonucunun denetimini zorlaştıran bir oylama yöntemi seçilmişse, bu nedene dayanarak GK kararlarının iptal edilebilirliği söz konusu olabilir. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102; **Yiğit**, s. 236.

⁶⁸⁶ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102. Yargıtay da bir kararında, GK'da esas sözleşmede belirlenen oy yöntemine aykırı bir oy yönteminin kullanılması halinde, alınan kararın iptal edilebileceğini kabul etmiştir. 11. HD., T. 14.03.1986, 694/1427 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 10.11.2006).

⁶⁸⁷ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 192; **Deryal**, s. 390; **Yiğit**, s. 236.

şekilde hazırlanır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2). Pay sahipleri, oylarını, kendilerine verilen bu oy pusulalarına oyun yönünü belirterek ve imzalayarak kullanırlar⁶⁸⁸.

Temsil belgelerine uygun olarak oy kullanımının izlenmesi ve oy pusulalarının toplanıp tasnif edilmesi görevi, toplantı başkanlığı tarafından komiser nezaretinde yapılır. Oy pusulaları, komiser ve GK başkanı tarafından imzalanan, oyların kullanım şekline ilişkin tutanak ve diğer toplantı evrakı ile birlikte saklanır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2). Temsilci, oy hakkını GK’da alınan karar aleyhine kullanmış ise durum, toplantı başkanlığınca tutanağa geçirilir ve temsilci tarafından imzalanır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/3).

Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/4 ise HAAŞ’ın GK’larında vekâlet toplayanlar tarafından temsilin söz konusu olduğu hallerde, tüm oy haklarının yazılı şekilde kullanılacağını hükme bağlamıştır⁶⁸⁹. Dolayısıyla pay sahipleri veya intifa hakkı sahipleri de yazılı olarak oy kullanmak zorundadırlar⁶⁹⁰.

Aynı şekilde, Seri: IV, No:29 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununa Tâbi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”⁶⁹¹ m. 7/1’de de birikimli oyun yazılı oy pusulaları ile kullanılması zorunluluğu getirilmiştir⁶⁹². Bu halde de oy pusulalarında, birikimli oyun dağılımı, oy kullanan kişinin adı, soyadı, sahip olduğu oy sayısı ve imzası yer alır. Kullanılan oylar, toplantı başkanlığına sunulur. GK başkanı, birikimli olarak kullanılan oy sayısını kontrol etmekle ve mükerrer oy kullanımını önleyecek tedbirleri almakla yükümlüdür (Seri: IV, No:29 sayılı m. 7/1). Burada başkanın görevi, her pay sahibinin veya temsilcisinin nasıl oy kullandığını incelemek değil; sadece kullanılan oy sayısını kontrol etmektir⁶⁹³.

---

⁶⁸⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 567. Bir pay sahibi her nasılsa oy pusulasını alamamış ya da bastırılan oy pusulaları yetmemişse, herhangi bir kâğıda adını, soyadını, sahip olduğu oyun sayısını ve kullandığı oyun yönünü göstererek de oy kullanabilir. Bkz. **Yiğit**, s. 232.

⁶⁸⁹ Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/4’te yazılı oyun ne olduğu tanımlanmamıştır. Yazılı oy kullanma şekli olarak, Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2’de düzenlenen oy pusulaları aracılığıyla oy kullanma kabul edilmelidir. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 568.

⁶⁹⁰ **Yiğit**, s. 236.

⁶⁹¹ Bkz. 18.02.2003 tarih ve 25024 sayılı RG. Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ, 21.12.2003 tarih ve 25323 sayılı RG’de yayımlanan Seri: IV, No:31 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununa Tâbi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile bazı değişikliklere uğramıştır. Çalışmamızda, getirilen yenilikler üzerinde ayrı ayrı durulmaksızın değişikliklerin son hali işlenecektir.

⁶⁹² Birikimli oy sistemi için bkz. Dördüncü Bölüm, I, İ, 2.

⁶⁹³ **Okutan Nilsson, Gül**: Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy Kullanımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt 1, İstanbul 2003, s. 591; **Yiğit**, s. 233.

4) Serbestçe Kullanılabilmesi

Pay sahibi, oy hakkını kullanıp kullanmamakta serbesttir. Oy hakkının serbestçe kullanılabilmesi ilkesi, pay sahibinin, bizzat veya temsilci aracılığıyla GK'a katılmak ve oy kullanmak zorunda olmaması, sahip olduğu payların sadece bir kısmına ilişkin oy hakkını kullanabilmesi veya bir teklife ilişkin olumlu ve olumsuz oy kullanabilmesi anlamına gelir⁶⁹⁴.

Pay sahiplerinin, oy haklarını kullanırken şirket menfaatlerini ya da diğer pay sahiplerinin menfaatlerini gözetmek yükümlülükleri de yoktur. Çünkü bir sermaye şirketi olan anonim şirketlerde, pay sahibinin sadakat yükümlülüğünden söz edilemez⁶⁹⁵. Pay sahibi GK'da oy hakkını kullanırken sadece kendi menfaatlerini ön plana alarak hareket eder⁶⁹⁶. Ayrıca pay sahibi ile şirket menfaatlerinin karşı karşıya kaldığı hallerde, pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu söz konusu olmaz⁶⁹⁷.

İntifa hakkı sahibi de oy hakkını, pay sahibinden bağımsız olarak, oy hakkının sahibi sıfatı ile ve kendi adına kullanır. Dolayısıyla pay sahibinden onay almak ya da onun talimatlarına uygun hareket etmek zorunda değildir. İntifa hakkı sahibi GK'da bu hakkını bizzat ya da bir temsilci aracılığıyla kullanmakta da serbesttir⁶⁹⁸.

Pay sahipleri oy haklarını kullanırken serbest olmakla birlikte, bu hakkın başkalarına zarar vermek amacıyla kullanılması kabul edilemez. Pay sahibi, şirketin ve diğer pay sahiplerinin zararına olduğunu bilmesine rağmen sadece kişisel menfaatlerini göz önünde tutarak oy hakkını kullanırsa, ilgili GK kararı iptal edilebilir. Dolayısıyla TMK m. 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılması yasağı, pay sahibinin oy hakkına genel bir sınır getirmektedir.

---

⁶⁹⁴ Arslanlı, C. II, s. 48; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 10–11; Dağ, Oy Hakkının Kazanılması, s. 30; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 551–552, Çeker, Oy Hakkı, s. 193.

⁶⁹⁵ Arslanlı, C. II, s. 49; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 613; Dağ, Oy Hakkının Kazanılması, s. 22; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 12; Çeker, Oy Hakkı, s. 194; Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 20, dn. 54. Sadakat yükümlülüğü, pay sahibinin oyunu kullanırken şirketin ve diğer pay sahiplerinin menfaatlerini kendi menfaatine üstün tutma ve buna aykırı davranmama şeklinde ortaya çıkan ve şahıs şirketlerinde geçerli olan bir yükümlülüktür. Bkz. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 613. Buna karşılık doktrinde, pay sahiplerinin sadakat yükümlülüğünün anonim şirketler için de geçerli olduğu ileri sürülmüştür. Bkz. Ansay, s. 205–206; Nomer, Füsün: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999, s. 31.

⁶⁹⁶ Çeker, Oy Hakkı, s. 194; Yiğit, s. 212.

⁶⁹⁷ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 12; Dağ, Oy Hakkının Kazanılması, s. 23.

⁶⁹⁸ Kendigelen, Abuzer: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994, s. 270.

TTK m. 381’de iyiniyet kurallarına aykırı GK kararlarının iptal edilebileceğinin belirtilmiş olması da bu sonucu doğrular⁶⁹⁹.

Bununla birlikte, “hakların en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesi” de çoğunluğun, dolayısıyla bu çoğunlukla birlikte oy kullanan pay sahibinin oy hakkına bir sınır çizmekte ve oy hakkı kullanılırken diğer pay sahiplerinin zararına hareket edilmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre, alınan GK kararı ile azlığın hakları esaslı biçimde ihlal edilmişse, kararın amacı şirketin yararına bulunuyorsa, bu karara azlığa en az zarar verecek biçimde başka bir yolla varılması mümkünse ve bu yolun seçimi, çoğunluğun hukuka uygun menfaatlerine zarar vermeyecek ise bu ilke ihlal edilmiş sayılır⁷⁰⁰. Bu durumda, bu oylarla alınan GK kararının iptali yoluna gidilebilir⁷⁰¹.

E) Oy Hakkından Yoksunluk

Oy hakkının vazgeçilemez ve bertaraf edilemez niteliğine rağmen kanun koyucu, bazı maddi ya da kişisel şartların varlığı halinde pay sahibinin GK toplantısında oy hakkını kullanmasına izin vermemiştir⁷⁰². Oy hakkından yoksunluk hallerini düzenleyen bu hükümler, anonim şirket ile pay sahipleri arasında doğabilecek bir menfaat çatışmasında pay sahibinin kendi menfaatini üstün tutarak oy kullanması tehlikesini engelleme amacı taşımaktadır⁷⁰³.

Oy hakkından yoksunluğa ilişkin hükümler, emredici niteliktedir ve esas sözleşme ya da GK kararı ile daraltılıp genişletilmeleri mümkün değildir. Bu hükümler, TTK’nda sınırlayıcı bir biçimde düzenlendiğinden kanunda öngörülen bu haller dışında pay sahibinin oy hakkını haiz olması esastır. Bu nedenle yorum veya kıyas yoluyla da yeni yoksunluk halleri oluşturulamaz⁷⁰⁴.

---

⁶⁹⁹ Arslanlı, C. II, s. 49; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 614; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 13; Çeker, Oy Hakkı, s. 194; Dağ, Oy Hakkının Kazanılması, s. 23; Yiğit, s. 213.

⁷⁰⁰ Tekinalp, Ünal: Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi, İkt.Mal., C. 26, S. 5, İstanbul 1979, s. 205 vd.; Dağ, Oy Hakkının Kazanılması, s. 23-24; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 13-14.

⁷⁰¹ Tekinalp, Hakların Kullanılması, s. 206–207.

⁷⁰² Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 14.

⁷⁰³ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 16; İmregün, Ortaklıklar, s. 109; Yiğit, s. 214.

⁷⁰⁴ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 17; Çeker, Oy Hakkı, s. 195; Deryal, s. 396–397; Yiğit, s. 214.

Oy hakkından yoksunluk halleri, TTK m. 291 ve m. 374'te düzenlenmiştir. TTK m. 329'a göre ise anonim şirketin kendi paylarını edinmesi halinde oy hakkının donması söz konusu olur ki bu konu, çalışmamızda bir sonraki konu başlığı altında ele alınacaktır.

1) Genel Olarak Oy Hakkından Yoksunluk Halleri

TTK m. 291'de iki farklı oy hakkından yoksunluk hali düzenlenmiştir. Bunlardan birincisi, anonim şirkete aynı sermaye getiren kişinin bunun değerinin biçilmesinde oy hakkını kullanamaması halidir. Bu hüküm, şirketin kuruluşu veya sermaye artırımında, aynı sermaye taahhüt edilmesi durumunda geçerli olmak üzere ve şirket malvarlığını korumak amacıyla getirilmiştir. Ancak TTK m. 291 ile getirilen bu yoksunluk hali, sadece tedrici kuruluş açısından geçerlidir; aynı kuruluşta aynı sermayenin değerinin tespiti, TTK m. 303/2 uyarınca mahkeme tarafından atanan bilirkişilerce yapıldığından GK kararına gerek yoktur⁷⁰⁵.

Oy hakkının kullanılamayacağı GK toplantıları, kuruluşta aynı sermayenin değerinin tespiti için bilirkişi tayinine ilişkin ilk toplantı ile bilirkişi raporlarının görüşülüp onaylanacağı ikinci toplantıdır. Sermaye artırımlarında ise, aynı usulde sermaye artırımına gidilmesi halinde mahkeme tarafından tayin edilmiş olan bilirkişilerin hazırladıkları raporların kabulü için toplanan GK'da oy hakkından yoksunluk söz konusu olur⁷⁰⁶. Buna karşılık tedrici usulde sermaye artırımında SPK m. 7/3'e göre, halka arz edilen pay senetlerinin bedellerinin tam olarak nakden ödenmesi şart olduğundan aynı sermaye taahhüdü zaten mümkün değildir.

TTK m. 291'de düzenlenen ikinci oydan yoksunluk hali, kendilerine özel menfaat sağlanan kurucu ve diğer pay sahiplerinin bu menfaatlerin onaylanmasına ilişkin GK toplantılarında oy hakkından yoksun olmalarıdır. Kurucular ve diğer pay sahiplerinin oy hakkından yoksunluğundan bahsedebilmek için şirketin kuruluşunda veya sermaye artırımında esas sözleşmeye hüküm konarak kendilerine özel menfaat tanınması gerekir⁷⁰⁷.

---

⁷⁰⁵ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 28–29; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 199–200.

⁷⁰⁶ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 200–201.

⁷⁰⁷ Kuruculara tanınacak özel menfaatler, kâra, tasfiye payına katılma, yeni pay alma ya da şirket tesislerinden yararlanma hakkı olabilir (TTK m. 298, m. 402, m. 403) ve bu haklar, kuruluşta ya da sermaye artırım sırasında intifa senetleri çıkarmak suretiyle sağlanır. Bkz. **Teoman, Ömer**: Sermaye Piyasası Kurulunun Tebliğine Göre Katılma İntifa Senetleri, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 9–10; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 39. Kurucular dışındaki diğer pay sahiplerine ise, intifa senetlerinin dışında da, esas sözleşmeye hüküm konarak daha farklı menfaatler tanınması mümkündür. Bkz. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 40; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 201.

İşte kurucular ve diğer pay sahipleri, bu menfaatlerin onaylandığı GK’da, ilgili gündem maddelerinin oylanmasında oy haklarını kullanamazlar⁷⁰⁸.

TTK m. 374/1 gereğince, pay sahiplerinden hiç birisi, kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve fûru ile şirket arasındaki şahsi bir işe veya davaya dair olan müzakerelerde oy hakkını kullanamaz (TTK m. 374/1, Kom. Yön. m. 21/b/3)⁷⁰⁹. Bu hüküm ile, pay sahibinin kendisi veya belirli yakınları ile şirket arasında çıkabilecek menfaat ihtilaflarında, pay sahibinin oy kullanması engellenerek şirket menfaati korunmak istenmiştir⁷¹⁰.

Burada, pay sahibinin oy hakkından yoksunluğuna neden olan “şahsi iş veya dava” kavramlarını açıklığa kavuşturmakta yarar vardır. Şahsi iş deyimi, şirket ile pay sahibinin kendisi veya yakınları arasında yapılan ve yapılacak tüm hukuki işlemleri kapsar⁷¹¹. TTK m. 374/1’de kullanılan “şahsi” kelimesi, pay sahibinin şirketle yaptığı hukuki işlemin özel bir menfaat sağlamak amacıyla gerçekleştirildiğini ve pay sahipliği ilişkisinden doğacak menfaatlerin bu hüküm kapsamında olmadığını göstermektedir⁷¹². Hükümde ifade edilen “dava” kavramı ise dava açılmasının yanı sıra, ihtiyati tedbir, haciz, cebri icra önlemleri ya da davadan feragat, davanın kabulü ve sulh gibi uyuşmazlığın çözümüne ilişkin tüm işlemleri

---

⁷⁰⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 572; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 201; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 42.

⁷⁰⁹ Bir paya birden fazla kişinin malik olması halinde bu paydan doğan oy hakkı bir temsilci aracılığıyla kullanılabilirdiğinden maliklerden birinin oy hakkından yoksun olması, diğerleri açısından da yoksunluğa yol açar. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 201–202; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 88–90. Pay üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda ise oy hakkı intifa hakkı sahibine ait olduğundan pay sahibinin oydan yoksunluğuna yol açan bir durum, intifa hakkı sahibini etkilemez. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 202. Buna karşılık pay sahibi, oy hakkından yoksunluğu dolanmak için pay üzerinde intifa hakkı kurmuş olabilir; bu durumda şirket tarafından dolanma olgusu ispatlanmak kaydıyla intifa hakkı sahibi oy hakkını kullanamaz. Bkz. **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi (1978–1982), Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 50; **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 277.

⁷¹⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 50; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 87; **Yiğit**, s. 215–216. TTK m. 374/1, Tasarıda “Oydan yoksunluk” kenar başlığı altında düzenlenen TTKT m. 436/1 ile bazı eklemeler yapılarak aynen korunmuştur. Buna göre “pay sahibi, kendisi, karı veya kocası, alt ve üst soyu veya bunların pay sahibi oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki şahsi nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz”. Oydan yoksunluğa sebebiyet veren hallerin içine, “pay sahibi oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri” eklenmiştir. “Hâkimiyet altında” bulunup bulunulmadığının tespiti, içtihat yolu açık olmak üzere TTKT m. 195’in kıyas yoluyla uygulanması suretiyle yapılacaktır. Ayrıca hüküm, şahsi nitelikteki “iş”lere ek olarak “işlem”leri de kapsama almış ve TTK’ndaki “dava” kavramını açıklığa kavuşturmuştur. TTKT, Madde Gereççeleri, 436. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 04.12.2006).

⁷¹¹ **Arslanlı**, C. II, s. 50; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 569; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 101.

⁷¹² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 569; **Teoman**, Kararların Değerlendirilmesi, s. 46; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 203.

kapsayacak şekilde değerlendirilmeli ve bu hususlardaki kararlarda pay sahibinin oy hakkından yoksun olduğu kabul edilmelidir⁷¹³.

TTK m. 374/1'de öngörülen yoksunluk hali, YK üyelerinin ortaklıkla işlem yapma yasağı (TTK m. 334) ile rekabet yasağının (TTK m. 335) kaldırılmasına ilişkin kararlar açısından da geçerlidir. Zira bu işlemler, YK üyesinin özel menfaatine (şahsi işine) yöneliktir ve TTK m. 374/1 kapsamına dâhildir⁷¹⁴.

TTK m. 374/2'ye göre ise şirket işlerinin görülmesine herhangi bir surette iştirak etmiş olanlar, YK üyelerinin ibrasına ait kararlarda oy hakkını kullanamaz. Bu yasağın denetçilere uygulanması söz konusu değildir (TTK m. 374/2, Kom. Yön. m. 21/b/5). TTK m. 374/2'nin açık hükmü gereği, YK üyelerinin ibrasına ilişkin gündem maddesinin oylanmasında oy hakkından yoksun olanların başında, YK üyeleri gelir (Kom. Yön. m. 21/b/4). YK üyeleri, hem kendilerinin ibralarında hem de diğer YK üyelerinin ibralarında oy hakkından yoksundurlar⁷¹⁵. Buna karşılık TTK m. 374/1 ile TTK m. 374/2 birbirinden bağımsız nitelikte iki hüküm olduğu ve ibra, şirket ile pay sahibi arasında şahsi bir iş oluşturmadığı için YK üyelerinin yakınları, kendileri de bizzat şirket yönetimine katılmış olmadıkları sürece, onların ibralarında oy kullanabilirler⁷¹⁶. Denetçiler, TTK m. 374/2'nin kapsamında olmadıklarından YK üyelerinin ibralarında oy hakkına sahiptirler. Ancak denetçiler, kendilerinin ya da diğer denetçilerin ibralarında oy kullanamazlar⁷¹⁷.

---

⁷¹³ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 105; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 203. Teoman, hükümde geçen “şahsi” kelimesinin hukuki işlemleri olduğu kadar, çekişmeleri de kapsadığını savunmaktadır. Dolayısıyla pay sahibi, özel menfaatini ilgilendiren çekişmelerde oy hakkından yoksun olur. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 106.

⁷¹⁴ **Teoman**, Kararların Değerlendirilmesi, s. 48–49; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 203.

⁷¹⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 51; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 128; **Çevik**, s. 773; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 206. TTK m. 380/1'e göre bilançonun onaylanması, zimnen YK üyeleri ve denetçilerin de ibraları anlamına geleceğinden söz konusu kişiler bilançonun oylanmasında da oy kullanamazlar. Buna karşılık, GK gündeminde ibra ve bilançonun onaylanmasına ilişkin iki farklı gündem maddesi bulunuyorsa, artık zımnî ibra söz konusu olmayacağından ibra kararında oydan yoksun olan kişiler, bilançonun onaylanmasında oy kullanabilirler. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 51, dn. 145; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 572; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 124; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 205–206. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 05.05.1981, 1267/2213 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 14.11.2006).

⁷¹⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 570; **Teoman**, Kararların Değerlendirilmesi, s. 47; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 204; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 654; **Yiğit**, s. 217.

⁷¹⁷ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 129–130; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 206; **Yiğit**, s. 217. TTKT m. 436/2, TTK m. 374/2'deki düzenlemeyi daha açık bir dille hüküm altına almıştır. Buna göre, “şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz”. Hükümde, denetlemeye ilişkin yeni sistemin gereği olarak denetçilerin bu kapsamda olmadığı ayrıca belirtilmesine gerek görülmemiştir.

TTK m. 374/2 kapsamına aynı zamanda, şirket işlerine katılan kişiler girmektedir. Bu kişilerin kim olduğu belirlenirken, oy hakkının vazgeçilemez ve bertaraf edilemez niteliği gereği kapsamın dar tutulması gerekir. Hükümde geçen “şirket işleri” ifadesi, “şirketin yönetim işleri” şeklinde anlaşılmalı ve söz konusu kişiler belirlenirken şirket yönetimindeki fonksiyonları göz önüne alınmalıdır. Dolayısıyla müdürlerin, ticari mümessillerin pay sahibi olmaları halinde YK üyelerinin ibralarında oy hakkından yoksun oldukları kabul edilmeli, ancak bu yoksunluk diğer personel için geçerli olmamalıdır⁷¹⁸.

2) Oydan Yoksunluğun Genel Kurulun İşleyişi Açısından Sonuçları

Oy hakkından yoksunluğun GK’un işleyişi açısından ilk sonucu, TTK’nda düzenlenen oy hakkından yoksunluk hallerinin kapsamına giren pay sahiplerinin, GK’da ilgili gündem maddesi hakkında oy haklarını kullanamayacak olmalarıdır⁷¹⁹. Oy hakkından yoksunluk, sadece lehte oy vermeyi değil; aleyhte oy vermeyi de kapsar⁷²⁰.

Pay sahibi veya intifa hakkı sahibi, oy hakkından yoksunluğunun söz konusu olduğu hallerde oy hakkını bir temsilci aracılığıyla da kullanamaz⁷²¹. TTK m. 361/1 gereği, oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılamaması, açık temsilin yanı sıra, oy hakkını dolanmak amacıyla verilen dolaylı temsili de kapsar⁷²².

Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu, sadece kendisinin sahip olduğu paylara ilişkindir; diğer pay sahiplerini temsilen oy hakkını kullanabilir. Zira pay sahibi bu halde başkası adına ve hesabına oy kullanmaktadır⁷²³. TTK’nda bu hususu yasaklayan bir hüküm de yoktur. Nitekim Kom. Yön. m. 21/b/4, YK üyelerinin diğer pay sahiplerini temsilen kendi

---

⁷¹⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 570; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 130–131; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 206–207; **Yiğit**, s. 217–218. Pay sahibi tüzel kişinin, YK’nda bulunan temsilcisinin ibrasında oy hakkından yoksun olup olmadığı tartışmalıdır. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca TTK m. 374/1, pay sahibi tüzel kişinin, YK’nda bulunan temsilcisi hakkında oy kullanmasına engel teşkil eder. Zira YK üyesi olan temsilci, bu makama tüzel kişi pay sahibinin adına seçilmiş olup onun talimatlarıyla hareket eden bir kişidir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 207–208; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 571. Aksi görüş için bkz. **Teoman**, Kararların Değerlendirilmesi, s. 53; **Çevik**, s. 774; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 654.

⁷¹⁹ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 165; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 226.

⁷²⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 53; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 166; **Yiğit**, s. 218.

⁷²¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 571; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 109–110; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 167; **Çevik**, s. 772; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 226; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 655.

⁷²² **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 168.

⁷²³ **Arslanlı**, C. II, s. 51; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 171–172; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 226.

ibralarında oy kullanabileceklerini ifade etmiştir. Bu hüküm, diğer oy hakkından yoksunluk hallerinde de geçerli kabul edilmelidir⁷²⁴.

Oy hakkından yoksunluğun, GK'ya katılma hakkı ve buna bağlı olarak görüş açıklama, eleştiride bulunma, bilgi alma, kararlara muhalefet etme gibi diğer yönetim hakları üzerinde hiçbir etkisi bulunmamaktadır⁷²⁵. Pay sahibinin oy hakkından yoksun olması halinde, GK'ya katılamayacağını öngören esas sözleşme hükümleri de geçersizdir⁷²⁶. Hatta oy hakkından yoksunluk, sadece yoksunluğun söz konusu olduğu gündem maddeleri için söz konusu olur. Pay sahibi, diğer gündem maddeleriyle ilgili kararların alınmasında oy hakkını, bizzat ya da bir temsilci aracılığıyla kullanabilir⁷²⁷.

Oydan yoksunluğun söz konusu olduğu hallerde, söz konusu paylar toplantı yetersayısının hesabında dikkate alınmazlar. TTK m. 372, sadece esas sermayenin dörtte birini temsil eden pay sahiplerinden söz etmiş, bunların oy hakkına sahip olmalarını zorunlu kılmamıştır. Zira oydan yoksun pay sahipleri, GK'ya katılma hakkına sahip olduğu için, bu paylar toplantı yetersayısından düşmemelidir⁷²⁸. Karar yetersayısı ise mevcut oylara göre belirleneceği (TTK m. 378) için karar yetersayısının hesaplanmasında oydan yoksun paylar hesaba katılmaz⁷²⁹.

3) Oy Hakkından Yoksunluğun İhlal Edilmesinin Sonuçları

Oy hakkından yoksun pay sahipleri, YK tarafından düzenlenen hazır bulunanlar listesine ya da Kom. Yön. m. 18 uyarınca GK toplantı yerinde bulundurulması zorunlu olan

---

⁷²⁴ **Yiğit**, s. 219.

⁷²⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 569; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 173; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 109; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 227; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 652.

⁷²⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 569; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 652.

⁷²⁷ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 166; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 226–227; **Yiğit**, s. 219. Oydan yoksun pay sahiplerinin, oy haklarını kullanamayacakları gündem maddelerinin oylanması sırasında GK'dan dışarı çıkarılmaları da mümkün değildir. Böyle bir çıkarma kararı, GK'ya katılma ve ona bağlı olan pay sahipliği haklarının vazgeçilemez ve bertaraf edilemez niteliklerine aykırı olacağından geçersizdir. Bkz. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 175.

⁷²⁸ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 180–181; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 199; **Yiğit**, s. 220–221.

⁷²⁹ **Arslanlı**, C. II, s. 53; **Deryal**, s. 397. GK'yu ile YK hemen hemen aynı kişilerden oluşan aile tipi anonim şirketlerde, oydan yoksun payların karar yetersayısının hesabında dikkate alınmaması ibra kararının alınamamasına yol açabilir. Ancak pay sahiplerinin tamamının yönetime katılmış bulunmaları halinde bir ibra kararı almaya da gerek yoktur. Bu durumda, ibra kararının alınamayacağının tutanağa yazdırılması yeterlidir. Bkz. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 181.

pay defterine bakılarak tespit edilmeli ve ilgili gündem maddelerinde oy kullanmaları engellenmelidir. Çünkü oy kullanmaları hem şirket menfaatini zarara uğratabilir hem de emredici kanun hükümlerine aykırı olur. Ancak oy hakkından yoksun pay sahiplerinin, oy kullanmak amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmaları ihtimali de her zaman vardır.

Oydan yoksunluk hakkındaki hükümlerin ihlali iki şekilde gerçekleşebilir. Oydan yoksun pay sahibi, GK'da oy kullanarak yoksunluk kuralını doğrudan doğruya ihlal edebilir veya aslında geçerli olan bir takım hukuki işlemlere başvurarak bu hükümleri bertaraf etmeye çalışabilir. Örneğin, payının mülkiyetini inançlı olarak devredebilir, payın mülkiyetini geçirmeksizin sadece kendi hesabına oy kullanması amacı ile hamile yazılı pay senetlerini üçüncü bir kişiye teslim edebilir ya da oy hakkının intifa hakkı sahibine tanınmış olmasından yararlanarak pay üzerinde üçüncü kişi lehine intifa hakkı yaratabilir ve intifa hakkı sahibinin oy hakkını ne şekilde kullanacağına ilişkin oy sözleşmesi yapabilir. İşte tüm bu hallerde oydan yoksunluk hakkındaki hükümler doğrudan doğruya değil; fakat dolayısıyla ihlal edilmekte, yani dolanılmaktadır (TTK m. 361/1)⁷³⁰.

TTK'nda, oy hakkından yoksunluğa rağmen oy kullanılması veya dolanma yoluyla bir başka kişiye oy kullandırılması halinde başvurulabilecek iki yaptırım öngörülmüştür. Bunlar, GK toplantısına katılıma itiraz edilmesi ve kararın iptal edilebilmesidir.

TTK m. 361/2 uyarınca pay sahiplerinden her biri, hakkı olmayan kimselerin GK'a katılmalarına YK nezdinde itiraz edebileceği gibi, itirazını tutanağa da yazdırabilir. Hükümde geçen "hakkı olmayan kimseler" ifadesi, oy hakkından yoksunluğun dolanılması gayesiyle pay senetleri kendilerine verilen kişileri ifade etmektedir. Zira bu kişiler, şeklen pay sahibi sıfatını haiz olmalarına rağmen GK'a katılma hakkına sahip değildir⁷³¹. Buna karşılık, oy

---

⁷³⁰ **Teoman**, Kararların Değerlendirilmesi, s. 50; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 229; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 121. TTK m. 361/1'de GK'da oy hakkını kullanmak üzere pay senetlerinin başkasına "verilmesi"nden bahsedilmiştir, ancak bu kavram geniş yorumlanmalı ve dolanma amacıyla başvurulabilecek her türlü işlem ve davranış yasak kapsamına dâhil edilmelidir. Bkz. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 186; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 229; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 121. Nitekim "Yetkisiz katılma" kenar başlığını taşıyan TTKT m. 433, TTK m. 361/1'e göre daha geniş bir anlatımla düzenlenmiş, böylece oy hakkına ilişkin sınırlamaların uygulanmaması amacını taşıyan her türlü devri ve bırakmayı hükmün kapsamında değerlendirme olanağı vermiştir. Buna göre, "oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi geçersizdir".

⁷³¹ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 205; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 231.

hakkından yoksun olan pay sahipleri GK toplantısına katılma hakkına sahip oldukları için TTK m. 361/2 kapsamına girmezler⁷³².

TTK m. 361/2'deki itiraz hakkını pay sahiplerinden her biri kullanabilir. Bu olanak, pay sahiplerine bireysel bir hak olarak tanınmıştır. Her ne kadar itiraz YK nezdinde yapılacak olsa da, bizzat YK da itiraz hakkına sahiptir. YK, aynı zamanda bu itirazı yapmak yükümlülüğü altındadır (TTK m. 375/1)⁷³³.

İtiraz, YK nezdinde GK toplantısından önce veya toplantı sırasında yapılabilir⁷³⁴. İtirazın ileri sürülmesi, gündeme bağlılık ilkesine tâbi değildir⁷³⁵. GK toplantısı başlamadan önce yapılan itirazı YK karara bağlar ve hazır bulunanlar listesini buna göre düzenler (TTK m. 375, m. 376). Toplantı başladıktan sonra ise itirazı karara bağlama yetkisi ve dolayısıyla itirazda bulunulacak makam, toplantı başkanıdır. Toplantı başkanının kararına itiraz edilmesi halinde ise karar verme yetkisi GK'ya aittir⁷³⁶. GK'ya katılmasına itiraz edilen kişiye, itiraza karşı kendini savunma ve görüşlerini açıklama olanağı verilmelidir⁷³⁷.

Komiser de GK toplantısında oy kullanılması sırasında, TTK'nda öngörülen oydan yoksunluk hallerine uyulmasını sağlamakla görevlidir (Kom. Yön. m. 32/2/b. e).

TTK m. 361/3'e göre GK'ya katılma yetkisi olmayan kimseler, bir karara katılmışlarsa pay sahiplerinin herhangi birisi önceden itiraz etmemiş olsa bile, bu kararın iptalini mahkemeden isteyebilir. Şu kadar ki, şirket bu katılımın karara etkili olmadığını ispat ederse iptal talebi red edilir. Bu hüküm çerçevesinde iptal davası açmaya yetkili olan kimselerin, toplantıda hazır bulunsalar bile muhalefetlerini tutanağa yazdırmış olmaları gerekmez⁷³⁸.

---

⁷³² **Teoman, Ömer:** Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında, Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz – Yargıtay'ın TK. m. 361, f. 3, c. 2'nin Uygulama Alanına İlişkin Görüşünün Eleştirisi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 6–7. Ancak doktrinde, oydan yoksunluk hakkındaki hükümlerin, oy hakkından yoksun pay sahiplerinin oy kullanmaları halinde de ihlal edilmiş olacağı gerekçesiyle, TTK m. 361/2'deki itirazın kıyasen bu durumda da ileri sürülebileceği savunulmuştur. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 231–232; **Yiğit**, s. 223.

⁷³³ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 206; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 231.

⁷³⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 206.

⁷³⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577.

⁷³⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 231, dn. 201; **Yiğit**, s. 223–224. Teoman, itirazı çözmeye yetkili makamın esas sözleşmede belirlenebileceğini, belirlenmediği durumlarda da GK'un yetkili olduğunu kabul etmektedir. **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 206–207.

⁷³⁷ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 206.

⁷³⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 577; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 208; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 232. Oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaların ihlal edilmesi halinde başvurulacak yaptırım Tasarıda m.

Oy hakkından yoksun olan pay sahiplerinin ilgili gündem maddesi hakkında oy kullanmış olmaları bu hüküm kapsamında da değerlendirilmemelidir. Her şeyden önce oy hakkından yoksun pay sahipleri, GK toplantısına katılma hakkına sahiptirler ve TTK m. 361/3'te geçen “iştirake salahiyeti olmayan kimseler” değildirler. Bu halde TTK m. 361/3 değil; yoksunluk hükümlerinin ihlal edilmesi, yani kanuna aykırılık nedeniyle TTK m. 381'in uygulanması gerekir. Bunun sonucu olarak davalı şirket, oy hakkından yoksun pay sahibinin karara katılmasının oylamanın sonucunu değiştirmeyeceği savunmasını da yapamaz. Çünkü TTK m. 361/3/c. 2'nin şirkete verdiği bu savunma imkânı, istisnai bir düzenlemedir ve diğer kanuna aykırılık hallerinde uygulanmamalıdır⁷³⁹.

F) Oy Hakkının Donması ve Etkisi (TTK m. 329)

AŞ'de kural, şirketin kendi paylarının mülkiyetine sahip olamamasıdır. Bu kural, TTK m. 329'da “şirket, kendi hisselerini temellük edemeyeceği gibi, rehin olarak da kabul edemez” şeklinde ifade edilmiştir⁷⁴⁰. TTK m. 329 ile getirilen iktisap yasağının amacı, şirketin malvarlığını korumak, ortaya çıkabilecek riskleri ve buna bağlı olarak bizzat şirket, pay sahipleri ve şirket alacaklıları aleyhine doğabilecek zararlı sonuçları önlemektir⁷⁴¹.

433/2'de düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca “yetkisiz katılmalarla ilgili olarak her pay sahibi, toplantı başkanlığına itirazda bulunabilir, itirazını ve yönetim kuruluna da itirazda bulunmuş olduğunu tutanağa geçirebilir”. Hükümden açıkça anlaşıldığı üzere yetkisiz katılma itirazını ne toplantı başkanı ne GK ne de komiser çözebilir. İtirazda bulunan isterse ihtilafı GK kararının iptali için mahkemeye götürebilir. Hükümde, pay sahibinin itirazını tutanağa geçirebileceği belirtilmiştir. Pay sahibi, daha önce itirazda bulunmuş ancak bir sonuç alamamışsa bu hususun da tutanağa geçirilmesini isteyebilir. YK nezdindeki itiraz, GK toplantısı sırasında yapılamaz. Söz konusu itiraz sadece GK toplantısından önce hazır bulunanlar listesinin hazırlandığı sırada veya daha önce yapılabilir. Hüküm, işte bu itirazın tutanağa yazılmasına izin vermiştir. TTKT, Madde Gereklileri, 433. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.12.2006).

⁷³⁹ **Teoman**, TTK m. 361, s. 7. Doktrinde, oydan yoksun pay sahiplerinin oy kullanması halinde, TTK m. 361/3'ün uygulanması gerektiği de ileri sürülmüştür. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 144; **Ayoğlu**, s. 743-745.

⁷⁴⁰ TTK m. 329, “şirketin kendi hisse senetlerini satın alması” kenar başlığı altında düzenlenmiş olmasına rağmen, burada geçen “satın alma” ifadesi, “iktisap etme” şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü hüküm satın almaktan öte, payların mülkiyetinin devralınmasını düzenlemektedir ve bunun için TTK m. 329'un metninde “temellük edemeyeceği” ifadesi kullanılmıştır. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 54, dn. 1.

⁷⁴¹ **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 115; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 56; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 210; **Yiğit**, s. 225. Anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesi (TTK m. 329) hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 477 vd.

TTK m. 329/1/c. 1'e göre anonim şirketin kendi paylarının mülkiyetini kazanması veya rehin alınması sonucunu doğuran sözleşmeler geçersizdir. Dolayısıyla payı devreden, payın maliki olmaya devam eder ve pay sahipliği haklarından yararlanır⁷⁴². Geçersizlik hem borçlandırıcı işlemleri hem de tasarruf işlemlerini kapsamaktadır. Geçersizliği sözleşmenin her iki tarafı da ileri sürebilir⁷⁴³.

Buna karşılık bazı hallerde, iktisabın bir zorunluluktan kaynaklanabileceği ya da şirket aleyhine sonuçlar yaratmayacağı göz önünde tutularak TTK m. 329'da bu kurala bazı istisnalar da getirilmiştir⁷⁴⁴. Tahdidi şekilde sayılan bu istisnalar kapsamında anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesi veya rehin alması geçerli kabul edilir⁷⁴⁵.

TTK m. 329/3/c. 2 gereği şirketin kendi paylarını iktisap etmesinin geçerli olduğu hallerde bu paylar GK'da temsil edilmez. Doktrinde bu durum "oy hakkının donması" şeklinde ifade edilmektedir⁷⁴⁶. Oy hakkının donduğu hallerde, bu paylara ilişkin oy hakkı şirket yöneticileri ya da temsilcileri aracılığıyla GK'da kullanılamaz. Anonim şirket oy hakkını, oy hakkından yoksunluk hallerinin aksine, hiçbir gündem maddesi hakkında kullanamaz⁷⁴⁷. Böylece şirketin iradesi belirlenirken bizzat kendisinin oy kullanmasından doğabilecek mantıksal çelişki ortadan kaldırılmak istenmiştir⁷⁴⁸.

TTK'nda temsil yasağından söz etmesine rağmen, kural aynı zamanda katılma ve buna bağlı hakları da kapsamaktadır. Bu nedenle şirketin, GK'a katılması veya katılma hakkına bağlı olan hakları kullanması mümkün değildir⁷⁴⁹.

Anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesi durumunda, söz konusu paylar esas sermayeden indirilmeden toplantı yetersayısı hesaplanmalıdır. Çünkü TTK m. 372 ve m. 388, toplantı yetersayısını şirket esas sermayesine göre belirlemektedir⁷⁵⁰. Karar yetersayısı ise

---

⁷⁴² **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 204.

⁷⁴³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 482; **Yiğit**, s. 226.

⁷⁴⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 479; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 56.

⁷⁴⁵ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 479; **Yiğit**, s. 226.

⁷⁴⁶ **Teoman**, TTK m. 329'un Anlamı, s. 263.

⁷⁴⁷ **Teoman**, TTK m. 329'un Anlamı, s. 264; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 483; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 277.

⁷⁴⁸ **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 59; **Yiğit**, s. 226–227.

⁷⁴⁹ **Teoman**, TTK m. 329'un Anlamı, s. 262; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 483.

⁷⁵⁰ **Teoman**, TTK m. 329'un Anlamı, s. 269–270. Çeker ise oy hakkı donmuş olan payların esas sermaye miktarından düşülmezse, kanun gereği toplantıda temsili mümkün olmayan bu paylar nedeniyle GK'un toplanmasının zorlaşacağını ifade etmiştir. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 209.

mevcut oylara göre belirlendiği (TTK m. 378) ve şirketin edindiği paylardan doğan oy hakları donduğu için bu paylardan doğan oy hakları karar yetersayısının hesabına katılmaz⁷⁵¹.

Burada üzerinde durulması gereken son nokta, karşılıklı katılma hallerinde TTK m. 329/3/c. 2'ye göre oy hakkının donup donmayacağıdır. TTK'nda bu konuya ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Karşılıklı katılma, iki anonim şirketin birbirlerinin pay sahibi olmaları anlamına gelir⁷⁵². Bir hâkimiyet ilişkisi olmaksızın karşılıklı katılma söz konusu ise TTK m. 329 hükümleri uygulama alanı bulmaz ve GK'a katılma ve buna bağlı olan hakların kullanılması mümkündür⁷⁵³. Buna karşılık birbirinin paylarını iktisap etmiş şirketler arasındaki hâkimiyet ilişkisi, dolayısıyla hâkim şirket – bağlı şirket ilişkisinin ortaya çıkmış olması sonucu değiştirir. Bağlı şirket, sermayeye güçlü bir biçimde katılma nedeniyle hâkim şirket tarafından bağımsız bir iradesinin olmadığı kabul edilecek şekilde egemenlik altında bulunuyorsa, TTK m. 329/3 gereği oy hakkı donar. Dolayısıyla bağlı şirket, hâkim şirketin GK'unda söz konusu paylardan doğan katılma hakkını ve buna bağlı hakları kullanamaz⁷⁵⁴.

---

⁷⁵¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 483; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 179–180. Tasarıda “şirketin kendi paylarını iktisap veya rehin olarak kabul etmesi” için bkz. TTKT m. 379 vd. Burada sadece, Tasarı uyarınca bu durumda ortaya çıkan “oy hakkının donması” hali üzerinde durulacaktır. “Haklar” kenar başlığını taşıyan TTKT m. 389'a göre, “şirketçe devralınan paylar genel kurulun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. Bedelsiz payların iktisap edilmesi hariç, şirketin devraldığı kendi payları şirkete hiçbir pay sahipliği hakkı vermez”. Hüküm, TTK m. 329/3/c. 2'ye nazaran daha kesin ve kapsamlıdır. Şirketin kanuna uygun ya da aykırı şekilde iktisap ettiği paylar şirkete hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Şirket sadece bedelsiz payları iktisap edebilir, ancak bedelsiz paylar da şirkete pay sahipliği hakkı sağlayamaz. Şirket, hamiline pay senetlerini inançlı bir işlem ile devredip kendisini GK'da temsil ettiremez, oy kullanamaz, temettü alamaz. TTKT, Madde Gereççeleri, 389. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 05.12.2006).

⁷⁵² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 482. SPK'ın 19.07.1995 tarih ve 22348 sayılı RG'de yayımlanan Seri: IV, No:13 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununa Tâbi Olan Anonim Ortaklıkların İştirak Sınırlarının Belirlenmesine İlişkin Tebliğ” m. 4'e göre, HAAŞ'ın birbirlerine karşılıklı olarak iştirak etmeleri yasaktır. Dolayısıyla HAAŞ'de bu sorunla karşılaşılmaz. Ancak 558 sayılı KHK'nin ilgili hükümlerine ilişkin Anayasa Mahkemesi iptal kararının 24.03.1996 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle Seri: IV, No:13 sayılı Tebliğin uygulanması durdurulmuştur. SPK: Mevzuat, <http://www.spk.gov.tr> (son yararlanma: 23.11.2006). Kapalı tip anonim şirketler açısından ise karşılıklı katılmayı yasaklayan bir düzenleme yoktur.

⁷⁵³ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 212.

⁷⁵⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 482; **Teoman**, TTK m. 329'un Anlamı, s. 272; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 212. TTKT, “şirketler topluluğu” başlığı altında m. 195 vd. hükümlerinde hâkim şirket – bağlı şirket ilişkisine yer vermiş ve şirketler topluluğunu bazı temel kurallara bağlamıştır. Aynı bir çalışmanın konusu olabilecek nitelikteki şirketler topluluğu hakkında burada bilgi verilmeyecektir. Ancak “bağlı şirketin hâkim şirketin paylarına sahip olması” kenar başlıklı TTKT m. 201 böyle bir ilişkinin varlığı halinde oy hakkıyla ilgili bir sınırlama getirdiğinden buna değinmekte yarar görüyoruz. TTKT m. 201'e göre “bağlı şirket hâkim şirketin paylarına sahipse, bu paylarından doğan toplam oylarının ve haklarının sadece dörtte birini kullanabilir; diğer haklar donar. Hakları donan paylar, toplantı ve karar nisaplarının hesabında dikkate alınmaz”. Hükme göre, bağlı şirket hâkim şirketin ne kadar payına sahip olursa olsun en çok %25'inin verdiği oyları kullanabilecektir. Aynı kural, bağlı şirketin elinde oyda imtiyazlı payların bulunması halinde de geçerlidir. TTKT, Madde Gereççeleri, 201. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 04.12.2006). TTKT m. 201/2 uyarınca ise sınırlama kuralı, karşılıklı katılma konumundaki şirketlerin birbirleri üzerinde hâkimiyete sahip olmaları halinde uygulanmaz.

G) Farklı Yönde Oy Kullanma

Birden fazla paya sahip olan bir pay sahibinin, gündemde yer alan bir konu hakkında temsil ettiği payların bir kısmı ile olumlu, kalan kısmı ile de olumsuz oy kullanıp kullanamayacağına ilişkin TTK'nda veya Kom. Yön.'nde herhangi bir hüküm yoktur.

Türk hukukunda oy hakkı, pay sahibine değil; paya bağlanmıştır. Her pay da birbirinden bağımsız bir pay sahipliği mevki oluşturduğuna göre oy kullanan pay sahibi bunu aslında her payı için ayrı ayrı yapmaktadır. Pay sahibinin birden fazla paya sahip olması, payların kişiselleşmesi sonucunu doğurmaz ve payların bağımsızlığını ortadan kaldırmaz. Bu nedenle pay sahibi, bu paylara ilişkin oylarının bir kısmı ile kabul, bir kısmı ile ret oyu verebilir veya bir kısım payları için oy vermektan kaçınabilir. Pay sahibinin her pay için oy kullanması, ayrı ayrı irade beyanı niteliğindedir. Bu nedenle farklı yönde oy kullanma ile irade beyanının kendi içinde çelişmesi gibi bir sonuç ortaya çıkmaz⁷⁵⁵.

Aynı sonuç temsilci aracılığıyla oy kullanma halinde de söz konusu olur. Anonim şirkette aynı zamanda pay sahibi olan bir temsilcinin temsil ettiği paylar için kullandığı oylar ile kendi payları için kullandığı oylar aynı yönde olmak zorunda değildir. Benzer şekilde kendi payları için kullandığı oylar farklı yönde olabileceği gibi, temsil ettiği paylar için kullandığı oylar da farklı yönde olabilir⁷⁵⁶.

Pay sahibi, intifa hakkı sahibi sıfatını haiz ise kendi payı için kullandığı oylar ile intifa hakkını sağlayan paylar için kullandığı oylar da aynı yönde olmak zorunda değildir. Bir kişinin iki ayrı malike ait pay senetleri üzerinde intifa hakkına sahip olması durumunda ise her iki pay sahibinin çıkarları gerektirdiği takdirde, intifa sahibinin farklı yönde oy kullanması mümkün, hatta yasal bir zorunluluktur (TTK m. 360/4)⁷⁵⁷.

---

⁷⁵⁵ **Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, s. 19-20; **Çevik,** s. 770-771; **Çeker,** Oy Hakkı, s. 187; **Yiğit,** s. 225. Arslanlı ise her pay bağımsız olmasına rağmen bir kişide toplanmışsa, oyların merkeze bağlanmış ve kişiselleşmiş olacağını, bu nedenle farklı yönde oy kullanmanın mümkün olmadığını savunmaktadır. Arslanlı, farklı yönde oy kullanmayı, bir kişinin bir icaba hem evet hem hayır demesine benzetmiştir. **Arslanlı,** C. II, s. 44.

⁷⁵⁶ **Teoman,** Farklı Yönde Oy, s. 22; **Çeker,** Oy Hakkı, s. 187.

⁷⁵⁷ **Teoman,** Farklı Yönde Oy, s. 27.

Farklı yönde oy kullanabilmek için haklı nedenlerin varlığının kanıtlanması gerekmez. Anonim şirket esas sözleşmesi ile birden fazla paya sahip olan pay sahiplerinin aynı yönde oy kullanması gerektiği yönünde bir düzenleme de getirilemez⁷⁵⁸.

Pay sahibi oy hakkını farklı yönde kullanacaksa, açık oylamada sahip olduğu oyların ne kadarını olumlu, ne kadarını olumsuz olarak kullandığını açıkça bildirmelidir. Yazılı oylama yönteminde ise pay sahibi, GK toplantısından önce veya toplantı sırasında iki ayrı oy pusulası isteyebilir ve değişik yönde oylarını bu pusulalar ile kullanabilir. Oylarının ne kadarının olumlu ne kadarının olumsuz olduğunun da belirtilmesi gerekir⁷⁵⁹.

Pay sahibinin tek bir paya sahip olması halinde ise paydan doğan haklar şirkete karşı bölünemeyeceği için oyun tek bir yönde kullanılması gerekir (TTK m. 400/1). Tek paya sahip pay sahibinin farklı yönde oy kullanması halinde kullandığı oylar geçersiz olur. Bu sonuç, oyda imtiyazlı paylar için de geçerlidir. Oyda imtiyazlı paylarda, her ne kadar birden fazla oy hakkı söz konusu olsa da, bu oylar tek bir paydan doğmaktadır. Bir pay ne kadar oy hakkı verirse versin, pay sahibi bunları aynı yönde kullanmak zorundadır⁷⁶⁰.

H) Oy Sözleşmeleri

Hukukumuzda oy sözleşmelerini özel olarak hükme bağlayan ya da yasaklayan herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Oy sözleşmeleri, lehine oy sözleşmesi yapılan kimsenin başkalarının sermaye payları ve oylarından yararlanarak şirketin yönetimi üzerinde etkinlik kazanabilmesi veya mevcut etkinliğini koruyabilmesi amacıyla yapılabilir. Bunun yanında azlık haklarının kullanılmasını kolaylaştırmak, özel toplantı yetersayılarının arandığı hallerde bu yetersayılara ulaşılmasını sağlamak gibi amaçlara da hizmet edebilir⁷⁶¹. Dolayısıyla sağladıkları pratik faydalar da göz

---

⁷⁵⁸ **Teoman**, Farklı Yönde Oy, s. 28. Nitekim pay sahibinin farklı yönde oy kullanmasında hukuken korunmaya değer bir çıkarı da bulunabilir. Örneğin pay sahibi, sahip olduğu oyların yalnız bir kısmı için olumlu oy vereceğine ilişkin bir oy sözleşmesi yapmış olabilir. Bu durumda pay sahibini, oylarının kalan kısmı için de aynı yönde oy kullanmak zorunda bırakmak, kalan oylarının kullanılmamasına yol açabilir. Bu ise oy sözleşmesinin fiilen pay sahibinin tüm oylarını etkilemesi anlamına gelir. Bkz. **Teoman**, Farklı Yönde Oy, s. 24; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 187.

⁷⁵⁹ **Yiğit**, s. 239.

⁷⁶⁰ **Teoman**, Farklı Yönde Oy, s. 21; **Yiğit**, s. 240.

⁷⁶¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 573–574; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 9 vd.

önüne alınarak sözleşme özgürlüğü ilkesi ve BK m. 19/2 ile m. 20 sınırları içerisinde oy sözleşmelerinin de yapılabileceğinin kabul edilmesi gerekir⁷⁶². Niteliği itibariyle borç doğuran sözleşmeler olan oy sözleşmeleri, meydana gelişleri, hükümleri ve sona ermeleri bakımından BK hükümlerine tâbidir⁷⁶³.

Oy sözleşmeleri, oy hakkının GK'da belli bir yönde kullanılması, kullanılmaması ya da kullanımında çekimser kalınması taahhüdünü içeren sözleşmelerdir. Sözleşmenin konusu oy hakkının bir başkasına devredilmesi değil; belli bir yönde veya çekimser oy kullanılmasıdır. Oy sözleşmesi gereği oy hakkı, GK'da pay sahibi ya da temsilcisi tarafından sözleşmede taahhüt edildiği yönde kullanılır⁷⁶⁴. Oy sözleşmeleri şekil şartına bağlı değildir⁷⁶⁵.

Pay sahiplerinin oy sözleşmesi yapabilmeleri için esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması gerekmez. Esas sözleşmede oy sözleşmesi yapılabilmesini önleyen veya bunu şirketin onayına bağlı tutan bir hükme de yer verilemez. Bu, oy sözleşmelerinin hukuki dayanağının emredici nitelikteki sözleşme özgürlüğü ilkesi olmasının doğal bir sonucudur⁷⁶⁶.

Oy sözleşmelerinin belli bir GK toplantısında bir veya birden çok gündem maddesi için ya da belli süreli veya süresiz olarak yapılması mümkündür⁷⁶⁷.

Oy sözleşmeleri pay sahipleri arasında, pay sahipleri ile üçüncü kişiler arasında ya da pay sahipleri ile şirket veya YK arasında yapılabilir. Sözleşmelerin nispi karakterinin bir sonucu olarak oy sözleşmeleri sadece taraflar arasında hüküm ifade eder. Oy sözleşmesinden doğan taahhüt, taraflar dışında olan ilgili şirkete karşı ileri sürülemez. Bu nedenle, belli bir yönde oy kullanma, kullanmama veya çekimser kalma taahhüdünde bulunmuş olan pay sahibinin bu taahhüdüne aykırı olarak oy kullanması halinde, gerek kullanılan oy gerek bu

---

⁷⁶² Arslanlı, C. II, s. 49, dn. 141; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 407; Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 17; Çeker, Oy Hakkı, s. 235; İmregün, Ortaklıklar, s. 111; Ansay, s. 225–226; Çevik, s. 778; Pulaşlı, Şirketler, s. 798; Domaniç, s. 864; Deryal, s. 395.

⁷⁶³ Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 7; Çeker, Oy Hakkı, s. 238. Bu çalışmada oy sözleşmelerine, GK'un işleyişi açısından kısaca değinilecek; borçlar hukuku kapsamında sözleşmenin özelliklerine yer verilmeyecektir. Oy sözleşmeleri hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 17 vd.

⁷⁶⁴ Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 4; Çeker, Oy Hakkı, s. 233.

⁷⁶⁵ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 574; Çeker, Oy Hakkı, s. 238; Can, Güç Boşluğu, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (son yararlanma: 05.12.2006).

⁷⁶⁶ Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 26; Çevik, s. 778.

⁷⁶⁷ Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 32–33; Çeker, Oy Hakkı, s. 246.

oylarla alınmış olan GK kararı geçerlidir. Oy sözleşmesindeki taahhüdüne aykırı hareket eden pay sahibi, yalnızca BK m. 96 vd. hükümleri çerçevesinde sorumlu tutulabilir⁷⁶⁸.

Öte yandan şirketin de oy sözleşmesine uyulup uyulmadığını denetlemek gibi bir yükümlülüğü yoktur. Oylama sonucunun tespit edilmesi sırasında oylar, varlığı bilinen oy sözleşmesine göre verilmesi gerektiği gibi değil; verildikleri şekilde değerlendirilir⁷⁶⁹.

Geçersiz bir oy sözleşmesine dayanılarak oy kullanılması, kullanılan oyların ya da GK kararının iptal edilebilmesine veya geçersiz olmasına sebep olmaz. Ancak oy sözleşmesinin konusunun ve amacının emredici kanun hükümlerine, ahlaka, adaba, dürüstlük kurallarına aykırı olması veya emredici kanun hükümlerini bertaraf etmek amacıyla yapılması, oyların ve GK kararlarının da konu ve amaç itibarıyla hukuka aykırılığına yol açar. Bu halde GK kararının iptali yoluna gidilebilir (TTK m. 381)⁷⁷⁰.

İ) Organların Seçiminde Uygulanacak Oy Kullanma Sistemleri

Azlık ile çoğunluk pay sahipleri arasındaki menfaat çatışmalarının bir nedeni, şirketin yönetiminde söz sahibi olmak istemeleridir. Azlık, hiç değilse YK’nda bir üye bulundurarak şirketin yönetimi hakkında bilgi alma ve denetleme imkânına sahip olmak ister. Azlığın bunu gerçekleştirebilmesi için oyda veya YK’na aday gösterme konusunda imtiyaz tanınması ya da oy sözleşmesi yapılması gibi imkânların arasında GK’da kullanılan oyların sonucu açısından etkili bir seçim sisteminin uygulanması da sayılabilir⁷⁷¹.

1) Yaygın Etkili Oy Sistemi

Yaygın etkili oy sistemi, TTK sisteminde şirket organlarının seçiminde uygulanan sistemdir. Pay sahipleri sahip oldukları sayıda oyu, her bir üyelik için gösterilen adaylardan birine vererek kullanırlar. Aynı işlem, diğer üyelikler için de tekrarlanır. Bu şekilde verilen oylar sonucunda en çok oyu alan adaylar üyeliğe hak kazanırlar. Örneğin, YK için dört üye

---

⁷⁶⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 575; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 5–6; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 234.

⁷⁶⁹ **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 68–69; **Deryal**, s. 396.

⁷⁷⁰ **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 70–71; **Deryal**, s. 395–396.

⁷⁷¹ **Okutan Nilsson**, s. 563.

seçilecekse, her pay bir oy hakkı veriyorsa ve aday olarak beş kişi gösterilmişse, pay sahibi, aday olan A, B, C ve D için bir oy kullanır. Yaygın etkili oy sisteminde oyların çoğunluğuna sahip olan pay sahipleri, organ üyelerinin tamamını belirleyebilir⁷⁷².

2) Birikimli Oy Sistemi

Birikimli oy sistemi, SPK'nun SPK m. 22/1/b. v hükmüne dayanarak yayımladığı Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ ile düzenlenmiştir. Tebliğin amacı, azlığın şirketin yönetiminde ve denetiminde temsil edilmesine olanak veren birikimli oy kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 1). İlk olarak Amerikan hukukunda ortaya çıkan bu sistem, oyların toplu şekilde kullanılması yoluyla azlık oylarının gücünü artırmaya ve azlığın yönetimde temsil edilmesini sağlamaya çalışır⁷⁷³.

a) Yöntem ve Kapsam

Birikimli oy sisteminde oylama, her üyelik için ayrı ayrı değil; tüm üyelikler için bir defada yapılmaktadır. Her pay kendi verdiği oyun toplam üyelik sayısı ile çarpımı kadar oya sahip olur. Pay sahibi, sahip olduğu paylarının toplam oy sayısı ile seçilecek YK veya denetim kurulu üye sayısının çarpımı sonucunda çıkan sayıda oy kullanma hakkını haizdir⁷⁷⁴. Pay sahibi bu şekilde hesaplanan sayıdaki oylarını, ister tek bir aday için kullanır, ister birden fazla aday arasında dağıtır. Bu şekilde azlık, oylarını toplu şekilde kullanarak kendi istediği bir adayın seçilmesini sağlayabilir. Adaylar aldıkları oya göre en çok oy alan adaydan en az oy alan adaya doğru sıralanırlar. En çok oy alan adaydan başlamak üzere, sıralamanın en üstündeki adaylardan, kuruldaki toplam üye sayısı kadar aday seçilmiş olur⁷⁷⁵.

---

⁷⁷² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 549; **Okutan Nilsson**, s. 569–570; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 547.

⁷⁷³ **Tekinalp**, Yönetime Katılma Sorunları, s. 52; **Okutan Nilsson**, s. 563; **Kızılot, Şükrü**: Hissesi Azınlıkta Kalan Ortağın Avantajları, Hürriyet Gazetesi, 09.10.2004, s. 13. Birikimli oy sisteminin tarihi gelişimi hakkında ayrıca bkz. **Okutan Nilsson**, s. 564–569.

⁷⁷⁴ **Ayhan, Rıza**: Birikimli Oy Hakkında, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s. 238-239. Bu husus Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğde "Birikimli oy hesabında, esas sözleşmede belirtilen ve seçimi yapılacak yönetim ve denetim kurulu üye sayısı dikkate alınır" şeklinde ifade edilmiştir (m. 7/2). Örneğin, bir pay sahibinin on payı varsa ve her pay bir oy hakkı veriyorsa, üç kişilik bir YK'nun seçiminde birikimli olarak kullanılabilecek oy sayısı 30'dur.

⁷⁷⁵ **Tekinalp**, Yönetime Katılma Sorunları, s. 52–53; **Okutan Nilsson**, s. 570; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 549–550; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 548.

Birikimli oy sistemi, SPK'na tâbi HAAS için uygulama alanı bulan bir sistemdir. Çünkü söz konusu Tebliğ, SPK m. 22/1/b. v uyarınca SPK'ya tâbi şirketlerin GK'larında oy kullanma yöntemine ilişkin düzenlemeleri yapmak amacıyla çıkarılmıştır⁷⁷⁶. Ayrıca Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 2'ye göre birikimli oy kullanma, şirketin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçiminde kullanılabilir⁷⁷⁷. Zira oyların biriktirilebilmesi için oylamanın, aynı konuda birden fazla oylama yapılmasını gerektiren ve en çok oyu alanın seçileceği türden bir seçim oylaması olması şarttır. Bir öneriye olumlu veya olumsuz oy verilmesi şeklinde alınan kararlarda tek bir oylama vardır. Dolayısıyla bu tür kararlarda birikimli oy kullanılması mümkün değildir⁷⁷⁸.

Halka açık bir anonim şirket, YK ve denetçilerin seçiminde birikimli oy kullanma yöntemini uygulamak istiyorsa, esas sözleşmesinde açık olarak birikimli oyu kabul etmesi gerekir (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 5/3). Dolayısıyla bu sistemin uygulanması şirketlerin isteğine bırakılmıştır⁷⁷⁹. Bununla birlikte Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 5/3, bazı şirketler açısından birikimli oyun kullanılması zorunluluğu da getirmiştir. Buna göre, pay senetleri borsada işlem görmeyen ve geçmiş iki yıl içerisinde pay sahibi sayısı sürekli olarak 500'ün

---

⁷⁷⁶ TTK'nda konuya ilişkin herhangi bir düzenleme olmamakla birlikte, her pay senedinin en az bir oy hakkı vereceğini ve bu esasa aykırı olmamak şartıyla pay senetlerinin maliklerine vereceği oy hakkının sayısının esas sözleşme ile belirleneceğini öngören TTK m. 373 karşısında oyların birikimli olarak kullanılmasını düzenleyen bir esas sözleşme hükmü de geçerli kabul edilmelidir. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 569. Nitekim TTKT m. 434/4, birikimli oy kullanma yöntemini sadece HAAS'e özgülemenin haklı bir sebebi olmadığından yola çıkarak bu imkanı kapalı tip anonim şirketlere de tanımıştır. TTKT, Madde Gereklileri, 434. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr (son yararlanma: 04.12.2006). Bu hüküm uyarınca "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, halka açık olmayan anonim şirketlerde birikimli oyu bir tebliğle düzenleyebilir".

⁷⁷⁷ **Ayhan**, Birikimli Oy, s. 240. Tebliğin kapsamı yalnızca yönetim ve denetim kurulu seçimleriyle sınırlanmıştır. Buna karşılık anonim şirkette, esas sözleşmede hüküm bulunmak şartıyla zorunlu organların yanında ihtiyari organlar da oluşturulabilir. Bkz. **Arslanlı**, C. II, s. 1; **Arslan**, s. 177; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 82. İhtiyari organlara üye seçimi GK'da yapılacaksa, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle birikimli oy sisteminin bu organların seçiminde de uygulanabilmesi mümkündür. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 579-580.

⁷⁷⁸ **Okutan Nilsson**, s. 572.

⁷⁷⁹ **Ayhan**, Birikimli Oy, s. 241. Birikimli oy kullanılması esas sözleşmeye konacak bir hükümle mümkün olacağından, ülkemizde birikimli oyun düzenlenme şekli olarak "opt – in (katılma)" sistemi benimsenmiş bulunmaktadır. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 581. Bu sistemin karşısında, birikimli oy hakkının bir yedek hükümle kanunen öngörülmesi ve istenilmediği takdirde esas sözleşmeye hüküm konarak ortadan kaldırılabilmesi şeklinde işleyen "opt – out (kaldırma)" sistemi yer almaktadır. 1950'lerin sonuna kadar Amerika'da çoğu eyalette kullanılan sistem kaldırma sistemi olmuştur. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 565.

üzerinde olduğu herhangi bir şekilde anlaşılın⁷⁸⁰ HAAŞ'in birikimli oy yöntemini uygulamaları ve esas sözleşmelerinde birikimli oy yöntemine yer vermeleri zorunludur⁷⁸¹.

Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ Ek m. 1'e göre, bu Tebliğ uyarınca birikimli oy kullanma yöntemi kullanması zorunlu olan şirketler, Tebliğin yürürlüğe girmesinden sonraki ilk olağan GK'larında esas sözleşmelerini Tebliğ'de belirtilen esaslar çerçevesinde değiştirmek ve sonraki GK'larında birikimli oy kullanma yöntemini uygulamak zorundadırlar⁷⁸².

Esas sözleşmelerinde birikimli oy kullanma yöntemini kabul eden şirketler, sermaye artırımını nedeniyle yayımlayacakları izahnamelerinde ve GK toplantılarına ilişkin ilanlarda bu yönteme ilişkin açıklamalara yer vermek zorundadırlar (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 6/3).

b) Genel Kurul Toplantısında Birikimli Oyun Kullanılması

GK toplantısında birikimli oyun kullanılabilmesi için pay sahiplerinin bu yönde bir talepleri olması gerekir. Bu talep, esas sözleşmede yer alan birikimli oy sisteminin yapılacak GK toplantısı sırasında uygulanabilmesi şartıdır. Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 9/1'e göre birikimli oy kullanacak kişi, GK tarihinden en az iki iş günü önce, birikimli oy kullanma isteğini şirkete yazılı olarak bildirmek zorundadır. Tek bir pay sahibinin bildirim yapması GK'da birikimli oy yönteminin uygulanması için yeterli olup, oylarını birikimli kullanmak isteyen diğer kişilerin bildirim yapmaları gerekmez⁷⁸³.

---

⁷⁸⁰ Pay sahibi sayısını tespit etmek için pay defterinden, hazır bulunanlar listesinden, GK tutanaklarından, kâr payı dağıtımına ve rüçhan hakkı kullanımına ilişkin şirket kayıtlarından yararlanılabilir. Bkz. **Ayhan**, Birikimli Oy, s. 245; **Yiğit**, s. 244.

⁷⁸¹ Pay senetleri borsada işlem görmeyen şirketler için bu zorunluluğun öngörülme gerekçesi, bu şirketlerde, yönetimin uygulamalarından memnun olmayan pay sahiplerinin pay senetlerini devrederek şirketten ayrılma olanağının daha sınırlı olması nedeniyle yönetim ve denetim organlarında temsil hakkının bu tür şirketlerde daha öncelikli olarak ortaya çıkmasıdır. Geçmiş iki yıl içerisinde pay sahibi sayısı sürekli olarak 500'ün üzerinde olduğu herhangi bir şekilde anlaşılın HAAŞ açısından getirilen gerekçeye göre ise birikimli oy kullanma yöntemini uygulayacak şirketin pay sahiplerinin belirli bir sayısal büyüklüğe sahip olması sağlanmak istenmiştir. Zira pay sahibi sayısı arttıkça, yönetimde ve denetimde temsil edilebilmenin önemi daha da artmaktadır. SPKr: Seri: IV, No:31 sayılı Tebliğ Gerekçesi, http://www.spk.gov.tr/teblig/files/seriiv_no31_gerekce.pdf (son yararlanma: 27.11.2006).

⁷⁸² Birikimli oy kullanma sistemini ihtiyari ya da zorunlu olarak uygulayacak şirketler, esas sözleşmelerini Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 6'daki esaslar uyarınca düzenleyeceklerdir. Yargıtay da bir kararında, ilk olağan GK toplantısında bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde GK'un olağanüstü toplantıya çağrılabilmesine hükmetmiştir. 11. HD., T. 14.12.2004, 13707/12373 sa. ka. için bkz. **Ayhan**, **Rıza**: Birikimli Oy Sistemi Hakkında, Yaklaşım Dergisi, Yıl 13, S. 145, Ocak 2005, s. 254–257.

⁷⁸³ Birikimli oy yönteminin uygulanması için tek bir pay sahibinin bildirimde bulunmasının yeterli sayılması, birikimli oy kullanma hakkının bir pay sahipliği hakkı olarak kabul edildiğini göstermektedir. Hakkın kullanılabilmesi için asgari sayıda paya sahip olma şartı aranmamıştır. Bu düzenleme diğer pay sahiplerinin

YK ve denetçilerin seçiminin yapılacağı GK toplantısında birikimli oy sistemi ile genel hükümlere göre oy kullanımı birlikte uygulanacaktır (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 7/1). Bu hükmün anlamı, organların seçiminin oylamasında birikimli oy, diğer kararlar bakımından ise genel hükümlere göre oy kullanılacağıdır. Yoksa hüküm, seçim oylamasında hem birikimli oy hem de yaygın etkili oy sisteminin birlikte uygulanacağı anlamına gelmez⁷⁸⁴.

Oyun birikimli olarak kullanılmasında pay sahipleri, oylarını seçilmesini istedikleri adaylara dağıtarak kullanırlar. Ancak bazı pay sahipleri, oyların dağılımını belirtmeksizin oy kullanmış olabilir. Pay sahibi veya temsilcisi, oylarını, oy dağılımını belirtmeksizin birden fazla adaya dağıtırsa Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 7/3'e göre, bu oyların adaylara eşit olarak dağıtıldığı kabul edilir. Bu hüküm, oy hesabıyla ilgilenmeyen pay sahibinin yaratacağı karışıklığı önlemeye yönelik bir tedbir niteliğindedir⁷⁸⁵.

Çağrı yoluyla vekâlet toplanması ve toplanan oyların birikimli olarak kullanılmasının istenmesi halinde, vekâlet toplayanlar bilgi formlarında birikimli oy yöntemine ilişkin ayrıntılı açıklamalara ve sonuçlarına yer vermek zorundadırlar (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 9/2).

Temsilci aracılığıyla oy kullanmanın söz konusu olduğu hallerde ise, pay sahibinin Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ uyarınca verdiği temsil belgesinde birikimli oy kullanılması yönünde bir talimat varsa temsilci, oyunu birikimli olarak kullanmak zorundadır. Eğer böyle bir talimat yoksa bu paylar, birikimli oy hesabında dikkate alınmaz ve bu paylara ilişkin oy hakkı genel hükümler çerçevesinde kullanılır (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 8/1). Bu durum çağrı yoluyla vekâlet toplanması halinde de geçerlidir (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 8/2).

Pay sahibinin birikimli oy talimatı vermediği takdirde oy hakkının genel hükümlere göre kullanılacağı hükmü, birikimli oy yöntemine göre yapılan seçim oylamasında temsilcinin oy hakkını kullanamayacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. Seçim oylamasında birikimli oy ile yaygın etkili oy sisteminin birlikte uygulanamaması kuralı, temsilcinin oydan yoksun bırakılması sonucunu doğurmaz. Tek bir pay sahibinin bildiri, GK'da birikimli oy

---

durumunu da ağırlaştırmamaktadır, zira birikimli oy kullanma yöntemi diğer pay sahiplerinin oy hakkını zedeleyici bir durum oluşturmaz. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 595.

⁷⁸⁴ **Okutan Nilsson**, s. 590; **Yiğit**, s. 245.

⁷⁸⁵ **Okutan Nilsson**, s. 591; **Yiğit**, s. 246.

sisteminin uygulanması için yeterli olduğundan temsilciye açık bir talimat verilmemiş bile olsa temsilci oylarını birikimli olarak kullanır⁷⁸⁶.

J) Oy Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması

Elektronik oy verme sistemleri, klasik kağıda dayalı oy verme sistemlerinin tüm işlevlerini elektronik araçlar kullanarak gerçekleştirmeyi amaçlayan sistemlerdir. Bu sistemlerde hem oy verme işlemi hem de oyların sayımı ve tespiti elektronik ortamda yapılmaktadır⁷⁸⁷. Böylece GK'da her bir gündem maddesi için oy pusulalarının dağıtılması, toplanması veya sayılması nedeniyle yaşanan zaman ve emek kaybının önüne geçilmiş olur. Üstelik oylama sonuçlarının birkaç saniye sonra bile elde edilmesi mümkün hale gelir⁷⁸⁸.

Oyların elektronik ortamda kullanılması için farklı yöntemlere başvurulması düşünülebilir⁷⁸⁹. Örneğin oy, e- posta yoluyla pay sahibinin adı, soyadı ya da ticaret unvanını

---

⁷⁸⁶ **Okutan Nilsson**, s. 592–593. Temsilcinin, oyunu genel hükümlere göre kullanacağı, yani oy dağılımını belirtmeksizin oylamaya katılacağı kabul edilse bile, Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 7/3 uyarınca oylar adaylar arasında eşit olarak dağıtılmış sayılır. Ancak bu yorum, pay sahibinin zararına bir yorumdur. Zira tüm pay sahipleri oylarını çeşitli hesaplamalara göre kendileri için en faydalı olacak şekilde adaylar arasında dağıtırken, temsil belgesinde özel talimat bulunmadığı gerekçesiyle temsilcinin bunu yapmaması, temsil edilen pay sahibinin haklarının yeterince korunmaması sonucunu doğurur. Bkz. **Okutan Nilsson**, s. 593.

⁷⁸⁷ Wikipedia The Free Encyclopedia: Electronic Voting, http://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_voting#Paper-based_electronic_voting_system (son yararlanma: 06.12.2006). Elektronik seçim sistemleri, öncelikle devlet seçimlerinde kullanılmak üzere geliştirilmiş ve bugün başta Amerika, Kanada, İngiltere, Brezilya olmak üzere pek çok ülkede uygulanır hale gelmiştir. Bu sistemlere yönelik ilk çalışma 1869'da Thomas Edison tarafından başlatılmış, 1964'de oy sayımında ilk kez bilgisayarlar kullanılmış, 1980'lerde optik tarama (optical scan) sisteminden ve daha sonra seçmenin oy kullanma sürecinde gerekli verilerin iletiminde kullanılmak üzere internetten yararlanılmaya başlanmıştır. Günümüzde elektronik oy kullanma, daha çok bilgisayar teknolojilerini temel almaktadır. Bkz. **Şahin/Karagüler**, <http://ab.org.tr/ab06/sunum/142.ppt> (son yararlanma: 06.12.2006), s. 1.

⁷⁸⁸ **M. Kaya**, s. 223-224; **Babür, Zafer**: Dün Online Alış-Veriş, Bankacılık Derken, Bugün Online Seçim? (e-business, e-banking derken e-vote), <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/sunum/eseccim-zbabur.doc> (son yararlanma: 06.12.2006).

⁷⁸⁹ Şirketler, pay sahiplerinin interneti kullanarak e-posta yoluyla, hatta cep telefonlarıyla oy verebilmeleri için çeşitli sistemler geliştirmektedirler. Elektronik ortamda oy kullanılması imkanı sunan şirketlerin sayısı 2003 yılı içinde 403'ten 698'e; oylamanın cep telefonuyla yapılmasına izin veren şirketlerin sayısı ise 59'dan 354'e yükselmiştir. Bkz. **Newman, Eric**: Shareholders Meeting Changing With Times, <http://www.ezinearticles.com> (son yararlanma: 06.12.2006). Şirketlerin bu yöntemin yaygınlaşması amacıyla pay sahiplerine bazı avantajlar sağladığı da görülmektedir. Japonya'da güvenlik servisleri üzerinde çalışan Nikko Cordial isimli bir şirket, 2003 yılında yapılan 62. GK toplantısında elektronik oylama yönteminin kullanılmasına izin vermiş, bu yöntemi kullanan pay sahiplerine ise Japonya'da bir müzik mağazası zinciri olan "Tower Records"da kullanabilecekleri 500 Yen'lik bir indirim kuponunu toplantıyı izleyen bir ay içinde teslim etmiştir. Ayrıca toplantının kaydının, toplantıdan hemen sonra

da içerecek şekilde ve pay sahibi tarafından güvenli e-imzası da atılarak GK toplantı başkanlığına gönderilebilir. Ancak bu yol, oyların sayımı ve tespit edilmesi sürecini uzatır. Avrupa’da bazı şirketler, elektronik ortamda oy hakkının kullanılmasının kolaylaştırılması için internet sitelerinde kendi oy servislerini kurmaktadırlar⁷⁹⁰. Bu şekilde çevrim içi katılımcılar, ekranda belirtilen yere kişisel tanıtım numaralarını girerek istedikleri yönde oy kullanabilirler. TTKT’nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, çevrim içi katılımlı GK’larda da uygulanmak üzere şirketlerin internet sitelerinde bu tip servisler kullanılır hale getirilebilir.

HAAŞ’de ise temsilci aracılığıyla oy kullanılmasına ilişkin Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2, vekâlet toplayanlar tarafından temsilin söz konusu olduğu hallerde Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/4 ve birikimli oy kullanılmasına ilişkin Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 7/1 oy pusulaları aracılığıyla yazılı şekilde oy kullanılmasını zorunlu tuttuğundan elektronik ortamda oy kullanmak mümkün değildir. Buna karşılık oy pusulalarının elektronik ortamda hazırlanması ve bunlara şirketin internet sitesinden ulaşılmasının sağlanması halinde, güvenli e-imza kullanılarak oy kullanılması mümkün hale gelebilir.

Elektronik ortamda oy kullanılması halinde de çevrim içi katılımcı veya temsilcisi, oy hakkı açısından GK toplantısında hazır bulunan pay sahiplerinin yararlandıkları haklardan tam olarak yararlanabilmelidir. Örneğin, çevrim içi katılımcı payı kadar oy hakkına sahip olmalı veya birikimli oy kullanılması söz konusu ise oyunu birikimli olarak kullanabilmelidir. Oylama sonuçlarının şirketin internet sitesine konması da gerekir⁷⁹¹.

Elektronik ortamda oy kullanılması, bazı tehlikeleri de beraberinde getirir. Korsanlar (hacker)⁷⁹² sistemi işlemez hale getirebilir, sisteme girerek başkaları adına oy kullanabilir ya

---

internet sitesinde yayımı sağlanmıştır. Bu şirkette, 2003 yılından beri elektronik ortamda oylama yapılmaktadır. http://www.nikko.jp/GRP/index_e.html (son yararlanma: 07.12.2006).

⁷⁹⁰ Şirketler, kendi sitelerinde oy servisleri oluşturamadıkları hallerde ise çevrim içi katılımcıların oy kullanması konusunda hizmet vermeye başlayan bir takım özel oy servislerine de başvurabilirler. Bkz. **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 229. Örnek olarak bkz. İngiltere için <http://www.e-vote.net/>; ABD için <https://east.proxyvote.com/PVWeb/logon.do> (son yararlanma: 09.10.2006). Bu sitede asıl olarak Proxy sistemi elektronik ortama taşınmıştır. Bu şekilde oy vermek isteyen pay sahipleri, siteye girerek kendilerine daha önce verilen kişisel tanıtım numaralarını sitede bunun için ayrılan kısma yazıp Proxy belgesini doldurabilirler. Örneğin, iletişim sistemleri üzerinde çalışan, merkezi ABD Florida’da bulunan Harris isimli şirkette, 27.10.2006 tarihinde yapılan GK toplantısında elektronik ortamda bu şekilde oy kullanılmıştır. <http://www.harris.com/> (son yararlanma: 06.12.2006). Çin’de de çok yaygın olan bu sistemi kullanan şirketlerden bazıları, “China Securities Depository and Clearing Co. Ltd. (CSDC)”, “The Shanghai Stock Exchange” ve Shenzhen Stock Exchange”dir. <http://www.omm.com/webdata/content/publications/clp20041217.pdf> (son yararlanma: 07.12.2006).

⁷⁹¹ **Bilge**, Genel Kurulda İnternet, s. 230.

⁷⁹² TDK tarafından “korsan”, “çökertici” şeklinde Türkçeleştirilen “hacker” kelimesi, bilgisayar ve haberleşme teknolojileri konusunda bilgi sahibi olan, bilgisayar programlama alanında standardın üzerinde beceriye

da geçerli oylara müdahale edebilirler⁷⁹³. Korsanların bu eylemi, GK kararının alınmasına etkili olmuş ise alınan karar iptal edilebilir bir karar olur⁷⁹⁴.

K) Oyların Toplanması ve Sayılması

Bir GK kararının meydana gelmesi için oylama tamamlandıktan sonra sonucun tespit edilmesi şarttır. Bunun için de, pay sahiplerinin GK toplantısında belirlenen yöntemle göre kullandıkları oyların toplanıp sayılması ve hesaplanması gerekir⁷⁹⁵.

GK'da kullanılan oyların toplanması, oy pusulaları aracılığıyla gizli oylamanın yapıldığı hallerde söz konusu olur. Buna karşılık açık oylamada, oylar toplanmaz; sadece sayılır. Esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa oylar, pay sahiplerinin oylarını oy pusulalarına yazıp imzaladıktan sonra, bunları oy toplayıcılarına vermeleri veya belli bir yerde bulunan kutuya atmaları suretiyle toplanır⁷⁹⁶.

GK başkanı, kendisine ulaştırılan oyları hazır bulunanlar listesinde her pay sahibi için yazılmış oy miktarıyla karşılaştırmalı, mükerrer oy kullanılmasının önüne geçmelidir (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ m. 7/1). Eğer bir pay sahibi, mükerrer oy kullanmış ve oyların yönü aynı ise fazla olarak kullanılan oylar kullanılmamış sayılır ve bunlara ilişkin oy pusulaları başkan tarafından iptal edilir. Mükerrer olarak kullanılan oylar farklı yönde ise tek paya sahip pay sahibinin farklı yönde oy kullanmasında olduğu gibi oyların tamamı geçersiz olur⁷⁹⁷.

---

sahip bulunan ve böylece ileri düzeyde yazılımlar geliştiren kişi anlamına gelir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük: Hacker, <http://www.tdk.org.tr> (son yararlanma: 07.12.2006). Korsanlar bilgisayar yönetimi ve güvenlikle ilgili yeni programlar yaratan ve mevcut programları değiştiren programcılarıdır. Vikipedi Özgür Ansiklopedi: Hacker, http://tr.wikipedia.org/wiki/Siber_uzay (son yararlanma: 07.12.2006).

⁷⁹³ Korsanlar hazırladıkları bir bilgisayar programıyla, örneğin, çevrim içi bir katılımcının olumlu oyunun şirket tarafından olumsuz oy şeklinde alınmasını ya da oyların sayılması ile elde edilen sonucun gerçek sonuçtan farklı görünmesini sağlayabilir. Bkz. **Babür**, <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/sunum/esecim-zbabur.doc> (son yararlanma: 07.12.2006); **Pynchon, Susan**: The Hack, http://www.votetrustusa.org/index.php?option=com_content&task=view&id=798&Itemid=51 (son yararlanma: 07.12.2006).

⁷⁹⁴ **Bilge**, Temsilen Oy Vermede İnternet, s. 363-364.

⁷⁹⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 106.

⁷⁹⁶ **Yiğit**, s. 247.

⁷⁹⁷ **Yiğit**, s. 247-248.

Oylar toplanıp tasnif edildikten sonra, oylama sonucunun tespiti için oyların sayılması gerekir. GK'da kullanılan oylar olumlu, olumsuz ve çekimser olmak üzere ayrı ayrı sayılır. Çekimser olarak kullanılan oylar da pay sahibinin iradesini yansıtır ve dolayısıyla diğer oylardan ayrı olarak sayılmalıdır. Çekimser oy, olumsuz oy olarak sayılamaz⁷⁹⁸.

Oyların sayımında GK'da kullanılmayan oylar dikkate alınmaz. GK toplantısına katılan ancak oy kullanmayan veya olumsuz oy kullandığını belirtmeyen pay sahiplerinin olumlu oy vermiş sayılmaları kabul edilemez. İradenin zımni şekilde açıklanması mümkün olmakla birlikte oy hakkının önemi göz önüne alınarak zımni oya izin verilmemelidir⁷⁹⁹.

L) Oylama Sonucunun Tespit Edilmesi

Oyların toplanıp sayılması tamamlandıktan sonra oya sunulan önerinin kabul veya reddine dair oylama sonucunun, yani kararın GK başkanı tarafından tespit edilmesi gerekir. Bu tespit yapılması, verilen kararların mahiyet ve neticelerinin tutanağa yazılmasının bir gereğidir (TTK m. 375/2, m. 378 yollamasıyla m. 297)⁸⁰⁰.

GK başkanı bu tespiti, önerinin kabul veya reddedilmiş olduğunu belirterek açık olarak yapabileceği gibi, kabul ve ret oylarının sayısını açıklayarak kapalı şekilde de yapabilir. Ancak olağan olan, oylama sonucunun açık olarak tespit edilmesidir. Buna karşılık kararın varlığı için GK başkanının kabul ya da redde ilişkin bir açıklama yapmış olması şart değildir. Oylama sonucunun açık bir şekilde tutanakta yer alması yeterlidir⁸⁰¹.

Oylamanın sonucuna göre kararı açıklayan başkan, GK'un iradesini açıklamış olur. Başkan oylama sonucunun tespitinde hataya düşerse pay sahiplerinin, oylama sonucunun

---

⁷⁹⁸ Doktrinde sorun, iptal davası açabilmek için gerekli olan karara muhalif kalma şartının çekimser oy kullanarak yerine getirilip getirilmediği açısından ele alınmıştır. Bkz. **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 203, dn. 106; **Eriş**, Şirketler Hukuku, s. 450. Arslanlı çekimser oyları, olumsuz oy olarak kabul etmektedir. **Arslanlı**, C. II, s. 80. Yargıtay da bir kararında, çekimser oyların asıl olarak olumsuz oy olmadığını ancak kararın alınmasında olumsuz oylar gibi etki ettiğini kabul etmiştir. 11. HD., T. 24.11.1975, 4950/6648 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 20.11.2006).

⁷⁹⁹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 190. Esas sözleşmeye zımni oyun kabulüne ilişkin bir hüküm konması da mümkün değildir. Zira GK'a katılan pay sahipleri oylarını kullanıp kullanmamakta serbesttirler. Zımni oyun kabulü ile pay sahiplerine oy kullanma zorunluluğu getirilmiş olur ki, böyle bir esas sözleşme hükmü geçersizdir. Bkz. **Yiğit**, s. 249.

⁸⁰⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 41; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 106, dn. 76.

⁸⁰¹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 106, dn. 77; **Yiğit**, s. 253.

yanlış tespit edildiğine ilişkin itiraz etme hakları vardır. GK başkanı, yapılan itirazlar üzerine ya da kendiliğinden hata yaptığını fark ederse doğru olan tespiti yapabilir⁸⁰². Başkan, yanlış tespitinde direnir ve bu tespiti tutanağa geçirirse, GK'un gerçek iradesini yansıtmamakla birlikte geçerli bir GK kararının meydana geldiği kabul edilmelidir. Ancak bu yanlış karar, görünüşte olan ama hukuka aykırı bir karardır. Dolayısıyla alınan karara karşı iptal davası açılabilir ve karar bu nedenle iptal edilebilir⁸⁰³.

M) Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu

Anonim şirket GK'unda yapılan oylama sonucunda öneri hakkında verilen olumlu ve olumsuz oyların eşitliği halinde, GK başkanının oyunun üstün tutulmasının, yani kararın başkanın oyu yönünde oluşacağını öngören esas sözleşme düzenlemelerinin geçerli olup olmadığı tartışma konusu olmuştur. Sorunun, gruplar arası mücadele sonucunda şirketin karar alamaz hale gelmesi nedeniyle ortaya çıktığı ileri sürülmektedir⁸⁰⁴.

Bizim de katıldığımız görüş uyarınca, GK'da oyların eşitliği halinde GK başkanının oyuna üstünlük tanıyan esas sözleşme düzenlemeleri geçerli kabul edilmemelidir⁸⁰⁵. Her şeyden önce AŞ'ler hukukunda oy hakkı, pay sahibine değil; paya bağlanmıştır ve bu kural tartışmaya yer bırakmayacak kadar açıktır (TTK m. 373/1). Başkana tanınan üstün oy hakkı

---

⁸⁰² Arslanlı, başkanın öneriyi tekrarlayarak yeni bir oylama yapabileceğini savunmuştur. **Arslanlı**, C. II, s. 41.

⁸⁰³ **Arslanlı**, C. II, s. 41; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 107; **Yiğit**, s. 253. Yargıtay da bir kararında böyle bir GK kararının iptal edilebileceğini hükmetmiştir. 11. HD., T. 27.10.1982, 4028/4182 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 20.11.2006).

⁸⁰⁴ **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 667; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 66; **Tekinalp, Ünal**: Yönetim Kurulu Başkanının Genel Kurulda Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 301; **Yiğit**, s. 253. Tekinalp, GK başkanına üstün oy tanınmasına ilişkin esas sözleşme hükümlerinin geçerli kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yazarın gerekçeleri şu şekilde özetlenebilir: 1) Türk hukukunda oy hakkının paya bağlanmış olması, kişisellik unsuruna hiç yer verilmediği anlamına gelmez. TTK m. 374'de öngörülen oy hakkından yoksunluk hallerinde oy hakkında bir kişiselleşme söz konusudur. 2) TTK m. 373/1 ve m. 401 ile tanınan oyda imtiyaz, oy hakkı ile sermayeye katılma payı arasında her zaman bir eşitliğin olmadığını ortaya koyar. 3) TTK m. 378/1, emredici bir hüküm olmakla birlikte karar yetersayısının esas sözleşme ile ağırlaştırılmasının mümkün olduğu genellikle kabul edilmektedir. 4) Başkana üstün oy hakkı tanınması, anonim şirketin işleyişini sağlamakta ve şirketin yararına olmaktadır. **Tekinalp**, Üstün Oy, s. 303-304.

⁸⁰⁵ **Arslanlı**, C. II, s. 54; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 406-407; **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 683; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 20, dn. 65; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 68. TTKT sadece limited şirketlerde, yönetim ve temsil görevini yerine getiren müdürler kurulunun başkanına, oylarda eşitlik halinde üstün oy hakkı tanıdığıdır. Bkz. TTKT m. 624/3.

ise onun kişiliğine tanındığı için TTK m. 373/1'e aykırı bir nitelik taşır⁸⁰⁶. TTK m. 378'de karar alınması için aranan oy çokluğu ise kararın mevcudiyeti şartı değil; olumlu kararın alınması için gerekli olan yetersayıdır. Dolayısıyla olumlu ve olumsuz oyların eşit çıkması halinde bir karar alamama söz konusu olmaz; oylanan öneri reddedilmiş, yani olumsuz bir karar alınmış olur⁸⁰⁷. Bu nedenle oylarda eşitlik halinde, anonim şirket karar alamıyor şeklinde bir gerekçeyle başkana üstün oy hakkı tanımak yerinde değildir. Üstelik olumlu bir karar alınması için uğraşılması da anlamsızdır. GK, olumlu veya olumsuz bir karar alabilir⁸⁰⁸. Sonuç olarak ortada bir GK kararı vardır ve pay sahibi bile olması zorunlu olmayan ve sadece müzakereleri yönetmekle görevli olan başkan, bu kararı etkileyemez⁸⁰⁹.

N) Temsilcinin Talimata Uygun Oy Kullanmasının Sağlanması

Pay sahibi, temsil yetkisi verirken temsilcinin yetkisinin kapsam ve sınırlarını serbestçe belirleyebilir. Temsilci ise pay sahibinin talimatına uygun olarak oy kullanmak zorundadır. Çünkü pay sahibinin temsilci aracılığıyla oy kullanmasının kabul edilmesindeki amaç, onun iradesinin GK'a mümkün olduğu kadar yansımalarını sağlamaktır⁸¹⁰.

Pay sahibi, bu serbestîden yararlanarak her bir gündem maddesi için kullanılacak oyların yönünü ayrı ayrı belirtebilir veya temsilcinin kendi isteği doğrultusunda yahut YK'nun önerisine uygun olarak oy kullanılmasına ilişkin talimatlar verebilir⁸¹¹.

GK başkanının temsil belgesinde yer alan talimatları göz önüne alması ve temsilcinin talimata uygun olarak oy kullanmasını sağlaması gerekir. Çünkü temsil belgesi, temsilci tarafından GK başkanlığına sunulmakta ve başkanlık bu belgeleri incelemektedir. Temsilci

---

⁸⁰⁶ **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 684–685; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 68; **Yiğit**, s. 255.

⁸⁰⁷ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 11; **Cerrahoğlu**, Nisaplar, s. 5; **Çevik**, s. 843.

⁸⁰⁸ **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 685; **Yiğit**, s. 255. Ülgen ayrıca sorunun, TTK m. 378'deki karar yetersayısının ağırlaştırılmasıyla da ilgisi olmadığını ifade etmiştir. Oy hakkına sahip olup olmama ayrı, GK'da belirli bir çoğunlukla karar alınması ayrıdır. Başkana üstün oy hakkı tanınması, TTK m. 378'deki mutlak çoğunluktan daha ağır bir yetersayının kararlaştırılması anlamına gelmez. Bkz. **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 683–684.

⁸⁰⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 407; **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 685; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 68.

⁸¹⁰ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 564; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 272.

⁸¹¹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 272; **Yiğit**, s. 256.

talimata uymak istemezse, GK başkanı temsilciyi uyarmak zorundadır⁸¹². Buna rağmen temsilci, oy hakkını talimata aykırı olarak kullanabilir ve başkan buna engel olamaz veya oyun temsil belgesinde belirtilen yönde kullanılmış sayıldığını kabul edemez⁸¹³.

Pay sahibinin elektronik ortamda temsil edilmesi halinde de temsil belgeleri GK toplantı başkanlığına ulaşmış olacaktır. Oyların e-posta aracılığıyla kullanılması durumunda GK başkanı, oyun, talimata uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığını kontrol edip temsilciyi uyurabilir. Oylamanın şirketin internet sitesinde oluşturulan oy servisleri aracılığıyla yapılması halinde ise oylar, otomatik olarak toplanıp tespit edileceği için başkanın oy kontrol etme imkânı yoktur. Ancak bilgisayar tarafından tutulan kayıtlar daha sonra incelenir ve talimatlara aykırı oy kullanıldığı tespit edilirse⁸¹⁴, temsilci iç ilişki gereği pay sahibine karşı sorumlu olur.

HAAŞ'de ise pay sahibi, Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 5/1 uyarınca Ek:1'de belirtilen seçenekleri işaretleyerek ve talimatlarını yazarak temsil yetkisinin kapsamını belirleyebilir. Temsilci, talimat verilmeyen konularda özen borcu çerçevesinde genel hükümlere göre hareket eder (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 8, m. 10/3).

Tebliğ, talimat yönünde oy kullanımını denetlemek amacıyla toplantı başkanlığına bazı görevler yüklemiştir. Temsil belgelerine uygun olarak oy kullanımının izlenmesi ve oy pusulalarının toplanıp tasnif edilmesi görevi, toplantı başkanlığı tarafından komiserin gözetiminde yapılır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 9/2). GK başkanının, talimata aykırı şekilde oy kullanılması halinde temsilciyi uyarmak görevi burada da geçerlidir⁸¹⁵.

Vekâlet toplayanlar tarafından temsilin söz konusu olduğu hallerde de pay sahibi, şirket yönetiminde kontrolü sağlamaya ve yönetimi ele geçirmeye yönelik konular hariç olmak üzere, vekâlet toplayanlara serbestçe talimat verebilir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 13/1). Vekâlet toplayan kişi ya da kurumlar da bu talimatlarla bağlıdırlar. Ancak talimatlara

---

⁸¹² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 564; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 273.

⁸¹³ Temsil belgesinde yazılı talimatlara aykırı olarak oy kullanılması, temsilcinin sadece pay sahibine karşı BK m. 96 vd. hükümlerince sorumluluğuna yol açar. Dolayısıyla pay sahibi, iradesine aykırı yönde oy kullanan temsilciye karşı tazminat talebinde bulunabilir, ancak talimata aykırı hareket edildiği gerekçesiyle GK kararının iptalini talep edemez. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 273–274.

⁸¹⁴ İnternet kullanılarak yapılan her türlü bankacılık, alış-veriş, ticaret işlemleri veya kullanılan oylar otomatik olarak bilgisayara kaydedilir. İşlemi yapan kişinin, yaptığı işlemi gösterir bir belgeyi bilgisayar çıktısı olarak alıp almaması onun seçimine kalmıştır. Ancak yapılan her türlü işleme daha sonra bilgisayar kayıtlarından ulaşmak mümkündür. Bkz. **Babür**, <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/sunum/esecim-zbabur.doc> (son yararlanma: 07.12.2006).

⁸¹⁵ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 305.

aykırı oy kullanıldığı durumlarda, kullanılan oy yine geçerli sayılır ve pay sahibi sadece vekâlet toplayanlar ile aralarında olan iç ilişkiye dayanarak tazminat davası açabilir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/3 yollamasıyla m. 10)⁸¹⁶.

II) GENEL KURUL KARARININ ALINMASI

A) Genel Kurul Kararının Tanımı ve Hukuki Niteliği

Anonim şirkette bir GK kararından söz edilebilmesi için, usulüne uygun olarak toplanmış bir GK'un olması ve şirket işlerine ilişkin bir öneri hakkında pay veya intifa hakkı sahiplerinin ya da onların temsilcilerinin irade beyanlarının aynı yönde birleşmesi gerekir⁸¹⁷. Kararın alınması, TTK'nda açık olarak düzenlenmemiştir. Ancak GK kararının, bir öneri hakkında yapılan müzakere ve oylama sonucunda alınması şarttır. Gündem maddesine ilişkin bir öneri hakkında oylama yapılmaksızın bir karar alınması söz konusu olmaz. Buna göre GK kararı, GK'da yapılan oylama sonucu meydana gelen, kural olarak iç ilişkide ve istisnaen de dış ilişkide hukuki sonuç sağlamaya yönelik bir irade beyanıdır⁸¹⁸.

GK kararı, şirketin hukuki sonuç sağlama amacına yönelmiş bir irade beyanı olduğu için hukuki işlem niteliğini haizdir⁸¹⁹. Bu konuda doktrinde farklı bir görüş bulunmamakla birlikte, bu hukuki işlemin ne türden bir hukuki işlem olduğu tartışılmıştır. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca GK kararı çok taraflı bir hukuki işlemdir⁸²⁰.

---

⁸¹⁶ Vekâlet toplayan kişi ya da kurumların talimatlara aykırı davranması halinde kabul ettiğimiz bu çözüm, bu sistemin tam bir proxy sistemi olmamasından kaynaklanmaktadır. Buna karşılık doktrinde bu sistemin proxy sistemi olduğunu kabul eden görüşe göre, talimata aykırı oy kullanılmak istenmesi durumunda GK başkanı oy kullanmaya izin vermemeli ve pay sahibinin işaretlemelerini oy olarak kabul etmelidir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 289. GK başkanının bu görevini yerine getirmemesi halinde, pay sahibinin oy kullanma hakkı engellenmiş olur ve GK kararına karşı iptal davası açılabilir (TTK m. 381/1/b. 1). Bkz. **Yiğit**, s. 259.

⁸¹⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 416; **Çevik**, s. 841–842; **Deryal**, s. 380; **Gücük**, s. 263.

⁸¹⁸ **Ansay**, s. 166–167; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 6; **Deryal**, s. 380; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 345.

⁸¹⁹ **Hirsch**, s. 298; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 412; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 6; **İmregün**, Ortaklıklar, s. 167; **Deryal**, s. 383–384; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 287; **Ayoğlu**, s. 735; **Yiğit**, s. 260.

⁸²⁰ GK kararının çok taraflı bir hukuki işlem niteliğinde olduğunu kabul eden görüş, anonim şirket tüzel kişiliğinin iradesinin, her biri ayrı ayrı hukuki işlem niteliğinde olan pay sahiplerinin oylarıyla meydana geldiği gerekçesine dayanır. Bkz. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 412; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 7-8. Çok taraflı hukuki işlem olduğunu ifade eden Eren de kararları, aynı gruba dahil kişilerin ortak bir iş

GK kararları, toplantıda hazır bulunmayan veya hazır bulunup da karara muhalif kalanlar dâhil olmak üzere bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder (TTK m. 379)⁸²¹.

GK kararlarının tutanağa eksik veya çeşitli anlamlara gelecek şekilde yazılmış olması halinde kararın yorumlanmasına ihtiyaç duyulabilir. Bu durumda sınırlı ve kısıtlı bir yorum yapılması gerekir. Kararın ne anlama geldiğinin anlaşılabilmesi için tutanağa geçirilen müzakere metinlerinden yararlanılmalı, karar metninde açık olarak belirtilmeyen hususlar dikkate alınmamalıdır⁸²².

B) Genel Kurul Kararı Türleri

GK kararlarının, alındıkları GK'un türü, nihai olup olmamaları, süreye bağlı olup olmamaları, bir önerinin kabulüne veya reddine dair olmaları gibi kriterler esas alınarak farklı sınıflandırmalara tâbi tutulması mümkündür⁸²³. Burada GK'un işleyişi açısından önem taşıyan sadece iki ayırım üzerinde durulacaktır.

Birinci ayırım, nihai olup olmadıklarına göre esas ve usule ilişkin GK kararlarıdır. Esasa ilişkin kararlar, kural olarak iç ilişkide, istisnaen de dış ilişkide etki yapan, GK'un belirli bir konudaki esas ve nihai iradesini içeren ve açıklayan kararlardır. Usule ilişkin kararlar ise GK toplantısının işleyişi, müzakerelerin düzenlenmesi, oylamanın şekli ile ilgili ve sadece o GK toplantısında geçerli olan kararlardır⁸²⁴. Fakat usule ilişkin bir GK kararı, gelecekteki GK kararlarının düzenlenmesi amacıyla bir "ilke kararı" şeklinde alınırsa ya da esas sözleşmenin değiştirilmesi veya sözleşmeye bir madde eklenmesi ile sonuçlanırsa artık geçici bir usul kararı değil; esas ve nihai bir GK kararı söz konusu olur⁸²⁵.

---

veya amaca ilişkin bir karar almak için başkana yöneltilmiş irade beyanları olarak tanımlamaktadır. **Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2003, s. 154. GK kararının tek taraflı bir hukuki işlem niteliğinde olduğunu savunan görüş ise, karar şeklinde ortaya çıkan irade açıklamasının pay sahiplerine değil; şirket tüzel kişiliğine ait olduğu gerekçesinden hareket etmektedir. Bkz. **Deryal**, s. 388.

⁸²¹ "Kararların etkisi" kenar başlığını taşıyan TTKT m. 423 de, TTK m. 379'un tekrarı niteliğinde bir hüküm getirmiştir. Buna göre "genel kurul tarafından verilen kararlar, toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir".

⁸²² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 412; **Yiğit**, s. 260.

⁸²³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 411–412; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 9.

⁸²⁴ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 10; **Yiğit**, s. 261.

⁸²⁵ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 158; **Yiğit**, s. 261.

GK başkanının kararları ile GK'un usule ilişkin kararlarının birbirinden ayrılması gerekir. Başkanın kararları, GK'un usule ilişkin kararları değildir. Bu karar, ancak bir öneri olarak sunulup GK tarafından karara bağlanmışsa bir GK kararından bahsedilebilir⁸²⁶.

İkinci ayırım ise bir önerinin kabulüne veya reddine ilişkin olmalarına göre olumlu ve olumsuz GK kararlarıdır. Olumlu GK kararı, GK'un gündem maddesiyle ilgili olarak yapılan bir önerinin kabulüne; olumsuz GK kararı ise böyle bir önerinin reddine dair olan karardır⁸²⁷. Bir gündem maddesi hakkında kanun veya esas sözleşmede öngörülen karar yetersayısının sağlanamaması halinde, o öneri reddedilmiş sayılır. Çünkü karar yetersayısı, GK kararının mevcudiyeti şartı değil; bir önerinin kabul edilmesi için gereken yetersayıdır. Dolayısıyla bu şartın yerine gelmemesi halinde kararın oluşmadığı değil; olumsuz bir GK kararının meydana geldiği kabul edilir. Oyların eşitliği halinde de durum aynıdır. Buna karşılık, bir önerinin herhangi bir sebeple oya sunulmamış olması, önerinin reddedilmesi anlamına gelmez. Bu durumda, bir GK kararı yoktur⁸²⁸.

C) Karar Yetersayıları

TTK, GK'da karar alınması için kural olarak oy çokluğu ilkesini kabul etmiş (TTK m. 378), istisnai olarak ağırlaştırılmış oy çokluğu (TTK m. 388/2 ve 3) ve oy birliği (TTK m. 388/1) hallerine yer vermiştir⁸²⁹.

---

⁸²⁶ **Yiğit**, s. 261–262.

⁸²⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 412; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 11; **Yiğit**, s. 262.

⁸²⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 11; **Yiğit**, s. 262. Yargıtay da bir kararında, bir önerinin görüşülüp oylanmaması halinde, ortada bir GK kararının olmayacağını ifade etmiştir. 11. HD., T. 07.02.1984, 252/594 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 02.12.2006).

⁸²⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102. TTKT'nin 421. maddesinde toplantı yetersayıları, "kararlar" bağlamında ifade edilmiş olduğundan, karar yetersayıları da söz konusu maddede belirtilmiştir. Bu konu hakkında daha önce açıklama yapıldığından tekrara düşmemek amacıyla burada üzerinde durulmayacaktır. Bkz. s. 103, dn. 449.

1) Karar Yetersayılarının Belirlenmesi

Özel düzenlemeye tâbi olmayan hallerde GK karar yetersayısı TTK m. 378 uyarınca, mevcut oyların çoğunluğudur. Bu çoğunluk, mutlak çoğunluktur; yani mevcut oyların yarısından bir fazlasıdır. Buna göre, nispi çoğunlukla karar alınması söz konusu olmaz⁸³⁰.

TTK, önem arz eden bazı konularda karar alınabilmesi için özel karar yetersayıları öngörmüş ve iki halde oy birliğini kabul etmiştir. Özel karar yetersayıları, TTK m. 388'de düzenlenmiş; TTK m. 396/2, m. 423, m. 434/1/b. 9 ve m. 443/2'de TTK m. 388'e atıf yapılmıştır. Karar yetersayıları, Kom. Yön.'de de TTK düzenlemelerine uygun olarak hükme bağlanmıştır (Kom. Yön. m. 24).

TTK m. 388/1'e göre, şirketin tâbiyetini değiştirmek ve pay sahiplerinin taahhütlerini artırmak konusundaki kararlar için, oy birliği gerekir. TTK m. 388/2 ve 3'e göre toplanan GK'un karar yetersayısı ise mevcut oyların çoğunluğudur (TTK m. 388/4).

Karar yetersayılarının düzenlendiği TTK m. 378 ve m. 388'de, toplantı yetersayısını düzenleyen TTK m. 372'nin aksine, yetersayıların esas sözleşme ile düzenlenebileceğine ilişkin herhangi bir açıklık yoktur. Doktrinde baskın olan görüş uyarınca, GK karar yetersayılarının esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkündür (TTK m. 279/2/b. 7); ancak azaltılamaz⁸³¹. Kom. Yön. m. 24/1'de geçen "daha ağır bir nisap öngörülmemişse" ifadesi de bu hususu doğrulamaktadır. Bununla birlikte, esas sözleşme ile bütün kararlar için oy birliği şartı getirilemez. Çünkü böyle bir hüküm, çoğunluk ilkesinin geçerli olduğu AŞ'in mahiyet ve bünyesine aykırılık oluşturur⁸³².

---

⁸³⁰ **Arslanlı**, C. II, s. 52–54; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 406; **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 102. Nispi (basit) çoğunluk sisteminde karar, belirli bir yönde toplanan en çok oy sayısına göre alınır. Dolayısıyla olumlu ya da olumsuz oylardan hangisi fazla ise ona göre karar oluşur. Bkz. **Çevik**, s. 843–844.

⁸³¹ **Arslanlı**, C. II, s. 54; **Domaniç**, s. 614; **Çevik**, s. 844; **Dağ**, Oy Hakkının Kazanılması, s. 11; **Eriş**, Şirketler Hukuku, s. 515; **Yiğit**, s. 267. Yargıtay da aynı kanaattedir. 11. HD., T. 20.10.1995, 4655/7789 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 03.12.2006); 11. HD., T. 01.10.2001, 7442/7269 sa. ka. için bkz. www.kazanci.com.tr (son yararlanma: 03.12.2006). İmregün ise karar yetersayılarının azaltılabileceğini de savunmaktadır. **İmregün**, Esas Sözleşme, s. 451.

⁸³² **Arslanlı**, C. II, s. 54-55; **İmregün**, Esas Sözleşme, s. 453; **Yiğit**, s. 267-268.

2) Karar Yetersayılarının Hesaplanması

Karar yetersayısı için aranan çoğunluk, GK toplantısında temsil edilen ve oy hakkına sahip paylara göre hesap edilir⁸³³. Anonim şirket esas sözleşmesinde aksine bir düzenleme yoksa her paya bir oy hakkı düşer. Pay sahibi, sahip olduğu pay oranında oy hakkını kullanır. GK gereken toplantı yetersayısı ile toplanmış ise, payların tamamı bir kişiye ait olsa bile karar vermeye yetkilidir. Karar yetersayısı mevcut oylara göre hesap edileceğine ve oy hakkından yoksunluk halinde oy hakkı bulunmayacağına göre, oy hakkından yoksun paylar karar yetersayısının hesabında dikkate alınmaz⁸³⁴. Buna karşılık kullanılmayan oylar, karar yetersayısının hesabında toplantıda mevcut oy kapsamında değerlendirilmelidir. Olumlu kararın alınması için mevcut oyların çoğunluğu gerekli olduğundan kullanılmayan oylar çoğunluğun oluşmasına engel olur ve olumsuz oylar gibi etki eder⁸³⁵.

Karar yetersayısının hesabında oyda imtiyazlı payların da dikkate alınması gerekir. Bu durumda TTK m. 378'deki mevcut oyların kapsamına, TTK m. 373/1 ve m. 401'e göre oy hakkında tanınan imtiyazlar da dâhil olur⁸³⁶. Ancak TTK m. 387'ye göre, esas sözleşme değişikliklerinde, esas sözleşmede aksine hüküm olsa bile, her pay bir oy hakkı verir.

Kom. Yön. m. 32/2/b. g, karar yetersayılarının hesaplanmasına ilişkin bir düzenleme getirmektedir. Hüküm, toplantı sırasında GK'dan ayrılanların olmasına karşılık toplantı yetersayısının varlığının devam etmesi halinde karar yetersayısını düzenlemiştir. Buna göre karar yetersayısı, ayrılmalar sonucunda GK'da kalan mevcut oylara göre değil, toplantının başında hazır bulunanlar listesinde belirtilen oylara göre hesaplanır⁸³⁷.

3) Karar Yetersayılarına Aykırılığın Yaptırımı

TTK ve esas sözleşmede belirtilen karar yetersayıları, daha önce de belirttiğimiz gibi, GK kararının mevcudiyeti şartı değil; GK'da ileri sürülen bir önerinin kabulü, yani olumlu

---

⁸³³ Arslanlı, C. II, s. 53; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 406; İmregün, Esas Sözleşme, s. 450; Çevik, s. 841.

⁸³⁴ Arslanlı, C. II, s. 52-53; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 181; Deryal, s. 397; Yiğit, s. 268.

⁸³⁵ Arslanlı, C. II, s. 53; Yiğit, s. 268.

⁸³⁶ Arslanlı, C. II, s. 53; Ansay, s. 167; İmregün, Esas Sözleşme, s. 450.

⁸³⁷ Ancak toplantıdan ayrılan pay sahiplerinin sahip oldukları paylar toplantıda mevcut sayılamaz ve karar yetersayısının hesabında dikkate alınmaz. Bunların karar yetersayısına eklenmesi TTK m. 378'e aykırıdır, dolayısıyla bu hükmün hukuki bir sonucu yoktur. Bkz. Yiğit, s. 270.

karara bağlanabilmesi şartıdır⁸³⁸. Nitekim karar yetersayılarına ilişkin hükümlerin niteliği de bu hükümlerin bir GK kararının mevcudiyeti şartı olmadıklarını göstermektedir. TTK'nda öngörülen karar yetersayılarına ilişkin hükümler, ihlalleri, kararın yokluğuna yol açacak olan mutlak emredici hükümler olmayıp, pay sahiplerinin menfaatlerini koruyan nispi emredici hükümlerdir. Nispi emredici hükümlere aykırılık ise kararın iptal edilebilirliğine yol açar⁸³⁹. Dolayısıyla bu yetersayılara uyulmaksızın alınan bir karar yok hükmünde değil, sadece iptal edilebilir bir karardır⁸⁴⁰.

---

⁸³⁸ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 10; **Çevik**, s. 843; **Ülgen**, Başkanın Üstün Oyu, s. 684–685.

⁸³⁹ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 105-106.

⁸⁴⁰ **Moroğlu**, Kararların Hükümsüzlüğü, s. 105; **İmregün**, Esas Sözleşme, s. 453-454. Arslanlı ise kanun veya esas sözleşmede öngörülen karar yetersayılarına aykırılık halinde ortada bir karar olmayacağını ifade etmiştir. **Arslanlı**, C. II, s. 66.

SONUÇ

Bu çalışma TTK sistemi içinde, anonim şirketlerde karar ve irade organı olarak GK'un, şirketin devamı açısından toplanmasının bir zorunluluk olduğunu göstermeyi amaçlamıştır. Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine, belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan zorunlu bir organdır. GK, anonim şirketin üst organı olmayıp, şirket içinde her organ başlı başına birer varlıktır ve kanun koyucunun iradesi ile kendilerine özgü bazı yetkilerle donatılmışlardır.

Ancak uygulamada pay sahiplerinin yol, konaklama gibi pek çok masrafa katlanmak ve toplantı için önemli bir zaman dilimi ayırmak zorunda kalmaları veya GK toplantısına çağrıdan çoğu zaman haberdar olamamaları gibi sebeplerle GK toplantılarına katılımın az olması, güç boşluğu sorununa bir çözüm olarak GK'da internet kullanımını gündeme getirmiştir. Dolayısıyla başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinde pay sahiplerinin GK toplantılarına çağrılmaları ve katılmalarında, toplantıda görüş açıklama ve oy haklarını kullanmalarında internetten yararlanılması yönünde çalışmalar başlatılmış ve bir takım hukuki düzenlemeler uygulanır hale gelmiştir. Bu olanak, şirket açısından da sayıları on binleri bulan pay sahiplerinin bir arada bulunacağı, yeterli kapasite ve donanıma sahip bir toplantı yeri temin etmek gibi zorlukları da ortadan kaldırmakta ve günümüz bilgi toplumunun bir gereği olan hızlı karar alma ve uygulamaya geçmeye olanak vermektedir.

Bir GK toplantısı, olağan ve olağanüstü olmak üzere merkezinin bulunduğu yerde ya da esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla merkez dışında bir yerde, hatta yurt dışında yapılabilir. Çevrim içi katılımlı bir GK ise GK toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinden oluşan geleneksel anlamda bir GK toplantısına, toplantıda hazır bulunamayacak olan pay sahiplerinin elektronik ortamda katılabilmeleri şeklinde gerçekleşir. Çevrim içi katılımlı bir GK'da, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında eşit işlem ilkesi gereği herhangi bir ayırım yaratılmamasına dikkat edilmelidir. Bu nedenle geleneksel anlamda bir GK'a katılan pay sahipleri, toplantıda hangi haklardan yararlanabilecekse, çevrim içi katılımcılara da aynı haklar sunulmak zorundadır. Anonim şirket, bilgisayar, web kamerası, ses kartı ve mikrofon gibi teknik cihazları toplantı salonunda hazır bulundurmalı; böylece çevrim içi katılımcı, ses ve görüntünün kendisine nakledilmesi yoluyla GK toplantısını bulunduğu yerden bilgisayar

ekranı aracılığıyla takip edebilmelidir. Aynı şekilde çevrim içi katılımcının bilgisayarı gerekli teknik donanıma sahipse, bir tele (video) konferansta olduğu gibi çevrim içi katılımcının görüntüsü ve sesinin de GK'da hazır bulunanlara yayımlanması sağlanmalıdır.

TTK m. 360 uyarınca, pay sahibi veya intifa hakkı sahibi GK'a katılma hakkına sahiptir. Pay defterinde kayıtlı olan çıplak pay ve nama yazılı pay senedi sahipleri GK'a katılma hakkına sahip olur. Hamile yazılı pay senetleri sahiplerinin GK toplantısına katılabilmeleri için ise pay senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi etmeleri gerekir. Kaydi değer haline getirilmiş paylarda, MKK'nun ihraççı anonim şirkete gönderdiği bloke edilen payların miktarını ve sahiplerini gösterir listede yer alan pay sahipleri GK'a katılma hakkına sahiptir. Buna karşılık, pay üzerinde rehin hakkı sahibinin, ariyet alanın, hapis hakkı sahibinin ve payın tevdi edilen kişinin GK'a katılma hakkı yoktur. Çevrim içi katılımcılar ise kendilerine şirket tarafından daha önce verilen kişisel tanıtım numaralarını kullanarak, internet bağlantısı sayesinde şirketin internet sitesinden GK'un yapılacağı toplantı salonuna bağlanabilirler.

Pay sahibi GK'a bir temsilci aracılığıyla da katılabilir. Bu durumda temsil belgelerinin kapalı tip anonim şirketlerde, Kom. Yön. m. 23/1'deki içeriğe ve m. 21/7'de belirtilen ekli örneğe (Örnek-3) uygun olarak ve HAAŞ'de ise Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ Ek:1'de yer alan bilgileri içerecek şekilde doldurulması gerekir. HAAŞ'de temsil yetkisi, temsil belgesinin doldurularak pay sahibinin imzasının noter tarafından onaylatılması veya noterce onaylı imza sirkülerinin kendi imzasını taşıyan temsil belgesine eklenmesi ile verilir.

Kurumsal temsil ise hukukumuzda Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ ile düzenlenmiştir. YK aracılığıyla temsil, pay sahiplerinin, şirket YK'nun GK'a çağrı veya ilanlarında gösterdiği bir kişiyi doldurdukları temsil belgesine yazmaları veya onların bu kısmı boş bırakmaları halinde YK'nun bu kişinin adını temsilci olarak yazması şeklinde gerçekleşir, ancak bu yöntem Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 6/4 ile yasaklanmıştır. Banka veya aracı kurumların saklama hizmeti sundukları pay senetlerinden doğan oy haklarını kullanmak üzere pay sahiplerinden temsil yetkisi almaları halinde, bireysel temsile ilişkin hükümler uygulanır. HAAŞ'in veya pay senetleri borsada işlem gören bankaların esas sözleşmelerinde bunu yasaklayan bir hükmün bulunmaması koşuluyla vekâlet toplayanlar tarafından temsil yoluna gidebilmeleri de mümkündür.

Çevrim içi katılımlı GK'larda da, çevrim içi katılımlı GK'a katılma imkanı bulunmayan pay sahiplerinin temsilcileri aracılığıyla GK'a katılmaları mümkündür.

Hukumumuzda E-İmza K m. 5 ile güvenli e-imzanın elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğuracağı hükme bağlanmıştır. Pay sahibinin veya yetkili temsilcisinin güvenli e-imzasını taşıyan temsil belgesinin GK toplantı başkanlığına e-posta ile gönderilmesi yoluyla pay sahibi adına çevrim içi katılımlı GK'ya katılma ve oy kullanma hakkı kullanılabilir.

Denetçiler, YK üyeleri ve komiser GK toplantısına bizzat katılmak zorundadırlar. Bu kişilerin toplantıda hazır bulunmaması ya da toplantıyı terk etmeleri halinde toplantı yapılmaz. Bu durumda pay sahiplerinden birinin talebi ile toplantı ertelenebilir.

GK toplantısına çağrı, esas sözleşmede gösterilen şekilde ve herhalde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanla yapılır. İlanın, toplantı ve ilan günleri hariç olmak üzere toplantıdan en az iki hafta önce yapılması şarttır. İlan yapılmasının yanında, nama yazılı pay senedi sahipleri ile önceden şirkete bir pay senedi tevdi ederek adresini bildiren hamile yazılı pay senedi sahiplerine taahhütlü mektup da gönderilir. TTKT m. 414 hükmü, çağrının, şirketin internet sitesinde yayımlanacak bir ilanla da yapılmasını zorunlu kılmıştır. Şirketin esas sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunması koşuluyla pay sahiplerine e-posta yoluyla çağrı yapılması da mümkündür. Çağrının, muhatabı olan pay sahiplerinin GK'la ilgili bilmeleri gereken tüm hususları içermesi gerekir.

GK'da, pay sahiplerinin ne kadar oya sahip olduklarını saptamak, toplantı ve karar yetersayılarının varlığını kontrol etmek ve oydan yoksun olanları belirlemek amacıyla YK tarafından hazır bulunanlar listesi hazırlanır ve bu liste ilk oyların toplanmasından önce herkesin görebileceği bir yere asılır. Ancak özellikle pay sahibi sayısının fazla olduğu AŞ'de, hazır bulunanlar listesinin elektronik ortamda tutulması yoluna gidilebilir. Elektronik ortamda tutulan bu listenin toplantı açılmadan önce anonim şirketin internet sitesinde yayımlanması ve pay sahiplerinin toplantıya giriş çıkışları ile eş zamanlı olarak güncellenmesi gerekir. Ayrıca GK toplantısının devamı süresince, pay sahiplerinin beyanlarının, alınan kararların, muhalefet şerhleri ve GK toplantısı ile ilgili diğer hususların yazılması gereken bir tutanak tutulması da şarttır. Tutanak tutulmasını sağlamak görevi YK'na aittir ve tutanak, oylarını kullanan pay sahipleri, STB komiseri ve toplantı başkanlığı tarafından imzalanır. Hazır bulunanlar listesinde olduğu gibi, tutanağın da elektronik ortamda tutulmasında bir sakınca yoktur.

GK, oybirliği halleri hariç olmak üzere, esas sermayenin belli bir oranının bir araya gelmesiyle toplanmış sayılır. TTK'nda GK toplantısındaki gündem maddesine göre adi (olağan) ve özel (ağırlaştırılmış) toplantı yetersayıları olmak üzere iki tür toplantı yetersayısı

düzenlenmiştir. Toplantı yetersayısı sağlanmadan yapılan GK toplantılarında alınan kararlar, GK toplanmış sayılmadığı için yoklukla malul olan kararlardır.

Toplantı yetersayısının mevcut olduğu anlaşıldıktan sonra toplantı açılabilir. GK başkanı, esas sözleşme ile belirlenmişse ve toplantı yerindeyse GK toplantısını bu kişi açar. Esas sözleşme ile GK başkanı belirlenmemişse GK toplantısını açmaya yetkili kişi, toplantıya çağrıyı yapan organın üyelerinin kendi aralarından seçecekleri kişidir. Toplantı açıldıktan sonra GK'un ilk görevi, esas sözleşmede belirlenmemiş olmak kaydıyla, GK başkanı, oy toplama memuru ve tutanak yazmanından oluşan toplantı başkanlığını seçmektir.

GK toplantı başkanlığının oluşmasından sonra müzakerelere geçilmesi gerekir. Müzakereleri açmak görevi, GK başkanına aittir. Toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ve çevrim içi katılımcılar öncelikle hangi gündem maddesi hakkında konuşmak istediklerini GK toplantı başkanlığına bildirmeli ve bir sıra almalıdırlar. Müzakerelere katılma hakkı, belli bir konuşma süresine ve gündemle bağlı olma ile başkalarına saygı ve nezaketle hareket etme gibi sınırlandırmalara tâbidir. Bu sınırların aşılması durumunda, GK toplantılarının düzeninin korunması amacıyla, pay sahiplerine uygulanabilecek çeşitli yaptırımlar söz konusu olabilir. Bu tür yaptırımlar genel olarak, pay sahibinin geri kalan konuşma süresinin sınırlandırılması, sözünün kesilmesi, söz hakkının kaldırılması, uyarılması, özür dilemeye davet edilmesi şeklinde olabilir. Tüm bu uyarılara rağmen kendisine tanınan hakları kötüye kullanmayı sürdüren pay sahibi, en son çözüm olarak GK'dan çıkarılabilir. Aynı şekilde çevrim içi katılımcının sesinin GK'da yayımlanmasının belli bir süre durdurulması, görüntüsünün ekrandan kaldırılması, hatta davranışlarında ısrar etmesi halinde GK toplantı salonuyla olan internet bağlantısının tamamen kesilmesi ve toplantıya tekrar bağlanmasının engellenmesi gibi yaptırımlar gündeme gelebilir.

Pay sahiplerinin bilgi alma hakkı, aktif ve pasif anlamda olmak üzere iki açıdan ele alınabilir. Pasif anlamda bilgi alma hakkı, kâr ve zarar hesabı, bilânço, yıllık rapor ve safi kazancın nasıl dağıtılacağı hakkındaki tekliflerin, denetçiler tarafından verilecek raporlarla birlikte GK'un olağan toplantısından en az on beş gün önce şirketin merkez ve şubelerinde pay sahiplerinin incelemesine açık bulundurulacağı anlamına gelir. Aktif yönüyle bilgi alma hakkı ise kural olarak GK'da kullanılır. Bu hak, soru sormayı ve şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunmayı kapsamaktadır. Bilgi verme yükümlüleri, denetçiler ve YK üyeleridir. Çevrim içi katılımcılar da, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri gibi bilgi alma hakkından yararlanabilirler.

GK gündeminde bulunan konular hakkındaki müzakerelerin tamamlanmasından sonra önerilerin oylamasına geçilir. Bu konuda karar vermeye GK başkanı yetkilidir. Pay sahipleri kullandıkları oylarla bir hukuki sonucun (kararın) meydana gelmesini istemektedirler ki, bu niteliği ile oy kullanmak bir irade beyanında bulunmaktır ve bu irade beyanının toplantı başkanlığına yöneltilmesi ve ulaşması gerekir. Oyun el kaldırarak, sözle bildirerek, oy pusulası vererek, bir ışık düzeneği kullanarak ya da dokunmatik ekranlar aracılığıyla verilmesi mümkündür. GK'a elektronik ortamda katılımın söz konusu olduğu durumlarda ise oy, pay sahibinin adı, soyadı ya da ticaret unvanını da içerecek şekilde ve pay sahibi tarafından güvenli e-imzası da atılarak bir e- posta yoluyla GK toplantı başkanlığına gönderilebilir. Bunun dışında bazı Avrupa ülkelerinde uygulandığı şekliyle, şirketin internet sitesinde kurulan bir oy servisi aracılığıyla çevrim içi katılımcıların ekranda belirtilen yere kişisel tanıtım numaralarını girerek istedikleri yönde oy kullanmaları sağlanabilir.

GK toplantısına katılma hakkına sahip olan her pay sahibi, oy hakkını kullanma yetkisine de sahiptir. Ancak TTK'nda düzenlenen oy hakkından yoksunluk hallerinde pay sahibi, bizzat veya temsilci aracılığıyla ilgili gündem maddelerinin oylamasında oy hakkını kullanamaz. Oy hakkından yoksunluğun, GK'a katılma hakkı ve buna bağlı olarak görüş açıklama, eleştiride bulunma, bilgi alma, kararlara muhalefet etme gibi diğer yönetim hakları üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Oy hakkının donduğu hallerde ise şirketin, oy hakkının yanında GK'a katılma veya katılma hakkına bağlı olan diğer hakları da kullanması mümkün değildir.

GK'da oylama tamamlandıktan sonra pay sahiplerinin kullandıkları oylar, olumlu, olumsuz ve çekimser olmak üzere ayrı ayrı sayılır ve oya sunulan önerinin kabul veya reddine dair oylama sonucu, yani karar GK başkanı tarafından tespit edilir. GK kararı, GK'da yapılan oylama sonucu meydana gelen, kural olarak iç ilişkide ve istisnaen de dış ilişkide hukuki sonuç sağlamaya yönelik bir irade beyanı olarak tanımlanabilir.

Yakın gelecekte öyle görülüyor ki, pay sahipleri GK'a elektronik ortamda katılımı benimseyecekler ve herhangi bir hak kaybına uğrama endişesi taşımaksızın bu uygulamayı yaşama geçirebileceklerdir. Ülkemizdeki internet kullanımının yaygınlaşması, bu düşüncüyü desteklemekte ve kanuni düzenlemeler de bu yönde gelişmektedir.

KAYNAKÇA *

- Ahi, Mustafa Gökhan:** Hukuki Bakımdan Digital (Sayısal) İmza, <http://www.bilisimhukuku.net./index.php> (son yararlanma: 08.10.2006).
- Akgül, Mustafa:** İnternet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları, Ankara 1994.
- Akıntürk, Turgut:** Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Aile Hukuku, C. 2, İstanbul 2006.
- Aksoy, Murat Uğur:** Anonim Ortaklıklarda Teorik Bir Kavram Olarak Bağlı Pay Senetleri, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 305–311.
- Akünel, Teoman:** Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, İstanbul 1995.
- Anbar, Adem:** Online Yatırımlar ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme, <http://www.sbe.deu.edu.tr/Yayinlar/dergi/dergi10/anbar.pdf#search=%22%22Personel%20Identification%20Number%22%22> (son yararlanma: 30.09.2006).
- Ansay, Tuğrul:** Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Ankara 1973.
- Arkan, Sabih:** Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2004.
- Arslan, İbrahim:** Şirketler Hukuku Bilgisi, 2002.
- Arslanlı, Halil:** Anonim Şirketler I, Umumi Hükümler, İstanbul 1959 (C. I).
- Arslanlı, Halil:** Anonim Şirketler II, Anonim Şirketin Organizasyonu, İstanbul 1959 (C. II).
- Ayhan, Rıza:** Birikimli Oy Hakkında, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s. 237-260 (Birikimli Oy).
- Ayhan, Rıza:** Birikimli Oy Sistemi Hakkında, Yaklaşım Dergisi, Yıl 13, S. 145, Ocak 2005, s. 253–257.
- Ayoğlu, Tolga:** Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK m. 361/3'ün Uygulama Alanı), GS Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan, Yıl: 1, Sayı: 1, İstanbul 2002, s. 734-746.
- Babür, Zafer:** Dün Online Alış-Veriş, Bankacılık Derken, Bugün Online Seçim? (e-business, e-banking derken e-vote), <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/sunum/esecim-zbabur.doc>.

---

* Çalışmamız sırasında yararlandığımız kaynaklar, yazarların soyadları esas alınarak yazılmıştır. Aynı yazara ait birden çok eserin bulunması halinde, yazarın eserleri, önceki tarihli eserden son tarihli esere doğru sıralanmış ve eserin ne şekilde kısaltıldığı parantez içinde gösterilmiştir.

- Ballar, Suat:** Anonim Şirketlerde Genel Kurul Öncesi Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin Zilyetliği İle Hukuki Devir ve Teslimlerinin Kanıtlanması, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI, Ankara 1989, s. 93–121.
- Barham, Richard:** Electronic Communication for Companies – the Companies Act 1985 (Electronic Communications) Order 2000, 01.01.2001, <http://www.dentonwildeapte.com/en/Publication/ElectroniccommunicationforcompaniesTheCompaniesAct1985El.aspx> (son yararlanma: 04.08.2006).
- Barron, Billy/Ellsworth, Jill/Savetz, Kevin:** Internet Unleashed, (Çev.: Nezihe Bahar/Devrim Türkmen), İstanbul 1998.
- Bensghir, Türksel Kaya:** Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara 1996.
- Berzek, Ayşe Nur:** Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar, AÜEHFD, C. VI, S. 1–4, Erzincan 2002, s. 223–227.
- Beşe, Tayfun:** Anonim ve Limited Şirket Genel Kurullarında Toplantı ve Karar Yeter Sayıları, Yaklaşım Dergisi, Yıl 7, S. 81, Eylül 1999, s. 124–126.
- Biçkin, İnci:** Elektronik İmza ve Elektronik İmza ile İlgili Yasal Düzenlemeler, TBB Dergisi, Sayı: 63, Yıl: 19, Ankara 2006, s. 109–125.
- Bilge, Mehmet Emin:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt VII, Sayı 1–2, Erzincan 2003, s. 341–367 (Temsilen Oy Vermede İnternet).
- Bilge, Mehmet Emin:** Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt 1, İstanbul 2003, s. 219–235 (Genel Kurulda İnternet).
- Bilgili, Fatih:** İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 565–586.
- Boros, Elizabeth:** The Online Corporation: Electronic Corporate Communications, Discussion Paper, <http://cclsr.law.unimelb.edu.au/research-papers/online.pdf>, s. 1-37.
- Bozbel, Savaş:** İnternet Üzerinden Yapılan Hukuki İşlemler ve Bu Konudaki 97/7 Sayılı Yönergesi ile Alman ve İsviçre'deki Düzenlemeler, <http://www.jura.uni-sb.de/turkish/SBozbel.html> (son yararlanma: 27.07.2006).
- Bozer, Ali:** Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması, BATİDER, C. II, S. 2, Ankara 1963, s. 265–269.
- Bozkurt, Veysel:** Enformasyon Toplumu ve Türkiye, İstanbul 1997, s. 3.

- Bruzelius, Krister:** New Swedish Companies Act – Important Changes, December 1999, <http://swedishcorporate.blogspot.com/2005/12/new-swedish-companies-act-important.html> (son yararlanma: 04.08.2006).
- Can, Mustafa:** Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Proxy Sistemi, 1999, <http://www.ekitapyayin.com/id/050/> (Güç Boşluğu).
- Can, Mustafa:** ABD Hukukunda Çıkar Çatışmalarının Yol Açtığı Vekâleten Oy Kullanma Mücadeleleri (Proxy Contests), 2003, www.e-sosder.com, s. 13-18 (Proxy).
- Cerrahoğlu, Fadıl:** Anonim Şirketlerde Umumi Heyet, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 487, İstanbul 1967, s. 5 (Umumi Heyet).
- Cerrahoğlu, Fadıl:** Anonim Şirketlerde Umumi Heyet Toplantıları, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 489, İstanbul 1968, s. 5 (Umumi Heyet Toplantıları).
- Cerrahoğlu, Fadıl:** Anonim Şirket Umumi Heyetinde Nisaplar, İstanbul Ticaret, Cilt 10, Sayı: 490, İstanbul 1968, s. 5 (Nisaplar).
- Cerrahoğlu, Fadıl:** Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısının Yeter Sayısının Bulunmaması Sebebiyle Ertelenmesi Halinde Önceki Gündeme Uyuma Zorunluluğu, İstanbul Ticaret, Cilt 19, Sayı: 955, İstanbul 1977, s. 5–7.
- Çamoğlu, Ersin:** Ticaret Bakanlığı Komiserinin Genel Kurul Toplantısının Açılmasına İzin Vermekten Kaçınma Yetkisi, İkt.Mal., C. 22, S. 9, İstanbul 1976, s. 361–365 (Toplantının Açılmasına İzin).
- Çamoğlu, Ersin:** Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik Karşısında Sermaye Ortaklıklarında Çağrısız Genel Kurulların Pratik Değeri, İkt.Mal., C. 22, S. 8, İstanbul 1976, s. 319–322 (Çağrısız GK'un Pratik Değeri).
- Çeker, Mustafa:** Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVIII, Sayı 1–2, Ankara 1995, s. 173–197 (Vekâlet Toplama).
- Çeker, Mustafa:** Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle), BATİDER, C. XVIII, Sayı 4, Ankara 1996, s. 157–169 (Hapis Hakkı).
- Çeker, Mustafa:** Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000 (Oy Hakkı).
- Çevik, Orhan Nuri:** Anonim Şirketler, Ankara 1979.

- Dağ, Üner:** Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Devrinde Pay Defterine Kayıtlı Bulunmayan Yeni Malikin Hukuki Durumu, İkt.Mal., C. 34, S. 5, İstanbul 1987, s. 179–186 (Nama Yazılı HS).
- Dağ, Üner:** Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996 (Oy Hakkının Kazanılması).
- Dağ, Üner:** Hamile Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti, Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 2005, s. 90–117 (Tevdi Mükellefiyeti).
- Demirel, İnci:** Hukuk, Elektronik Yaşam ve Ticaretin Hizmetinde veya Siber Uzayda Hukukun Yükselişi, <http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/Ekim2002/inci.htm> (son yararlanma: 27.07.2006).
- Deryakulu, Deniz:** Etkileşimli Sistemler, <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf> (son yararlanma: 13.08.2006).
- Deryal, Yahya:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği, Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 377–399.
- Doğanay, İsmail:** Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt, Madde 1-419; İstanbul 2004.
- Doğrusöz, A. Bumin:** Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları, Yaklaşım Dergisi, Cilt 1, S. 3, Ankara 1993, s. 19–24 (GK Toplantıları).
- Doğrusöz, A. Bumin:** Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması, Yaklaşım Dergisi, Cilt 1, S. 2, Ankara 1993, s. 15–20 (Toplantıya Çağrı).
- Domanıç, Hayri:** Anonim Şirketler, İstanbul 1978.
- Dural, H. Ali:** Çağrısız Toplanan Genel Kurul'da Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler Mi?, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, İstanbul 2002, s. 369–376.
- Erbek, Cevdet:** Anonim Şirketlerde ve Bankalarda İdare Meclisi ile İlgili Bazı Meseleler, Ankara Barosu Dergisi, Cilt 16, Sayı 4–5, Ankara 1959, s. 199–204.
- Erdem, Ayhan:** Bilgisayar Haberleşme Teknolojisi (Bilgisayar Ağları), Ankara 1998.
- Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2003.
- Ergincan, Yakup/Yayla, Ümit:** Hisse Senetlerinin Kaydileştirilmesi Sonrası Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, İstanbul 2004, s. 143–160.
- Eriş, Gönen:** Açıklamalı – İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, Cilt 1, Ankara 1987 (İçtihatlı TTK).

- Eriş, Gönen:** Açıklamalı – İçtihatlı, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995 (Şirketler Hukuku).
- Final Report of The High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe (Final Report), Brussels, 04.11.2002, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/company/modern/index.html.
- Glen, Jeremy/Dunn, Alastair:** Company Law Reform, <http://www.bto.co.uk/articles/> (son yararlanma: 13.08.2006).
- Gücük, Turgut:** Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Engellenmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IV, Ankara 1987, s. 251–274.
- Haşiloğlu, Selçuk Burak:** Enformasyon Toplumunda Elektronik Ticaret ve Stratejileri, İstanbul 1998.
- Helvacı, Mehmet:** “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik” Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması (İlgili Mevzuatla Birlikte), İstanbul 1997.
- Hirsch, Ernst E.:** Ticaret Hukuku Dersleri, İstanbul 1948.
- İmregün, Oğuz:** Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1974 (Ortaklıklar).
- İmregün, Oğuz:** Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt L, Sayılar 1–4, İstanbul 1984, s. 349–362 (Yetersayılar).
- İmregün, Oğuz:** Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt 1, İstanbul 2003, s. 441–454 (Esas Sözleşme).
- İnal, Emrehan:** E-ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması, İstanbul 2005.
- Karayalçın, Yaşar:** İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVII, Sayı: 1, Ankara 1993, s. 5–48.
- Kaya, Arslan:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001.
- Kaya, Mustafa İsmail:** Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması, AÜHFD, C. 52, S. 4, Ankara 2003, s. 211–228.
- Kayıhan, Şaban:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s.607–634.

- Kendigelen, Abuzer:** Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994 (İntifa Hakkı).
- Kendigelen, Abuzer:** İmtiyazlı Paylar, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 193–197 (İmtiyaz).
- Keser Berber, Leyla:** İnternet Üzerinden Yapılan İşlemlerde Elektronik Para ve Dijital İmza, Ankara 2002.
- Kızılot, Şükrü:** Hissesi Azınlıkta Kalan Ortağın Avantajları, Hürriyet Gazetesi, 09.10.2004, s. 13.
- Kirtıl, Neşe:** Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, İzmir 2005.
- Kobler, George:** Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal for Increasing Shareholder Participation in Corporate Governance,
<http://www.law.ua.edu/lawreview/kobler.htm>.
- Korkut, Ömer:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999 (Toplantının Yürütülmesi).
- Korkut, Ömer:** Alman Corporate Governance Kodex’inde Değişiklik, Eylül 2006,
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/okorkut/> (son yararlanma: 10.08.2006).
- Latham, Mark:** The Internet Will Drive Corporate Monitoring, October 1999,
<http://www.corpmon.com/IntCM.htm>.
- Manavgat, Çağlar:** Denetçilerin “Zaruri ve Müstacel” Sebeplerle Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Olağanüstü Toplantıya Çağırması, BATİDER, C. XIX, Sayı 2, Ankara 1997, s. 31-40 (Zaruri ve Müstacel Sebepler).
- Manavgat, Çağlar:** Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A Maddesi Hükmüne Göre Kaydi Sistemin Esasları, AÜHFD, C. 50, S. 2, Ankara 2001, s. 159–191 (Kaydi Sistem).
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII, Ankara 1990, s. 37–58 (Davete Aykırılık).
- Moroğlu, Erdoğan:** TTK’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara 2001 (Kararların Hükümsüzlüğü).
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, s. 175–188 (Azınlık Daveti).
- Moroğlu, Erdoğan:** Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No: 50, Ankara 1996 (Oy Sözleşmeleri).

- Moroğlu, Erdoğan:** Genel Kurul, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakóltesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 128–139 (GK).
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davet İçin Azınlık Pay Sahiplerini Yetkilendiren Mahkeme Kararının Uygulanmasının Ertelenmesi, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, I. Cilt, İstanbul 2001, s. 355–364.
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Daveti Merasimine Aykırılığın Yaptırımı ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Uygulaması, BATİDER, C. XXII, Sayı 3, Ankara 2004, s. 35–41.
- Moroğlu, Erdoğan:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2005 (TTKT).
- Nevin Jr., James P.:** Obstacles To Internet Voting: Perceived Problems With Security and 'Digital Divide' Vote Dilution, May 2002, <http://www.wvu.edu/~law/wvjolt/Arch/Nevin.htm>.
- Newman, Eric:** Shareholders Meeting Changing With Times, <http://www.ezinearticles.com> (son yararlanma: 06.12.2006).
- Nomer, Füsün:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlölüğü, İstanbul 1999.
- O'Looney, John:** Electronic Meetings and Sunshine Laws, <http://www.cviog.uga.edu/govtech/EmeetingsUS.htm>.
- Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut:** Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 2000.
- Okur, Yiğit Tahsin:** Üzerinde Kısmen İntifa Hakkı Tesis Olunmuş Hisse Senetlerinden Doğan Oy Hakkının Kime Ait Olacağı, İkt.Mal., C. 18, S. 7, İstanbul 1971, s. 273–278.
- Okutan Nilsson, Gül:** Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy Kullanımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt 1, İstanbul 2003, s. 563–601.
- Öçal, Akar:** Anonim Şirketlerde Denetçilerin Genel Kurullarda Hazır Bulunma Mükellefiyeti, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, Cilt 12, Sayı:1, Eskişehir 1976, s. 400–404 (Denetçiler).
- Öçal, Akar:** Anonim Şirket Genel Kurullarında Mektupla Oy Kullanma (Fransa Örneği), İkt.Mal., C. 34, İstanbul 1987-1988, s. 378–382 (Mektupla Oy).
- Özdemir Kocasakal, Hatice:** Elektronik Sözlşmelerden Doğan Uyuşmazlıkları Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti, İstanbul 2003.
- Pash, Ali:** Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance, İstanbul 2005.
- Poroy, Reha:** Halka Açık Anonim Şirketlerde Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995, s. 189–200.

- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin:** Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, Adi Ortaklık, Ticaret Ortaklıklarına İlişkin Genel Hükümler, Kolektif, Komandit, Paylı Komandit, Limited, Anonim, Halka Açık Anonim ve Holding Ortaklıklar ile Kooperatif, İstanbul 2005.
- Pulaşlı, Hasan:** Corporate Governance, Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003 (Corporate Governance).
- Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku, Adana 2005 (Şirketler).
- Pulaşlı, Hasan:** Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s. 785-811.
- Pynchon, Susan:** The Hack,
http://www.votetrustusa.org/index.php?option=com_content&task=view&id=798&Itemid=51 (son yararlanma: 07.12.2006).
- Sevimli, K. Ahmet:** Elektronik Sözleşmeler ve ABD Elektronik İmza Yasası, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt 2, İstanbul 2001, s. 1023–1041.
- Skog, Rolf:** The Institution of The General Meeting and New Communication Technology – a few considerations de lege lata and de lege ferenda, <http://www.jura.uni-duesseldorf.de/service/hv/nts.doc> (son yararlanma: 04.08.2006).
- Şahin, Murat/Karagüler, Turhan:** Elektronik Seçim Modellerinin Analizi ve Mercuri Modeli, <http://ab.org.tr/ab06/sunum/142.ppt> (son yararlanma: 06.12.2006).
- Şenocak, Zarife:** Digital İmza ve Digital İmzanın Borçlar Kanunu Hükümleri Açısından Ele Alınması, AÜHFD, C. 50, S. 2, Ankara 2001, s. 97–135.
- Tekil, Müge:** Anonim Ortaklık Pay Senetleri, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 181–192.
- Tekinalp, Ünal:** Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul, İkt.Mal., C. 15, S. 4, İstanbul 1968-1969, s. 156–160 (Çağrısız GK).
- Tekinalp, Ünal:** Yönetim Kurulu Başkanının Genel Kurulda Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 301–304 (Üstün Oy).
- Tekinalp, Ünal:** Genel Kurul Toplantı Yetersayılarına İlişkin Bazı Sorunlar, İkt.Mal., C. 25, S. 1, İstanbul 1978, s. 13–17 (Toplantı Yetersayısı).
- Tekinalp, Ünal:** Hakların En Az Zarar Verecek Şekilde Kullanılması İlkesi, İkt.Mal., C. 26, S. 5, İstanbul 1979, s. 203–207 (Hakların Kullanılması).
- Tekinalp, Ünal:** Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul 1979 (Yönetime Katılma Sorunları).

- Tekinalp, Ünal:** Nama Yazılı Kaydi Payların Devrinde Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kayıtlarının Etkisi ve Niteliği, Prof. Dr. Tahir Çağa'nın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 537–543 (Kaydi Paylar).
- Tekinalp, Ünal:** Anonim Ortaklıklara İlişkin Yeni Hukuk Politikalarının Dinamikleri ve Bunlar Arasındaki İlişki, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara 2003, s. 227–252 (Yeni Hukuk Politikaları).
- Tekinalp, Ünal:** Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı'nda Anonim Şirkete İlişkin Kuramsal ve Dogmatik Düzen, HPD, Sayı 04, İstanbul 2005, s. 12–19 (Zorunlu Hedefler).
- Teoman, Ömer:** <<Şirketçe Devralınan Payların Umumi Heyette Temsili Caiz Değildir>> Kuralının (TK m. 329, f. 3, c. 2) Anlamı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 261–273 (TTK m. 329'un Anlamı).
- Teoman, Ömer:** Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Pay Bedelinin Ödenme Oranının Oy Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 290–312.
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına <<Dinleyicilerin>> Katılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 224–240 (Dinleyicilerin Katılması).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 462–472 (Konuşma Süresi).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 282–289 (Ses Alma Aygıtları).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 11–29 (Farklı Yönde Oy).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari – Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 73–85 (İtibari Değer).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 60–72 (GK'dan Çıkarılma).

- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılmak Yükümü Var Mıdır?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 377–382 (Katılma Yükümü).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim- C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 436–445 (Özel Denetçi).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Denetçiler Genel Kurulu Tek Başlarına Toplantıya Çağırabilirler mi? -Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Üstüne Düşünceler-, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 370–376.
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 332–341 (İntifa Hakkı).
- Teoman, Ömer:** Bağlı Nama Yazılı Pay (Senedi) ve Halka Açık Anonim Ortaklık Kavramı Üstüne Düşünceler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 46–59 (Bağlı Nama Yazılı Pay).
- Teoman, Ömer:** Derneklerde ve Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Yetersayının Sağlanamaması Nedeniyle Toplanamamışsa İkinci Toplantı İçin Yeniden Çağrı Merasimine Uymak Zorunlu Mudur?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, s. 363–369.
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983 (Oy Hakkından Yoksunluk).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 403–420 (Hazirun Cetveli).
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 37–69 (Kararların Değerlendirilmesi).
- Teoman, Ömer:** Azınlığın Bilânço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 127–150 (Erteleme Talebi).
- Teoman, Ömer:** Bilânço Görüşmelerinin Azınlığın İstemi Üzerine Ertelendiği Genel Kurul Toplantılarında Yeni Yönetim Kurulu Seçilebilir Mi?, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 77–84 (YK Seçimi).

- Teoman, Ömer:** Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltilmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 387–394 (Kayıtlı Sermaye Sistemi).
- Teoman, Ömer:** Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında, Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz – Yargıtay’ın TK. m. 361, f. 3, c. 2’nin Uygulama Alanına İlişkin Görüşünün Eleştirisi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 3–8 (TTK m. 361).
- Teoman, Ömer:** Sermaye Piyasası Kurulunun Tebliğine Göre Katılma İntifa Senetleri, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, s. 9–21.
- Topaloğlu, Mustafa:** Bilişim Hukuku, Adana 2005.
- Turanboy, Asuman:** 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na 4487 Sayılı Kanunla Eklenen 10/A Maddesine Göre Kaydi Değer Düzenlemesi, AÜHFD, C. 48, S. 1–4, Ankara 1999, s. 39–55.
- Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans, Bildiriler – Tartışmalar, 13–14 Mayıs 2005, Ankara 2005 (Tasarının Takdimi).
- Türk, Hikmet Sami:** Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu I, Ankara 1984, s. 175–205 (Gündeme Bağlılık).
- Türk, Hikmet Sami:** Türk Ticaret Kanunu’nun 388. Maddesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1987, s. 87–162.
- TÜSİAD:** Kurumsal Yönetim: En İyi Uygulama Kodu – Yönetim Kurulu’nun Yapısı ve İşleyişi, Yayın No. TÜSİAD-T/2002–12/336, Aralık 2002.
- Ülgen, Hüseyin:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu, BATİDER, C. 6, S. 4, Ankara 1972, s. 667–685 (Başkanın Üstün Oyu).
- Ülgen, Hüseyin:** Anonim Ortaklıklarda Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Halinde Oy Hakkının Malik Tarafından Kullanılmasını Öngören Sözleşmelerin Geçerliği, İkt.Mal., C. 23, S. 12, İstanbul 1977, s. 488–495 (Sözleşmelerin Geçerliği).
- Ülkü, Murat Fatih:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması (Daveti), Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, İstanbul 2001, s. 575-598.

- Varol, Reyhan:** Menkul Kıymetlerin Kaydi Değer Haline Getirilmesi (Kaydileştirme), 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını No: 714, İstanbul 1997, s. 231–235.
- Vigreux, Pierre:** Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği, (Çev.: Akar Öcal), İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 41, Sayı:3–4, İstanbul 1967, s. 112–126.
- Yasaman, Hamdi:** Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması, Reha Poroy’a Armağan, İstanbul 1995, s. 450–454.
- Yıldız, Burçak:** Şirketlerin Ehliyetine İlişkin Olarak Özellik Arz Eden Bazı Hukuki İşlem ve Sözleşmeler, Ankara Barosu Dergisi, S. 2006/2, Yıl: 64, Ankara 2006, s. 55-86.
- Yiğit, İlhan:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2005.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Internet World Stats: Internet Usage Statistics – The Big Picture, <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (son yararlanma 16.12.2006).
- Merkezi Kayıt Kuruluşu, <http://www.mkk.com.tr/MkkComTr/tr/home/index.jsp>
- SPK: Basın Açıklamaları, http://www.spk.gov.tr/haberduyuru/basinaciklamalari/basinaciklamasi_09022005.html 09.02.2005, (son yararlanma 08.08.2006).
- SPK: Kamuyu Aydınlatma Platformu, <http://www.spk.gov.tr/kap/>
- Türkiye İkinci Bilişim Şurası: Sonuç Raporu, e-Türkiye, <http://www.bilisimsurasi.org.tr/SonucRaporu/> (son yararlanma: 27.07.2006).
- Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği, <http://www.tkyd.org/index.asp>
- Türkiye'nin İlk e-imza Portalı, <http://www.e-imza.gen.tr/>